

T.C.
ERZİNCAN BİNALİ YILDIRIM ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
REHBERLİK VE PSİKOLOJİK DANIŞMANLIK BİLİM DALI

**ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNDE
SOSYAL GÖRÜNÜŞ KAYGISI VE
BAĞLANMA STİLLERİNİN ÇEŞİTLİ
DEĞİŞKENLER AÇISINDAN
İNCELENMESİ**

Yüksek Lisans Tezi

Berika ARSLAN

Danışman

Doç. Dr. Yener ÖZEN

Erzincan/2021

TEZ BİLDİRİMİ

"Üniversite Öğrencilerinde Sosyal Görünüş Kaygısı ve Bağlanma Stillerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi" isimli "**Yüksek Lisans**" tezim tarafımdan intihal programı ile incelenmiştir. Buna göre tezimde bilimsel etik ihlali ve intihal olarak nitelendirilebilecek herhangi bir durum olmadığını taahhüt ederim.

Bu çalışmadaki tüm bilgilerin, akademik ve etik kurallara uygun bir biçimde elde edildiğini; aynı zamanda bu kural ve davranışların gerektirdiği gibi, bu çalışmanın özünde olmayan tüm materyal ve sonuçları tam olarak aktardığımı ve referans gösterdiğimi beyan ederim.

Berika ARSLAN

**ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNDE SOSYAL GÖRÜNÜŞ KAYGISI VE
BAĞLANMA STİLLERİNİN ÇEŞİTLİ DEĞİŞKENLER AÇISINDAN
İNCELENMESİ**

Berika ARSLAN

**Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim
Bilimleri Anabilim Dalı, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Bilim Dalı
Yüksek Lisans Tezi, Nisan 2021**

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Yener ÖZEN

ÖZET

Bu çalışmada üniversite öğrencilerinde sosyal görünüş kaygısı ve bağlanma stillerinin çeşitli değişkenler açısından anlamlı farklılık gösterip göstermediği incelenmiştir. Ayrıca sosyal görünüş kaygısı ve bağlanma stilleri arasındaki ilişki de araştırmada ele alınmıştır. Araştırmanın çalışma grubu 2020-2021 eğitim öğretim yılında Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Eğitim Fakültesinde okuyan gönüllü öğrencilerden oluşmaktadır. Araştırmaya gönüllü olarak 329 Kadın 125 Erkek toplamda 454 öğrenci katılmıştır. Katılımcılara Sosyal Görünüş Kaygısı Ölçeği, Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri Ölçeği ve araştırmacı tarafından hazırlanan kişisel bilgi formu uygulanmıştır. Araştırmadan elde edilen verilerin analizinde Bağımsız Gruplar T-Testi, Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA), Pearson Momentler Çarpım Korelasyonu ve Çoklu Regresyon Analizi kullanılmıştır. Araştırmadan elde edilen sonuçlara göre sosyal görünüş kaygısının kaygılı-kararsız bağlanma stili ve kaçınan bağlanma stili ile pozitif yönlü, güvenli bağlanma stili ile negatif yönlü anlamlı bir ilişkiye sahip olduğu tespit edilmiştir. Üç boyutlu bağlanma stili alt boyutlarından güvenli bağlanma stili ve kaygılı-kararsız bağlanma stili sosyal görünüş kaygısında yordayıcı etkisi olduğu bulunmuştur. Ayrıca sosyal görünüş kaygısı ve üç

boyutlu bağlanma stilleri alt boyutlarına göre özgüven düzeyi, uzaktan eğitim sürecinde gönüllü kamera açma durumu, aile gelir düzeyi, ders başarısı, üniversiteye başlayana kadar çoğunlukla yaşanan yer, anne-baba tutumu, kardeş sayısı, fiziksel görünüşü değerlendirme ve arkadaşlık ilişkilerini tanımlama durumuna göre farklılaştığı belirlenmiştir. Araştırma sonuçları alan yazın ışığında tartışılarak önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Bağlanma Stilleri, Demografik Değişkenler, Kaygı, Sosyal Görünüş Kaygısı, Üniversite Öğrencileri

**THE ANALYSIS ON THE ANXIETY OF THE SOCIAL APPEARANCE
AT THE UNIVERSITY STUDENTS AND THE ATTACHMENT STYLES IN
TERMS OF MULTIPLE VARIABLES**

Berika ARSLAN

**Erzincan Binali Yıldırım University, Institute of Social Sciences,
Department of Educational Sciences, Guidance and Psychological Counseling**

M. A. Thesis, April 2021

Thesis Supervisor: Assoc. Prof. Dr. Yener ÖZEN

ABSTRACT

In this study, social appearance anxiety and attachment styles in university students were examined in terms of various variables. In addition, the relationship between social appearance anxiety and attachment styles was examined in the study. The study group of the research consists of volunteer students studying at Erzincan Binali Yıldırım University Faculty of Education in the 2020-2021 academic year. A total of 454 students, 329 women and 125 men, participated in the study voluntarily. Social Appearance Anxiety Scale, Three Dimensional Attachment Styles Scale and personal information form prepared by the researcher were applied to the participants. Independent Groups t Test, One-Way Analysis of Variance (ANOVA), Pearson Product Moment Correlation and Multiple Regression Analysis were used in the analysis obtained from the study. According to the results obtained from the study, it was determined that social appearance anxiety has a positive relationship with anxious-unstable attachment style and avoidant attachment style, and a negative relationship with secure attachment style. It was found that secure attachment style and anxious-unstable attachment style, which are sub-dimensions of three-dimensional attachment style, had a predictive effect on social appearance anxiety. In addition, according to the sub-dimensions of social appearance anxiety and three-

dimensional attachment styles, the level of self-confidence, the status of volunteering in the distance education process, the family income level, academic success, the place where mostly lived until starting university, parent attitude, number of siblings, physical appearance evaluation and friendship. It has been determined that it differs according to the status of defining the relationships. The research results were discussed in the light of the literature and suggestions were made.

Keywords: Attachment styles, Demographic Variables, Anxiety, Social appearance anxiety, University students

ÖN SÖZ

Öncelikle bilgi ve tecrübeleriyle ufkumu genişleten, destek ve yardımlarını esirgemeyen kıymetli hocam, tez danışmanım Doç Dr. Yener ÖZEN'e; danışman hocamın yurt dışında olduğu süreçte bana danışmanlık yapan, destek olan ve jürimde yer alan saygıdeğer hocam Doç. Dr. Fikret GÜLAÇTI'ya; değerli geri bildirimleri ile tez savunmamın verimli geçmesini sağlayan jüri üyem Doç. Dr. Bünyamin ÇETİNKAYA'ya; her türlü soru ve sorunlarımı, kaygılarımı paylaştığım ve beraber yüksek lisans sürecini yürütmekten büyük keyif aldığım arkadaşlarım Fatma DANIŞMAN ve Müfide Merve YAZICIOĞLU'na; bu süreçte zorlandığım noktalarda yanımda olduğunu daima hissettiğim ve bu çalışmanın bitmesinde manevi olarak bana destek olan dostum Betül EKİCİ'ye; ismini burada anamadığım bana yardımcı olan tüm arkadaş ve sevdiklerime; bu günlere gelebilmem için büyük emek sarfeden, desteklerini her daim hissettiğim ve beni hiçbir zaman yalnız bırakmayan annem, babam ve kardeşime teşekkür ederim.

Berika ARSLAN

Nisan 2021

İÇİNDEKİLER

TEZ BİLDİRİMİ.....	I
ÖZET	II
ABSTRACT.....	IV
ÖN SÖZ	VI
İÇİNDEKİLER	VII
KISALTMALAR	X
ŞEKİL LİSTESİ.....	XI
TABLO LİSTESİ	XII
GİRİŞ.....	1
1. Problem Durumu.....	5
2. Araştırmanın Amacı.....	6
3. Araştırmanın Önemi.....	6
4. Varsayımlar.....	9
5. Sınırlılıklar.....	10
6. Tanımlar	10

I. BÖLÜM

İLGİLİ KURAMSAL ÇERÇEVE VE ARAŞTIRMALAR.....	12
1. Üniversite Öğrencileri Bağlamında Genç Yetişkinlik Dönemi.....	12
2. Kaygı.....	15
2. 1. Sosyal Kaygı.....	18
2. 2. Sosyal Görünüş Kaygısı.....	22
2. 2. 1. Üniversite Öğrencilerinde Sosyal Görünüş Kaygısı	25
2. 3. Sosyal Görünüş Kaygısı Kuramları	26
2. 3. 1. İzlenim Teorisi	26
2. 3. 2. Nesnelleştirme Kuramı.....	26

2. 3. 3. Bilişsel Davranışçı Kuram.....	27
2. 3. 4. Psikanalitik Kuram.....	27
2. 3. 5. Sosyal Öğrenme Kuramı	27
2. 4. Sosyal Görünüş Kaygısı ile İlgili Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar	28
2. 5. Sosyal Görünüş Kaygısı ile İlgili Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar	33
3. Bağlanma.....	36
3. 1. Bağlanma Kuramı.....	38
3. 2. Bağlanma Stilleri	42
3. 2. 1. Üçlü Bağlanma Stili	43
3. 2. 1. 1. Ainsworth ve Arkadaşlarının Üçlü Bağlanma Stili.....	43
3. 2. 1. 2. Hazan ve Shaver'in Üçlü Bağlanma Stili.....	45
3. 2. 2. Dörtlü Bağlanma Stili.....	46
3. 3. Üniversite Öğrencilerinde Bağlanma.....	49
3. 4. Bağlanma Stilleri ile İlgili Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar	49
3. 5. Bağlanma Stilleri ile İlgili Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar.....	56

II. BÖLÜM

YÖNTEM	61
1. Araştırma Modeli.....	61
2. Araştırma Grubu	61
3. Veri Toplama Araçları	61
3.1. Sosyal Görünüş Kaygısı Ölçeği.....	61
3.2. Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri Ölçeği	62
3.3 Kişisel Bilgi Formu.....	63
4. Verilerin Toplanması	63
5. Verilerin Analizi	63

III. BÖLÜM

BULGULAR	66
1. Grubun Demografik Yapısına İlişkin Değerler	66

2. Fark Testlerine İlişkin Bulgular	71
3. Korelasyon ve Regresyon Analizlerine İlişkin Bulgular	118
IV.BÖLÜM	
SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER.....	123
1. Sonuç ve Tartışma	123
1.1. Sosyal Görünüş Kaygısı ve Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri Alt Boyutlarının Değişkenlere Göre Farklılaşmasına İlişkin Sonuçların Tartışılması	123
1.2. Sosyal Görünüş Kaygısı ile Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri Alt Boyutlarının İlişkisi ve Yordamasına İlişkin Sonuçların Tartışılması	138
2. Öneriler	140
KAYNAKÇA.....	142
EKLER.....	175
Ek.1: Kişisel Bilgi Formu	175
Ek.2: Sosyal Görünüş Kaygısı Ölçeği	177
Ek.3: Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri Ölçeği.....	178
Ek.4: Etik Kurul Onay Yazısı	180
Ek.5: Ölçek Kullanım İzinleri	181

KISALTMALAR

S.	: Sayfa numarası
Vb.	: Ve benzeri
Akt.	: Aktaran
Ark.	: Arkadaşları
Ed.	: Editör
Bkz.	: Bakınız
DSM	: Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders (Ruhsal Bozuklukların Tanısal ve İstatistiksel El Kitabı)
TDK	: Türk Dil Kurumu
SGKÖ	: Sosyal Görünüş Kaygısı Ölçeği
ÜBBSÖ	: Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri Ölçeği
EBYU	: Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi
SGK	: Sosyal Görünüş Kaygısı
GBS	: Güvenli Bağlanma Stili
KBS	: Kaçınan Bağlanma Stili
KKBS	: Kaygılı-Kararsız Bağlanma Stili

ŞEKİL LİSTESİ

		Sayfa No
Şekil 1	Dörtlü Bağlanma Stili	47

TABLO LİSTESİ

		Sayfa No
Tablo 1	Katılımcıların sosyodemografik özelliklerine ilişkin frekans yüzde değerleri	66
Tablo 2	Sosyal Görünüş Kaygısı Ölçeği puanı ve Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri Ölçeği alt boyutları puanlarına ait örneklem sayısı, çarpıklık ve basıklık katsayısı değerleri	71
Tablo 3	Cinsiyet değişkenine göre sosyal görünüş kaygısı ve üç boyutlu bağlanma stilleri ölçeği alt boyut puanlarına ilişkin bağımsız grup t- testi sonuçları	72
Tablo 4	Özgüven düzeyi değişkenine göre sosyal görünüş kaygısı ve üç boyutlu bağlanma stilleri ölçeği alt boyut puanlarına ilişkin bağımsız grup t- testi sonuçları	73
Tablo 5	Kamera açma durumu değişkenine göre sosyal görünüş kaygısı puanına ilişkin bağımsız grup t- testi sonuçları	74
Tablo 6	Maske takmanın görünüşe olumsuz etkisi değişkenine göre sosyal görünüş kaygısı puanına ilişkin bağımsız grup t- testi sonuçları	75
Tablo 7	Öğrencilerin yaş aralığına göre sosyal görünüş kaygısı puanı ve üç boyutlu bağlanma stili alt boyut puanlarına ilişkin tek yönlü varyans (ANOVA) analizi sonuçları	75
Tablo 8	Yaş aralığı alt gruplarına göre ortalama sonuçları	76
Tablo 9	Öğrencilerin aile gelir düzeyine göre sosyal görünüş kaygısı puanı ve üç boyutlu bağlanma stili alt boyut puanlarına ilişkin tek yönlü varyans (ANOVA) analizi sonuçları	77
Tablo 10	Aile gelir düzeyi gruplarına göre Post Hoc Tukey testi sonuçları	78
Tablo 11	Aile gelir düzeyi alt gruplarına göre ortalama sonuçları	78
Tablo 12	Öğrencilerin bölümlerine göre sosyal görünüş kaygısı puanı ve üç boyutlu bağlanma stili alt boyut puanlarına ilişkin tek yönlü varyans (ANOVA) analizi sonuçları	80

Tablo 13	Bölüm türü alt gruplarına göre ortalama sonuçları	81
Tablo 14	Öğrencilerin sınıf düzeyine göre sosyal görünüş kaygısı puanı ve üç boyutlu bağlanma stili alt boyut puanlarına ilişkin tek yönlü varyans (ANOVA) analizi sonuçları	83
Tablo 15	Sınıf düzeyi alt gruplarına göre ortalama sonuçları	84
Tablo 16	Öğrencilerin ders başarısına göre sosyal görünüş kaygısı puanı ve üç boyutlu bağlanma stili alt boyut puanlarına ilişkin tek yönlü varyans (ANOVA) analizi sonuçları	85
Tablo 17	Ders başarı düzeyi gruplarına göre Post Hoc Tukey Testi sonuçları	86
Tablo 18	Ders başarı düzeyi alt gruplarına göre ortalama sonuçları	86
Tablo 19	Öğrencilerin yaşadıkları yere göre sosyal görünüş kaygısı puanı ve üç boyutlu bağlanma stili alt boyut puanlarına ilişkin tek yönlü varyans (ANOVA) analizi sonuçları	87
Tablo 20	Yaşanılan yerin gruplarına göre Post Hoc Tukey testi sonuçları	88
Tablo 21	Yaşanılan yerin alt gruplarına göre puan ortalamaları	88
Tablo 22	Öğrencilerin aile yapısına göre sosyal görünüş kaygısı puanı ve üç boyutlu bağlanma stili alt boyut puanlarına ilişkin tek yönlü varyans (ANOVA) analizi sonuçları	89
Tablo 23	Aile yapısı alt gruplarına göre puan ortalamaları	90
Tablo 24	Öğrencilerin anne-baba yaşama durumuna göre sosyal görünüş kaygısı puanı ve üç boyutlu bağlanma stili alt boyut puanlarına ilişkin tek yönlü varyans (ANOVA) analizi sonuçları	91
Tablo 25	Anne-baba yaşama durumu alt gruplarına göre puan ortalamaları	91
Tablo 26	Öğrencilerin anne tutumuna göre sosyal görünüş kaygısı puanı ve üç boyutlu bağlanma stili alt boyut puanlarına ilişkin tek yönlü varyans (ANOVA) analizi sonuçları	92
Tablo 27	Anne tutumları gruplarına göre Post Hoc Tukey ve Tamhane T2 testi sonuçları	93

Tablo 28	Anne tutumu alt gruplarına göre ortalama sonuçları	93
Tablo 29	Öğrencilerin baba tutumuna göre sosyal görünüş kaygısı puanı ve üç boyutlu bağlanma stili alt boyut puanlarına ilişkin tek yönlü varyans (ANOVA) analizi sonuçları	95
Tablo 30	Baba tutumları gruplarına göre Post Hoc Tukey ve Tamhane T2 testi sonuçları	96
Tablo 31	Baba tutumu alt gruplarına göre ortalama sonuçları	97
Tablo 32	Öğrencilerin kardeş sayısına göre sosyal görünüş kaygısı puanı ve üç boyutlu bağlanma stili alt boyut puanlarına ilişkin tek yönlü varyans (ANOVA) analizi sonuçları	99
Tablo 33	Kardeş sayısı gruplarına göre Post Hoc Tukey Testi sonuçları	100
Tablo 34	Kardeş sayısı alt gruplarına göre ortalama sonuçları	100
Tablo 35	Öğrencilerin doğum sırasına göre sosyal görünüş kaygısı puanı ve üç boyutlu bağlanma stili alt boyut puanlarına ilişkin tek yönlü varyans (ANOVA) analizi sonuçları	101
Tablo 36	Doğum sırası alt gruplarına göre ortalama sonuçları	102
Tablo 37	Öğrencilerin anne eğitim düzeyine göre sosyal görünüş kaygısı puanı ve üç boyutlu bağlanma stili alt boyut puanlarına ilişkin tek yönlü varyans (ANOVA) analizi sonuçları	103
Tablo 38	Anne eğitim düzeyi alt gruplarına göre ortalama sonuçları	104
Tablo 39	Öğrencilerin baba eğitim düzeyine göre sosyal görünüş kaygısı puanı ve üç boyutlu bağlanma stili alt boyut puanlarına ilişkin tek yönlü varyans (ANOVA) analizi sonuçları	105
Tablo 40	Baba eğitim düzeyi alt gruplarına göre ortalama sonuçları	105
Tablo 41	Öğrencilerin fiziksel görünüşü tanımlama düzeyine göre sosyal görünüş kaygısı puanı ve üç boyutlu bağlanma stili alt boyut puanlarına ilişkin tek yönlü varyans (ANOVA) analizi sonuçları	106
Tablo 42	Fiziksel görünüşü tanımlama gruplarına göre Post Hoc Tukey ve Tamhane T2 testi sonuçları	107

Tablo 43	Fiziksel görünüşü tanımlama alt gruplarına göre ortalama sonuçları	108
Tablo 44	Öğrencilerin arkadaşlık ilişkilerini tanımlama düzeyine göre sosyal görünüş kaygısı puanı ve üç boyutlu bağlanma stili alt boyut puanlarına ilişkin tek yönlü varyans (ANOVA) analizi sonuçları	113
Tablo 45	Arkadaşlık ilişkilerini tanımlama düzeyine göre Post Hoc Tukey testi sonuçları	114
Tablo 46	Arkadaşlık ilişkileri alt gruplarına göre ortalama sonuçları	115
Tablo 47	Öğrencilerin sosyal görünüş kaygısı puanı ve üç boyutlu bağlanma stili alt boyut puanlarına ilişkin korelasyon katsayıları analizi sonuçları	119
Tablo 48	GBS, KBS ve KKBS puanlarının SGK puanına etki analizi anova testi	120
Tablo 49	Katılımcıların GBS, KBS ve KKBS puanlarının SGK puanını yordama gücüne ilişkin regresyon analizi sonuçları	120

GİRİŞ

Genç yetişkinliğe denk gelen üniversite dönemi, çoğunlukla 18-25 yaşlarını kapsayan, bireyin bilişsel, sosyal, bedensel sorunlarla baş etmeye çalıştığı gençlik evresi olup kişinin en karmaşık ve değişken aşamalarından biridir (Altunay ve Öz, 2006; Özgüven, 1992). Bu dönemde bireylerin, genç olmalarının yanı sıra üniversite öğrencisi olmaları nedeniyle de karşılaştıkları sorunlar daha da artabilir. Üniversite dönemi hem Türkiye’de hem de diğer ülkelerde bireylerde stres ve kaygıya neden olabilecek çevresel faktörlerle çevrili bir dönem olarak görülmektedir (Kılıç ve Karakuş, 2016; Turner ve McCarthy, 2016.). Bu dönemde bireyler bir taraftan bedenlerindeki gelişim ve değişimle baş etmeye çalışırken diğer taraftan sosyal normlarla rollere uyum sağlama ve toplumun çeşitli beklentilerini karşılama zorunluluğu hissederler (Aktaş, 1997; Argon, 2014). Meslek sahibi olma, çevre edinme, geleceğine yön verme çabası ile genelde başka bir şehre, yeni bir okula, bilmediği bir çevreye adapte olmaya çalışması gibi durumlar gençlerin bazı uyum problemleri yaşamalarına neden olmaktadır (Aktaş, 1997). Bu tür durumlardan biri; genç yetişkin bireylerin bedenleriyle ilgili algısı olup Dhurup ve Nolan’a (2014) göre gençlerin bu dönemdeki tutumları, beden imajı ve fiziksel görünüşüyle ilgili yaşadığı uyum problemleri birçok zorluğu beraberinde getirir. Fiziksel görünüşün ve beden algısıyla ilgili kaygıların bir araya gelmesiyle oluşan sosyal görünüş kaygısı (Hart ve ark., 2008), gençlik döneminde ön plana çıkan zorluklardan biridir.

Sosyal görünüş kaygısı, Hart ve arkadaşları tarafından (2008) bireyin görünüşü nedeniyle (özellikle vücut, yüz, boy, kilo) başkaları tarafından olumsuz değerlendirileceğine ilişkin taşıdığı korku ve kaygı şeklinde tanımlanmaktadır. Bu kaygı, olumsuz beden imajı ve sosyal kaygı ile pozitif bir şekilde ilişkilendirilmektedir (Claes ve ark., 2012). Kişinin vücut şekli ve beden görünüşü ile ilişkili olan sosyal görünüş kaygısına sahip bireyler, sosyal kaygı taşıyan bireylerde olduğu gibi başkaları tarafından olumsuz değerlendirilme korkusu yaşarlar. Ancak sosyal görünüş kaygısında kişi fiziksel görünüşü ile ilgili algılanan olumsuz değerlendirmeye odaklanır (Hart ve ark., 2008). Sosyal görünüş kaygısında kişinin,

yüzü, saçı gibi tek bir fiziksel özelliğe odaklanmak yerine, genel fiziksel görünüşün etrafındaki toplumsal baskıya odaklanılır (Hart ve ark., 2008). Alan yazında sosyal görünüş kaygısını doğrudan açıklayan iki kuram bulunmaktadır. Bunlardan biri Leary, Kowalski ve Campbell'in (1988) kişinin kendisi için önemli olan diğerlerine karşı olumlu izlenim bırakma isteğinden ortaya çıkan izlenim teorisidir. Bir diğeri de Tiggeman'ın öncülüğünde oluşan ve bireyin bedeniyle sürekli meşgul olmasının psikolojik bir sonucu olarak ortaya çıkan nesnelleştirme kuramıdır (Tiggeman ve Kuring, 2004). Tezde bu iki kuramın yanı sıra sosyal kaygıyı açıklayan önemli kuramlar olduğu için Psikanalitik Kuram, Bilişsel Davranışçı Kuram ve Sosyal Öğrenme Kuramına da yer verilmiştir.

Sosyal görünüş kaygısının bireyin zihnini yoğun bir şekilde kaplaması aynı zamanda günlük yaşamını da olumsuz etkileyebilir ve hayat kalitesini azaltabilir. (Zimmer-Gembeck, 2018). Özellikle ergenlik ve genç yetişkinlik dönemindeki bireyler sosyal görünüş kaygısına karşı daha hassas olup başkalarının onları nasıl algıladığıyla ilgili ciddi olarak düşünme, bedenleriyle uzun süre meşgul olma, kabullenilme ve reddedilme konusuna daha duyarlı olma eğilimindedir (Sebastian, Burnett ve Blakemore, 2008). Alan yazın incelendiğinde sosyal görünüş kaygısının depresyon (Özcan, ve ark., 2013; Gitimu ve ark., 2016), utangaçlık (Kara, 2016; Ökten, 2019), fiziksel aktiviteye katılım (Alemdağ ve Öncü, 2015), yeme bozuklukları (Ko, 2010, Koskina ve ark., 2011), akılcı olmayan inançlar (Yücesoy, 2019), değerler (Yücesoy, 2019), benlik saygısı (Kılıç, 2015, Ökten, 2019), yalnızlık (Kılıç, 2015, Dikmen, 2019), sosyal duygusal yalnızlık (Kıvılcım, 2019), anne baba tutumları ve mükemmeliyetçilik (Aynur, 2020), bilinçli farkındalık düzeyi (Bayram, 2019), cinsel nesnelleştirme (Demiröz, 2017), internet bağımlılığı (Dikmen, 2019), duygusal yeme (Özkan, 2017), akıllı telefon bağımlılığı (Ataş, 2018), cinsel doyum (Dönmez, 2018) gibi değişkenlerle ilişkisi olduğu ve sosyal görünüş kaygısının altında yatan nedenlerin geçmişten gelen bağlanma ve bağlanma stilleri gibi örüntülerden beslendiği (Temel, 2018; Pekin, 2017) ortaya konulmuştur. Bağlanma kuramının, kişilerarası ilişkilerin niteliğiyle ilgili önemli bilgiler vermesinden dolayı (Karaşar, 2014) kaygı bozukluklarının özellikle kişilerarası ilişkiler sonucunda ortaya

çıkan sosyal görünüş kaygısının bağlanma kuramından etkileneceği düşünülmektedir.

Bağlanma, bireyin kendisine bakım vereni ile kurduğu güçlü duygusal bağıdır (Bowlby, 1963). Diğer bir tanıma göre bağlanma iki birey arasında zaman ve mekan bakımından kalıcı duygusal bağlantı kurmaktır (Bowlby, 1979'dan akt. Liu ve ark., 2020). Bağlanma ile ilgili ilk çalışmalar John Bowlby tarafından yapılmıştır. Bowlby erken dönemdeki bağlanmayı inceleyerek yakın dönem ilişkilerinin işleyişinin anlaşılmasını sağlamıştır (Bowlby, 1979'dan akt. Guzman-Gonzales ve ark., 2019). Bowlby, bebeklik ve çocukluk dönemindeki sakinleşme, koruma ve destek olma amacıyla kurulan yakın duygusal bağın ömür boyu devam ettiğini ve bu bağ kurma eğiliminin insan doğasına uygun olduğunu söylemiştir (Bowlby, 1988). Bowlby'den sonra bağlanma ile ilgili deneysel çalışmalar yapan ve arkadaşları ile yaptığı deneyler sonucunda bağlanma stillerini ortaya atan kişi Mary Ainsworth'dur (1978). Bağlanma kuramında ilk etapta erken çocukluk dönemine odaklanılmış olsa da daha sonra yetişkin bireylerde de bağlanma durumu incelenmiş ve bu alanda çalışmalar yapılmıştır (Hazan ve Shaver, 1987; 1994). Yapılan çalışmalar yetişkinlik dönemindeki bağlanma stiline ve bireylerin yakınlarıyla olan bağının erken çocukluk döneminde kurduğu yakın duygusal bağ ile örtüştüğünü göstermiştir (Guzman-Gonzales ve ark., 2019). Bağlanma stilleri ile yapılan çalışmalar sonucunda güvenli, kaçınan, kaygılı/kararsız bağlanma şeklinde üçlü bağlanma stili tanımlanmıştır (Ainsworth ve ark., 1978). Erken dönemdeki bağlanma stillerini, bireyin kendisine ve başkasına karşı yaklaşımını dikkate alarak daha sonra hem romantik bağlanma (Hazan ve Shaver, 1994) hem de yetişkin bağlanma stili olarak da adlandırılabilen dördüncü bağlanma stili (Bartholomew ve Horowitz, 1991) ortaya konulmuştur. Buna göre güvenli bağlanma stiline sahip bireylerin kişilerarası ilişkilerinde kendini değerli hissettiği, bakım vereniyle ilişkisini kabul edici ve ihtiyaç anında anlamlandırarak bağ kurduğu görülmüştür (Ainsworth ve ark., 1978). Kaçınan bağlanma stiline sahip bireylerin bakım verenine yakınlık göstermediği ve bakım verenin ihtiyaç anında cevap vermediği, kaygılı/kararsız bağlanma stiline ise bireylerin güvenli bağlanmadığı ve tutarsız bakım veren hareketlerinden ötürü yakınlık kuramadığı görülmüştür (Ainsworth ve ark., 1978).

Bağlanma stilleri çalışmalarında görülen ve özellikle güvensiz bağlanma olarak değerlendirilen (kaygılı/kararsız, kaçınan, saplantılı, korkulu) bağlanma stillerine sahip bireylerin yaşamları süresince çeşitli olumsuz durumlarla daha fazla karşılaştıkları düşünülmektedir (Hazan ve Shaver, 1994; Turtonen, 2020; Liu ve ark. 2020; Cooper ve ark., 1998). Bu olumsuz durumlar; kaygı (Esbjörn ve ark., 2011), depresyon (Sloman ve ark., 2003), yeme bozuklukları (Zachrisson ve ark., 2010), madde bağımlılığı (Kassel ve ark., 2007) şeklindedir. Alan yazında özellikle bireyin bağlanma stili ile kaygı arasındaki ilişkinin araştırıldığı çalışmalara rastlanmaktadır (Ayberk, 2011; Küçük, 2016). Bağlanma teorisine göre kaygı bozukluklarının altında yatan en temel sebep bireyin güvensiz bağlanma stiline sahip olmasıdır (Leichsenring 2007'den akt. Keskin ve Orgun, 2007). Bireyin ruh sağlığında bağlanma stiline önemli bir etken olduğu (Mikulincer ve Shaver, 2012) göz önüne alındığında kaygının bireyin yaşam kalitesini düşüreceği (Bernstein, 2020) söylenebilir. Ayrıca gençlerin diğer bireylerden uzak kalmasına neden olan sosyal kaygı ve olumsuz değerlendirileceğine dair korkunun sebep olduğu sosyal görünüş kaygısıyla bağlanma stiline ilişkili olduğu beklenebilir. Bu nedenle üniversite öğrencilerinin sahip olduğu bağlanma stiline dolayı diğer bireyler tarafından olumsuz değerlendirilme düşüncesinin sosyal görünüş kaygısını artıracığı düşünülebilir.

Alan yazın incelendiğinde sosyal görünüş kaygısı ve bağlanma stilleri arasındaki ilişkinin çeşitli çalışmalara konu olduğu görülür. Bu çalışmalarda genelde sosyal görünüş kaygısı ile başka değişkenlerin ilişkisi incelenmiş olup bu değişkenler arasında bağlanma stillerinin aracı rolü üzerinde durulmuştur (Demiröz, 2017; Özteke Kozan ve Hamarta, 2017). Diğer taraftan sosyal görünüş kaygısı ve bağlanma stilleri arasındaki ilişkiye öznel iyi oluş ve kontrol odağı değişkenleriyle birlikte ele alan yalnız bir çalışmaya rastlanmıştır (Pekin, 2017). Bu tezde, 2020 yılında yaşanan pandemiden dolayı sosyal hayata giren maske kullanımının ve uzaktan eğitim sürecinde gönüllü olarak kamera açıp açmamanın sosyal görünüş kaygısına göre farklılığı incelendi. Bu bakımdan tez, alan yazına katkı sağlaması, üniversitede psikolojik danışma ve rehberlik merkezinde çalışan ruh sağlığı uzmanlarına veri sunması açısından önemli görülmektedir. Bu çalışmanın bir diğer katkısının

araştırmanın üniversitede Eğitim Fakültesi öğrencilerine yapılmış olması sebebiyle, geleceğin öğretmen adaylarından sosyal görünüş kaygısı yaşayan veya güvenli bağlanma stiline sahip olmayan kişilere yönelik rehberlik hizmetlerinin yaygınlaşmasına imkân sağlayacağı düşünülmektedir.

Tez dört bölümden oluşmaktadır. Giriş bölümünde; problem durumu, araştırmanın amacı ve önemi, varsayımlar, sınırlılıklar ve tanımlar ele alınmıştır. Birinci bölümde; üniversite öğrencileri bağlamında genç yetişkinlik dönemi, sosyal görünüş kaygısı ve bağlanma stilleri ile ilgili kuramsal çerçeveye yer verilmiş ayrıca yurt içinde ve yurt dışında yapılan çalışmalara değinilmiştir. İkinci bölümde; yöntem kısmı ele alınmış olup araştırmanın modeli, araştırma grubu, veri toplama aracı, verilerin toplanması ve analizine yer verilmiştir. Üçüncü bölümde; tezin bulguları verilmiştir. Dördüncü bölüm; sonuç, tartışma, öneriler kısmı olup kaynakça ve ekler kısmı da yer almaktadır.

1. Problem Durumu

Bu araştırmanın temel problemi, üniversite öğrencilerinde sosyal görünüş kaygısı ve bağlanma stillerini çeşitli değişkenler (cinsiyet, yaş, ailenin gelir düzeyi, bölüm türü, sınıf düzeyi, ders başarısı, yaşanılan yer, aile yapısı, anne-baba tutumları, anne-baba yaşama durumu, kardeş sayısı, doğum sırası, anne eğitim düzeyi, baba eğitim düzeyi, özgüven düzeyi, fiziksel görünüşünü değerlendirme, arkadaşlık ilişkileri, uzaktan eğitimde gönüllü olarak kamera açıp açmama ve maske takmanın görünüşe etkisi) açısından incelemek ve üç boyutlu bağlanma stilleri alt boyut puanlarının sosyal görünüş kaygısı puanını yordama düzeyini ele almaktır.

Araştırmanın alt problemlerine aşağıda yer verilmiştir:

1. Üniversite öğrencilerinin sosyal görünüş kaygısından elde edilen puanlar; cinsiyet, yaş, ailenin gelir düzeyi, bölüm türü, sınıf düzeyi, ders başarısı, yaşanılan yer, aile yapısı, anne-baba tutumları, anne-baba yaşama durumu, kardeş sayısı, doğum sırası, anne eğitim düzeyi, baba eğitim düzeyi, özgüven düzeyi, fiziksel görünüşü değerlendirme, arkadaşlık ilişkileri, uzaktan eğitimde gönüllü olarak

kamera açıp açmama ve maske takmanın görünüşe etkisi değişkenlerine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

2. Üniversite öğrencilerinin bağlanma stilleri alt boyutlarından (güvenli, kaçınan, kaygılı-kararsız) elde edilen puanlar; cinsiyet, yaş, ailenin gelir düzeyi, bölüm türü, sınıf düzeyi, ders başarısı, yaşanılan yer, aile yapısı, anne-baba tutumları, anne-baba yaşama durumu, kardeş sayısı, doğum sırası, anne eğitim düzeyi, baba eğitim düzeyi, özgüven düzeyi, fiziksel görünüşü değerlendirme ve arkadaşlık ilişkisi değişkenlerine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

3. Üniversite öğrencilerinin sosyal görünüş kaygısı ve bağlanma stilleri alt boyutları (güvenli, kaçınan, kaygılı-kararsız) arasında anlamlı bir ilişki bulunmakta mıdır?

4. Üniversite öğrencilerinin bağlanma stilleri alt boyutlarından (güvenli, kaçınan, kaygılı-kararsız) elde edilen puanlar sosyal görünüş kaygısı puanını anlamlı bir şekilde yordamakta mıdır?

2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı üniversite öğrencilerinin sosyal görünüş kaygısı ve bağlanma stillerini çeşitli değişkenler (cinsiyet, yaş, ailenin gelir düzeyi, bölüm türü, sınıf düzeyi, ders başarısı, yaşanılan yer, aile yapısı, anne baba tutumları, anne baba yaşama durumu, kardeş sayısı, doğum sırası, anne eğitim düzeyi, baba eğitim düzeyi, uzaktan, özgüven düzeyi, fiziksel görünüşü değerlendirme, arkadaşlık ilişkileri, eğitim sürecinde gönüllü olarak kamera açıp açmama ve maske takmanın görünüşü olumsuz etkileyip etkilememesi) açısından incelemektir. Ayrıca sosyal görünüş kaygısı ve bağlanma stilleri arasındaki ilişkinin incelenmesi de araştırmanın amaçlarındandır.

3. Araştırmanın Önemi

Üniversite dönemindeki bireylerin de içinde bulunduğu yıllar genç yetişkinlik dönemi olarak adlandırılır ve bu dönem bireyin yakın ilişkiler kurduğu, kariyer örüntüsünü devam ettirdiği, bağımsızlığını kazandığı, pek çoğunun aile kurduğu dönem olarak bilinmektedir (Santrock, 2015). Birey için her açıdan önemli olan bu

dönemde görünüşe önem vermek ve görünüşü ile ilgili kaygı yaşamak, bedeniyle ilgili duygu, düşünce ve algılamaları içeren beden imajını ortaya çıkarmıştır (Cash, 1989). Beden imajı, olumlu ve olumsuz olmak üzere ikiye ayrılır (Cash, 2004). Alan yazına bakıldığında olumlu beden imajına sahip olan bireylerin; görünüşüyle ilgili konularda kendini rahat ifade edebildiğini, görünüşünün kişiliğinin, karakterinin, değerlerinin bir belirleyicisi olmadığını düşünürken olumsuz beden imajına sahip bireylerin tam tersi şekilde görünüşüyle ilgili olumsuz değerlendirmelerde, tutum ve algılarda bulunduğu, bedeninden rahatsız olduğu, duygu ve düşüncelerinin görünüşüyle ilgili olumsuz algıya neden olduğu görülmektedir (Bergeron, 2007; Cash ve ark., 2004; Jung ve Lennon, 2003; Altabe ve Thompson, 1992). Bireyin bedeniyle ve görünüşüyle ilgili olumsuz beden imajına sahip olması da sosyal görünüş kaygısını beraberinde getirmektedir (Doğan, 2010).

Üniversite dönemindeki genç yetişkin bireyler içinde bulunduğu dönemin görevlerinden olan yakınlık kurma ihtiyacını gidermek için insanlarla ilişki kurmaya yatkın olabilirler. Diğer bireyler üzerinde etkileyici ve olumlu bir izlenim bırakmak (Telli ve Ünal, 2016) bu dönem için önemli görülürken bireyler de kendilerinde etki bırakacak çekici kişilerle iletişim halinde olmak isterler (Yousefi, Hassani ve Shokri, 2009). Bireyler başkaları üzerinde etkileyici ve olumlu bir izlenim bırakamayacağını düşündüğünde kaygı yaşarlar (Leary ve Kowalski, 1995'den akt. Doğan, 2010). Bu kaygı fiziksel görünüşün de ötesinde bireyin beden imajıyla, beden algısıyla ilgili daha kapsayıcı, bütüncül bir kaygı olan sosyal görünüş kaygısıdır (Hart ve ark., 2008).

Sosyal görünüş kaygısının bireyin hayatı üzerinde etkili olduğu söylenebilir. Bireyin hayatı üzerinde etkili olabilecek diğer değişkenlerin de araştırılması gerektiği düşünülmektedir. Nitekim bu değişkenlerden birisi olan ve ilk temsilcisi John Bowlby olarak bilinen bağlanma; yeni doğan bir bebekte oluşan ve yetişkin dönemden başlayarak yaşlılığa kadar devam eden heyecansal, duygusal bağ kurma eğilimi olarak tanımlanmaktadır (Bowlby, 1979'dan akt. Yörükhan, 2020). İnsan doğasının en temelinde ve tamamlayıcı unsur olarak yerini alan bağlanma eğilimi (Yörükhan, 2020) çeşitli araştırmalara konu olmuştur Bu araştırmalarla bağlanmanın

nedenleri, sonraki dönemlerde görülebilecek etkileri ve bağlanmanın öneminin yanında erken dönemde bakım vereni ile bebek arasında görülen bağlanmanın kişinin ileriki hayatını nasıl etkileyebileceğiyle ilgili önemli bulgulara ulaşılmıştır (Bowlby, 1969, Ainsworth ve ark., 1978, Bartholomew ve Horowitz, 1991, Hazan ve Shaver, 1994). Ainsworth ve arkadaşlarının öncülüğünde yapılan ve sonrasında bağlanma stilleri olarak alan yazına kazandırılan bağlanmanın alt boyutları bireyin anneye bağlanma stilini ortaya koymuştur (Ainsworth ve ark.,1978). Bu bağlanma stiline bireyin ileriki dönemlerde sergileyeceği çeşitli davranışlarını düşünülebilir. Güvenli bağlanma olarak bilinen bağlanma stiline sahip bireylerin bakım vereni ile kurduğu olumlu bağ sonraki yıllarda yakınlık kurarken ve ihtiyaç duyduğu anlarda ona psikolojik destek sağlar. Bakım veren ile kurulamayan ve ihtiyaçların karşılanmadığı, ihtiyaçlara duyarsız kalınan güvensiz bağ onun sonraki yıllarda kurduğu ilişkileri olumsuz etkiler (Bowlby, 1969).

Bakım veren ile kurulan ve bireyin yetişkinlik döneminde duygu, düşünce ve davranışlarında önemli rol oynayan bağlanmada (Bowlby, 1973) bakım verenin bebeğin ihtiyaçlarını ne derece karşıladığı, bebeğin ihtiyaç anında bakım verenine ulaşip ulaşamadığı ile oluşan zihindeki şemalar içsel çalışan modelleri oluşturmakta ve bağlanma stilleri de bundan etkilenmektedir (Bowlby, 1983'den akt. Set, 2019). Ergenliğe kadar olan dönemde bu modeller pekiştirilmekte ve yetişkinlik döneminde de birey kişiler arası ilişkilerde bu içsel modelleri kullanmaktadır (Bowlby, 1983; Shaver ve Mikulincer, 2009'dan akt. Set, 2019). Oluşan bu modeller Bowlby'e (1983) göre bireyi yetişkinlikte de yönlendirmeye devam eder ve benlik, öteki benlik ve diğerlerinin ilişkisine dair bilişsel-duyuşsal sistemler erken bağlanma dönemindeki kalıplara sahiptir (Akt. Set, 2019). Çocukluk dönemindeki yaşantılar sonucu oluşan bağlanmanın yetişkinlik döneminde psikolojik bozukluklara neden olabileceği Bowlby (1969) tarafından söylenmiştir. Yapılan araştırmalarda güvenli bağlanmanın çocukluk, ergenlik ve yetişkinlikte duygu, düşünce ve davranış bozuklukları ile anormal davranışlara karşı koruyucu bir faktör olduğu görülmüştür (Davila ve ark., 2005; Pascuzzo ve ark., 2015.). Buna karşın güvensiz bağlanma stiline sahip bireylerin öz değer ve öz yeterlilik konusunda kendilerine şüpheli yaklaştıkları, eleştiriye, reddedilmeye ve onaylanmamaya karşı savunmasız

oldukları, bu durumların da bireyleri duygu, düşünce ve davranış bozukluklarına açık hale getirdiği söylenmektedir (Mikulincer ve Shaver, 2007'den akt. Set, 2019). Bütün bu bilgilerin ışığında bireyin dış görünüşüyle ilgili yaşadığı öznel kaygıları ve diğerlerinin onu değerlendirmesi ile ilgili yaşanan kaygıların yani sosyal görünüş kaygısının (Doğan, 2010) bireyin bütün hayatını etkileyen bağlanma stilleri ile de ilişkili olabileceği düşünülmektedir. Alan yazında bu görüşü destekleyen çalışmalar (Özteke Kozan ve Hamarta, 2017, Pekin, 2017, Temel, 2018, Demiröz, 2017) da mevcuttur.

Son zamanlarda Türkiye'de ve dünyada hızla değişen gündeme ve yaşanan olumsuz yaşam olaylarına bakıldığında, bu olaylar karşısında bireylerin sosyal görünüşle ilgili kaygılarının ön plana çıktığı ve konuyla ilgili çalışmalara da gereksinim duyulduğu, düşünülmektedir. İçinde bulundukları dönem itibariyle üniversite öğrencilerinin sosyal görünüş kaygılarını ve bağlanma stillerini öğrenerek yapılacak koruyucu ruh sağlığı hizmetleri ve terapötik çalışmalar bakımından konuyla ilgili araştırmaların artmasının ihtiyaç haline geldiği söylenebilir. Bu çalışmanın; sosyal görünüş kaygısı ve bağlanma stilleri ile ilgili bireysel sürecinde çalışmak isteyen genç yetişkinlere yardım etmesi, konuyla ilişkili olabilecek değişkenlerin belirlenerek bu alanda yapılacak sonraki çalışmalara bilgi sağlaması, üniversite öğrencilerinin bağlanma stillerinin bilinmesi ve sahip oldukları bağlanma stillerinin sosyal görünüş kaygısına etkisinin belirlenmesiyle bu konuda genç yetişkinlerle çalışan ruh sağlığı çalışanlarına veri sağlaması bu sayede psikolojik olarak daha sağlıklı ve bilinçli bireylerin yetişmesine katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

4. Varsayımlar

1. Bu araştırmada kullanılan Sosyal Görünüş Kaygısı Ölçeği, Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri Ölçeği ve Kişisel Bilgi Formunun katılımcılar tarafından içtenlikle yanıtlandığı varsayılmıştır.

2. Araştırmada belirlenen örneklem grubunun evreni temsil edebilme özelliğine sahip olduğu varsayılmıştır.

3. Araştırmada kullanılan Sosyal Görünüş Kaygısı Ölçeği ‘nin ve Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri Ölçeği’nin üniversite öğrencilerinin sosyal görünüş kaygılarını ve bağlanma stillerini ölçebilecek özellikte olduğu varsayılmıştır.

5. Sınırlılıklar

1. Araştırma verileri Sosyal Görünüş Kaygısı Ölçeği ve Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri Ölçeği ile ölçülebilen özellikler ile sınırlıdır.

2. Araştırma Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Eğitim Fakültesinde öğrenim görmekte olan lisans öğrencilerinden örneklem grubuna gönüllü dâhil olanların verileriyle sınırlıdır.

3. Bu araştırma verileri 2020-2021 eğitim- öğretim yılı ile sınırlıdır.

4. Kişisel bilgi formu, araştırmacı tarafından hazırlanan demografik değişkenler ve diğer sorular ile sınırlıdır.

6. Tanımlar

1. Genç Yetişkinlik Dönemi: Bireyin kişisel ve ekonomik bağımsızlığını kazandığı, kariyer gelişimini devam ettirdiği, birçoklarının evlendiği ve çocuk planları yaptığı dönem olarak tanımlanmaktadır (Santrock, 2015).

2.Kaygı: Her zaman ve her yerde tecrübe edilebilen, istenmeyen bir şey ve hoşlanılmayan duygu (his) durumu olarak tanımlanmaktadır. (Freud,2001’den akt. Köknel, 1994).

3. Sosyal Kaygı: Sosyal ilişkilere dönük olan ve sosyal ilişkilerde yaşanması beklenen kaygı türü olarak tanımlanmaktadır (Burger, 2006).

4.Sosyal Görünüş Kaygısı: Sosyal görünüş kaygısı, bireyin kendi vücuduna yönelik olumsuz düşünceleri, beden imajı ve diğer insanlar tarafından değerlendirilme kaygısı olarak tanımlanmaktadır (Doğan, 2010).

5.Bağlanma: Bireyin kendisi için önemli olan kişilere karşı geliştirdiği güçlü duygusal bağıdır (Bowlby (1963, 1973, 1980).

6.Bağlanma Stilleri: Bireyin kendisini ve çevresini nasıl gördüğünü açıklayan sosyal etkileşim durumudur (Bartholomew, 1990).

I. BÖLÜM

İLGİLİ KURAMSAL ÇERÇEVE ve ARAŞTIRMALAR

Bu bölümde ilgili kuramsal çerçeve alan yazınında incelenmiş olup konu ile ilgili yapılan yurt içi ve yurt dışı çalışmalara yer verilmiştir.

1. Üniversite Öğrencileri Bağlamında Genç Yetişkinlik Dönemi

Üniversite; okuyanların en yüksek düzeyde eğitim öğretim gördüğü, bilimsel çalışmalar ve yayınlar yapan yüksekokul, fakülte, enstitü gibi birimlerden oluşan bilimsel özerkliğe sahip yükseköğretim kurumudur (TDK, 2020). Bu kurumlarda okuyan üniversite öğrencilerinin yaşları arasında çeşitlilik olmakla birlikte genellikle ortaöğretim kurumlarından mezun bireyler oldukları söylenebilir. Genel olarak bakıldığında birey doğumundan itibaren çeşitli gelişim dönemlerinden geçer. Kişinin yaşamında birtakım özelliklerle tanımlanan gelişim dönemleri biyolojik, bilişsel ve sosyoduygusal süreçlerin birbiriyle etkileşimi sonucunda ortaya çıkmıştır (Santrock, 2015). Bu gelişim dönemlerinden birisi de ilk yetişkinlik, genç yetişkinlik ya da beliren yetişkinlik gibi isimlerle adlandırılan ve çoğunlukla üniversite öğrencilerini de içine alan 20'li yaşlardan 30'lu yaşlara kadar olan dönemdir. Geçmişten günümüze birçok araştırmacı bu dönemi farklı boyutları ile ele almış ve dönemin özelliklerinin dünyanın gelişimiyle de değiştiğini geliştğini ortaya koymuştur. Aşağıda alan yazın incelemesi sonucunda bu araştırmacıların genç yetişkinlik dönemi ile ilgili fikirlerine yer verilmiştir.

Genç yetişkinlik dönemi Santrock'a (2015) göre bireyler için kişisel ve ekonomik bağımsızlığını kazandığı, kariyer gelişimini devam ettirdiği, pek çok kişi için eş seçimini yaptığı, yakın ilişki içinde olmayı öğrendiği, aile kurduğu ve çocuk bakmaya başladığı zamanlardır. Bu bilgiler ışığında genç yetişkinlik döneminin bireyin hayatı için önemli bir dönem olduğu ve bu dönemde hayatının bir düzene girdiği söylenebilir. Genç yetişkinlik dönemi ile ilgili bir diğer fikir yaşam boyu gelişimcilerine aittir. Yaşam boyu gelişimcileri, yetişkin gelişimine ve yaşlanma konusuna odaklanarak yaşam boyu gelişimi dört aşamaya ayırmışlardır. Buna göre

genel olarak üniversite öğrencilerini de içine alan ve ilk yetişkinlik olarak adlandırılan ikinci çağ 25-50 yaşlarını kapsamaktadır (Willis and Schaie, 2006'dan akt. Santrock, 2015). Levinson'un (1986) bireysel yaşam kuramında ilk yetişkinlik dönemi olarak adlandırılan bu ikinci çağ, birey için yaşamın hem çok doyurucu hem de çok yıpratıcı olduğu çağdır (Akt. Aktu, 2016). Bu yıllar, psikolojik açıdan yaşam doyumunun yüksek, aile, kariyer, aşk, yaratıcılık gibi konuların zirvede olduğu yıllardır. Sosyolojik açıdan da bir yandan aile kurulması, toplumda yer edinme, saygınlık kazanma gibi rollerin edinildiği diğer yandan da risklerin, bedellerin, streslerin, ikilemlerin olduğu yıllardır (Levinson, 1986'dan akt. Aktu, 2016). Levinson'a (1986, 1996) göre bu dönem ailenin, eşin, meslek tercihlerinin yoğun olarak ele alındığı ve değerlendirildiği, yaşamın büyük bir kısmını kapsayan yetişkinlik yıllarını nasıl geçireceği ile ilgili plan ve faaliyetlerin yapıldığı dönemdir (Akt. Aktu, 2016).

Gelişimin yaşam boyu devam ettiğini ve her dönemin kendi içerisinde görevleri olduğunu, görevlerin yerine getirilmediğinde krizlere yol açtığını söyleyen Erik Erikson (1968); Psikososyal gelişimi 8 dönemde incelemiştir. Bu dönemlerden bir tanesi genç yetişkinlik dönemine denk gelen “yakınlığa karşı yalıtılmışlık” dönemidir. Erikson'un altıncı dönemine denk gelen bu döneme özgü görev, bireylerin yakın ilişkiler kurabilmesidir. Genç yetişkinlik döneminde bireyler yakın ilişkiler, sağlıklı arkadaşlıklar kurabilirse yakınlık görevini tamamlayabilir fakat kuramazsa dönemsel görev yalıtılmışlıkla sonuçlanır (Akt. Santrock, 2015).

Yetişkin olmanın uzun bir süreç olduğunu söyleyen ve bu konuda araştırmalar yapan Arnett (2006) ise yetişkinliğe geçiş döneminin 18-29 yaşları arasında olduğunu söyler ve bu döneme beliren yetişkinlik adını verir. Bu dönemin temel özellikleri arasında deneme ve keşif yer alır. Dönemin gelişim sürecinde yer alan bireyler kimlik özelliklerini, kariyer planlamalarını, yaşam biçimlerini araştırmaktadır (Arnett, 2006). Bu dönemin bireylerin çoğunlukla ailesinin yanında kaldığı, ortaokul ya da liseye devam ettiği ergenlik dönemi ile aile kurulan, çocuk sahibi olma planları yapılan ve kariyerinde düzenli bir işinin olduğu genç yetişkinlik dönemi arasında olduğu söylenebilir (Atak ve Çok, 2010). Bu dönemin öne çıkan ve

dönemi diğer dönemlerden ayıran beş özellik önermiştir: Kimlik araştırmaları çağı, istikrarsızlık, kendine odaklanma, arada hissetme ve olasılıklar. Bu özelliklere bakıldığında birey için oldukça önemli bir dönem olduğu söylenebilir (Arnett (2007).

Genç yetişkinlik döneminin ergenlik ve yetişkinlik arasında köprü kuran kritik ve önemli bir gelişim dönemi olduğu söylenebilir. Bireylerden yeni sorumluluklar ve yükümlülükler üstlenmesi beklenen bu dönemde bireyler önemli zorluklarla karşılaşabilir. Bireylerin genç yetişkinlik döneminde deneyimlediği başarı ve başarısızlık durumları yetişkin yaşamlarının yörüngelerini güçlü bir şekilde etkiler (Bonnie ve ark., 2014). Yaşamın erken dönemleri özellikle erken çocukluk kritik olarak gelişim ve müdahale için uygun zamanlar olarak görülür ve aynı perspektifte genç yetişkinlik dönemine de kritik bir dönem olarak bakılmalıdır (Bonnie ve ark., 2014). Genç yetişkinlik dönemindeki bireylerin fizyolojik ve biyolojik seyri pek çok nesilde değişmemiş olsa da artık içinde bulundukları dünya büyük ölçüde değişmiştir. Günümüzde bu bireyler artan risklerle, artan bilgi ve bilgi aktarımıyla, düşük sosyal hareketlilik ile ve daha büyük ekonomik eşitsizliklerle daha küresel ve ağlarla dolu bir dünyada yaşamaktadır. Bilgi ve iletişim teknolojilerindeki değişimler, ekonomik yeniden yapılanma değişen işgücü piyasası ile genç yetişkinlik dönemindeki risk ve fırsat ortamının kökten değiştiği söylenebilir (Bonnie ve ark., 2014).

Özetle; üniversite bireylerin liseden mezun olduktan sonra gittiği ve seçtiği mesleğe göre en üst düzey eğitim aldığı kurumdur. Bakıldığında birey doğduğu andan öldüğü ana kadar biyolojik, psikososyal ve kişilik olarak gelişme gösterir (Santrock, 2015). Bu gelişmelerin her biri dönemselsel olarak bebeklikten yaşlılığa kadar farklı araştırmacıların ilgi odağı olmuş ve bu alanda çalışmalar yapılarak çeşitli kuramlar, fikirler ortaya konmuştur (Santrock, 2015; Arnett, 2006, Bonnie ve ark., 2014). Bu dönemlerden birisi de genç yetişkinlik dönemi olarak adlandırılır. Farklı araştırmacılar bu döneme ilk yetişkinlik dönemi, genç yetişkinlik dönemi, beliren yetişkinlik dönemi gibi isimlerle adlandırmıştır (Santrock, 2015; Arnett, 2006). Bu dönem kendi içinde özellikler barındırarak bireyin kişisel sürecinde önem arz edebilir. Birey için bağımsızlığın kazanıldığı, aile, iş, kariyer, hedeflerin

gerçekleştirilmesi gibi önemli değişikliklerin olduğu bu dönem bireyin diğeri yıllarını nasıl geçireceğini de etkileyebilir. Geçmiş nesillerle ve zamanlarla karşılaştırıldığında genç yetişkinlik döneminin günümüzde değişime uğradığını söylenebilir. Üniversite öğrencileri bağlamında ele alınan bu dönemi tanımının dönemin içerisinde yer alan bireyleri anlamak için ışık olacağı düşünülmektedir.

2. Kaygı

Kelime kökü olarak Yunanca “anxietas” tan gelen kaygı dilimize endişe duyulan düşünce, korku, üzüntü, gam, tasa olarak yerleşmiştir (TDK, 2020). Kaygı, Brandt ve arkadaşları (2015) tarafından tipik fakat özel olmayan göz ve vücut motor davranışına neden olan kritik semptom olarak tanımlanmıştır. Alan yazın incelendiğinde pek çok araştırmacının benzer tanımlar yaptığı görülebilir. Butcher ve arkadaşlarına (2013) göre kaygı; gelecekte kötü bir şey olacaktı hissi, tehlikeli bir durum yaşayacaktı hissi olarak tanımlanır. Lewis 1970’li yıllarda kaygıyı; tehdit, engelleme, tehlike ve çatışma içeren durumlara karşı bedensel belirtilerle ortaya çıkan (baş ağrısı, mide bulantısı, kas gerilmesi vb.) hoş olmayan bir duygulanım durumu olarak tanımlamış ve kaygının ileriye dönük birtakım endişeleri içinde barındırdığını bu durumun huzursuzluk, tedirginlik, bedensel belirtiler ve yakınmalar olarak bireye geri döndüğünü söylemiştir (Akt. Köknel, 2014). Todd (2020) kaygıyı öznelliğe ve bedene sızan bir dizi yoğunluk, duygu ve bedensel oluşum şeklinde tanımlamıştır. Tanımlardan da anlaşılacağı üzere kaygı bireyin hayat kalitesini düşürerek mutlu bir birey olmasını engelleyebilir.

Nedeni bilinmeyen ve belirsiz bir korku olarak tanımlanan kaygı; aynı zamanda geçmişte yaşanmış, bastırılmış-reddedilmiş yaşantıların gün yüzüne çıkması veya yeniden yaşanma ihtimalinin olduğu durumlarda duyulan huzursuzluk hali olarak da tanımlanabilir. Kaygının yelpazesi oldukça geniş olup hafif tedirgin bir halden paniğe kadar bireyde etkisi görülebilir. Aşırı kaygılı olmak bireyin günlük yaşamını aksatmaya ve gittikçe patolojik bir hal almaya başlar (Erkuş, 1994).

Müslüman bilim adamlarından olan Ebu Zeyd El-Belhi kaygı için; hüznün en ileri noktası ve şiddetli hali olduğunu söyler. Kaygının tutuşmuş bir alev olduğunu, vücudun bitkin düşmesinde, nefsin şehvet düşüncelerinin değişmesinde, dinçliğinin,

parlaklığının gitmesine sebep olan en etkili şey olduğunu söylemiştir. Genel olarak kaygının neşenin zıddı olarak etki ettiği söylenebilir. Neşeli insanın yüzü sevinçli, parlak, aydınlık iken hüznü insan bunun aksi yönünde görünür (Ebu Zeyd El-Belhi, 2012).

Andre Le Gall (2016) kaygıyı, “kişinin kendisi ve/veya diğer kişiler için tehlikeli olabilecek bir durumu beklemesi ya da böyle bir durumun oluşmasından duyduğu korkulu durum” (s.9) şeklinde tanımlamıştır. Kaygı, psikoloji sözlüğünde tehlikeli bir durumla karşılaşma ya da başa gelebileceği düşünülen talihsizlik korkusunun ortaya çıkardığı bunaltı, gerginlik, tedirginlik durumudur (Budak, 2019). Spielberger’e (1976) göre kaygı, kişinin birtakım olaylar karşısında hissettiği gerginlik, korku, öfke, üzüntü gibi duyguların şiddeti ve buna bağlı olarak otonom sinir sisteminin aktif çalışmasıdır. Bu kaygı durumunun süresi ve şiddeti kişiden kişiye değişiklik gösterir.

Kaygıyla ilgili alan yazın incelendiğinde; Freud’a göre kaygının kişinin içgüdüleri ve dürtülerinden oluşan gücü bastırması sonucu oluştuğunu, Adler’e göre insanların yetersiz kaldığı, güçsüz durumlarda ortaya çıkan duygu durumunun kaygı olduğu, Jung’a göre kaygının kolektif biliçaltından gelen imgelerin, korkuların bilinci etkisi altına almasıyla çıktığını, Rank’a göre ise ayrılma, uzaklaşma sonucunda ortaya çıkan duygulanım olarak değerlendirdikleri görülmüştür (Akt. Köknel, 2014).

İnsanlar hayatlarının her döneminde gelişimleriyle paralel olarak farklı konularda kaygılar yaşayabilirler. Anneden ayrılma kaygısıyla başlayan bu süreç, kardeş kaygısı, okul kaygısı, arkadaş edinememe kaygısı, sosyal ortama girememe kaygısı, geleceğe dair kaygı şeklinde devam eder (Çifter, 1985; Sims ve Owen, 1993’den akt. Alisinanoğlu ve Ulutaş, 2003). Yaşanılan bu kaygılar bireyin yaşadığı ortama ve genetik yapıya bağlı olarak değişebilir ve farklı şiddetlerde hissedilebilir (Ediş, 1994). Dolayısıyla kaygının her bireyde yansıması farklı olabilir.

Korku ve kaygı kelimeleri alan yazında birbirlerinin yerine kullanılsa da korku ve kaygı birbirinden ayrılır. Korku ve kaygı her ikisi de var olan bir tehlike durumunda ortaya çıkar fakat korkuyu oluşturan durum görülebilen, açık ve nesnel

bir durumken kaygıyı oluşturan durum gizli ve kişiye özgüdür (Geçtan, 2006). Korkunun şiddeti kaygıya göre daha yoğundur. Korku anlık olup uyarana karşı gösterilen tepkiyen kaygının kaynağı belli olmadığı için süresizdir (Cüceloğlu, 2006). ICD-11 (2020), kaygı ve korku ile ilgili bozuklukları tanımlarken kaygı ve korkunun birbiriyle yakından ilişkili olgu oldukları; korkunun şu an algılanan yakın tehdide bir tepkiyi temsil ederken kaygının daha geleceğe yönelik olduğunu, algılanan beklenen tehdide atıf yapıldığını söyler. İkisi arasındaki ayırt edici özellik korku veya kaygıyı tetikleyen uyaran veya durumdur yani endişe odaklarıdır. Heidegger (1962) korku ve kaygı arasındaki temel farkı; korkunun dünya içinde belirli bir varlık iken kaygıda bunu söylemenin mümkün olmayacağı şeklinde ifade eder. Kaygının belirli bir nesneye ve nedene sahip olmadığını, endişenin tamamen belirsiz olduğunu söyler. Kaygının varlığında gündelik ilgi anlamını yitirir ve kişi kendini evinden uzak, kendini anlayamayan derin ve güvensiz bir anlam krizinin ortasında bulur. Bu durum Heidegger'e (1962) göre bireyin varoluşunda bir dönüşüm başlatır ve kişi kendi potansiyeli ile karşı karşıya kalır (Akt. Fremann ve Elpidorou, 2020).

Cloninger'e (1988) göre kaygı, genel olarak bireyin tehlikeyle baş etmek için uyum sağladığı mekanizma, temel bir insan duygusu ve çok yönlü bir duygu durumudur. Bilişsel öğeler, fizyolojik belirtiler, öznel duygular ve davranışlar bu duygu durumunun içerisinde yer alır. Kaygının bireydeki gelişimi, kişinin genetik ve biyolojik eğilimlerinden, geçmiş öğrenme ve deneyimlerinden, içinde bulunulan ortamın durumsal ipuçlarından ve kişinin biliş düzeyinden etkilenir (Cloninger, 1988).

Yukarıda kaygı ile ilgili farklı araştırmacıların tanımlarına yer verilmiştir. Kaygı ile ilgili çalışmalar yapan Spielberger ve arkadaşları kaygıyı ikiye ayırmıştır (1966'dan akt. Özusta, 1995). Aşağıda bu kaygı türleri ayrıntılı bir şekilde ele alınmıştır.

Kaygı için Spielberger ve arkadaşları Cattell ve Scheier'in (1958) yaptığı faktör analizleri sonuçlarını göz önünde bulundurarak Sürekli Kaygı ve Durumluk Kaygı olmak üzere iki boyutlu bir kuram geliştirmişlerdir. Kişinin içinde bulunduğu

durumda görülen ve kişiyi tehdit eden, tehlike oluşturan, bu durumların algılanıp yorumlanmasından kaynaklanan duruma durumluk kaygı denir (Köknel, 2014). Kişiyi bu öznel durumlar hoş olmayan duygusal tepkiler olarak geri döner. Kişinin o anlarda bilinci açıktır ve bu durumu algılar (Köknel, 2014). Durumluk kaygının şiddeti ve süresi, kişinin algıladığı tehdit miktarına ve tehlikeli durumun varlığıyla ilgili yorumuna bağlıdır (Spielberger, 1966'dan akt. Özusta, 1995). Cattel ve Scheier'in (1958) yaptığı faktör analizi çalışmalarına göre durumluk kaygı durumunda solunum hızı, kan basıncı gibi fizyolojik değişikliklerin daha yüksek olduğu görülmüştür.

Sürekli kaygı ise içten kaynaklanan, bireyin içinde bulunduğu durumları stresli olarak algılamasına neden olan ve bireye öz değerlerinin tehdit edildiği hissini veren kaygı türüdür (Özgüven, 1994). Sürekli kaygılı bireylerin içinde bulundukları durumları stresli olarak görme eğilimi vardır (Öner ve Le Compte, 1985). Diğer bireyler için normal kabul edilen durumlar sürekli kaygı yaşayan bireyler için tehlikeli ve tehdit edici bulunur (Öner ve Le Compte, 1985). Bireyin kişiliğinin genel itibariyle kaygıya yatkın olması da sürekli kaygıyı etkiler. Kişilerin sürekli kaygı seviyelerinin birbirlerinden farklı olması, tehlikeli durumların algılanmasını, yorumlanmasını ve değerlendirmesi değiştirebilir. Bu değişiklik kişinin aynı zamanda durumluk kaygı düzeyini de değiştirir (Köknel, 2014).

Yukarıdaki tanımlardan da anlaşılacağı üzere kısaca kaygı bireyi huzursuz eden ve birçok durum karşısında görülebilen bir duygu durumu olarak tanımlanabilir. Bu durumlardan birisi de sosyal ortamlarda görülebilen sosyal kaygı türüdür. Aşağıda bu kaygı türü ayrıntılı şekilde ele alınmıştır.

2. 1. Sosyal Kaygı

Herkes bazı sosyal durumlarda zaman zaman gerginlikler yaşar. Topluluk önünde konuşmak, bir iş görüşmesine gitmek veya biriyle ilk kez buluşmak örnek verilebilir. Bu olaylara eşlik eden hisler (sahneye çıkarken kalbin hızlı hızlı çarpması, yüzün kızarması vs.) çoğu birey için bunaltıcı olabilir. Birden bireyler başkalarının karşısında ne kadar gülünç duruma düşeceğini, başkalarının onları nasıl reddedeceğini düşünmeye başlar. Bu yaygın duruma sosyal kaygı denir (Nikolic ve

ark., 2020). Sosyal kaygı başkalarının birey hakkında olumsuz olabilecek görüşleri ile ilgilenildiğinde ortaya çıkar. Ara sıra ortaya çıkan sosyal kaygı uyarlanabilir olsa da yoğun ve sık sosyal kaygı yaşamak hem birey hem toplum için yük haline gelebilir (Nikolic ve ark., 2020).

Amerikan Psikiyatri Birliği tarafından yazılan DSM-5'e (2013) göre sosyal kaygı, toplumsal kaygı bozukluğu (sosyal fobi) olarak tanımlanmaktadır.

Kişinin başkalarınca değerlendirilecek olduğu bir ya da birden çok toplumsal durumda belirgin bir korku ya da kaygı duyması....kişinin olumsuz olarak değerlendirilecek bir biçimde davranmaktan ya da kaygı duyduğuna ilişkin belirtiler göstermekten korkması....bu durumların neredeyse her zaman korku ya da kaygı doğurması....kişinin bu toplumsal olaylardan kaçınması ya da yoğun bir kaygı ya da korku ile bu duruma katlanması....duyulan korku ya da kaygının söz konusu toplumsal ortamda çekinilecek duruma göre ve toplumsal-kültürel bağlamda orantısız olması....sosyal kaygı ölçütleridir. (DSM-5, s. 116-117, 2013).

Sosyal kaygı, sosyal durumlarla ilişkili artan korku ve kaygı ile karakterize olup bu durum kaçınma davranışlarının kullanılmasıyla sonuçlanır (Aurora ve Coifman, 2020).

Yukarıdaki tanımdan da anlaşılacağı üzere sosyal kaygı; toplumsal durumlarda ortaya çıkan ve kişinin başkaları tarafından değerlendirilme korkusu olup bu sebeple de bu gibi durumların ortaya çıkmasından endişe ettiği için topluluk içerisinde kaçınması olarak söylenebilir. Sosyal kaygının temel bileşeni, başkalarının benlik hakkında ne düşündüğü ile ilgili olarak sürekli bir endişenin varlığıdır (Tissera ve ark., 2020).

Leary'e göre (1983) sosyal kaygı, "gerçek veya hayali sosyal ortamlarda kişilerarası değerlendirme olasılığı veya varlığından kaynaklanan bir kaygı durumu" olarak tanımlanmaktadır (s.67). Sosyal kaygının en ayırt edici özelliğinin reddedilme ve eleştiri korkusu olduğu ileri sürülmektedir (Clark ve Beck, 2012). Sosyal kaygı yaşayan bireylerin sosyal ortamlara girdiklerinde depresif, endişeli, rahatsız

hissetme, kaçınma stratejileri sunma eğiliminde olduğu görülmektedir (Pierce, 2009). Dahası, yakın ilişkiler kurma ve sürdürme gibi diğer sosyal ilişkilerden de muzdarip olma eğilimindedirler (Porter, 2017). Sosyal kaygılı bireyler kişisel mesafeyi özellikle yabancılara karşı daha fazla koruma eğilimindedirler (Givon-Benjio ve Okon-Singer, 2020). Bundan dolayı yabancılara yakınlık, sosyal açıdan endişeli olan bireyler arasında önemli miktarda strese neden olur ve bu da onların daha uzak mesafeyi tercih etmelerine hatta sosyal etkileşimlerden kaçınmalarına neden olur (Givon-Benjio ve Okon-Singer, 2020).

Sosyal bağlam, sosyal kaygı deneyimini ve ifadesini önemli ölçüde etkileyebilir (Asher ve Aderka, 2019). Başkalarının kendilerini yargılayacağı, başkalarının yanında aşağılanacakları ve utanç hissetmelerine sebep olacak davranışlar sergileyebileceği kaygı oluşturabilecek sosyal ortamlarda bulunmaktan çekinme ve diğer insanlarla iletişim kurmaktan korkma buna örnek olabilir (Köroğlu, 2015). Araştırmacılar aynı zamanda farklı kültürlerde sosyal kaygının ifade şeklinin farklılık gösterebileceğini öne sürmüşlerdir (Hofmann, Asnaani, ve Hinton, 2010).

Beck'e (2008) göre sosyal kaygı; toplumda sevilme ve beğenilmenin istendiği, sevilme ve alay edilmenin istenmediği bir durum olarak açıklanır. Burger (2006), sosyal kaygının ilişki içerisinde yaşanması gereken ve sosyal ilişkilere dönük bir kaygı türü olduğunu söyler. Sosyal kaygısı olan insanlar; fizyolojik uyarılma seviyesinin artması, gerginlik ve dikkatini toplamada güçlük gibi belirtiler gösterirler ve kaygının sebebinin o an içinde bulunulan iletişim olduğunun farkındadır fakat bu farkındalığa rağmen kaygı duymaktan kendilerini geri koyamazlar (Burger, 2006).

Sosyal kaygı, kişi bir toplum içerisinde ve bireylerin sosyalleşmesinin gerekli olduğu ortamlarda performansta bulunurken; aşağılanacağı, dalga geçileceği, kendi hakkında olumsuz bir değerlendirme yapılacağı korkusuyla ortaya çıkan ve kişinin bulunduğu ortamdan geri çekilmesine sebebiyet veren durumdur (Mazalin ve Moore, 2004). Bireyin böylece sosyal ortamlardan kaçınması söz konusu olarak görülebilir. Dolayısıyla başkalarının yargıları hakkında olumsuz inançlar sosyal kaygının gelişmesinde ve sürdürülmesinde önemli rol oynar (Abeditehrani ve ark., 2020).

Gümüş'e (2010) göre sosyal kaygı; kişinin çeşitli sosyal durumlarda uygun olmayan biçimde davranacağı, olumsuz bir izlenim bırakacağı, kötü bir duruma düşeceği ve başkaları tarafından zavallı, beceriksiz gibi biçimlerde değerlendirileceği düşüncesiyle yaşadığı korku ve gerilim durumudur. Türkçapar'a (1999) göre sosyal kaygının temel psikolojik görünümü; kişinin yaptığına yetersiz ve yersiz görüleceği endişesinden kaynaklanan, sosyal ilişki ortamlarında küçük düşürülmekten ve utanmaktan sürekli şekilde korku duyma şeklindedir.

Sosyal kaygı; kişi yalnızken veya tanıdıklarının yanındayken ortaya çıkmaz, sosyal ortamlarda ortaya çıkar. Özellikle yabancı kişilere, kendisinden üst konumdakilere, karşı cinse karşı bu kaygı tetiklenebilir. Kişi bu durumlarda korkunun etkisiyle otomatikçe bağlanmış gibi bildiği cevapları verir. Bu korku ve kaygı durumunun abartı ve mantıklı olmadığını bilir fakat kendini engelleyemez (Koyuncu, 2012). Koyuncu'ya göre (2014) sosyal kaygı birçok performans gerektiren durumda ortaya çıkabilir. Bunlar; bir grup önünde sunum yapmak ya da topluluğa konuşmak, kabiliyet, bilgi ve beceri açısından başkaları tarafından değerlendirilmek, bireyce otorite kabul edilen ve kişiden üst konumda olan kişilerle konuşmak, ilgi odağı olmak, toplulukla birlikte yapılan etkinlikler, karşı cins ile iletişim ve flört hali, tanımadığı insanlarla iletişime geçmek, tanışmak ve misafirlik gibi durumlar sosyal kaygının ortaya çıktığı durumlardır.

Sosyal ortamların çoğunda zorluk yaşayan ve sosyal kaygısı olan insanlar başkalarıyla konuşurken gerildiklerini ve kendilerini beceriksiz algıladıklarını (Cheek ve Buss, 1981), başkaları tarafından hoş görülmediğini, konuştuklarının anlamsız olarak değerlendirildiğini ve yaptıklarının doğru görülmediğini (Ritts ve Patterson, 1996) söyler ve yalnızca başkalarının kendileri hakkında söylediği olumlu sözleri olumsuza yormaz bunun yanında sürekli başkalarının kendileri hakkında olumsuz düşünmesinden korkarak aldığı geribildirimleri de olumsuz olarak değerlendirir (Burger, 2006). Sosyal ilişkilerinin sürekli kötüye gideceğini düşünerek bunu kanıtlayacak söz, davranış bulmaya çalışırlar. Sosyal ilişkilerini devam ettirmekte zorlanmakla kalmaz karşısındaki kişinin kendisinden hoşlanmadığını düşündüğü için görüşmeyi bırakabilir, ilişkisini sonlandırabilir (Burger, 2006).

Clark ve Wells'e (1997) göre sosyal kaygısı olan kişilerin en temel özelliği, kişinin çevresinde güzel ve olumlu bir izlenim bırakma isteği duyması ve bu konuda kendine güvenmemesidir. Bu kişiler dikkatlerini kendilerine yöneltmek daima diğerleri tarafından olumsuz değerlendirilebileceklerini düşünürler. Kişinin tüm dikkati kendinde olduğu için her bir hareketinde sosyal kaygı belirtisi arayarak karşı taraftan gelen geribildirimleri yanlış yorumlayabilir (Akt. Koyuncu, 2014).

Araştırmalar, duygusal aşırı duyarlılığı ve sosyal karşılaşmaların yanlış yorumlanmasını içeren ve bireyin kişisel tezahürlerinde belirgin şekilde değişen sosyal kaygıdan bireylerin giderek daha çok etkilendiğini ortaya koymuştur (Tei ve ark., 2020). Yukarıdaki bilgilerden yola çıkılarak sosyal kaygının bir türü olarak değerlendirilen sosyal görünüş kaygısından da bireylerin giderek daha çok etkilendiği düşünülmekte ve aşağıda konuyla ilgili alan yazınına yer verilmektedir.

2. 2. Sosyal Görünüş Kaygısı

Sosyal kaygının bir alt türü olarak tanımlanan sosyal görünüş kaygısı, insanların dış görünüşlerinin başkaları tarafından değerlendirilirken yaşanan kaygı ve gerginlik olarak bilinmektedir (Hart ve ark., 2008). Levinson ve arkadaşları (2013) tarafından da “görünüşe bağlı olarak olumsuz değerlendirilme korkusu” (s. 126) şeklinde tanımlanır. Doğan'a göre (2010) sosyal görünüş kaygısı bireyin kendi vücuduna yönelik olumsuz düşünceleri içerir ve bireyin beden imajıyla diğer insanlar tarafından değerlendirilme kaygısını da kapsar. Sosyal görünüş kaygısı bireyin fiziksel görünüşünden çok insanın yüz biçimi, göz rengi ve daha geniş karakterleri kapsayan bir kaygı olarak tanımlanır (Hart ve ark., 2008). Bundan dolayı sosyal görünüş kaygısı fiziksel görünüşten çok, daha detaylı ve bütünsel bir fenomeni kapsar (Turan ve ark., 2019).

Bir bireyin yalnızca fiziksel görünüşüne odaklanmaktan çok genel görünüşünü değerlendiren sosyal görünüş kaygısında, görünüşleriyle ilgili kaygısı olan bireylerin kendilerini çekici olarak algılamadıkları ve bundan dolayı bu kaygının genel olarak başkasına nasıl göründüklerine dair algılarını etkilediği görülmüştür (Turel ve ark., 2018). Fiziksel yapı nedeniyle kişinin zihninde oluşan bir olgu olan sosyal görünüş

kaygısı, bir başka şekilde bireyin fiziksel yapısının başkaları tarafından değerlendirilmesine yönelik duyguları şeklinde ifade edilir (Sevindi, 2020).

Sosyal görünüş kaygısı bireyin beden imajı algısıyla doğrudan ilgilidir. Beden imajı; bireyin görünüşüyle ilgili algısı, düşüncesi, duygusu ve bedeniyle ilgili imajlarıdır (Cash ve Fleming, 2002). Kişinin kendi fiziksel görünümüne karşı tutumundan, bedeniyle ilgili algısı, bilişi, duygusu ve davranışlarından oluşan çok boyutlu ve karmaşık bir fenomendir (Cash, Santos ve Williams, 2005). Bireyin beden algısı kişinin benlik saygısından başka; yeme davranışlarını, sosyal ilişkilerini, sosyal fobi düzeylerini ve cinsel ilişkilerini belirleyici bir etkiye de sahiptir (Cash ve Fleming, 2002). Beden imajı negatif ve pozitif olmak üzere ikiye ayrılır ve birinin yüksek olması diğerinin düşük olacağı anlamına gelir (Tylka ve Woodbarcalow, 2015). Doğan'a göre (2010) negatif beden imajı kişinin bedeniyle ilgili olumsuz duygularını, düşüncelerini, algılarını kapsar, beraberinde bireyin kendisini diğerlerinden daha az çekici görmesi ve bedeninden utanıp rahatsız olmasıyla sonuçlanır. Pozitif beden imajı ise "bireyin beden tatmini ve görünüş değerlendirmesinden çok daha fazlasını içeren çok boyutlu bir yapıdır" (Tylka ve Woodbarcalow, 2015, s. 118). Bireyin kendi bedeni hakkındaki tatmini ve içeriğini kapsayan pozitif beden imajı (Doğan, 2010; Goodbye ve Cesaret, 1994) terapistler için de büyük öneme sahiptir. Terapistler negatif beden imajına sahip bireylerin semptomlarını azaltırken bir yandan da bireyde pozitif beden imajı özelliklerini geliştirmelidir. Aksi halde en iyi ihtimalle nötr bir beden imajını desteklemiş olurlar (Tylka ve Woodbarcalow, 2015).

Benlik saygısı bireyin yaşamı anlamlandırma ve biçimlendirmesinde önemli rol oynar (Avşaroğlu, 2007). Beden imajı da bir bireyin benlik saygısını doğrudan etkilediği için oldukça önemlidir (Doğan, 2010). Pozitif beden imajı yüksek benlik saygısı ile ilişkilendirilirken negatif beden imajı düşük benlik saygısı ile ilişkilidir. (Jung ve Lee, 2006). Sosyal görünüş kaygısı ise bireyin görünüşüne ve bedenine yönelik olumsuz beden imajının bir sonucu olarak değerlendirilmektedir (Doğan, 2010). Sosyal görünüş kaygısı yaşayan kişiler dış görünüşlerinde beğenmedikleri yerlerini saklamaya çalışmakta ve toplumda kabul görmek için iletişim kurmaya

çalışmaktadırlar (Doğan, 2009). Yoğun düzeyde sosyal görünüş kaygısı yaşayan bireylerin vücutları ile ilgili tatminsizliği bireyin bu olumsuz düşüncelerle başa çıkmanın sağlıklı yollarını aramasına (düzensiz yeme vb.) (Mastro ve ark., 2016) ya da başkaları tarafından olumsuz değerlendirilme korkusundan kaçınmasına (sosyal geri çekilme) neden olabilir (Levinson ve Rodebaugh 2012). Daha spesifik olarak araştırmacılar, sosyal görünüş kaygısının özellikle bireyin sosyal işlevselliğini etkilediğini ve daha fazla depresyon ve sosyal kaygı ile ilişkili olduğunu göstermiştir (Webb ve Zimmer-Gembeck, 2016; Zimmer-Gembeck, Webb, Farrell ve Waters, 2018).

Hart, Leary ve Rejeski (1989) fiziksel görünüşlerinden dolayı bireylerin yaşadıkları kaygıyı ölçebilmek amacıyla Sosyal Fizik Kaygısı ölçeğini geliştirmişlerdir. Çalışmalarının sonucunda diğer araştırmacılar ile benzer olarak sosyal görünüş kaygısını bireylerin dış görünüşlerinin diğerleri tarafından değerlendirilmesiyle yaşanan korku ve üzüntü olarak açıklamışlardır. Fakat Hart ve ark. yaptıkları çalışmada (Hart ve ark., 1989, 2008), sosyal fiziksel kaygının aksine sosyal görünüş kaygısının özellikle kişisel sorunlar ve sosyal karşılaştırma kaygılarının bir birleşiminden kaynaklanan, bireylerin çekiciliğine ilişkin endişelere atıfta bulunduğunu söylemiştir (Boursier ve ark., 2020). Dahası yapılan çalışmalarda, sosyal görünüş kaygısı, özellikle diğer bireyler üzerinde olumlu bir izlenim yaratma ihtiyacıyla ilişkili görülmekte ve muhtemelen bu amaca ulaşmak için kişinin kendi yetersizliklerini algılamasıyla daha da artmaktadır (Boursier ve ark., 2020). Sosyal fiziksel kaygı kişinin fiziğinin (vücut yağı, boy, kas şekli vs.) değerlendirilmesi iken sosyal görünüş kaygısı kişinin genel görünüşünün (vücut ölçüsü, yüzün şekli, ten rengi vb.) değerlendirilmesidir yani yalnızca bir bireyin fiziğine odaklanmaz (Turel ve ark., 2018).

Sosyal görünüş kaygısı izlenim teorilerine dayanmaktadır (Mülazımoğulları Ballı ve ark., 2014). Bireyler bazen başkalarının kendilerine nasıl baktığıyla ilgilenirler. Buna bağlı olarak kaygılanan bireylerde, kaygı yüksekse olumlu bir izlenim bırakabilmek için harekete geçme ve başarısız olurlarsa hayal kırıklığına uğrama gözlemlenebilir. Bu kaygıyı yaşayan kişiler diğer kişilerin kendisi hakkında

ne yorum yapacağıyla fazlasıyla ilgilenir ve iyi bir izlenim bırakamayacağını düşünerek kaygılanır (Mülazımoğulları Ballı ve ark., 2014). Bu doğrultuda sosyal görünüş kaygısı, bireyin sosyal işlevselliği ve yaşam kalitesini etkileyen bir unsur olarak değerlendirilebilir (Shepserd ve ark., 2020).

Sosyal görünüş kaygısını etkileyen temel faktörler Sabiston ve arkadaşlarına (2014) göre altı kategoride ele alınmıştır:

- 1) Bireylerin sahip olduğu yaş, cinsiyet, boy gibi temel kişilik özellikleri
- 2) Fiziksel faaliyet tipleri
- 3) Fiziksel çalışma çevresinin nitelikleri
- 4) Sosyal tetikleyiciler
- 5) Çevresel tetikleyiciler
- 6) Fiziksel olarak bireyin kendisini idrak etmesi

Alan yazında görüldüğü üzere sosyal görünüş kaygısı temelde bireyin görünüşüyle ilgili duyduğu kaygı, korku, endişe hali olarak özetlenebilir. Sosyal görünüş kaygısına sahip bireylerin dış görünüşleriyle mutlu olmadıkları, kendi beden görünüşleriyle ilgili olumsuz yargılarda bulunurken diğerlerinin de aynı şekilde kendilerini olumsuz değerlendirdiklerini düşünüp kaygılandıkları söylenebilir.

2. 2. 1. Üniversite Öğrencilerinde Sosyal Görünüş Kaygısı

Okul çevresindeki fiziksel görünüşleriyle diğer bireyler üzerinde olumlu bir izlenim bırakma eğiliminde olan üniversite öğrencilerinde, kendisini fiziksel olarak sevmeyen ve beğenmeyen öğrencilerin psikolojik sorunlar yaşamaları olası bir durum olarak kabul edilmektedir (Kılıç, 2015). Buna bağlı olarak yaşanan sosyal görünüş kaygısının üniversite öğrencilerinin akademik, mesleki ve sosyal yönlerini olumsuz olarak etkilediği söylenebilir (Dindar ve Akbulut, 2015). Bu bilgilerden yola çıkılarak bireyin çekiciliğine ilişkin endişelere dikkat çeken sosyal görünüş kaygısının (Boursier ve ark., 2020), üniversite yıllarında birey için gündemde olduğu ve bireyi her yönden etkileyebileceği söylenebilir.

2. 3. Sosyal Görünüş Kaygısı Kuramları

İlgili alan yazın incelendiğinde sosyal görünüş kaygısının dayandığı kuramsal yapı olarak doğrudan ilişkili izlenim teorisi ve nesnelleştirme teorisinin olduğu görülmüştür. Buna karşın sosyal görünüş kaygısının sosyal kaygının bir türü olmasından kaynaklı sosyal görünüş kaygısı ile ilişkili olabilecek diğer kuramsal teorilere de aşağıda yer verilmiştir.

2. 3. 1. İzlenim Teorisi

İzlenim teorisi insanların kendileri için önemli olan diğer insanlar karşısında çekici hissetme ve diğer insanlar üzerinde olumlu izlenim bırakma eğilimini anlatır. Leary, Kowalski ve Campbell'e göre (1988), bireyler diğer insanlar üzerinde olumlu izlenim bırakamayacağını düşünürse bu durum onun dış görünüşüyle ilgili kaygı duymasına yol açar. Mülazımoğulları Ballı ve arkadaşlarına göre (2014) insanlar dış görünüşleriyle ilgili diğer insanlarda olumlu etki bırakamadıklarında hayal kırıklığı yaşayabilirler.

Ergenler ve genç yetişkinlerin sürekli izlendiği düşüncesi kendisinde fiziksel olarak kabul edilebilir olma, bedensel çekicilik ve beden algısını etkiler. Çevresinden kendisiyle ilgili olumlu geribildirim alan gençlerde sosyal görünüş kaygısı daha az beklenirken çevresinden olumsuz geribildirim alan gençlerde sosyal görünüş kaygısı beklenen bir durumdur (Leary ve ark., 1988).

2. 3. 2. Nesnelleştirme Kuramı

Nesnelleştirme teorisine göre, bireylerin bedeniyle sürekli meşgul olmasının psikolojik bir sonucu olarak sosyal görünüş kaygısının rolü önemlidir ve sosyal görünüş kaygısının kendini nesnelleştirme, beden gözetimi ve yeme bozukluklarına giden süreçlere aracılık ettiği görülmüştür (Tiggeman ve Kuring, 2004; Tiggeman ve Lynch, 2001; Tiggeman ve Williams, 2012). Nesnelleştirmenin değerlendirici doğasının kişilerarası ve sosyal bağlamlarda meydana geldiği göz önüne alındığında sosyal görünüş kaygısının da kişilerarası (sosyal) bir perspektiften değerlendirilmesi gerektiği düşünülmektedir (Örneğin: Endişeliyim çünkü başkalarının toplumsal

standartlara ilişkin beklentilerini karşılamıyorum vb.) (Fredrickson ve Roberts, 1997).

2. 3. 3. Bilişsel- Davranışçı Kuram

Sosyal kaygı bilişsel-davranışçı kurama göre koşullanma ve pekiştirme ile öğrenilmiş bir davranıştır. Türkçapar (1999) bu koşullanmayı üç farklı şekilde sıralamıştır:

Doğrudan Koşullanma: Davranış ve sonuçlarını deneyimleyen kişide oluşan etki tekrar ettikçe kişide bu davranış öğrenilmiş olur. Fiziksel görünümü ile barışık olmayan ve etrafından bu konuyla ilgili olumsuz geribildirim alan gençlerin sosyal görünüş kaygısının yüksek olması doğrudan koşullanmaya örnektir.

Gözlem: Başkalarının davranış ve sonuçlarını gözlemleyen kişi bu davranışı gözlem yoluyla öğrenebilir. Fiziksel görünüşünden dolayı dalga geçilen, küçük düşürülen bir kişiyi izlemek kişinin sosyal görünüş kaygısını artırabilir.

Bilgi Aktarımı: Bu konuda öğrenilen bilgi ve tutum yoluyla öğrenme gerçekleştirilebilir. Dış görünüş üzerine yapılan bir konuşma sonrasında kişi dış görünüşüne önem verip bu konuda kaygılanabilir (Türkçapar, 1999).

2. 3. 4. Psikanalitik Kuram

Psikanalitik kurama göre sosyal kaygı bireylerin bilinçdışı düzeylerindeki dikkat çekme ve ilgi görme isteğine dayanmaktadır. Başkalarından olumlu geri bildirim almak, toplumda iyi bir yere sahip olmak ve takdir görmek konusunda kişiler bilinçdışı bir düzeyde güdüye sahiptir. İstenilen bu hedeflere ulaşamayan kişilerin sosyal kaygı taşımaları ve bilinçaltı karmaşası yaşaması olası olacaktır (Türkçapar, 1999). Bu teorinin sosyal görünüş kaygısı için de geçerli olacağı düşünülmektedir.

2. 3. 5. Sosyal Öğrenme Kuramı

Bir davranışın oluşmasının taklit yolu ile olduğunu öne süren sosyal öğrenme kuramına göre sosyal kaygının oluşmasındaki temel etken kişinin başkalarını taklit etmesi ve dış görünüşlerinin önemi üzerindeki durmasıdır. Medyanın etkisiyle birlikte

fiziksel görünüm oldukça önem kazanmış ve gençlerde, genç yetişkinlerde sosyal kaygının artmasına neden olmuştur (Dilbaz, 1997). Bu artışın aynı zamanda bireyin sosyal görünüş kaygısını da tetikleyeceği düşünülmektedir.

2. 4. Sosyal Görünüş Kaygısı İle İlgili Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar

Üniversite öğrencileri ile yaptığı araştırmada sosyal medya kullanımının sosyal görünüş kaygısı ile ilişkisinde bağlanma stillerinin rolünü inceleyen Temel (2018), güvenli bağlanma stiline sahip öğrencilerin sosyal görünüş kaygısının, korkulu ve kayıtsız bağlanma stiline sahip öğrencilerden anlamlı düzeyde yüksek olduğunu bulmuştur.

Pekin (2017) üniversite öğrencilerinin bağlanma stilleri, öznel iyi oluş ve denetim odağı seviyelerinin sosyal görünüş kaygıları üzerindeki yordayıcı gücünü belirlemeye çalıştığı araştırmasında öznel iyi oluş, güvenli ve saplantılı bağlanma stillerinin, sosyal görünüş kaygısını anlamlı derecede yorduğu sonucuna ulaşmıştır.

Kadın üniversite öğrencileriyle yapılan bir çalışmada cinsel nesneleştirmenin sosyal görünüş kaygısı ve risk alma davranışları ile ilişkisinde bağlanma stillerinin aracı rolü Demiröz (2018) tarafından incelenerek cinsel nesneleştirmenin sosyal görünüş kaygısı ve risk alma davranışlarının bütünüyle pozitif yönde anlamlı ilişkisi olduğu fakat cinsel nesneleştirmenin sosyal görünüş kaygısı ile ilişkisinde bağlanma stiline aracı rolü olmadığı görülmüştür.

Hamarta ve Kozan'ın (2017) üniversite öğrencileri ile beliren yetişkinlik döneminde bireylerin demografik özelliklerinin, bağlanma stilleri ve sosyal görünüş kaygılarının beden imgesi baş etme stratejilerinin alt boyutları olan görünüşü düzeltme, kaçınma, olumlu mantıksal kabul üzerindeki yordayıcı gücünü araştırdıkları çalışmada; sosyal görünüş kaygısının beden imgesi tüm alt boyutlarını yordadığı, bağlanma stillerinin ise görünüşü düzeltme ve kaçınma alt boyutlarını yordadığı görülmüştür. Bireyin görünüşünü düzeltme puanlarındaki artış bireyin kaygılı bağlanma ve sosyal görünüş kaygısının artmasıyla orantılı bulunmuştur.

Üniversite öğrencilerinde sosyal görünüş kaygısını inceleyen bir diğer araştırma da Yıldırım (2020) tarafından yapılmıştır. Üniversite öğrencilerinin problemlili internet kullanımlarının narsistik kişilik eğilimi ve sosyal görünüş kaygısı üzerindeki etkisinin incelendiği araştırmada katılımcıların problemlili internet kullanım düzeyleri, narsistik kişilik eğilimi ve sosyal görünüş kaygısının cinsiyet ve yaş üzerinde anlamlı farklılığının olmadığı görülmüştür. İnternet kullanımının sosyal görünüş kaygısındaki toplam varyansın %22'sini açıkladığı sonucuna ulaşılmıştır.

Ak (2020) ise yaptığı tez çalışmasında üniversite öğrencilerindeki sosyal görünüş kaygısı, problemlili internet kullanımı, yalnızlık ve çocukluk çağı travmaları arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Araştırma sonucunda problemlili internet kullanımı ile sosyal görünüş kaygısı arasında pozitif ilişki görülmüştür. Sosyal görünüş kaygısı ve yalnızlığın ise çocukluk çağı travmaları altboyutu ile ilişkili olduğu saptanmıştır.

Üniversite öğrencilerinde internet bağımlılığı, sosyal görünüş kaygısı ve öznel mutluluk arasındaki ilişkiyi inceleyen Yurtseven'in (2019) çalışmasında internet bağımlılığı, sosyal görünüş kaygısı ve öznel mutluluk arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Kireççi'nin (2019) üniversite öğrencilerinin sosyal medya kullanımının DEHB belirtileri, sosyal görünüş kaygısı ve akademik erteleme ile aralarındaki ilişkinin incelendiği araştırmada cinsiyete göre sosyal görünüş kaygısı puan ortalamaları arasında anlamlı farklılık olduğu görülmüştür. Sosyal görünüş kaygısı düşük, orta ve yüksek olan katılımcıların puan ortalaması ile sosyal medya kullanımı puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar bulunmuştur. Çakmak'ın (2018) yaptığı araştırmada ise üniversite öğrencilerinde sosyal görünüş kaygısı ve sosyal medya kullanım düzeyleri arasındaki ilişki çeşitli değişkenlerle incelenmiştir. İnceleme sonucunda cinsiyet, gelir düzeyi, yaşanan yer, bölüm, üniversite türü, yaş ve ebeveynlerin birliktelik durumuna göre sosyal medya kullanım düzeyinin sosyal görünüş kaygısını önemli ölçüde değiştirmediği ve ilişkili olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Üniversite öğrencilerinin sahip olduğu değerler, sosyal görünüş kaygısı ve akılcı olmayan inançlar arasındaki ilişkiyi yordamayı amaçlayan Yücesoy (2019), değerler ve sosyal görünüş kaygısı arasında negatif yönlü doğrusal bir ilişki

saptamıştır. Ayrıca katılımcıların akılcı olmayan inançlarının arttıkça sosyal görünüş kaygısının arttığı görülmüştür.

Kara'nın (2016) üniversite öğrencileri ile utangaçlık ve sosyal görünüş kaygısı arasındaki ilişkileri incelemek için yaptığı araştırmada; sosyal görünüş kaygısının, utangaçlığı anlamlı ve pozitif yönde açıkladığı bulunmuştur. Sosyal görünüş kaygısının utangaçlığı açıklamada önemli bir değişken olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Üniversite öğrencilerinde anne baba bağlanma düzeyleri ve sosyal görünüş kaygılarının sahte benlik algılarını yordayıcılığı üzerinde Ekşi, Kardaş ve İnci'nin (2018) yaptıkları çalışmada, değişkenler arasında ilişkiler ikili olarak anlamlı bulunmuştur. Anneye bağlanma, babaya bağlanma, sosyal görünüş kaygısı değişkenlerinin birlikte sahte benlik algısını yordadığı görülmüştür.

Bir diğer çalışmada beliren yetişkinlik dönemindeki bireylerde algılanan anne baba tutumları ve mükemmeliyetçiliğin sosyal görünüş kaygısı üzerindeki yordayıcı gücü incelenmiştir. (Aynur, 2020). Çalışmanın sonucunda kadınlarda sosyal görünüş kaygısının erkeklere oranla daha yüksek olduğu, üniversite türüne göre devlet üniversitelerinde okuyan öğrencilerin vakıf üniversitelerinde okuyan öğrencilere göre sosyal görünüş kaygılarının daha yüksek çıktığı ve anne baba tutumlarıyla mükemmeliyetçi kişilik özellikleri ile sosyal görünüş kaygısı arasında anlamlı ilişkilerin olduğu bulunmuştur. Mükemmeliyetçi kişilik özelliklerinden en güçlü yordayıcının hata yapma endişesi olduğu diğer yaptığından emin olamama ve kişisel standartların da sosyal görünüş kaygısının yordayıcıları olduğu görülmüştür.

Kılıç'ın (2015) 1386 öğrenci ile yaptığı araştırmada üniversite öğrencilerinin sosyal görünüş kaygıları ile benlik saygıları ve yalnızlık düzeyleri arasındaki ilişki incelenmiştir. Araştırma sonuçlarına göre sosyal görünüş kaygısı puanlarının öğrencilerin cinsiyetine, aile yapısına, yaşadığı yere, fiziksel görünüşüne, marka kıyafet giyinme durumuna göre anlamlı derecede farklılaştığı görülmüştür.

Yine Dikmen'in (2019) yaptığı tez çalışmasında genç yetişkinlerde internet bağımlılık düzeyleri ile sosyal görünüş kaygısı ve yalnızlık düzeyleri arasındaki ilişki incelenmiş ve katılımcıların sosyal görünüş kaygısı ölçeğinden aldığı puanlar arttıkça

katılımcıların internet bağımlılığı ve yalnızlık düzeyi ölçeklerinden aldıkları puanın arttığı görülmüştür.

Üniversite öğrencilerinde sosyal görünüş kaygısı ve yeme tutumu arasındaki ilişkiyi incelemeyi amaçlayan Erdoğan, Eryürek ve Ünübol (2019); üniversite öğrencilerinin sosyal görünüş kaygısı ve yeme tutumu arasında pozitif yönde zayıf bir ilişki bulmuştur. Araştırmada sosyal görünüş kaygısı ile vücut kitle endeksi arasında anlamlı bir ilişki bulunmazken yeme tutumu ile vücut kitle endeksi arasında yüksek bir ilişki bulunmuştur. Bireylerin sosyal görünüş kaygısı ve beden suçluluğunun diyet programlarına etkisini inceleyen Korkmaz ve Mansur (2018) araştırmalarında; sosyal görünüş kaygısı ile beden suçluluğu arasında pozitif yönde orta düzeyde, sosyal görünüş kaygısı ile diyet planları arasında pozitif yönde düşük düzeyde ve beden suçluluğu ile diyet planları arasında pozitif yönde orta düzeyde ilişki olduğunu bulmuşlardır.

Ben (2017) ise yaptığı araştırmada üniversite öğrencilerinde sosyal anksiyete düzeyleri ile beden algısı, olumsuz değerlendirilme korkusu ve sosyal görünüş kaygısı arasındaki ilişki incelemiş ve sosyal anksiyete düzeyi ile değişkenler arasında pozitif yönde bir ilişki bulmuştur.

Meral (2018) çalışmasında üniversite öğrencilerinde sosyal görünüş kaygısı ve algılanan sosyal destek arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Çalışmanın sonucunda üniversite öğrencilerinin kilosunun arttıkça sosyal görünüş kaygısının da arttığı görülmüştür. Ayrıca ailesinin yanında ikamet etmeyen, dış görünüşünü beğenmeyen veya kısmen beğenen, etrafının kendisini beğenmediğini veya kısmen beğendiğini düşünen, ailesinden ve arkadaşlarından yeterince destek görmediğini düşünen öğrencilerin sosyal görünüş kaygıları yüksek bulunmuştur. Sosyal görünüş kaygısının aileden ve toplumdan gelen destek azaldıkça arttığı sonucuna ulaşılmıştır.

Lise öğrencilerinin sosyal görünüş kaygı düzeyini, cinsiyet, okul, anne baba öğrenim durumu, algılanan sosyo-ekonomik düzey, kardeşler arasındaki doğum sırası, algılanan anne baba tutumu, arkadaş ilişkileri, okul başarısı, fiziksel görünüşün değerlendirilmesi ve özgüven düzeyi bağlamında incelemeyi amaçlayan çalışma Çetinkaya, Gülaçtı ve Çiftci (2019) tarafından yapılmıştır. Çalışma

sonuçlarına göre; sosyal görünüş kaygısının özgüven düzeyine, fiziksel görünüş değerlendirmelerine ve arkadaş ilişkilerine göre anlamlı derecede farklılık olduğu görülmüştür. Diğer değişkenlerin sosyal görünüş kaygısı ile anlamlı bir farklılığının olmadığı aktarılmıştır.

Ergenlerle yapılan bir diğer araştırmada sosyal görünüş kaygısı, mükemmeliyetçilik ve benlik saygısı arasındaki ilişkiyi incelemeyi amaçlayan Çelik ve Güzel'in (2018) araştırmasıdır. Araştırma sonucuna göre ergenlerdeki benlik saygısının düştükçe, bireyin sosyal görünüş kaygısının ve mükemmeliyetçiliğinin arttığı sonucuna ulaşılmıştır.

Telli ve Ünal (2016) tarafından Kırklareli Lüleburgaz Meslek Yüksekokulunun farklı bölümlerinde öğrenim gören öğrencilerle yapılan çalışmada; öğrencilerin sosyo-demografik özelliklerine göre sosyal görünüş kaygısı incelenmiştir. Üniversite öğrencilerinin sosyal görünüş kaygısının öğrencilerin yaş, bölüm ve sınıf düzeyine göre anlamlı farklılık gösterdiği bulunmuştur.

Ergenlik ve genç yetişkinlik dönemindeki kadınlarda benlik saygısı, sosyal görünüş kaygısı, depresyon ve anksiyete ilişkisini incelemeyi amaçlayan Özcan ve arkadaşları (2013), katılımcıların doldurduğu ölçeklere göre Beck Depresyon Ölçeği ve Beck Anksiyete Ölçeği ile Sosyal Görünüş Kaygısı Ölçeği ile Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği arasında pozitif yönde güçlü bir ilişki olduğunu saptamıştır. Ebeveynlerin eğitim düzeyleri ile gelir seviyesinin ise tüm ölçekler ile negatif ilişki gösterdiğini tespit etmişlerdir.

Alemdağ ve Öncü (2015), öğretmen adaylarının fiziksel aktiviteye katılım durumu ve sosyal görünüş kaygılarını cinsiyete, bölüme ve sınıf değişkenine göre incelemiş ve aralarındaki ilişkiyi belirlemişlerdir. Araştırma sonucuna göre öğretmen adaylarının fiziksel aktiviteye katılım durumu, cinsiyete ve okudukları bölüme göre farklılaşırken sınıf değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Öğretmen adaylarının fiziksel aktiviteye katılım seviyelerinin arttıkça sosyal görünüş kaygılarının azaldığı belirtilmiştir.

Özetleyecek olursak bu araştırmaya alınan yurt içi çalışmalardan sosyal görünüş kaygısı ile ilişkisi incelenen değişkenlerin sosyal medya kullanımı, öznel iyi oluş, bağlanma stilleri, denetim odağı seviyesi, cinsel nesneleştirme, risk alma davranışı, beden imgesi baş etme stratejileri, problemli internet kullanımı, internet bağımlılığı, yalnızlık, çocukluk çağı travmaları, öznel mutluluk, sahip olunan değerler, akılcı olmayan inançlar, utangaçlık, anne baba bağlanma düzeyleri, sahte benlik algısı, algılanan anne baba tutumu, mükemmeliyetçilik, benlik saygısı, yeme tutumu, algılanan sosyal destek, beden suçluluğu, vücut kitle indeksi, diyet programı, sosyal anksiyete düzeyi, depresyon, anksiyete, fiziksel aktivitevelere katılım durumu ve çeşitli demografik değişkenler olduğu; incelenen ilişkilerden sosyal medya kullanımı, problemli internet kullanımı, internet bağımlılığı, cinsiyet, yaş, bölüm türü ve yaşanılan yer ve anne baba tutumunun bazı araştırmalarda sosyal görünüş kaygısı ile ilişkisi bulunurken bazı araştırmalarda bulunmadığı, vücut kitle indeksi, öznel mutluluk, sosyoekonomik düzey, üniversite türü, ebeveyn birliktelik durumu, anne baba öğrenim durumu, doğum sırası, algılanan okul başarısı ilişkisi bulunmadığı onun dışındaki diğer değişkenlerin sosyal görünüş kaygısı ile ilişkisi olduğu; araştırmalardaki çalışma gruplarının üniversite öğrencileri ve ergenlerden oluştuğu gözlemlenmiştir.

2. 5. Sosyal Görünüş Kaygısı İle İlgili Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar

Hart ve arkadaşlarının (2008) lisans öğrencileri ile yaptığı araştırmada; sosyal görünüş kaygısı ölçeğinin bir kişinin genel dış görünümüyle ilgili sosyal kaygısının psikometrik olarak geçerli bir ölçek olup olmadığını araştırılmıştır. Araştırma sonucuna göre sosyal görünüş kaygısı ölçeğinin bir kişinin genel görünümü ile ilgili sosyal kaygısının psikometrik olarak geçerli bir ölçek olduğu bulunmuştur (Hart ve ark., 2008).

Hindistan'da yapılan bir çalışmada aknesi olan üniversiteli gençlerin sosyal görünüş kaygısı ve olumsuz değerlendirilme korkusunun yüksek olduğu bulunmuştur (Khyati ve Pratima, 2017). Hindistan'da yapılan diğer bir çalışmada ise Jain (2016), deri hastalıklarına sahip kişilerin sosyal görünüş kaygısı, algılanan stres ve iyimserlik durumunu karşılaştırmıştır. Çalışmanın sonucunda algılanan stres ve sosyal görünüş

kaygısının en yüksek alopesi areata (saçkıran, kaşkıran) hastalarında, ardından akneli hastalarda en son da melanoz hastalarında bulunduğu ortaya konmuştur.

Sosyal görünüş kaygısı ile ilişkisi incelenen bir diğer değişken de tekrarlayan olumsuz düşüncedir. Reilly ve arkadaşları (2018) iki değişken arasındaki ilişkiyi pozitif bulmuştur. Hindistan'da bir grup üniversite öğrencisi ile yapılan çalışmada; deney grubundaki öğrenciler modellerin çekici görüntülerine maruz bırakılmış, kontrol grubuna herhangi bir şey yapılmamıştır. Çalışma sonucunda çekici modele maruz kalanların kontrol grubuna göre daha fazla sosyal görünüş kaygısı gösterdiği görülmüştür (Ganth Barani, 2017).

İran'da yapılan bir çalışmada özeleştirici ve utangaçlığın sosyal görünüş kaygısını yordamadaki rolü kadın üniversite öğrencilerinde araştırılmış ve özeleştirici ile sosyal görünüş kaygısı arasında pozitif ilişki bulunduğu görülürken utangaçlık değişkeni ile sosyal görünüş kaygısı arasında bir ilişki tespit edilememiştir (Moridani ve ark., 2020).

İtalya'da 775 kadın üniversite öğrencisi ile yapılan bir çalışmada Boursier ve Gioia (2020) sosyal görünüş kaygısı ve patolojik narsisizm ilişkisinde beden utancının rolünü araştırmışlardır. Araştırma sonucunda bedensel utancın özellikle savunmasız narsist kadınlar için, patolojik narsisizm ve sosyal görünüş kaygısındaki ilişkiye aracılık ettiği bulunmuştur.

Yapılan çalışmalar incelendiğinde sosyal kaygı ve sosyal görünüş kaygısının özellikle yeme bozuklukları ile araştırıldığı bulunmuştur (Levinson ve ark., 2019, Radix, 2019, Gitimu, 2016, Levinson ve Rodebaugh, 2016, Menatti ve ark., 2015, Gaffney ve ark., 2018, Linardon ve ark., 2017, Gross ve Sunga, 2018, Turel ve ark., 2018, Koskina ve ark., 2011, Levinson ve ark., 2013).

Levinson ve arkadaşları (2013) yaptığı çalışmada; sosyal görünüş kaygısı, mükemmeliyetçilik ve olumsuz değerlendirilme korkusunun, sosyal kaygı ve yeme bozuklukları için risk faktörü olduğunu önermişler ve risk faktörlerinin sosyal kaygı ve yeme bozuklukları ile ilişkisini incelemişlerdir. Çalışma sonucunda olumsuz değerlendirilme korkusunun yalnızca sosyal kaygı ile ilişki bulunmuştur. Sosyal

görünüş kaygısının ise hem sosyal kaygı hem de yeme bozuklukları ile ilişkisi bulunmuştur (Levinson ve ark., 2013).

Başka bir çalışmada sosyal görünüş kaygısı ve depresyonun kadın öğrencilerde erkek öğrencilere göre yeme bozukluğu riskinin önemli yordayıcısı olduğu saptanmıştır (Turel ve ark., 2018).

Yapılan bir diğer çalışmada Brosos ve Levinson (2016) sosyal görünüş kaygısı ve diyet kısıtlamasının mükemmeliyetçilik ve aşırı yemeye aracı olup olmadığı üç dalga şeklinde boylamsal bir araştırma ile 300 genç kadında incelenmiştir. Araştırmada ilk başta sosyal görünüş kaygısı, diyet kısıtlaması, hatalarla ilgili endişenin (mükemmeliyetçiliğin bir bileşeni) başlangıçta aşırı yemeyi öngördüğü görülmüş fakat iki aylık ve altı aylık izlemeler sonucunda yalnızca sosyal görünüş kaygısının ileriye dönük aşırı yemeyi öngördüğü gözlemlenmiştir. Sosyal görünüş kaygısının aşırı yemek yeme ve hatalarla ilgili endişeye altı ay boyunca eşlik ettiği görülmüştür.

Kore’de ve Almanya’da yapılan bir kültürler arası çalışmada Ko (2010), Alman üniversite öğrencileri ile Koreli üniversite öğrencilerinin vücut kitle endeksi, beden utancı, vücut kontrol etme davranışı, sosyal görünüş kaygısı, vücut tatminsizliği ve düzensiz yeme davranış düzeylerini karşılaştırmıştır. Araştırma sonucunda Koreli kadın ve erkeklerin, Alman kadın ve erkeklere göre beden utancı, vücut kontrol etme davranışı, sosyal görünüş kaygısı, vücut tatminsizliği ve düzensiz yeme davranışlarının önemli ölçüde daha yüksek düzeyde olduğu bulunmuştur. Sosyal görünüş kaygısı ile diğer değişkenler arasında da pozitif yönlü bir ilişki saptanmıştır. Beden kontrolü davranışı ve sosyal görünüş kaygısının her iki ülkede de farklı roller oynadığı görülmüş buna değişkenlerin her kültürde farklı anlamlara veya işlevlere sahip olabileceğini düşündürmüştür.

Avustralya’da yapılan bir çalışmada Titchener ve Wong (2015), 90 lisans öğrencisi ile sosyal görünüş kaygısı ve vücut kitle indeksi arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Araştırmanın sonucunda vücut kitle indeksinin sosyal kaygı ile ilişkisinin olmadığı fakat sosyal görünüş kaygısı ile pozitif ilişkili olduğu bulunmuştur.

Koskina ve arkadaşları (2011) tarafından yapılan araştırmada da 30 Bulimiya nervoza ve 40 sağlık kontrollerinin yapıldığı katılımcı ile sosyal görünüş kaygısı ve yeme bozuklukları incelenmiştir. İncelemenin sonucunda Bulimiya Nervoza hastası kadınların sosyal görünüş kaygısının sağlık kontrolleri yapılan kadınlardan daha yüksek olduğu görülmüştür (Koskina ve ark., 2011). Bununla ilgili bir diğer araştırma da gençlerde sosyal kaygı ve beden imajı algısının bulimiya nervoza ve anoreksiya nervoza ile ilişkisi incelenmiş ve sosyal kaygı ve beden imajı algısının bahsedilen yeme bozukluklarının yordayıcısı olduğu görülmüştür (Mashalpourfard, 2018).

Sosyal görünüş kaygısına ilişkin yurt dışında yapılan çalışmalar incelendiğinde; vücut kitle indeksi, akneli olma durumu, deri hastalıkları, benlik saygısı, tekrarlayan olumsuz düşünce, çekici modele maruz kalma, yeme bozuklukları, sosyal kaygı, özeleştirme, utangaçlık, patolojik narsisizm, mükemmeliyetçilik, vücut kontrol etme davranışı, vücut tatminsizliği, düzensiz yeme davranışları ile sosyal görünüş kaygısı arasındaki ilişkinin araştırıldığı; yapılan çalışmaların genç yetişkin kadınlar üzerinde daha çok yapıldığı; utangaçlık değişkeni hariç diğerlerinin ilişkisinin olduğu görülmüştür.

3. Bağlanma

Erken çocukluk döneminin bir insanın hayatındaki en önemli dönem olduğuna inanan Freud, bağlanmaya odaklanan ilk kişi olmuştur. Sosyal ve duygusal gelişimde önemli bir araştırma konusu olan bağlanmaya psikanaliz perspektiften bakan Freud, çocuklukta bireysel kişiliğin gelişiminde ebeveyn-çocuk ilişkisinin önemini vurgulayarak bu ilişkinin gelecekte çeşitli kişilerarası ilişkilerin prototipi olacağına inanmıştır. Fakat bağlanma üzerine çalışmalar yapan ve bağlanma teorisini alan yazına kazandıran araştırmacı İngiliz Psikiyatrist John Bowlby'dir. Bowlby, başkalarına karşı belirli bir düzeyde yakınlığa yol açan herhangi bir davranışın bir ömür boyu sürebileceğini ve bireysel olarak farklı olduğunu öne sürmüştür. Bu bakış açısı bağlanma teorisinin erken çocukluk döneminden yetişkinlik dönemine kadar geniş perspektifte bağlanmaya odaklanarak teorisinin genişlemesine yol açmıştır (Liu ve ark., 2020).

Bağlanma, Bowlby'e göre (1963, 1973, 1980) bireyin kendisi için önemli olabilecek kişilere yönelik geliştirdiği güçlü duygusal bağıdır. Doğuştan gelen bir davranış sistemi olan bağlanma, bireyler arasında kalıcı bir psikolojik bağlantı sağlar (Bowlby, 1969; Ainsworth, 1978). Bağlanma, belli bir figüre karşı yakınlık arama ve bu yakınlığı sürdürmek istemenin sonucunda ortaya çıkmıştır ve bu yakınlığı sürdürme isteğinde duygusal bağlılık vardır (Bowlby, 1969). Yaşamın ilk yıllarında bağlanmanın ve bakım vermenin önemini vurgulayan Bowlby bağlanmayı, insanların sürekli birbirine bağlı kalma durumu olarak değerlendirir (Bowlby, 1969). Bağlanma iki kişi arasında kurulan yakın duygusal bağıdır ve Bowlby'e göre duygusal bağ kurma gereksinimi bebeklerin gelişimi için yaşamsal niteliktedir (Bowlby, 1969). Bowlby (1980, 1982) bağlanmayı bireyin korku, hastalık ve yorgunluk anında başka bir figürle yakınlık kurmaya yönelik güçlü isteği olarak tanımlar (Akt. Güngör, 2000). Bowlby'e göre bağlanmanın üç temel işlevi vardır ve bu işlev yeterince karşılanamazsa çocukta oluşan öz benlik algısıyla bağlantılı olarak patoloji gelişebilir:

- 1) Fiziksel ihtiyaçları karşılama
- 2) Dünyayı keşifte geri dönülebilecek güvenli bir liman
- 3) Hayata dair güven duygusu geliştirebilme (Tüzün ve Sayar, 2006).

Bağlanma denildiğinde Bowlby'den sonra bilinen bir diğer isim Ainsworth'dur. Mary Ainsworth, ilk başlarda Bowlby ile çalışan bir psikolog olmasına rağmen zamanla fikir ayrılıklarından dolayı kendi çalışmalarını yapmış ve Bowlby'den bağlanma teorisini miras alarak geliştirmiş (Ainsworth ve ark., 1973'den akt. Liu ve ark., 2020) sonuç olarak bağlanma teorisinin işlemsel tanımını yapmıştır. Ainsworth'a göre bağlanma; "bir kişiyle diğeri arasındaki zaman ve mekânda kalıcı bir duygusal bağlantı kurmaktır" (Ainsworth ve ark., 1973'den akt. Liu ve ark., 2020, s.1130). Ainsworth yaptığı deney çalışmalarından sonra bebeklerin tepkilerine emniyetli ve emniyetsiz bağlanma tarzlarını belirlemiştir (Akt. Tüzün ve Sayar, 2006).

Bir annenin veya bakım verenin bebeğe bakmasıyla veya bebeğe karşı bağlılık duygusuna sahip olmasıyla oluşan duygusal bağa bağlanma denir (Abuhammad ve ark., 2020). Bu bağlanma ve anne/bakım veren ile bebek arasındaki etkileşimin kalitesi, sosyal ve bilişsel gelişimin ve potansiyel olarak bebeğin sonraki yaşamındaki zihinsel sağlığının belirleyicisidir (Abuhammad, 2016; Kim ve ark., 2017). Bebeğe temel bakım verenlerle veya anneye yönelik geliştirilen bağlanmanın bireyin dış dünyayı algılayış biçimine ve yetişkinlik dönemindeki davranışlarına etki ettiği düşünölmektedir (Öztürk ve ark.,2020). Cüceloğlu'na göre (2006) bağlanma, iki kişinin arasında oluşan pozitif duygu yüklü ilişkidir. Bu tür ilişkiler genellikle anne baba, çocuk ve yakın çevre arasında oluşur. Thompson'a (2002) göre bağlanma, yaşamın erken dönemlerinde çevreyle kurulan ilişki sayesinde oluşur. Çocuk ve ona bakım veren kişiler arasında gelişen yakınlaşma, benlik algısı ve ilişki konusunda kendini gösteren özellikle de stres durumlarında belirginleşip dayanıklılığı ve devamlılığı olan duygusal bir bağdır. İnsan doğası gereği dünyaya gelmesiyle birlikte uzun bir süre bir başkasına ihtiyaç duyarak ve başka insanların bakımı olmaksızın hayatta kalamayacak şekilde yaşamını devam ettirir. Bu özellik insanları birbirleriyle bir arada yaşama zorunluluğunu da ortaya çıkardığından bağlanma, bireyin doğduğu ilk günden itibaren oluşması beklenen ve duygusal yönü ağır olan bağdır (Morgan, 1991).

Yukarıdaki tanımlardan da anlaşılaçağı üzere kısaca bağlanma bebeklikten itibaren gerçekleşen ve kişinin ilerideki yaşamını da etkileyen önemli bir unsur olarak görölebilir. Bowlby bağlanma ile ilgili diğer araştırmacılara da yol gösterecek şekilde bağlanma kuramını geliştirmiştir. Aşağıda bağlanma kuramı ayrıntılı bir şekilde incelenmiştir.

3. 1. Bağlanma Kuramı

Bağlanma kuramı, küresel araştırma toplulukları, eğitimciler, ebeveynlerin yaygın ilgi duyduğu insan sosyo-duygusal gelişiminin en popüler teorilerinden biridir. Hâlâ aktif olarak araştırılan büyük insani gelişme teorilerinden sonuncusudur (Duschinsky, 2020). İnsanlar arasındaki kısa ve uzun vadeli ilişkilerin kişilerarası dinamiklerini tanımlayan psikolojik bir modeldir (Schafer, 2020). İngiliz bir

Psikiyatr olan John Bowlby tarafından geliştirilen Bağlanma Kuramı, 2.Dünya Savaşı döneminde Dünya Sağlık Örgütü (WHO) tarafından Bowlby'den evsiz çocukların psikolojik sağlığı ile ilgili rapor istemesi üzerine ortaya çıkmıştır. Bowlby'nin hazırladığı raporda erken yaşlarda annesinden ayrılan erkek çocuklarının yetişkinlik döneminde suç işleme oranının daha fazla olduğu söylenmiş ve bu konu o dönemde çocuk ile bakım vereni arasındaki ilişkinin önemine vurgu yaparak dikkat çekmiştir (Bowlby, 1951'den akt. Coates, 2004). İlk üç yılda anneden ayrı kalmanın ileride psikolojik ve fizyolojik bozukluklara daha çok yol açtığı ile ilgili çalışmalar daha sonra yapılsa da bu çalışmalar bu sonucun nasıl ortaya çıktığıyla ilgili bilgi vermemiştir. Bowlby psikanalitik kuramı benimsemiş olsa da yaptığı çalışmalarla psikaanalitik kuramla bu konunun tam olarak açıklanamayacağını düşünmüştür. Sonraki zamanlarda yaptığı çalışmalarda yakınlık kurmanın genel olarak ilk aylardan itibaren başladığını söylemiştir (Bowlby, 1958'den akt. Coates, 2004). Buna bağlı olarak oluşturduğu kuram da erken çocukluk döneminde bakım alan ile bakım veren arasında oluşan duygusal bağı ortaya koymak için oluşturulmuş bir kuramdır. Kişiler arası ilişkilerin dinamiğini anlamaya yönelik bir teori olan bağlanma kuramı, bebeklikten itibaren anne-baba ya da güven duyulan bir başka kişiye bağımlılık hissinin yaşam boyu önemini anlatmaya çalışan bir yaklaşımdır. Bowlby'e (1988) göre bağlanma, yaşamın ilk döneminden başlayıp bebek ile bebeğe bakım veren kişi arasında ilişki sırasında oluşan ve özellikle stresli dönemlerde kurulan duygusal bir bağıdır. Bu bağ doğumla birlikte anne ve bebek arasında gelişip bebeğin ileriki hayatını ve diğer insanlarla kurduğu bağları da şekillendirmektedir. (Bowlby, 1988).

Bağlanma kuramı, bireylerin önem verdikleri kişiler ile kurdukları duygusal, yakın ve güçlü bağı açıklayan bir yaklaşımdır. Duygusal bağ kurma ihtiyacı bebeklerin gelişimlerini sürdürebilmeleri için gereklidir. Bağlanma, bebeklerin çevresel ihtiyaçlarını, çevreyi keşfetme ve korunma ihtiyacını, bakım veren kişi ile duygusal ve fiziksel yakınlığını güçlü tutarak sağlar. Bağlanma sisteminin temel hedefi bakım veren ile yakın ilişkinin korunmasıdır (Bowlby, 1969). Bu kurama göre çocuklar bakım verenleri ile kurdukları ilişkide onları tehlike anında başvurulacak bir sığınak, onları koruyacak kişi olarak görürler ve etrafı keşif süresinde güvenli bir üs olarak algılarlar (Hamilton, 2000). Bartholomew ve Horowitz'e göre (1991)

bağlanma teorisi, bakım veren ile bebeklik döneminde kurulan yakın bağların sosyal ve duygusal gelişim için çok önemli olduğunu ve yetişkinlikte kalıcı duygusal, bilişsel ve davranışsal strateji kalıplarına bir şablon model sağladığı varsayılmıştır.

Bowlby'e (1982) göre bağlanmanın gerçekleşme amacı insanın hayatta kalmasını sağlamaktır ve bundan dolayı da bebeklerin bakıma muhtaç olduğunu ifade etmektedir. Bağlanma kuramının temeline anne-çocuk bağı alan J. Bowlby, çocuğun her bakımdan sağlıklı bir birey olabilmesi için bu ilişkinin önemli olduğunu söyler (Akt. Weber, 2003). Bowlby, yaptığı bir deneyde bebeklerin annelerinin yanında olduğu ve yanında olmadığı zaman nasıl davrandığıyla ilgili gözlemlerde bulunmuştur. Bebekler annelerinden uzaklaştırıldıkları zaman ayrılık kaygısı yaşayarak endişelendiklerini anneleri yanındayken güven içerisinde olduğunu gözlemlemiştir (Bowlby, 1983'den akt. Yörükhan, 2020).

Bağlanma kuramına göre bireyin bakım vereni ile yaşadığı tüm deneyimler; ihtiyaçlarının karşılanması, ihtiyacı olduğunda ulaşması bebeğin zihninde oluşan izler ve bilişsel şemalar içsel çalışma modelini oluşturmakta bu model de bağlanma şeklini düzenlemektedir. Bilişsel şemalar bebeğe bakım veren kişinin tepkilerinden ve bebeği destekleme şeklinden kaynaklanmaktadır. Ergenliğe kadar devam eden deneyimler ile pekiştirilen ve sonra bilinçdışı şekilde çalışarak değişime dirençli hale gelen içsel çalışma modelleri ergenlikten sonra da birey için kişiler arası ilişkilerde kullandığı içsel bir yol gösterici olur (Bowlby, 1983; Shaver ve Mikulincer, 2009'dan akt. Set, 2019).

Bağlanma kuramında nesne ilişkileri kuramından ve psikodinamik kuramdan izler görmek mümkündür ve her iki kuram da bağlanma için bebeklik ve çocukluk dönemine odaklanması gerektiğini söyler (Bretherton, 2000'den akt. Set, 2019). Nitekim Bowlby, nesne ilişkileri kuramını kabul etmiş fakat çocuklarda duygusal problemlerin dış dünyadan tamamen bağımsız libidinal dürtülerden doğduğu düşüncesine katılmamıştır (Demirdağ, 2017). Nesne ilişkileri kuramındaki zihinsel temsiller ifadesi ile bağlanma kuramında geçen içsel çalışan modeller kavramı araştırmacılar tarafından birbirine benzetilmektedir. Bunun sebebi olarak her iki kavramın da bakıcı ile oluşan erken dönem ilişkilerin sonucunda olması ve bu oluşan

kavramların bireyin gelecekteki yaşamını, duygu ve davranışlarını etkileyecek aracı rol görmesi olabilir (Levy ve Blatt, 1999). Genel bir değerlendirme yapılacak olursa bağlanma kuramı psikanalizden ve nesne ilişkileri kuramından etkilenmekle birlikte psikanalitik bir gelişim teorisi değildir (Yörükhan, 2020).

Bağlanma kuramına göre insanlar doğuştan itibaren kendi bakımları için yetersiz kalıp yaşayabilmek için bir başkasının varlığına ihtiyaç duyarlar. Bu ihtiyaç doğrultusunda bakım verenleriyle yakın ilişki geliştirirler. Bu ihtiyaca göre bakım verenin davranışları şekillenir. Bebeğin bağlanma sistemini ağlama, gülme gibi davranışlara bakım verenin tepkisi belirler. İleriki yıllarda oluşturulacak ilişki temellerinin kurulmasında bebeklikteki bu bağlanma sistemi etkilidir (Hazan ve Shaver, 1994). Bu bağlamda yetişkin döneminde diğerleri ile kurulan ilişkinin bireyin erken dönemdeki bağlanma şeklinden etkileneceği söylenebilir.

Bağlanma kuramında çocukların davranışları bebeklik döneminde öncelikli olarak değerlendirilmiş ve geleceğe etkileri üzerinde durulmuştur. Bağlanma kuramının amacı erken çocukluk döneminde belirli durumlara verilen tepkileri anlamlandırabilmek ve kişilik oluşumunda gelecekteki benzer tepkilerin etkilerini belirleyebilmektir (Bowlby, 1969). Bowlby bağlanma davranışının birey için hayatı boyunca önemli olduğunu; bebeklerin yakınlaşma, ayrılmaya tepki, tehdit durumlarında başka bir bireyi sığınılacak güvenli bir yer olarak görme gibi fonksiyonlara sahip olduğunu söylemektedir. Yapılan araştırmalar kişinin bağlanma tarzının yalnızca kişiler arası ilişkileri etkilemekle kalmayıp bir bireyin topluma yaklaşımını, vatana bağlılığını dahi etkilediğini ortaya koymuştur (Yörükhan, 2020).

İlk olarak Bowlby tarafından geliştirilen kuram daha sonra Ainsworth tarafından da benimsenmiştir (Demirdağ, 2017). Ainsworth, Bowlby'in bağlanma kuramı ile ilgili fikirleri üzerine deneysel çalışmalar yapmış, güvenli bağlanma konusuna katkıda bulunarak annenin duyarlılığı kavramını geliştirip bebek-anne bağlanmasında annenin duyarlılık rollerini tanımlamıştır (Wilcox, 2003'den akt. Seven, 2006). Bağlanma kuramına Bowlby ile birlikte metodolojik ve deneysel katkılarda bulunan Ainsworth (1973), bağlanma ilişkisinin başarılı olabilmesini

çocuğun çevreyi keşif esnasında güvenli temeli ne derece başarılı şekilde kullanmış olmasına bağlı olduğunu söylemiştir (Akt. Yörükhan, 2020).

Sonuç olarak Bowlby (1969) tarafından geliştirilen bağlanma kuramında bebeğin bakım vereni ile geliştirdiği duygusal bağ önemlidir. Bebeğin kendisini güvende hissettiği, ihtiyaçlarının karşılandığı, duygusal yakınlığın olduğu bir bağlanma bebeğin hem kendini hem de diğerlerini sevmeye değer görüp olumlu değerlendirecektir. Dünyayı böylece güvenli bir yer olarak algılayan bebeğin ileriki yaşamı için de bu bağ hayati değere sahiptir. Bağlanma ile ilgili Bowlby'den sonra birçok araştırmacı konuyu çalışmıştır. Bu çalışmaların sonucunda bağlanma stilleri denilen kavram ortaya çıkmıştır. Bu kavram aşağıda ayrıntılı ele alınmıştır.

3. 2. Bağlanma Stilleri

Bağlanma Stilleri ilk olarak Ainsworth ve arkadaşları (1978) tarafından tanımlanmıştır. Bağlanma stillerinin erken çocukluk döneminde edinildiği, bunun sonucunun ileriki zamanlarda bireye olumlu ve olumsuz yansımalarının olduğu, kişinin hayatının her alanını etkilediği vurgulanmıştır (O'Brien ve ark., 2000) Bu bağlamda kişinin bağlanma stilini bilmenin davranışlarının alt yapısını görebilmek için bir yol olabileceği söylenebilir. Bağlanma stilleri, bireyin yakın ilişkiler içinde alışılmış duygu, düşünce ve davranış biçimlerini yansıtır (Rholes ve ark., 2020). Ayrıca bağlanma stilleri romantik ve diğer yakın ilişkilerdeki bireyin bağlanma temelli stratejileri genelleştirmesini, genel olarak duygusal başa çıkma, duygu düzenleme ve sosyal davranışa katkıda bulunur (Mikulincer ve Shaver, 2007'den akt. Turtonen ve ark., 2020). Bağlanma tarzının prototipi çocukluktan yetişkinliğe kadar orta derecede sabir kalır fakat olgunlaşma ve bireyin hayatında karşılaşılabileceği (istismar, stresli yaşam olayları, sosyal ilişkilerde şiddetli çatışmalar) durumlarla değişiklik gösterebilir (Fraley, 2002; Waters ve ark., 2003).

Ainsworth (1978) bağlanma stillerini çocuğun ayrılma gibi durumlara verdiği tepkilere göre üçlü bağlanma stili modelinde tanımlarken Bartholomew ve Horowitz (1991) ise benlik ve diğerleri ile ilgili algıların olumlu ve olumsuzluğuna göre dörtlü bağlanma stilini tanımlamıştır. Daha sonra Ainsworth'un bağlanma stiliyle benzer ve uyumlu olarak hazırlanan ve Hazan ve Shaver (1987) tarafından araştırılan bağlanma

stilleri de gençlikte ve yetişkinlikte yaşanan romantik ilişkilerle ele alınmıştır. Aşağıda bağlanma stilleri ilgili alan yazınında ele alınmıştır.

3. 2. 1. Üçlü Bağlanma Stili

3. 2. 1. 1. Ainsworth ve Arkadaşlarının Üçlü Bağlanma Stili

Ainsworth tarafından geliştirilen bu modelde çocukların davranışları incelenerek araştırma sonunda güvenli, kaçınan ve kaygılı/kararsız olmak üzere üç bağlanma stili üzerinde durulmuştur. Bağlanmayı çocuk ve onun temel bakım vereni arasında kurulan bağ veya süregiden ilişki olarak yorumlayan Ainsworth, bağlanma davranışını da böyle bir ilişkinin şekillenmesine ve diğer ilişkilere aracılık etmesine hizmet eden davranışlar olarak değerlendirmiştir (Ainsworth ve ark., 1978). Ainsworth'un üçlü bağlanma stili çocuklarla yapılan deney sonrası belirlenmiş olsa da geniş kitlelere de (Erzen, 2016) hitap edebilmektedir. Bu sebeple bu araştırmada üçlü bağlanma stilleri araştırılmıştır.

Ainsworth ve arkadaşlarının (1978) küçük çocukların bakım vereninden ayrıldıklarında ne tür davranışlarda bulundukları ile ilgili yaptıkları “Yabancı Ortam Deneyi” nde bakım vereni ile ilişkisi yabancı bir ortamda veya yabancı bir kişiye verilen tepki üzerinden değerlendirilmiştir. Bu gözlenen tepkiler keşif davranışları (Odanın içinde hareket etmek, odanın etrafına bakmak ve oyuncaklarla oynamak), arama davranışları (Örneğin anneyi kapıya kadar takip etme, kapıya çarpma, kapıya yönelme, kapıya bakma, annenin boş sandalyesine yönelme, annenin boş sandalyesine bakma) ve duygulanım (ağlama, gülümseme) gibi tepkilerdir (McLeod, 2018). Yabancı ortam deneyinde bebeklerin bakım vereni ve yabancı kişi ile aynı odada kalması, sonrasında çocuğun yabancı kişi ile tek kalması ve tekrar bebeklerin bakım vereninin ortama tekrar gelmesi sonucunda verdiği tepkilere göre bağlanma stillerini; güvenli bağlanma, kaçınan bağlanma ve kaygılı/kararsız bağlanma olarak sınıflandırmışlardır (Ainsworth ve ark., 1978). Sınıflandırmanın sonucuna göre oluşan bağlanma stilleri aşağıda yer almaktadır:

1) Güvenli Bağlanma: Güvenli bağlanan bebeklerin bakım vereni yanındayken çevreyi keşfetme, tanıma konusunda istekli ve meraklı oldukları, bakım vereninden uzaklaştırıldığında huzursuzluk ve stres yaşasalar da ortama adapte olmaları daha hızlı olduğu yabancı kişilerle de iletişim kurdukları ve bakım verenin tekrar ortama girmesi ile çevreyi keşfe devam ettikleri görülmüştür (Ainsworth ve ark., 1978). Güvenli bağlanma stili, sıkıntılı zamanlarda yakınlarından güvenli bir sığınak, koruma ve rahatlık hissi yaşayan bireyleri tanımlamak için kullanılmıştır (Nisa, Belanger ve Schumpe, 2020). Bu bebeklerin ileriki yaşlarında akranlarıyla ilişkisinde daha yapıcı ve daha az hırçın olduğu, gelişimlerinin sağlıklı ve daha hızlı olduğu, pozitif duyguların da ilişkilerinde daha çok yaşandığı gözlemlenmiştir (Öztürk ve ark., 2020).

2) Kaçınan Bağlanma: Güvensiz bağlanma olarak bilinen kaçınan bağlanmadaki bebekler bakım verenini görmezden gelir ve teması azdır, bakım verenin yokluğundan etkilenmezler. Bu bebekler bakım verenin ortamdan ayrılmasından dolayı tepki göstermezler. Bakım vereninden ayrı olduğu süre müddetince çok az tepki belirtisi gösteren bebekler yeniden bir araya gelindiğinde yakınlık göstermeyip dikkatlerini kendi ilgi alanlarına yöneltmişlerdir (Ainsworth, ve ark., 1978). Bakım verenleri bu bağlanma stilinde zor görevler sırasında yardım etmekten geri durabilir ve duygusal sıkıntı zamanlarında çoğunlukla bebek tarafından ulaşılamaz olur (Stevenson, Hinde ve Verschueren, 2002'den akt. Mcleod, 2018).

3) Kaygılı/ Kararsız Bağlanma: Bu bağlanma stiline sahip olan bebekler, anneleriyle daima yakın temasta bulunmak isteyen ve annelerinin ayrılıklarında huzursuz olan, ağlayan, stres belirtileri gösteren ve zor sakinleşen ve çevreyi keşfetme konusunda daha isteksiz bebeklerdir (Ainsworth ve ark., 1978). Bebeklerin bu davranışı bakım verenlerinin tutarsız tepkilerinden kaynaklanır (Mcleod, 2018). Kaygılı/Kararsız bağlanmaya sahip bebekler bakım verenleri ortadan kısa süreli ayrıldığında gerginlik, huzursuzluk yaşayıp etraflarına odaklanamazlar ve bakım vereni tekrar ortama geldiğinde de öfkeli davranışlarda bulunup tam olarak rahatlayamaz ve reddederler (Ainsworth, 1989). Herhangi bir güvenlik duygusu bu bağlanma stilinde geliştirilemez (Mcleod, 2018).

Ainsworth ve arkadaşlarının yaptığı deney sonrasında güvenli, kaçınan ve kaygılı/kararsız bağlanma şeklinde üçe ayırdıkları bağlanma stiline, bebeklerin deney sırasında verdikleri tepkilerden oluştuğu görülmektedir. Ainsworth ve arkadaşlarının yaptığı deneylerden yola çıkarak yetişkin bağlanmasını araştıran Hazan ve Shaver (1987) yetişkin bağlanma stillerinin de yukarıda açıklanan bağlanma stilleri gibi olabileceğini söylemişlerdir.

3. 2. 1. 2. Hazan ve Shaver'in Üçlü Bağlanma Stili

Başlangıçta erken ilişkilere odaklanan bağlanma teorisi daha sonra araştırmacılar tarafından yetişkinlikte de yakın ilişkileri yakından anlamak için geliştirilmiştir (Guzman-Gonzales, 2019). Bu alanın öncüleri Hazan ve Shaver (1987, 1994) olmuştur. Hazan ve Shaver, kişiler arasındaki romantik ilişkileri bağlanmanın ilkelerine uygulayarak bebeklikteki bağlanma ilişkisinin yetişkinlikteki bağlanma ilişkisiyle aynı özellikleri paylaştığını öne sürmüşlerdir. Hazan ve Shaver'a (1987) göre bağlanma stilleri sınıflandırması şu şekildedir:

1) Güvenli Bağlanma: Bu bağlanma stiline sahip bireylerin romantik, tutkulu aşklara ve genellikle olumlu ilişkilere sahip olduğu söylenmiştir (Hazan ve Shaver, 1987). Güvenli bağlanma stiline bireyin sevilme ve değerlilik duygusu olumludur. Bireyin diğerlerinin tepkilerine yönelik beklentisi bu doğrultuda kabul edicidir (Hazan ve Shaver, 1987). Dolayısıyla bu bağlanma stiline sahip bireylerin yakın ilişkilerinde daha rahat olduğu ve kolaylıkla yakın ilişki kurduğu söylenebilir.

2) Kaygılı/Kararsız Bağlanma: Sahiplenici ve bağımlı sevgiye karşılık gelen bu bağlanma stiline tutku dışındaki olumlu ilişkilerin negatif özellikleriyle ilişkili olduğu söylenmiştir (Liu ve ark., 2020). Bu bireylerin kendine güvenmediği, ilişkilerinde terk edilmekten ve reddedilen olmaktan korktukları görülmüştür (Cooper ve ark., 1998).

3) Kaçınan Bağlanma: Kaçınan bağlanma stiline sahip bireylerin daha az samimi ve tatmin edici ilişkilere sahip olduğu görülmüştür (Liu ve ark., 2020). Bundan dolayı bu bireyler yakın ilişki kurmaktan kaçınmakta ve kendilerini ifade

etmekten, rahat bir şekilde kendilerini açmaktan rahatsız oldukları sosyal açıdan da kendilerini baskı altında hissetmektedir (Cooper ve ark., 1998).

3. 2. 2. Dörtlü Bağlanma Stili

Bireyin varoluşunu anlamaya ve tanımlamaya yardımcı olan kavram benlik olarak düşünülür (Özen ve Gülaçtı, 2010). Benliğin bir alt ögesi olan benlik algısını Demolun (1998), bireyin hayatı boyunca yaşadığı deneyimler ve bu deneyimlere dönük olumlu-olumsuz değerlendirmelerin tümü olarak tanımlamıştır. Bartholomew ve Horowitz (1991) olumlu ve olumsuz benlik algılarına göre dört temel bağlanma stilini ortaya koymuştur. Bu bağlanma stilini Bowlby'nin bağlanma kuramından yola çıkarak kişinin kendisi ve başkalarını algılama şekline göre içsel çalışan modeller temelinde oluşturmuşlardır (Akt. Set, 2019). Olumlu benlikte bireyin benlik saygısı yüksektir ve birey sevmeye değer olduğunu düşünür. Diğerlerine ait modeli güvenilir ve ulaşılabilir oldukları yönündedir. Olumsuz benlik modelinde bireyin benlik saygısı düşüktür ve birey başkalarından onay alma ihtiyacı duyar. Başkalarının güvenilir olmadığını düşündüğünden ilişki kurmaktan kaçınır, ilişkilerinde beklentileri olumsuz yöndedir (Bartholomew ve Horowitz, 1991).

Bartholomew ve Horowitz'in (1991) geliştirdiği modelde güvenli, saplantılı, korkulu ve kayıtsız olarak belirlenen dört bağlanma stili vardır. Üçlü bağlanma stilineki Kaçınan bağlanma stili bu modelde korkulu ve kayıtsız bağlanma diye ikiye ayrılmıştır. Bartholomew ve Horowitz'in geliştirdikleri bu modelde bağlanma stilleri, kaçınma ve bağımlılık olarak ayrılmış ve sınıflandırılmıştır. Yüksek kaçınma diğer insanlarla iletişim ve ilişki yürütmede zorlanmayı, Yüksek bağımlılık ise diğer insanların kabul ve onayına fazlaca ihtiyaç duymayı gösterir (Bartholomew ve Horowitz, 1991). Dörtlü bağlanma stili Şekil 1'de gösterilmiştir.

**BENLİK MODELİ
(BAĞIMLILIK)**

Olumlu

Olumsuz

(Düşük)

(Yüksek)

**BAŞKALARI MODELİ
(KAÇINMA)**

Olumlu
(Düşük)

Olumsuz
(Yüksek)

GÜVENLİ Yakın ilişkilerde samimi ve özerklikle uyumlu	SAPLANTILI İlişkilere bağımlı, saplantılı
KAYITSIZ Yakın ilişkilere kayıtsız ve karşıt bağımlı	KORKULU Bağlanmaya karşı korkulu ve sosyal açıdan çekingen

Şekil 1. Dörtlü Bağlanma Stili (Bartholomew, 1990)

1) Güvenli Bağlanma Stili: Ebeveynlerin çocuklarının ihtiyaçlarını tutarlı ve duyarlı bir şekilde karşılaması olumlu benlik algısına ve çocukların güvenli bağlanmaya sahip bireyler olmasını sağlamıştır (Bartholomew, 1990). Bu bağlanma stili bireyin kişilerarası ilişkilerdeki rahatlığını yansıtır (Bartholomew ve Horowitz, 1991). Güvenli bağlanmayı benimsemiş kişiler ayrılma ve birleşme gibi olaylarda dengeyi kurabilmekte diğer kişilerle güven konusunda problem yaşamamaktadır. Güvenli bağlanan kişiler hislerini karşı tarafa kolay aktarabilmekte, kendilerini sevmeye layık görmekte ve terk edilme, başkalarının daha yakın ilişki kurması ile ilgili endişe duymamaktadırlar. Kendine olan güven duygusu yüksek, başkalarının yardıma ihtiyacı olduğunda kontrol algısı ve kendi yeterlilik düzeyi yüksek kişilerdir. Stresli yaşam olaylarında duygu düzenleme stratejilerini etkin olarak kullanırlar (Set, 2019). Güvenli bağlanma örüntüsüne sahip bu bireylerin duygularını bastırma,

kaçınma ve reddetme ihtiyacının çok az olduğu görülmektedir (Bartholomew ve Horowitz, 1991). Bireyin sağlığını ve refahını korumada güvenli bağlanmanın önemli olduğu söylenebilir (Turtonen ve ark., 2020).

2) Saplantılı Bağlanma Stili: Saplantılı bağlanma stili olumlu olmayan benlik modeli ve olumlu olan başka kişilerin modelinin birleşimi sonucunda meydana gelmiştir. Bu stilli benimsemiş kişiler; sevilmeye değer olmadığı inancını benimseyen, kendine değer vermeyen kişiler olup; diğer kişileri pozitif olarak değerlendirmektedir (Eroğlu Akın, 2011). Bu bireyler; kendini diğer kişilere ve çevresine doğrulama ve kanıtlama eğilimindedirler. İlişki halindeyken ya da bittiğinde sürekli takıntılı düşünce halindedirler ve ilişkileriyle ilgili gerçekçi olmayan duygu ve düşüncelere sahiptirler (Eroğlu Akın, 2011). Bu bağlanma stilinde kişinin kendi benliği hakkındaki düşünceleri olumsuz diğer benlikler hakkındaki düşünceleri olumludur. Kendini kanıtlama ve onay ihtiyaçları ön planda olup ilişkilerindeki beklentiler gerçekçi değildir (Sümer ve Güngör, 1999). Bu bağlanma stiline sahip kişilerin kaygı düzeyleri yüksektir (Set, 2019).

3) Kayıtsız Bağlanma Stili: Kayıtsız bağlanma stiline sahip kişilerin kendine ilişkin benlik algısı olumluyken başkalarına ilişkin benlik algısı olumsuzdur. Özgürlüğe önem veren bu kişiler başkalarına gereksinim duymaz ve ilişkilerdeki bağlılığı gerekli görmeyen bir tutumları vardır (Bartholomew, 1990). Yakın ilişkilerden kaçınan bu kişiler kendi olumlu benlik algısının devam etmesini sağlayarak özerkliklerini sürdürmeye çalışırlar (Set, 2019). Bartholomew'e göre (1990) bireylerin kendi benlik saygısı yüksek olmakla birlikte başkalarına karşı yakınlık tepkilerine kayıtsızdırlar. Uzak durma, kaçınma, geri çekilme, mükemmeliyetçilik, narsizm gibi davranışlarda daha çok bulunurlar.

4) Korkulu Bağlanma Stili: Bu bağlanma stiline sahip kişilerin hem kendilerine hem başkalarına karşı benlik algıları olumsuzdur. Birey kendisini sevmez ve kendisi değerli görmez aynı zamanda karşısındakini de sevmez ve değer vermeye layık görmez. Başkalarının reddedici ve güvenilir olmadığını düşünür (Sümer ve Güngör, 1999). Bartholomew ve Horowitz'e göre (1991) korkulu ve kayıtsız bağlanma modellerinde başkalarıyla ilişki kurmaktan kaçınma durumu benzerlik gösterse de

benlik algıları arasında belirgin düzeyde farklılıklar vardır. Korkulu bağlanan bireylerde onay alma ihtiyacı vardır. Saplantılı ve korkulu bağlanma modelinde kişinin kendini olumlu değerlendirebilmesi için onay ihtiyacı olması benzerlik gösterse de ilişki içinde olma eğilimleri yönünden farklılık gösterirler. Korkulu bağlanan bireyler hayal kırıklığına uğramamak için ilişkiden uzak dururken saplantılı bağlanan bireyler bağımlı kalma ihtiyaçlarından dolayı ilişkide kalmayı tercih ederler.

3. 3. Üniversite Öğrencilerinde Bağlanma

Bowlby (1977) bağlanmanın ilk olarak çocukluk dönemindeki birincil bakıcılarla oluşturulduğunu ancak yaşam döngüsü boyunca önemli olduğunu söylemiştir. Bowlby ve Ainsworth'un araştırmalarından sonra bağlanma ve bağlanma stilleri çeşitli yaş gruplarında araştırılmıştır (Hazan ve Shaver, 1987; Bartholomew ve Horowitz, 1991; Brennan, Clark ve Shaver, 1998). Bunlardan birisi de üniversite öğrencileridir. Bireyin kişilik oluşumunda önemli bir dönem olan üniversite döneminde bedensel, ruhsal, zihinsel değişimlerle birlikte bu dönemdeki genç yetişkinlerin ebeveynlerinden genellikle ilk defa ayrıldıkları kendi sorumluluklarını üstlendikleri dönemdir. Üniversite dönemindeki öğrenciler yeni bir çevreye girmekte, ebeveynlerine bağımlılıkları azalarak farklı çevrelerle özellikle de kendi yaş grupları ile etkileşimlerini artırmaktadır (Dündar, 2009). Bu dönemdeki bireylerin de yakın ilişkiler kurarken veya çevresiyle etkileşim halindeyken bağlanma özelliklerini yansıttıkları bilinmektedir (Hazan ve Shaver, 1987). Üniversite öğrencilerinde bağlanma yakın zamanda birçok araştırmacı tarafından incelenmiş ve sonucunda üniversite öğrencilerinde bağlanmanın birçok değişkenle ilişkisi olduğu bulunmuştur. Bu değişkenler yurt içi ve yurt dışı çalışmalarda ayrıntılı ele alınmıştır.

3. 4. Bağlanma Stilleri İle İlgili Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar

Yapılan araştırmalarda bağlanma stillerinin bu güne kadar birçok değişkenle ilişkisinin incelendiği çalışmaların betimsel çalışmalar olduğu görülmüştür.

Özteke Kozan ve Hamarta'nın (2017) bağlanma stilleri ve sosyal görünüş kaygısının beden imgesi alt boyutlarını yordama gücünü araştırdığı çalışmalarında üniversite öğrencilerinin bağlanma stillerinin görünüşü düzeltme ve kaçınma, sosyal görünüş kaygısının ise beden imgesi baş etme boyutlarının (kaçınma, görünüşü düzeltme, olumlu mantıksal kabul) önemli yordayıcıları olduğunu bulmuştur.

Üniversite öğrencilerinde bağlanma stilleri ve kaygı düzeylerini demografik değişkenlere göre inceleyen Küçük (2016), bağlanma stilleri ve kaygı düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık bulamamıştır. Yalnızca korkulu bağlanma stili ile baba eğitim durumu, yaşanan yer ile de kayıtsız bağlanma stili arasında anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Sürekli kaygı ile baba eğitim düzeyi arasında anlamlı fark bulunurken durumluk kaygı ile hiçbir değişken arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır.

Ayberk (2011) de üniversite öğrencilerinin bağlanma stilleri ve sosyal kaygı düzeyleri arasındaki ilişkiyi incelemiş ve aralarında anlamlı bir ilişki bulmuştur. Araştırma sonucuna göre kayıtsız bağlanma ile cinsiyet ve ebeveyn tutumları arasında, saplantılı bağlanma ile yaşam yerleri, doğum sırası ve ebeveyn tutumları arasında, güvenli bağlanma ile de ebeveyn tutumları arasında anlamlı farklılık görülmüştür. Sosyoekonomik düzey, yaşanan yer ve ebeveyn tutumları ile sosyal kaygı alt boyutlarından kaçınma, eleştirilme kaygısı, bireysel değersizlik arasında anlamlı farklılıklar bulunmuştur. Bağlanma stilleri ve sosyal kaygı düzeyi arasındaki ilişkiyi inceleyen bir diğer çalışma da Karaşar'ın (2014) öğretmen adayları ile gerçekleştirdiği araştırmadır. Araştırmanın sonucunda bağlanma stilleri ve sosyal kaygı arasında orta ve düşük düzeyde ilişkinin olduğu bulunmuştur.

Üniversite öğrencilerinde sürekli kaygı ve denetim odakları bağlanma stilleri açısından incelendiğinde, Dilmaç, Hamarta ve Arslan (2009) tarafından sürekli kaygı ve denetim odağının olumsuz benlik modeli ile pozitif ilişkili olduğu tespit edilmiştir. Yapılan çalışmada saplantılı ve korkulu bağlanma stiline sahip bireylerin sürekli kaygı puanları güvenli bağlanma stiline sahip bireylerin sürekli kaygı puan ortalamasından yüksek bulunmuştur. Ayrıca güvenli bağlanma stiline sahip

öğrencilerin denetim odağı puan ortalaması saplantılı ve korkulu stile sahip olan bireylerin puan ortalamasından anlamlı düzeyde düşük olduğu bulunmuştur.

Bağlanma stillerinin, kişilik özelliklerinin, sosyal medya bağımlılık düzeyine göre üniversite öğrencilerinde farklılaşıp farklılaşmadığı araştırılan çalışmada, Erkan Tekneci (2020) güvenli bağlanma ve saplantılı bağlanma alt boyutunun sosyal medya bağımlılık düzeyi yüksek öğrencilerde ortalamadan daha yüksek bulmuştur. Bir diğer çalışmada da Kaplan (2019) tarafından üniversite öğrencilerinde sosyal medya bağımlılık düzeyi ve bağlanma stilleri arasındaki ilişki incelenmiş elde edilen sonuca göre üç değişken arasında ve bağlanma stilleri ile sosyal medya bağımlılık düzeyleri alt boyutları arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Kaya ve Kalkan (2019) üniversite öğrencilerinde yaptığı araştırmasında kaygılı ve kaçınan bağlanma ile narsisizm düzeyi arasında negatif yönlü anlamlı bir ilişki tespit etmiştir. Öğrencilerin Facebook kullanma nedenlerinin kaygılı bağlanma ve cinsiyet değişkenine göre anlamlı farklılık göstermezken kaçınan bağlanma ve cinsiyet değişkenine göre anlamlı farklılık gösterdiği bulunmuştur.

Özdemir (2017) ise yaptığı araştırmasında bağlanma stilleri ile narsistik kişilik özellikleri arasında anlamlı bir ilişkiye rastlamamıştır.

Üniversite öğrencilerinde cinsiyet ve toplumsal cinsiyet rollerine göre bağlanma biçimlerini inceleyen Çelikkaleli ve Avcı (2016), cinsiyet ile bağlanma stilleri arasında anlamlı farklılığın bulunmadığı fakat cinsiyet rolleri ile bağlanma stilleri arasında anlamlı farklılığın bulunduğu sonucuna ulaşmıştır. Kadınsı cinsiyet rolüne sahip olanlar korkulu, erkeksi cinsiyet rolüne sahip olanlar korkulu ve güvenli, androjenler ise güvenli bağlanma stiline sahip olarak tespit edilmiştir.

Topkara (2014) yaptığı çalışmada üniversite öğrencilerinde yeme tutumları ve yetişkin bağlanma stilleri arasındaki ilişkiyi cinsiyete göre karşılaştırmış ve anlamlı bir ilişki bulamamıştır. Yeme bağımlılığı ile bağlanma stillerinin ilişkisinin incelendiği bir diğer çalışmada da Gürsoy (2018) güvensiz bağlanma stillerinden olan saplantılı bağlanma ile yeme bağımlılığı arasında pozitif yönde bir ilişki bulmuştur.

Beliren yetişkinlik dönemindeki bireylerle yaptığı çalışmada Eroğlu (2020), korkulu, saplantılı ve kayıtsız bağlanmaları arasında ilişki saptamıştır. Akhunlar (2010) üniversite öğrencilerinin bağlanma stilleri ile uyum süreçleri arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Araştırma sonucunda güvenli bağlanan öğrencilerin güvensiz bağlanan öğrencilere göre daha yüksek düzeyde uyuma sahip olduğu görülmüştür. Gültekin ve Arıcıoğlu (2017) üniversite öğrencilerinde bağlanma stilleri ve sosyal bağlılık ilişkisini incelemiş ve sosyal bağlılığın güvenli bağlanma stili ile pozitif diğer bağlanma stilleri; korkulu, kayıtsız ve saplantılı bağlanma stilleri ile negatif yönde ilişkisi olduğunu tespit etmiştir.

Başer Baykal ve arkadaşlarının (2019) araştırmasında genç yetişkinlik dönemindeki bireylerin öz anlayış düzeyleri ile kaygılı ve kaçınmacı bağlanma stili arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Üniversite öğrencilerinde bağlanma stilleri, özerklik, bilinçli farkındalık ve duygu düzenleme arasında ilişki arayan Karabacak ve Demir'in (2017) çalışmasında değişkenlerin arasında anlamlı ilişkilerin olduğu bulunmuştur.

Kır Demirhan'ın (2016) araştırmasında da kaygılı ve kaçınan bağlanmaya sahip genç yetişkinlerin yaşam doyumları ile anlamlı ve negatif yönde bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Bağlanma örüntüleri ile doğum yeri, eğitim durumu, anne baba eğitim durumu, sosyoekonomik durum, beraber yaşanan kişiler arasında anlamlı farklılıklar bulunmuştur.

Yapılan bir çalışmada Koser ve Barut (2020) tarafından üniversite öğrencilerinde iletişim becerileri ile korkulu ve saplantılı bağlanma arasında negatif yönde bir ilişki bulunmuştur. Problem çözme becerileri ile de güvenli ve kayıtsız bağlanma arasında anlamlı ilişki saptanmıştır. Cinsiyet ile güvenli ve korkulu bağlanma stilleri arasında yaş ile de kayıtsız bağlanma stili arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Ayrıca erkek öğrencilerin güvenli bağlanma stili kadın öğrencilerin de korkulu bağlanma stiline daha yüksek olduğu görülmüştür (Koser ve Barut, 2020).

Gerdan ve Kurt'un (2020) yaptıkları çalışmada güvenli bağlanan üniversite öğrencilerinin somatik belirtiler gösterme olasılığını daha düşük bulunmuştur.

Bakiler ve Satan (2020) yaşam doyumu ve bağlanma stilleri arasındaki ilişkide ihtiyaç doyumunun rolünü incelemiş, araştırma sonucunda ihtiyaç doyumunun güvenli ve saplantılı bağlanma stilleri için kısmi araç rolü olduğu gözlenmiştir. Tepeli Temiz (2017) de güvensiz bağlanma stilinden kaygılı ve kaçınmalı bağlanmanın yaşam doyumunu negatif yönde yordadığını bulmuştur.

Üniversite öğrencilerinde; benlik saygısı, depresyon ve saplantılı düşünme gibi değişkenleri bağlanma stilleri açısından inceleyen araştırma Hamarta (2004) tarafından yapılmış araştırma bulgularına göre öğrencilerin bağlanma stillerinin, benlik saygısı, depresyon ve saplantılı düşünme puanını önemli düzeyde açıkladığı gözlemlenmiştir. Yaman (2019) da üniversite öğrencilerinde bağlanma stillerinin benlik saygısı üzerinde negatif ve anlamlı bir etkiye sahip olduğunu tespit etmiştir. Bir diğer çalışmada da üniversite öğrencilerinde bağlanma stilleri, stresle başa çıkma biçimleri ve depresyon düzeyleri arasındaki ilişki incelenmiştir. Öğrencilerin depresyon puanları ile güvenli bağlanma stilleri arasında negatif yönde, korkulu, saplantılı ve kayıtsız bağlanma stilleri ile de düşük düzeyde ve pozitif yönde bir ilişki tespit edilmiştir. Stresle başa çıkma biçimlerinden sosyal destek arama puanı ile güvenli ve saplantılı bağlanma stilleri arasında pozitif, korkulu ve kayıtsız bağlanma stilleri arasında da negatif bir ilişki bulunmuştur (Abdullayev, 2019). Yağmur (2018) ise çalışmasında depresyon ve kaçınan bağlanma ile orta düzeyde negatif bir ilişki bulmuş, bağlanma alt boyutlarından kaçınmalı ve kaygılı bağlanma ile de ruminasyon üzerinde bir ilişki saptamamıştır.

Erözkan (2011) ise yaptığı araştırmasında, üniversite öğrencilerinin bağlanma stillerini ve karar stratejilerini cinsiyet, yaş, ebeveyn tutumu ve sınıf düzeyi açısından incelemeyi amaçlamıştır. Araştırma sonuçları öğrencilerin bağlanma stilleri alt boyutu olan “güvenli bağlanma” ve “korkulu bağlanma” üzerinde ebeveyn tutumları ve cinsiyet arasında anlamlı farklılık olduğunu göstermiştir. Bağlanma stillerinin psikolojik belirtiler için bir risk faktörü olabileceğini gören ve güvenli bağlanma stiline bazı psikolojik belirtilerle negatif yönde ilişkisi varken kaçınan bağlanma stiline de bazı psikolojik belirtilerle pozitif yönde ilişkisinin olduğunu tespit eden

Bilge (2019), kaygılı-kararsız bağlanma stiline ise bütün psikolojik belirtilerle pozitif yönde ilişkisini saptamıştır.

İlhan ve Özdemir (2012) tarafından üniversite öğrencileri ile yapılan çalışmada beliren yetişkinlik dönemindeki bireylerin kimlik statüleri üzerinde yaş, cinsiyet ve bağlanma stillerinin yordayıcı rolü incelenmiştir. Araştırma sonuçları güvenli bağlanmanın başarılı kimlik kazanmada, güvensiz bağlanmanın ise kimlik arayışı ve kimlik kargaşası statüleri üzerinde olumlu katkı sağladığını göstermiştir. Kimlik statüleri ile bağlanma stilleri arasındaki ilişkiyi inceleyen bir diğer çalışmada da Akar (2012) bağlanma stillerinden güvenli bağlanma ile başarılı kimlik statüsü arasında, moratoryum ve kargaşalı kimlik statüleri ile korkulu ve kaçınan bağlanma arasında pozitif yönde anlamlı ilişki bulmuş saplantılı bağlanma ile kimlik statüleri arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

Üniversite öğrencilerinde bağlanma stilleri ve sürekli öfke ve öfke ifade tarzları arasındaki ilişkiyi inceleyen araştırma Ayyıldız ve Elkin (2016) tarafından yapılmıştır. Çalışmanın bulgularında korkulu bağlanma hariç değişkenlerin birbirleriyle ilişkili olduğu bulunmuştur. Güvenli bağlanma stiline sahip öğrencilerin öfkeyi dışa vurma düzeylerinin anlamlı derecede düşük, kayıtsız bağlananların ise anlamlı derecede yüksek bulunmuştur. Güvenli bağlanma stiline sahip öğrencilerin sürekli öfke düzeyi anlamlı derecede düşüken kayıtsız ve saplantılı bağlananların öfke düzeyi anlamlı derecede yüksek çıkmıştır. Bununla ilgili bir diğer çalışmada Yağcı (2017) tarafından yapılmış ve kaçınmalı bağlanmanın içe dönük öfkeyi yordadığı güvenli bağlanmanın da sürekli öfkeyi yordadığı tespit edilmiştir. Öğretmen adaylarının bağlanma stilleri ile öfke ve öfke ifade tarzları arasındaki ilişkiyi inceleyen İmamoğlu (2003) da korkulu, kayıtsız ve saplantılı bağlanma stilleri ile sürekli öfke düzeyi arasında pozitif bir ilişki bulmuştur.

Altundağ'ın (2011) üniversite öğrencileri ile yaptığı çalışmada stresle başa çıkma tutumları, stresi algılama düzeyi ve bağlanma stilleri arasındaki ilişki incelenmiş ve aralarında farklı seviyelerde ilişkiler bulunmuştur. Bağlanma stillerinin stresle başa çıkma ve stresi algılama düzeyine etki ettiği görülmüştür. Yazıcıoğlu'nun (2011) yaptığı çalışmada da stresle başa çıkma stratejileri ve

bağlanma stilleri arasındaki ilişki ODTÜ örneğinde incelenmiş ve iki değişken arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Üniversite öğrencilerinin problem çözme yaklaşımları ile bağlanma stilleri arasındaki ilişkiyi araştıran Arslan ve arkadaşları (2012) bu iki değişken arasında anlamlı bir ilişki olduğunu bulmuştur.

İşgör (2017) araştırmasında üniversite öğrencilerinde bağlanma stilleri ve akademik başarının merhamet üzerindeki yordayıcı etkisini araştırmış ve güvenli ve korkulu bağlanma stili merhamet üzerinde anlamlı bir yordayıcı olduğunu saptamıştır. Ayrıca güvenli bağlanma stil puanı; doğum sırasına göre ortanca çocuk olan öğrencilerin puanı tek çocuk olan öğrencilerin puanından anlamlı derecede yüksek bulunmuştur. Son olarak anne baba tutumlarından algıladıkları tutum aşırı baskıcı-otoriter ebeveyni olan öğrencilerin güvenli bağlanma stili diğer anne baba tutumlarından anlamlı derecede düşük çıktığı görülmüştür.

Üniversite öğrencilerinin bağlanma stilleri ve duygusal zeka yetenekleri arasındaki ilişkiyi incelemeyi amaçlayan Görünmez (2006), güvenli bağlanma ile duygusal zeka ve duygusal zekanın alt boyutlarını pozitif yönde güvensiz bağlanma ile duygusal zeka ve duygusal zekanın alt boyutlarını negatif yönde ilişkili bulmuştur.

Berber Çelik (2018) yaptığı çalışmada üniversite öğrencilerinde güvenli bağlanma stili ile psikolojik iyi oluş arasında pozitif yönde anlamlı, saplantılı bağlanma ile psikolojik iyi oluş arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Sosyal güvende hissetme ve memnuniyet ile güvenli bağlanma arasında pozitif yönde, korkulu bağlanma ile de negatif yönde anlamlı bir farklılık görülmüştür.

Üniversite öğrencilerinde kendini açma davranışları ve bağlanma stilleri arasında ilişki arayan Çetinkaya ve Akbaba'nın (2011) çalışmasında da bu değişkenlerin arasında anlamlı ilişkiler bulunmuştur.

Öğretmen adaylarında bağlanma stillerinin çeşitli değişkenlerle ilişkisinin incelendiği araştırmalar da alan yazınında yer almaktadır. Damar'ın (2019) çalışmasında Gestalt temas engelleri ile bağlanma stilleri arasında anlamlı ilişkiler

tespit edilmiştir. Öğretmen adaylarında bağlanma stilleri ile ilişkisinin incelendiği bir diğer değişken de ego durumlarıdır. Buluş ve Atan'ın (2017) çalışmasında güvenli, korkulu, saplantılı ve kayıtsız bağlanmanın ego durumları ile ilişkili olduğu görülmüştür. Turp (2017), Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Bölümü öğrencilerinde öznel iyi oluş ve bağlanma stilleri arasındaki ilişkiyi incelemiş; bağlanma stillerinden güvenli bağlanma ile öznel iyi oluş arasında pozitif, saplantılı bağlanma ve korkulu bağlanma arasında negatif ilişki bulunurken kayıtsız bağlanma stili ile öznel iyi oluş arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır

Yurt içinde yapılan çalışmalardan bu araştırmaya alınanlar genel olarak özetlenecek olursa bağlanma stilleri ile beden imgesi baş etme stratejileri, kaygı, sosyal kaygı, sosyal bağlılık, sürekli kaygı, denetim odakları, sosyal medya bağımlılık düzeyi, narsisizm düzeyi, narsistik kişilik özellikleri, Facebook kullanma nedenleri, cinsiyet, toplumsal cinsiyet rolleri, öz anlayış düzeyi, özerklik, bilinçli farkındalık, duygu düzenleme, yaşam doyumları, çeşitli demografik değişkenler, somatik belirtiler gösterme olasılığı, benlik saygısı, depresyon, saplantılı düşünme, stresle başa çıkma biçimi, karar stratejileri, psikolojik belirtiler, kimlik statüleri, sürekli öfke ve öfke ifade tarzı, merhamet, psikolojik iyi oluş, yeme tutumları, yeme bağımlılığı, ruminasyon, problem çözme yaklaşımları, duygusal zekâ yetenekleri, kendini açma davranışları, Gestalt temas engelleri, Ego durumları ve öznel iyi oluş arasındaki ilişkinin incelendiği; ruminasyon, yeme tutumları, narsistik kişilik özellikleri ile bağlanma stilleri arasında bir ilişki bulunmadığı görülmüştür. Cinsiyetin bazı araştırmalarda ilişkili bazı araştırmalarda ilişkisiz olduğu ve diğer değişkenlerin ilişkili olduğu; araştırmalardaki katılımcı grubunun üniversite öğrencilerinden oluştuğu; bağlanma stilleri ile yapılan araştırmaların çoğunlukta olduğu gözlemlenmiştir.

3. 5. Bağlanma Stilleri İle İlgili Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar

Yurt dışında bağlanma stilleri ile ilgili yapılan araştırmalar incelendiğinde geniş kitlelerle konunun çalışıldığı ve bağlanma kuramının ilk ortaya atıldığı dönemden günümüze kadar konunun birçok değişkenle çalışıldığı görülmüştür. Bu araştırmanın çalışmacı grubu üniversite öğrencileri olduğundan aşağıda bağlanma

stilleri ile genç yetişkinlik dönemindeki üniversite öğrencileri ile yapılan çalışmalara yer verilmiştir.

İran’da 250 üniversite öğrencisi ile yapılan bir çalışmada Shahla ve Mahdi (2012) tarafından bağlanma stilleri ile kolektivizm tarzları arasındaki ilişkide algılanan anne baba tutumu incelenmiştir. İnceleme sonucunda güvenli bağlanma stiline sahip algıladığı anne baba tutumu otoriter olan öğrencilerin pozitif kolektivizminin diğer öğrencilere göre daha sık olduğu görülmüştür. Araştırmada ayrıca bağlanma stilleri ile anne baba tutumları arasında ilişki olduğu bulunmuştur.

Sedding Arfaei ve Najaryan (2016) tarafından İran’da yapılan başka bir araştırmada üniversite öğrencilerinde bağlanma stilleri ve girişkenlik arasındaki ilişki incelenmiştir. Çalışmanın sonucunda güvenli bağlanma stili ve girişkenlik arasında pozitif yönde, kaçınan ve kararsız bağlanma stili ile de girişkenlik arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. Ayrıca bağlanma stilleri ile yapılan girişkenliği ifade etme açısından kadın ve erkek öğrenciler arasında anlamlı bir fark olmadığı görülmüştür.

Hindistan’da lisans ve lisansüstü öğrenim gören öğrencilerle yapılan çalışmada Kharsati ve Bhola (2016), bağlanma stilleri, kendine zarar verme ve duygu düzenleme arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Araştırma sonucunda kendine zarar veren gençlerin daha yüksek düzeyde kaygılı bağlanmaya sahip olduğu, ilişkilerinde de onaylanma ihtiyacı duyduğu ve duygu düzenlemenin tüm alanlarında zorluk yaşadıkları bildirilmiştir. Henschel, Nandrino ve Doba’nın (2020) yaptıkları çalışmada bağlanma stiline genç yetişkinlerin duygu düzenleme ve empati yeteneklerini yordamadaki rolünü araştırmışlardır. Araştırma sonucuna göre kaygılı bağlanma stiline sahip kişilerin duygu düzenleme becerisi güvenli ve kaçınan bireylere göre daha zor olduğu görülmüştür. Ayrıca duygu düzenleme ve bağlanma stilleri arasındaki ilişkinin empatinin boyutları ve bağlanma stillerine göre farklılık gösterdiği görülmüştür.

Bağlanma stilleri ile ilişkisi incelenen bir diğer değişken de aleksitimidir. Ürdün’de Qaisy ve Darwish’in (2018) yaptığı araştırmada üniversite öğrencilerinde

güvenli bağlanma stili ile aleksitimi arasında negatif yönde kaçınmacı ve kaygılı-kararsız bağlanma stili arasında da pozitif yönde anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Pakistan’da yapılan bir çalışmada Ishaq ve Haque (2015) tarafından üniversite öğrencilerinde bağlanma stilleri, benlik saygısı ve reddedilme duyarlılığı arasındaki ilişki araştırılmıştır. Araştırma bulguları saplantılı bağlanma stili ile benlik saygısı arasında negatif yönde ilişki bulunmuştur. Ayrıca güvenli bağlanma stili ile reddedilme duyarlılığı arasında negatif yönde ilişki bulunurken diğer bağlanma stilleri ile reddedilme duyarlılığı arasında pozitif bir ilişki bulunmuştur.

İran’da yapılan bir çalışmada Taklavi ve Ghodrati (2019), üniversite öğrencilerinin bağlanma stilleri ve duygusal başarısızlığa göre intihar düşüncelerini yordamayı amaçlamıştır. Sonuçlara göre güvensiz bağlanma stili ile intihar düşünceleri ve duygusal başarısızlık arasında negatif yönde, güvenli bağlanma stili ile intihar düşünceleri arasında da negatif yönde ilişki bulunmuştur.

Bağlanma stilleri ile yapılan bir diğer araştırma da Ürdün’de üniversite öğrencilerinin bağlanma stili ile ebeveyn tutumları arasındaki ilişkiyi inceleyen çalışmadır. Araştırmada Mahasneh ve arkadaşları (2013), otoriter ve ihmalkâr ebeveyn tutumu ile güvenli, endişeli-kararsız ve kaçınan bağlanma stilleri arasında pozitif; korumacı ebeveyn tutumu ile güvenli ve endişeli-kararsız bağlanma stili arasında negatif bir ilişki bulmuşlardır. Araştırma sonuçları ebeveyn tutumları ve bağlanma stilleri arasında ilişki olduğunu ebeveyn tutumlarının bağlanma stili alt boyutlarını açıkladığını göstermiştir. İran’da üniversite öğrencileri ile yapılan bir başka çalışmada ebeveyn tutumları, bağlanma stilleri ve depresyon arasındaki ilişki incelenmiştir. Ebrahimi ve arkadaşlarının (2017) çalışmasının sonucunda güvenli ve kararsız bağlanma stiline sahip ebeveynler ile öğrencilerin depresyonu arasında negatif bir ilişki bulunmuştur. Öğrencilerin ebeveynlerinin kaçınmacı bağlanmaları ile öğrencilerin depresyonu arasında da pozitif ilişki bulunmuştur.

Yuchang ve arkadaşlarının (2017) Çin’de yaptıkları bir araştırmada üniversite öğrencilerinde bağlanma stilleri ve akıllı telefon bağımlılığı arasındaki ilişkide işlevsiz tutumların ve benlik saygısının aracı rolü incelenmiştir. Yapılan çalışmanın sonucunda kaygılı bağlanma stili akıllı telefon bağımlılığını olumlu yönde

yordadığı görülmüştür. Dahası araştırma sonuçları kaygılı bağlanma stili ve akıllı telefon bağımlılığı arasındaki ilişkide işlevsiz tutumların ve benlik saygısının aracı rol oynadığı bulunmuştur. Güney Kore’de üniversite öğrencileri ile yapılan bir çalışmada Sung ve arkadaşları (2020) öğrencilerin bağlanma stilleri ile internetteki oyun bağımlılığı arasındaki ilişkide stresli olayların olası aracılık rolünü incelemiştir. Kaygılı ve kaçınan bağlanma stiline sahip öğrencilerin internetteki oyun bağımlılığı ilişkisinde tamamen stres olaylarının aracılık ettiği görülmüştür.

Filipinler’de üniversite öğrencileri ile yapılan araştırmada Villanueva (2017) tarafından bağlanma stilleri, kişilerarası yakınlık ve kendini açma arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Birbirleriyle yeni tanışan ve rastgele seçilip çift yapılan 10 erkek ve kadından Aron’un yakınlık yaratma prosedürünü 45 dakika boyunca yapmaları istenmiştir. Buna bağlı olarak yapılan testlerde bağlanma stillerinin kişilerarası yakınlık ve kendini açma ile hiçbir ilişkisi bulunamamıştır.

Fujimori ve arkadaşları (2017) Japon üniversite öğrencilerinde bağlanma stilleri, aile işlevleri ve cinsiyet farklılığının yalnızlığa etkisini incelemiştir. İncelemenin sonucunda yalnızlığın kaygılı ve kararsız bağlanma stilinden olumlu derecede güvenli ve aile bütünlüğünün varlığından olumsuz etkilendiğini bulmuşlardır. Araştırmacılara göre istikrarlı bir bağlanma stilinin yalnızlığı azaltabileceği düşünülürken aile uyumu yüksekse eğer güvensiz bağlanma stiline rağmen yalnızlığın azalabileceği söylenmiştir.

Malezya’da yapılan bir araştırmada da genç yetişkinlerde bağlanma stilleri, algılanan sosyal destek ve algılanan stres arasındaki ilişki incelenmiştir. Khodarahimi ve arkadaşlarının (2016) yaptığı araştırmanın sonucunda farklı bağlanma stillerinin algılanan sosyal destek ve stres arasında anlamlı derecede negatif veya pozitif ilişkili olduğu görülmüştür.

İncelenen yurtdışı çalışmalar özetlendiğinde bağlanma stilleri ile ilişkisi incelenen değişkenlerin ebeveyn tutumları, kolektivizm, kendine zarar verme, duygu düzenleme, empati, girişkenlik, aleksitimi, benlik saygısı, reddedilme duyarlılığı, duygusal başarısızlık, intihar, akıllı telefon bağımlılığı, internet oyun bağımlılığı, kişilerarası yakınlık, kendini açma, depresyon, yalnızlık, algılanan sosyal destek ve

algılanan stres olduğu gör÷lm÷ştür. Değişkenlerden kişilerarası yakınlık ve kendini açma dışında diğerlerinin bağlanma stilleri ile ilişkisinin olduğu; çalışmaların İran, Hindistan, Pakistan, Japonya, Güney Kore gibi birçok farklı ÷lkedeki araştırmacılar tarafından yapıldığı gözlemlenmiştir.

II. BÖLÜM

YÖNTEM

Araştırmanın bu bölümünde araştırmanın modeli, araştırma grubu, veri toplama araçları, verilerin toplanması ve analizi ile ilgili bilgilere yer verilmiştir.

1. Araştırmanın Modeli

Bu çalışmada nicel araştırma yöntemiyle üniversite öğrencilerinin sosyal görünüş kaygısı ve bağlanma stillerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi ve bu iki değişken arasındaki ilişkinin incelenmesi amacıyla ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. İlişkisel tarama modeli, birden fazla değişkenin birlikte farklılaşma varlığını ve/veya derecesini ortaya koymak amacıyla kullanılan bir araştırma modelidir (Karasar, 2016)

2. Araştırma Grubu

Bu araştırmanın katılımcı grubu 2020-2021 yılında Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi (EBYÜ) Eğitim Fakültesinin 8 farklı bölümünde öğrenim görmekte olan, 329 kadın ve 125 erkek toplam 454 öğrenciden oluşmaktadır. Katılımcı gruba ait frekans yüzde değerleri bulgular kısmında sunulmuştur.

3. Veri Toplama Araçları

3.1. Sosyal Görünüş Kaygısı Ölçeği

“Sosyal Görünüş Kaygısı Ölçeği, Hart ve arkadaşları (2008) tarafından bireyin görünüşüyle ilgili yaşadığı duygusal, bilişsel ve davranışsal kaygıları ölçmek amacıyla geliştirilmiş öz-bildirim tarzı bir ölçektir” (Doğan, 2010, s.152). Ölçeğin Türkçeye uyarlama çalışmaları Doğan (2010) tarafından yapılmıştır.

Ölçek 16 maddeden oluşan 5’li likert tipinde bir ölçektir. Ölçek maddeleri (1) Hiç Uygun Değil, (5) Tamamen Uygun şeklinde derecelendirilmiştir. Doğan (2010) tarafından yapılan geçerlik ve güvenirlik çalışması sonucunda iç tutarlılık katsayısı 0.93, test tekrar test güvenirlik katsayısı 0.85 olarak hesaplanmıştır. Ölçek özgün

formunda olduğu gibi tek faktörlü yapıya sahiptir. Ölçeğin 1. Maddesi tersten kodlanmaktadır.

Sosyal Görünüş kaygısından alınan yüksek puanlar sosyal görünüş kaygısının yüksek olduğu şeklinde yorumlanmaktadır. Doğan (2011) tarafından ölçeğin ergenlere uygulanabilirliğini araştırmak için yapılan çalışmada Cronbach alfa iç tutarlılık katsayısı 0.91, test tekrar test katsayısı 0.88 şeklinde hesaplanarak ölçeğin yetişkinlere uygulamak için yeterli değerlere sahip olduğu görülmüştür. Bu çalışmada kullanılan Sosyal Görünüş Kaygısı Ölçeği için yapılan güvenirlik analizi 0,94 bulunmuştur. Akgül ve Çevik'e (2003) göre ölçeğin Cronbach Alfa güvenirlik katsayısı $0.80 \leq \alpha < 1.00$ arasında ise ölçek güvenirliği yüksektir. Buna göre bu ölçeğin yüksek derecede güvenilir olduğu söylenebilir.

3.2. Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri Ölçeği

Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri Ölçeği, Erzen (2016) tarafından geliştirilmiştir. Ölçeğin geliştirilme amacı bağlanma stillerinin belirlenmesinde alternatif bir ölçek aracı geliştirilmek istenmesidir. Ölçek 5'li likert tipinde (1) Kesinlikle Katılmıyorum, (5) Kesinlikle Katılıyorum şeklinde derecelendirilmiştir. Anket 18 maddeden oluşmakta bu maddelerin 5'i güvenli bağlanmayı, 7'si kaçınan bağlanmayı ve 6'sı kaygılı-kararsız bağlanma stilini ölçmektedir.

Ölçeğin Cronbach Alpha iç tutarlılık katsayısı kaçınan, güvenli ve kaygılı-kararsız bağlanma stilleri için sırasıyla .80, .69 ve .71 bulunmuştur. Yapılan açımlayıcı faktör analizi sonucunda ölçekte yer alan 18 maddenin üç boyut altında tutarlı şekilde toplandığı görülmüştür. Doğrulayıcı faktör analizi değeri GFI .93, AGFI .90, CFI .90, RMSEA .05 ve χ^2/sd oranı 2.48 olarak belirlenmiştir. Ölçeğin içerik ve dil geçerliği çalışmaları yapılmış her iki geçerlik türü için de uzman görüşü alınarak Cohen kappa uyuma indeksi puanları belirlenmiştir. Uzmanların ölçek maddesini puanlaması sonucu Türkçe dil ve anlam geçerliği için .87 ve içerik geçerliği için .72 uyuma indeksi puanı hesaplanmıştır. Yapılan analizler sonucu geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğu görülmüştür. Bu çalışmada kullanılan üç boyutlu bağlanma stilleri alt boyutlarından güvenli bağlanma, kaçınan bağlanma ve kaygılı-kararsız bağlanma için yapılan Cronbach Alfa güvenirlik analizi sırasıyla

0,91, 0,77 ve 0,79 dur. Akgül ve Çevik'e (2003) göre üç boyutlu bağlanma stili alt boyutlarından güvenli bağlanmanın güvenilirlik analizi $0.80 \leq \alpha < 1.00$ arasında olduğundan yüksek derecede, kaçınan ve kaygılı-kararsız bağlanmanın güvenilirlik analizi $0.60 \leq \alpha < 0.80$ arasında olduğundan oldukça güvenilir aralıkta olduğu söylenebilir.

3.3. Kişisel Bilgi Formu

Araştırmacı tarafından hazırlanan kişisel bilgi formu öğrencilerin sosyo-demografik özellikleri ve tanıtıcı özelliklerine ilişkin 20 sorudan oluşmaktadır. Kişisel bilgi formu Ek.1 kısmında yer almaktadır.

4. Verilerin Toplanması

Çalışmada kullanılacak ölçekler için öncelikle ilgili ölçek sahiplerinden gerekli izinler alınmıştır (Bkz. s. 177). Araştırmacı tarafından izinler alındıktan sonra EBYÜ Eğitim Fakültesi öğrencilerinde uygulamak üzere EBYÜ İnsan Araştırmaları Etik Kurulu'ndan etik kurul onayı alınmıştır (Bkz. s.176). Verilerin toplanması için planlanan süre Şubat-Mart 2020 olmasına rağmen Covid-19 ve yaşanan pandemi sürecinden dolayı planlanan sürede veriler toplanamamış olup eğitimin güz döneminde de uzaktan olması sebebiyle ölçekler 2020-2021 eğitim öğretim yılı güz döneminde elektronik ortam üzerinden öğrencilere ulaştırılarak veriler toplanmıştır. Elektronik ortam üzerinden ölçekler uygulanmaya başlanmadan önce öğrenciler araştırma hakkında bilgilendirilmiş ve aydınlatılmış onam formu ile yazılı onam alınmıştır. Ölçeklerin gönüllü öğrenciler tarafından uygulanması yaklaşık 7-8 dakika sürmüştür. Ölçek toplama süreci yeterli sayıya ulaşıncaya sonlandırılmıştır.

5. Verilerin Analizi

Araştırmadan elde edilen veriler öncelikle Excel ortamında düzenlenmiş ardından Spss 25 paket programına aktarılarak analiz edilmiştir. Verilerin analizinde öncelikle ters kodlu soru işlenmiş daha sonra verilerin normallik dağılımına bakılmıştır. Ölçek puanlarının çarpıklık ve basıklık katsayılarının ± 1 sınırları içinde ve 0'a yakın olması ve örneklem sayısının 384'den büyük olması (Karagöz, 2017) verilerin normal dağıldığını göstermektedir. Bundan dolayı verilerin analizinde

parametrik testler kullanılmıştır. Verilerin normal dağılım sağladığı tespit edildikten sonra veriler işlenerek bilgiye dönüştürülmüştür. Anlamlılık düzeyi p (.05) olarak kabul edilmiştir. Veriler bilgiye dönüştürülürken;

1. Katılımcı grubun demografik değişkenlerine ilişkin bilgilerin (cinsiyet, yaş, aile gelir düzeyi, bölüm türü, sınıf, ders başarısı, üniversiteye başlayana kadar yaşanan yer, aile yapısı, anne/baba yaşama durumu, anne tutumu, baba tutumu, kardeş sayısı, doğum sırası, anne eğitim düzeyi, baba eğitim düzeyi, özgüven düzeyi, fiziksel görünüşü tanımlama, arkadaşlık ilişkileri, uzaktan eğitim sürecinde kamera açıp açmama, maske takmanın görünüşe etkisi) frekans ve yüzde dağılımları bulunmuş ve tabloleştirilmiştir.

2. Ölçeklerden elde edilen puanlar normal dağılım sergilediğinden değişkenlerin iki kategoriye ayrıldığı durumlarda (cinsiyet, özgüven düzeyi, uzaktan eğitim sürecinde kamera açma durumu, maske takmanın görünüşe etkisi) Bağımsız Grup T Testi yapılmıştır.

3. Ölçeklerden elde edilen puanlar normal dağılım sergilediğinden değişkenlerin ikiden fazla kategoriye ayrıldığı durumlarda (yaş, aile gelir düzeyi, bölüm, sınıf, ders başarısı, üniversite başlayana kadar yaşanan yer, aile yapısı, anne/baba yaşama durumu, anne tutumu, baba tutumu, kardeş sayısı, doğum sırası, anne eğitim düzeyi, baba eğitim düzeyi, fiziksel görünüş, arkadaşlık ilişkileri, uzaktan eğitim sürecinde kamera açma, maske takmanın görünüşe etkisi) Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) uygulanmıştır.

4. Yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda gruplar arasında anlamlı fark bulunduğunda farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek için varyansların homojenliği Levene testi sonuçlarına göre saptanıp varyansların homojen olduğu durumlarda Post-Hoc Tukey testi, varyansların homojen olmadığı durumlarda Tamhane T2 testi kullanılmıştır.

5. Araştırmanın sürekli değişkenlerinden Sosyal Görünüş Kaygısı Ölçeği ve Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri Ölçeği alt boyutları arasındaki ilişkiler için Pearson Momentler Çarpım Korelasyon Katsayısı analizi yapılmıştır.

6. Yapılan Pearson Momentler Çarpım Korelasyon Katsayısı sonucunda ölçeklerden alınan puanlar arasındaki ilişkinin anlamlı olması sonucunda Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri Ölçeği alt boyutlarının Sosyal Görünüş Kaygısı'nı ne düzeyde etkilediğini bulmak amacıyla Çoklu Regresyon Analizi yapılmıştır.

III. BÖLÜM

BULGULAR

Bu bölümde ilk olarak çalışma grubunun sosyodemografik özelliklerini gösteren frekans ve yüzde hesaplamalarına ilişkin tablo ve yorumlara yer verilmiştir. Daha sonra araştırmanın amaçları doğrultusunda yapılan istatistiksel analizlere ve analizler sonucunda ulaşılan bulgulara yer verilmiştir.

1. Grubun Demografik Yapısına İlişkin Değerler

Tablo 1

Katılımcıların sosyodemografik özelliklerine ilişkin frekans yüzde değerleri

Cinsiyet	Frekans	Yüzde
Kadın	329	72,5
Erkek	125	27,5
Yaş		
18 ve altı	31	6,8
19-20	198	43,6
21-22	146	32,2
23 ve üzeri	79	17,4
Aile gelir düzeyi		
Kötü	37	8,1
Orta	363	80,0
İyi	54	11,9
Bölüm		
Eğitim Bilimleri (PDR)	120	26,4
Temel Eğitim(Sınıf Öğrt, Okul Öncesi Öğrt)	100	22,0
Beden Eğitimi ve Spor	58	12,8
Bilgisayar ve Eğitim Teknolojileri	15	3,3
Güzel Sanatlar	42	9,3

Matematik ve Fen Bilimleri	36	7,9
Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi	55	12,1
Yabancı Diller Eğitimi	28	6,2
Sınıf		
Hazırlık	7	1,5
1	128	28,2
2	105	23,1
3	93	20,5
4	121	26,7
Ders başarısı		
Düşük	18	4,0
Orta	321	70,7
Yüksek	115	25,3
Üniversiteye başlayana kadar çoğunlukla yaşanılan yer		
Köy	76	16,7
Kasaba	15	3,3
İlçe	120	26,4
Şehir	154	33,9
Büyükşehir	89	19,6
Aile yapısı		
Çekirdek aile (Anne, baba, kardeşler)	348	76,7
Geniş aile (Anne, baba, kardeşler, yakın akrabalar)	87	19,2
Tek ebeveynli aile (Anne ve baba ayrı/boşanmış)	19	4,2
Anne ve/veya baba yaşama durumu		
İkisi de yaşıyor	426	93,8
Babam yaşamıyor	24	5,3
Annem yaşamıyor	3	0,7
İkisi de yaşamıyor	1	0,2

Anne tutumu		
Demokratik anne	123	27,1
İlgisiz anne	19	4,2
Koruyucu anne	232	51,1
Otoriter anne	80	17,6
Baba tutumu		
Demokratik baba	130	28,6
İlgisiz baba	50	11,0
Koruyucu baba	162	35,7
Otoriter baba	112	24,7
Kardeş sayısı		
Tek çocuk	16	3,5
İki	75	16,5
Üç	128	28,2
Dört	98	21,6
Beş ve üstü	137	30,2
Doğum sırası		
1	144	31,7
2	125	27,5
3	74	16,3
4	41	9,0
5 ve üzeri	70	15,4
Anne eğitim düzeyi		
Okuryazar değil	81	17,8
İlkokul	201	44,3
Ortaokul	72	15,9
Lise	76	16,7
Üniversite	22	4,8
Lisansüstü	2	,4
Baba eğitim düzeyi		
Okuryazar değil	18	4,0
İlkokul	147	32,4
Ortaokul	89	19,6
Lise	121	26,7
Üniversite	75	16,5

Lisansüstü	4	,9
Özgüven düzeyi		
Düşük	165	36,3
Yüksek	289	63,7
Fiziksel görünüşü tanımlama		
Hiç beğenmiyorum	18	4,0
Beğenmiyorum	40	8,8
Kararsızım	90	19,8
Beğeniyorum	272	59,9
Çok beğeniyorum	34	7,5
Arkadaşlık ilişkileri tanımlama		
Çok kötü	3	,7
Kötü	15	3,3
Kararsızım	30	6,6
İyi	255	56,2
Çok iyi	151	33,3
Uzaktan eğitim sürecinde gönüllü olarak kamera açma		
Evet	97	21,4
Hayır	357	78,6
Maske takmanın görünüşe olumsuz etkisi		
Evet	46	10,1
Hayır	408	89,9
Toplam	454	100,0

Katılımcıların sosyodemografik özelliklerine ilişkin frekans yüzde tablosu incelendiğinde; araştırmanın %72,5'ini kadın öğrencilerin %27,5'ini erkek öğrencilerin oluşturduğu görülmektedir. Yaş değişkeni en fazla 19-20 (%43,6) arasında toplanmaktadır. 18 ve altı 31 öğrenci bulunmakta iken 21-22 yaş arasında 146, 23 ve üzeri 79 öğrenci bulunmaktadır. Katılımcıların çoğu orta aile gelir

düzetine sahiptir (%80,0). Katılımcılar içerisinde en fazla öğrenciye sayısına ulaşılan bölüm 120 öğrenci (%26,4) ile Eğitim Bilimleri Bölümü (PDR) olmuştur. En az öğrenciye ulaşılan bölüm 15 öğrenci (%3,3) ile Bilgisayar ve Eğitim Teknolojileri Bölümüdür. Katılımcıların %1,5'i hazırlık eğitime devam ederken %28,2'si 1.sınıf, %23,1'i 2.sınıf, %20,5'i 3.sınıf ve %26,7'si 4.sınıfta okumaktadır. Ders başarılarına göre öğrencilerin 321'i (%70,7) orta düzeye sahipken 18'i (%4,0) düşük ve 115'i (%25,3) yüksek ders başarısına sahiptir. Katılımcıların üniversiteye başlayana kadar çoğunlukla yaşadığı yer Şehir merkezleridir (%33,9). Katılımcıların %76,7'si çekirdek aile yapısına sahipken, %19,2'si geniş aileye yapısına, %4,2'si tek ebeveynli aile yapısına sahiptir. Katılımcılardan 426 kişinin anne babası yaşarken (%93,8) anne babası yaşamayan 1 kişi (%0,2), annesi yaşamayan 3 kişi (%0,7), babası yaşamayan 24 kişidir (%5,3). Katılımcılar annelerinin %51,1 ile koruyucu, %27,1 ile demokratik, %17,6'sı ile otoriter ve %4,2'si ile ilgisiz tutuma sahip olduklarını belirtmiştir. Katılımcılar babalarının %35,7'sinin koruyucu, %28,6'sının demokratik, %24,7'sinin otoriter, %11,0'ının ilgisiz tutuma sahip olduğunu belirtmiştir. Kardeş sayısı değişkeni en fazla beş ve üstü kardeş sayısında toplanmıştır (%30,2). Katılımcıların 144'ü (%31,7) ilk çocuk, 125'i (%27,5) ikinci çocuk, 74'ü (%16,3) üçüncü çocuk, 41'i (%9,0) dördüncü çocuk ve 70'i (%15,4) beş ve üstü doğum sırasına sahiptir. Katılımcıların anne eğitim düzeyi en fazla %44,3 ile ilkokulken baba eğitim düzeyi de en fazla %32,4 ile ilkokuldur. Özgüven düzeyi değişkenine göre katılımcıların 289'unun (%63,7) özgüveni yüksek, 165'inin (%36,3) özgüveni düşüktür. Katılımcıların fiziksel görünüşlerini değerlendirmesi en fazla beğeniyorum (%59,9) kategorisinde toplanmıştır. Katılımcıların arkadaşlık ilişkilerini değerlendirmesi %56,2 ile iyi, %33,3 ile çok iyi, %6,6 ile kararsız, %3,2 ile kötü ve %0,7 ile çok kötü olmuştur. Katılımcılardan uzaktan eğitim sürecinde gönüllü olarak kamera açanların sayısı 97 kişi (%21,4), açmayanların sayısı 357 dir (%78,6). Maske takmanın fiziksel görünüme olumsuz etkisi olduğunu düşünenlerin sayısı 46 (%10,1), düşünmeyenlerin sayısı 408 (%89,9) dur.

Katılımcıların Sosyal Görünüş Kaygısı Ölçeği ve Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri Ölçeği alt boyutlarından elde edilen puanların çarpıklık ve basıklık katsayısı değerleri Tablo 2’de gösterilmiştir.

Tablo 2

Sosyal Görünüş Kaygısı Ölçeği puanı ve Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri Ölçeği alt boyutları puanlarına ait örneklem sayısı, çarpıklık ve basıklık katsayısı değerleri

Puanlar	N	Çarpıklık	Basıklık
SGK	454	1	0,48
GBS	454	-0,73	0,49
KBS	454	0,82	0,48
KKBS	454	0,17	-0,73

Sosyal Görünüş Kaygısı=SGK, Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri alt boyutlarından Güvenli Bağlanma Stili=GBS, Kaçınan Bağlanma Stili=KBS ve Kaygılı-Kararsız Bağlanma Stili=KKBS olarak kodlanmıştır.

Tablo 2’de görüldüğü üzere örneklem grubunun Sosyal görünüş kaygısı ölçeği puanlarının çarpıklık katsayısı= 1, basıklık katsayısı= 0,48 dir. Üç boyutlu bağlanma stilleri ölçeği alt boyutlarından Güvenli bağlanma stili puanlarının çarpıklık katsayısı= -0,73, basıklık katsayısı= 0,49, kaçınan bağlanma stili puanlarının çarpıklık katsayısı = 0,82, basıklık katsayısı= 0,48, kaygılı-kararsız bağlanma stili puanlarının çarpıklık katsayısı= 0,17, basıklık katsayısı= -0,73 olarak hesaplanmıştır.

2. Fark Testlerine İlişkin Bulgular

Araştırmanın bu bölümünde, katılımcıların sosyal görünüş kaygısı ölçeğinin ve üç boyutlu bağlanma stilleri alt boyutlarının cinsiyet, yaş, aile gelir düzeyi, bölüm, sınıf, ders başarısı, üniversiteye başlayana kadar yaşanan yer, aile yapısı, anne ve/veya baba yaşama durumu, anne tutumu, baba tutumu, kardeş sayısı, doğum sırası, anne eğitim düzeyi, baba eğitim düzeyi, özgüven düzeyi, fiziksel görünüşü tanımlama, arkadaşlık ilişkilerini tanımlama, uzaktan eğitim sürecinde gönüllü

kamera açma ve maske takmanın görünüşe olumsuz etkisi değişkenlerine göre farklılaşıp farklılaşmadığına ilişkin yapılan analiz sonuçlarına yer verilmiştir.

1.Katılımcıların cinsiyet değişkenine göre sosyal görünüş kaygısı ve üç boyutlu bağlanma stilleri ölçeği alt boyut puanlarına ilişkin bağımsız grup t-testi sonuçları Tablo 3’de gösterilmiştir.

Tablo 3

Cinsiyet değişkenine göre sosyal görünüş kaygısı ve üç boyutlu bağlanma stilleri ölçeği alt boyut puanlarına ilişkin bağımsız grup t- testi sonuçları

Puanlar	Cinsiyet	N	$\bar{X}$	Ss	t	p
SGK	Kadın	329	2,08	0,91	1,82	0,06
	Erkek	125	1,91	0,81		
GBS	Kadın	329	4,05	0,66	1,04	0,31
	Erkek	125	4,12	0,61		
KBS	Kadın	329	2,05	0,79	1,19	0,84
	Erkek	125	2,06	0,68		
KKBS	Kadın	329	2,88	0,93	2,50	0,12
	Erkek	125	2,64	0,95		

Tablo 3’de görüldüğü gibi, katılımcı grubun sosyal görünüş kaygısı puanı ve üç boyutlu bağlanma stilleri ölçeği alt boyutları olan; güvenli bağlanma stili, kaçınan bağlanma stili ve kaygılı- kararsız bağlanma stili puanlarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan bağımsız grup t-testi sonuçlarına göre anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($t_{SGK} = 1,82$, $t_{GBS} = 1,04$, $t_{KBS} = 1,19$, $t_{KKBS} = 2,50$, $p > .05$).

2.Katılımcıların özgüven düzeyi değişkenine göre sosyal görünüş kaygısı ve üç boyutlu bağlanma stilleri ölçeği alt boyut puanlarına ilişkin bağımsız grup t- testi sonuçları Tablo 4’de gösterilmiştir.

Tablo 4

Özgüven düzeyi değişkenine göre sosyal görünüş kaygısı ve üç boyutlu bağlanma stilleri ölçeği alt boyut puanlarına ilişkin bağımsız grup t- testi sonuçları

Puanlar	Özgüven Düzeyi	N	$\bar{X}$	Ss	t	p
SGK	Düşük	165	2,53	0,98	10,23	0*
	Yüksek	289	1,75	0,67		
GBS	Düşük	165	3,82	0,63	-6,24	0*
	Yüksek	289	4,20	0,62		
KBS	Düşük	165	1,99	0,66	-1,24	0,18
	Yüksek	289	2,08	0,81		
KKBS	Düşük	165	3,12	0,91	5,39	0*
	Yüksek	289	2,64	0,92		

***p<0.05**

Tablo 4’de görüldüğü gibi, katılımcı grubun sosyal görünüş kaygısı puanı ve üç boyutlu bağlanma stilleri ölçeği alt boyutları olan; güvenli bağlanma stili, kaçınan bağlanma stili ve kaygılı- kararsız bağlanma stili puanlarının özgüven düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan bağımsız grup t-testi sonuçları incelendiğinde Sosyal Görünüş Kaygısı özgüven düzeyine göre anlamlı bir farklılık göstermektedir (**t_{SGK}= 10,23; p<,05**). Tespit edilen farklılık özgüven düzeyinin alt gruplarına göre bakıldığında, düşük özgüven düzeyinin ortalaması 2,53 ve yüksek özgüven düzeyinin ortalaması 1,75’dir. Buna göre özgüven düzeyi yüksek olan öğrencilerin, özgüven düzeyi düşük olan öğrencilerden sosyal görünüş kaygı düzeyinin daha az olduğu görülmektedir. Bir başka ifadeyle özgüven düzeyi düşük olan öğrencilerin sosyal görünüş kaygı puanlarının yüksek olduğu görülmektedir.

Güvenli Bağlanma Stili puanına bakıldığında özgüven düzeyine göre anlamlı bir farklılık görülmektedir (**t_{GBS}= 6,24; p<,05**). Tespit edilen farklılık özgüven düzeyinin alt gruplarına göre bakıldığında, düşük özgüven düzeyinin ortalaması 3,82 ve yüksek özgüven düzeyinin ortalaması 4,20’dir. Buna göre özgüven düzeyi yüksek olan öğrencilerin, özgüven düzeyi düşük olan öğrencilerden güvenli bağlanma stili puanının daha fazla olduğu görülmektedir.

Kaygılı-Kararsız Bağlanma Stili puanına bakıldığında özgüven düzeyine göre anlamlı bir farklılık göstermektedir ($t_{KKBS} = 5,39$; $p < ,05$). Tespit edilen farklılık özgüven düzeyinin alt gruplarına göre bakıldığında, düşük özgüven düzeyinin ortalaması 3,12 ve yüksek özgüven düzeyinin ortalaması 2,64'dür. Buna göre özgüven düzeyi yüksek olan öğrencilerin, özgüven düzeyi düşük olan öğrencilerden kaygılı-kararsız bağlanma stili düzeyinin daha az olduğu görülmektedir.

Kaçınan Bağlanma Stili puanına bakıldığında özgüven düzeyine göre anlamlı bir farklılık bulunamamıştır ($t_{KBS} = -1,24$; $p > 0,05$).

3.Katılımcıların uzaktan eğitim sürecinde gönüllü olarak kamera açma durumu değişkenine göre sosyal görünüş kaygısı puanına ilişkin bağımsız grup t- testi sonuçları Tablo 5’de gösterilmiştir.

Tablo 5

Kamera açma durumu değişkenine göre sosyal görünüş kaygısı puanına ilişkin bağımsız grup t- testi sonuçları

Puan	Kamera Açma Durumu	N	$\bar{X}$	Ss	t	p
SGK	Evet	97	1,71	0,62	-4,27	0*
	Hayır	357	2,13	0,92		

***p<0.05**

Tablo 5’ de görüldüğü gibi, katılımcı grubun sosyal görünüş kaygısı puanının uzaktan eğitim sürecinde gönüllü olarak kamera açma durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan bağımsız grup t-testi sonucunda sosyal görünüş kaygısı puanı kamera açma durumuna göre anlamlı bir farklılık göstermektedir ($t_{SGK} = -4,27$; $p < ,05$). Tespit edilen farklılığın kamera açma durumu alt gruplarına göre bakıldığında, evet cevabı verenlerin ortalaması 1,71, hayır cevabı verenlerin ortalaması 2,13'dür. Buna göre kamera açma durumunda hayır cevabı veren öğrencilerin, cevabı evet olan öğrencilerden sosyal görünüş kaygı düzeyinin daha fazla olduğu görülmektedir. Bir başka ifadeyle sosyal görünüş kaygısı uzaktan eğitim sürecinde

gönüllü olarak kamera açmayan öğrencilerde daha fazla görülme eğilimindedir.

4.Katılımcıların maske takmanın görünüşe olumsuz etkisi değişkenine göre sosyal görünüş kaygısı puanına ilişkin bağımsız grup t- testi sonuçları Tablo 6’da gösterilmiştir.

Tablo 6

Maske takmanın görünüşe olumsuz etkisi değişkenine göre sosyal görünüş kaygısı puanına ilişkin bağımsız grup t- testi sonuçları

Puan	Maske Takma Durumu	N	$\bar{X}$	Ss	t	p
SGK	Evet	46	2,26	0,91	1,75	0,08
	Hayır	408	2,01	0,88		

Tablo 6’da görüldüğü üzere, katılımcı grubun sosyal görünüş kaygısı puanının maske takmanın görünüşe olumsuz etkisi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan bağımsız grup t-testi sonucunda maske takmanın görünüşü olumsuz etkilediğini düşünenlerle olumsuz etkilediğini düşünmeyenlerin aritmetik ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır (tsgk= 1,75; p>,05).

5.Katılımcıların yaş aralığına göre sosyal görünüş kaygısı puanı ve üç boyutlu bağlanma stili alt boyut puanlarına ilişkin tek yönlü varyans (ANOVA) analizi sonuçları Tablo 7’de gösterilmiştir.

Tablo 7

Öğrencilerin yaş aralığına göre sosyal görünüş kaygısı puanı ve üç boyutlu bağlanma stili alt boyut puanlarına ilişkin tek yönlü varyans (ANOVA) analizi sonuçları

Puanlar		Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p
SGK	Gruplar Arası	2,848	3	,949	1,202	0,309
	Gruplar İçi	355,393	450	,790		
	Toplam	358,241	453			

GBS	Gruplar Arası	2,755	3	,918	2,174	0,090
	Gruplar İçi	190,085	450	,422		
	Toplam	192,841	453			
KBS	Gruplar Arası	1,450	3	,483	0,830	0,478
	Gruplar İçi	262,128	450	,583		
	Toplam	263,578	453			
KKBS	Gruplar Arası	4,997	3	1,666	1,855	0,136
	Gruplar İçi	404,122	450	,898		
	Toplam	409,119	453			

Tablo 8

Yaş aralığı alt gruplarına göre ortalama sonuçları

Puanlar	Alt Gruplar	N	$\bar{X}$	Ss
SGK	18 ve altı	31	1,93	,71416
	19-20	198	2,07	,92920
	21-22	146	2,10	,85200
	23 ve üzeri	79	1,89	,91108
GBS	18 ve altı	31	4,10	,62788
	19-20	198	4,01	,64446
	21-22	146	4,05	,70808
	23 ve üzeri	79	4,22	,55167
KBS	18 ve altı	31	2,08	,70833
	19-20	198	2,05	,74699
	21-22	146	2,11	,81398
	23 ve üzeri	79	1,94	,72570
KKBS	18 ve altı	31	2,77	,91326
	19-20	198	2,85	,94982
	21-22	146	2,89	,92938
	23 ve üzeri	79	2,60	,98797

Tablo 7’de görüldüğü gibi, katılımcıların sosyal görünüş kaygısı puanı, üç boyutlu bağlanma stili ölçeği alt boyutlarından güvenli bağlanma stili, kaçınan bağlanma stili ve kaygılı-kararsız bağlanma stili puanlarının yaş değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan tek yönlü varyans (ANOVA) analizi sonucunda grupların puan ortalamaları arasındaki farklılık sosyal görünüş

kaygısı puanında da üç boyutlu bağlanma stiline üç alt boyutunda da anlamlı bulunmamıştır ($F_{SGK}= 1,202$, $F_{GBS}= 2,174$, $F_{KBS}= 0,830$, $F_{KKBS}= 1,855$; $p>,05$).

6. Katılımcıların aile gelir düzeyine göre sosyal görünüş kaygısı puanı ve üç boyutlu bağlanma stili alt boyut puanlarına ilişkin tek yönlü varyans (ANOVA) analizi sonuçları Tablo 9’da gösterilmiştir.

Tablo 9

Öğrencilerin aile gelir düzeyine göre sosyal görünüş kaygısı puanı ve üç boyutlu bağlanma stili alt boyut puanlarına ilişkin tek yönlü varyans (ANOVA) analizi sonuçları

Puanlar		Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p
SGK	Gruplar Arası	9,181	2	4,591	5,931	0,003*
	Gruplar İçi	349,059	451	,774		
	Toplam	358,241	453			
GBS	Gruplar Arası	2,443	2	1,221	2,893	0,056
	Gruplar İçi	190,398	451	,422		
	Toplam	192,841	453			
KBS	Gruplar Arası	5,406	2	2,703	4,722	0,009*
	Gruplar İçi	258,172	451	,572		
	Toplam	263,578	453			
KKBS	Gruplar Arası	20,874	2	10,437	12,124	0,000*
	Gruplar İçi	388,246	451	,861		
	Toplam	409,119	453			

*** $p<0.05$**

Tablo 9’da görüldüğü gibi, katılımcıların sosyal görünüş kaygısı puanı, üç boyutlu bağlanma stili ölçeği alt boyutlarından güvenli bağlanma stili, kaçınan bağlanma stili ve kaygılı-kararsız bağlanma stili puanlarının aile gelir düzeyi değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan tek yönlü varyans (ANOVA) analizi sonucunda gelir düzeyine göre sosyal görünüş kaygısı puanı, üç boyutlu bağlanma stilleri alt boyutlarından kaçınan bağlanma stili ve kaygılı-kararsız bağlanma stili puanları arasında anlamlı farklılık olduğu görülmektedir ($F_{SGK}= 5,931$, $F_{KBS}= 4,722$, $F_{KKBS}= 12,124$; $p<,05$). Güvenli bağlanma stili ise aile gelir düzeyi değişkenine göre anlamlı farklılık göstermemektedir ($F_{GBS}= 2,893$;

$p>,05$). Bu bilgiler doğrultusunda anlamlı farklılık tespit edilen SGK, KBS VE KKBS puanlarında farklılığın hangi aile gelir düzeyi gelir gruplarından kaynaklandığını belirlemek amacıyla tamamlayıcı analizler yapılmıştır. Varyansların homojen olduğu durumlarda Post Hoc Tukey Testi kullanılmıştır. Tukey Testi sonuçlarına ilişkin ayrıntılı bilgiler Tablo 10’da verilmiştir.

Tablo 10

Aile gelir düzeyi gruplarına göre Tukey testi sonuçları

Puanlar	Gruplar	Ortalamalar Farkı	p
SGK	İyi- Orta*	,38430	0,008
	İyi-Kötü*	,38430	0,005
	Orta-Kötü	-,20692	0,361
KBS	İyi-Orta	,14461	0,390
	İyi-Kötü*	-,48663	0,008
	Orta-Kötü*	-,34202	0,025
KKBS	İyi-Orta	,20692	0,361
	İyi-Kötü*	-,97147	0,000
	Orta-Kötü*	-,53070	0,003

*Post-Hoc testi sonucu aralarında anlamlı farklılık bulunan gruplar

Tablo 11

Aile gelir düzeyi alt gruplarına göre ortalama sonuçları

Puanlar	Alt Gruplar	N	$\bar{X}$	Ss
SGK	Kötü	37	2,27	,90098
	Orta	363	2,07	,89089
	İyi	54	1,68	,78336
GBS	Kötü	37	3,96	,59910
	Orta	363	4,05	,65356
	İyi	54	4,25	,65661

KBS	Kötü	37	2,38	,85970
	Orta	363	2,04	,74547
	İyi	54	1,89	,75727
KKBS	Kötü	37	3,36	,89883
	Orta	363	2,82	,93962
	İyi	54	2,38	,86390

Tablo 10'daki Tukey testi sonuçlarına göre anlamlı farklılık tespit edilen karşılaştırmalara ve Tablo 11'deki aile gelir düzeyi alt gruplarına ilişkin ortalama sonuçlarına göre;

Sosyal görünüş kaygısı puanında, iyi ile kötü aile gelir düzeyi gruplarının p değeri ,05 den küçük ($p=0,005<,05$) olduğundan gruplar arasında anlamlı bir farklılık vardır. Tablo 11'e bakıldığında, aile geliri düzeyi iyi olanların sosyal görünüş kaygı düzeyi ortalaması 1,68, aile gelir düzeyi kötü olanların sosyal görünüş kaygı düzeyi ortalaması 2,27 olarak bulunmuştur. İyi ile orta aile gelir düzeyi gruplarının p değeri 0,05 den küçük ($p= 0,008<,05$) olduğundan gruplar arasında anlamlı bir farklılık vardır. Tablo 11'e bakıldığında, aile gelir düzeyi iyi olanların sosyal görünüş kaygısı düzeyi ortalaması 1,68 aile gelir düzeyi orta olanların sosyal görünüş kaygı düzeyi ortalaması 2,07 olarak bulunmuştur. Buna göre öğrencilerin aile gelir düzeyi arttıkça sosyal görünüş kaygısı puanlarının düştüğü, diğer bir ifadeyle aile gelir düzeyi azaldıkça sosyal görünüş kaygısı puanının arttığı söylenebilir.

Kaçınan bağlanma stili alt boyut puanında, iyi ile kötü aile gelir düzeyi gruplarında p değeri ,05 den küçük ($p=0,008<,05$) olduğundan gruplar arasında anlamlı bir farklılık vardır. Tablo 11'e bakıldığında, aile geliri düzeyi iyi olanların kaçınan bağlanma stili puan ortalaması 1,89, aile gelir düzeyi kötü olanların kaçınan bağlanma stili puan ortalaması 2,38 olarak bulunmuştur. Orta ile kötü aile gelir düzeyi gruplarında p değeri ,05 den küçük ($p=0,025<,05$) olduğundan gruplar arasında anlamlı bir farklılık vardır. Tablo 11'e bakıldığında, aile geliri düzeyi orta olanların kaçınan bağlanma stili puan ortalaması 2,04, aile gelir düzeyi kötü olanların kaçınan bağlanma stili puan ortalaması 2,38 olarak bulunmuştur. Buna göre kaçınan bağlanma stili alt boyutunda farklılık kötü aile gelir düzeyi ile diğer

gruplar arasında olup buradaki farklılık kötü aile gelir düzeyine sahip olanların lehinedir.

Kaygılı- Kararsız bağlanma stili alt boyut puanında, iyi ile kötü aile gelir düzeyi gruplarında p değeri ,05 den küçük ($p=0,000<,05$) olduğundan gruplar arasında anlamlı bir farklılık vardır. Tablo 11'e bakıldığında, aile geliri düzeyi iyi olanların kaygılı-kararsız bağlanma stili puan ortalaması 2,38, aile gelir düzeyi kötü olanların kaygılı-kararsız bağlanma stili puan ortalaması 3,36 olarak bulunmuştur. Orta ile kötü aile gelir düzeyi gruplarında p değeri ,05 den küçük ($p=0,003<,05$) olduğundan gruplar arasında anlamlı bir farklılık vardır. Tablo 11'e bakıldığında, aile geliri düzeyi orta olanların kaygılı-kararsız bağlanma stili puan ortalaması 2,82, aile gelir düzeyi kötü olanların kaygılı-kararsız bağlanma stili puan ortalaması 3,36 olarak bulunmuştur. Buna göre kaygılı-kararsız bağlanma stili alt boyutunda farklılık kötü aile gelir düzeyi ile diğer gruplar arasında olup buradaki farklılık kötü aile gelir düzeyine sahip olanların lehinedir.

7.Katılımcıların bölümlerine göre sosyal görünüş kaygısı puanı ve üç boyutlu bağlanma stili alt boyut puanlarına ilişkin tek yönlü varyans (ANOVA) analizi sonuçları Tablo 12'de gösterilmiştir.

Tablo 12
Öğrencilerin bölümlerine göre sosyal görünüş kaygısı puanı ve üç boyutlu bağlanma stili alt boyut puanlarına ilişkin tek yönlü varyans (ANOVA) analizi sonuçları

Puanlar		Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p
SGK	Gruplar Arası	5,100	7	,729	0,920	0,490
	Gruplar İçi	353,140	446	,792		
	Toplam	358,241	453			
GBS	Gruplar Arası	5,730	7	,819	1,416	0,197
	Gruplar İçi	257,847	446	,578		
	Toplam	263,578	453			
KBS	Gruplar Arası	6,950	7	,993	1,101	0,361
	Gruplar İçi	402,170	446	,902		
	Toplam	409,119	453			
KKBS	Gruplar Arası	4,044	7	,578	1,365	0,218

Gruplar İçi	188,796	446	,423
Toplam	192,841	453	

Tablo 13
Bölüm türü alt gruplarına göre ortalama sonuçları

Puanlar	Alt Gruplar	N	$\bar{X}$	Ss
SGK	Eğitim Bilimleri Bölümü (PDR)	120	2,10	,87194
	Temel Eğitim Bölümü (Sınıf Öğrt, Okul Öncesi Öğrt)	100	2,10	,97670
	Beden Eğitimi ve Spor Bölümü	58	1,81	,84274
	Bilgisayar ve Eğitim Teknolojileri Bölümü	15	2,18	,86796
	Güzel Sanatlar Bölümü	42	2,00	,86719
	Matematik ve Fen Bilimleri Bölümü	36	2,16	,82034
	Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü	55	1,96	,89202
	Yabancı Diller Eğitimi Bölümü	28	1,97	,85730
	Eğitim Bilimleri Bölümü (PDR)	120	4,07	,59072
	Temel Eğitim Bölümü (Sınıf Öğrt, Okul Öncesi Öğrt)	100	4,07	,59528
	Beden Eğitimi ve Spor Bölümü	58	4,17	,66605
	Bilgisayar ve Eğitim Teknolojileri Bölümü	15	3,96	,70589
	Güzel Sanatlar Bölümü	42	4,07	,69697
	Matematik ve Fen Bilimleri Bölümü	36	3,78	,65018
GBS	Eğitim Bilimleri Bölümü (PDR)	120	4,07	,59072
	Temel Eğitim Bölümü (Sınıf Öğrt, Okul Öncesi Öğrt)	100	4,07	,59528
	Beden Eğitimi ve Spor Bölümü	58	4,17	,66605
	Bilgisayar ve Eğitim Teknolojileri Bölümü	15	3,96	,70589
	Güzel Sanatlar Bölümü	42	4,07	,69697
	Matematik ve Fen Bilimleri Bölümü	36	3,78	,65018

	Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü	55	4,09	,68945
	Yabancı Diller Eğitimi Bölümü	28	4,17	,85086
KBS	Eğitim Bilimleri Bölümü (PDR)	120	1,98	,74762
	Temel Eğitim Bölümü (Sınıf Öğrt, Okul Öncesi Öğrt)	100	1,97	,65567
	Beden Eğitimi ve Spor Bölümü	58	2,25	,89705
	Bilgisayar ve Eğitim Teknolojileri Bölümü	15	2,00	,73837
	Güzel Sanatlar Bölümü	42	2,20	,89417
	Matematik ve Fen Bilimleri Bölümü	36	2,17	,70100
	Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü	55	1,95	,82443
	Yabancı Diller Eğitimi Bölümü	28	2,07	,56408
	Eğitim Bilimleri Bölümü (PDR)	120	2,66	,96651
	Temel Eğitim Bölümü (Sınıf Öğrt, Okul Öncesi Öğrt)	100	2,91	1,04136
	Beden Eğitimi ve Spor Bölümü	58	2,75	1,07118
	Bilgisayar ve Eğitim Teknolojileri Bölümü	15	2,75	,83063
KKBS	Güzel Sanatlar Bölümü	42	3,00	,83937
	Matematik ve Fen Bilimleri Bölümü	36	2,85	,68563
	Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü	55	2,96	,81268
	Yabancı Diller Eğitimi Bölümü	28	2,75	1,01073
	Eğitim Bilimleri Bölümü (PDR)	120	2,66	,96651
	Temel Eğitim Bölümü (Sınıf Öğrt, Okul Öncesi Öğrt)	100	2,91	1,04136
	Beden Eğitimi ve Spor Bölümü	58	2,75	1,07118

Tablo 12’de görüldüğü gibi, katılımcıların sosyal görünüş kaygısı puanı, üç boyutlu bağlanma stili ölçeği alt boyutlarından güvenli bağlanma stili, kaçınan bağlanma stili ve kaygılı-kararsız bağlanma stili puanlarının bölüm değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan tek yönlü varyans (ANOVA) analizi sonucunda sosyal görünüş kaygısı ve üç boyutlu bağlanma stili üç alt boyutunun tamamında da öğrencilerin bölümlerine göre anlamlı bir farklılık bulunamamıştır ($F_{SGK}= 0,920$, $F_{GBS}= 1,416$, $F_{KBS} = 1,101$, $F_{KKBS}= 1,365$; $p>,05$).

8.Katılımcıların sınıf düzeyine göre sosyal görünüş kaygısı puanı ve üç boyutlu bağlanma stili alt boyut puanlarına ilişkin tek yönlü varyans (ANOVA) analizi sonuçları Tablo 14’de gösterilmiştir.

Tablo 14

Öğrencilerin sınıf düzeyine göre sosyal görünüş kaygısı puanı ve üç boyutlu bağlanma stili alt boyut puanlarına ilişkin tek yönlü varyans (ANOVA) analizi sonuçları

Puanlar		Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p
SGK	Gruplar Arası	4,955	4	1,239	1,574	0,180
	Gruplar İçi	353,286	449	,787		
	Toplam	358,241	453			
GBS	Gruplar Arası	1,978	4	,495	1,163	0,326
	Gruplar İçi	190,862	449	,425		
	Toplam	192,841	453			
KBS	Gruplar Arası	2,920	4	,730	1,257	0,286
	Gruplar İçi	260,658	449	,581		
	Toplam	263,578	453			
KKBS	Gruplar Arası	3,925	4	,981	1,087	0,362
	Gruplar İçi	405,195	449	,902		
	Toplam	409,119	453			

Tablo 15
Sınıf düzeyi alt gruplarına göre ortalama sonuçları

Puanlar	Alt Gruplar	N	$\bar{X}$	Ss
SGK	Hazırlık	7	2,38	1,44897
	1	128	1,92	,81693
	2	105	2,16	,98440
	3	93	1,97	,78680
	4	121	2,09	,90462
GBS	Hazırlık	7	4,08	,30237
	1	128	4,08	,67243
	2	105	4,00	,62048
	3	93	4,00	,69282
	4	121	4,16	,63698
KBS	Hazırlık	7	2,06	,30703
	1	128	2,01	,71678
	2	105	2,00	,74901
	3	93	2,21	,76977
	4	121	2,01	,82655
KKBS	Hazırlık	7	3,21	,95119
	1	128	2,72	,92853
	2	105	2,93	1,02519
	3	93	2,84	,83093
	4	121	2,78	,98929

Tablo 14’de görüldüğü gibi, , katılımcıların sosyal görünüş kaygısı puanı, üç boyutlu bağlanma stili ölçeği alt boyutlarından güvenli bağlanma stili, kaçınan bağlanma stili ve kaygılı-kararsız bağlanma stili puanlarının sınıf düzeyi değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan tek yönlü varyans (ANOVA) analizi sonucunda sosyal görünüş kaygısı ve üç boyutlu bağlanma stili üç alt boyutunun tamamında da öğrencilerin sınıf düzeyine göre anlamlı bir farklılık bulunamamıştır ($F_{SGK}= 1,574$, $F_{GBS}= 1,163$, $F_{KBS} = 1,257$, $F_{KKBS}= 1,087$; $p>,05$).

9.Katılımcıların ders başarısına göre sosyal görünüş kaygısı puanı ve üç boyutlu bağlanma stili alt boyut puanlarına ilişkin tek yönlü varyans (ANOVA) analizi sonuçları Tablo 16’da gösterilmiştir.

Tablo 16

Öğrencilerin ders başarısına göre sosyal görünüş kaygısı puanı ve üç boyutlu bağlanma stili alt boyut puanlarına ilişkin tek yönlü varyans (ANOVA) analizi sonuçları

Puanlar		Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p
SGK	Gruplar Arası	2,166	2	1,083	1,372	0,255
	Gruplar İçi	356,074	451	,790		
	Toplam	358,241	453			
GBS	Gruplar Arası	,004	2	,002	0,005	0,995
	Gruplar İçi	192,837	451	,428		
	Toplam	192,841	453			
KBS	Gruplar Arası	3,897	2	1,948	3,384	0,035*
	Gruplar İçi	259,681	451	,576		
	Toplam	263,578	453			
KKBS	Gruplar Arası	3,059	2	1,530	1,699	0,184
	Gruplar İçi	406,060	451	,900		
	Toplam	409,119	453			

***p<0.05**

Tablo 16’da görüldüğü gibi, katılımcıların sosyal görünüş kaygısı puanı, üç boyutlu bağlanma stili ölçeği alt boyutlarından güvenli bağlanma stili, kaçınan bağlanma stili ve kaygılı-kararsız bağlanma stili puanlarının ders başarısı değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan tek yönlü varyans (ANOVA) analizi sonucunda üç boyutlu bağlanma stilleri alt boyutlarından kaçınan bağlanma stili puanı ders başarısına göre anlamlı bir farklılık göstermektedir. (**F_{KBS} =0,035,; p<,05**). Sosyal görünüş kaygısı puanı, güvenli bağlanma stili puanı ve kaygılı-kararsız bağlanma stili puanı ders başarısına göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir (F_{SGK}= 1,372, F_{GBS}= 0,005, F_{KKBS}= 1,699; p>,05). Bu bilgiler doğrultusunda anlamlı farklılık tespit edilen KBS puanında farklılığın hangi ders başarı düzeyi gruplarından kaynaklandığını belirlemek amacıyla tamamlayıcı analizler yapılmıştır. Varyansların homojen olduğu durumlarda Post Hoc Tukey Testi kullanılmıştır. Tukey Testi sonuçlarına ilişkin ayrıntılı bilgiler Tablo 17’de verilmiştir.

Tablo 17

Ders başarı düzeyi gruplarına göre Post Hoc Tukey Testi sonuçları

Puan	Gruplar	Ortalamalar Farkı	p
KBS	Yüksek - Orta	-,02365	0,956
	Yüksek- Düşük*	-,48930	0,030
	Orta- Düşük*	-,46566	0,031

Post-Hoc testi sonucu aralarında anlamlı farklılık bulunan gruplar*Tablo 18**

Ders başarı düzeyi alt gruplarına göre ortalama sonuçları

Puan	Alt Gruplar	N	$\bar{X}$	Ss
SGK	Düşük	18	2,32	,84
	Orta	321	2,05	,91
	Yüksek	115	1,96	,82
GBS	Düşük	18	4,05	,59
	Orta	321	4,06	,63
	Yüksek	115	4,07	,69
KBS	Düşük	18	2,50	,92
	Orta	321	2,04	,72
	Yüksek	115	2,01	,81
KKBS	Düşük	18	2,68	1,04
	Orta	321	2,87	,92
	Yüksek	115	2,69	1,00

Tablo 17’deki Tukey testi sonuçlarına göre anlamlı farklılık tespit edilen karşılaştırmaya ve Tablo 18’deki ders başarı düzeyi alt gruplarına ilişkin ortalama sonuçlarına göre;

Kaçınan Bağlanma Stili puanında, yüksek ile düşük ders başarı düzeyi gruplarında p değeri 0,05 den küçük ($p=0,030<0,05$) olduğundan gruplar arasında anlamlı bir farklılık vardır. Tablo 18’e bakıldığında, ders başarı düzeyi yüksek olanların kaçınan bağlanma stili düzeyi ortalaması 2,01, ders başarı düzeyi düşük olanların kaçınan bağlanma stili düzeyi ortalaması 2,50 olarak bulunmuştur. Orta ile düşük ders başarı düzeyi gruplarında p değeri 0,05 den küçük ($p=0,031<0,05$)

olduğundan gruplar arasında anlamlı bir farklılık vardır. Tablo 18'e bakıldığında, ders başarı düzeyi orta olanların kaçınan bağlanma stili düzeyi ortalaması 2,04, ders başarı düzeyi düşük olanların kaçınan bağlanma stili düzeyi ortalaması 2,50 olarak bulunmuştur. Buna göre öğrencilerin ders başarı düzeyi düştükçe kaçınan bağlanma stili puan ortalamasının yükseldiği görülmektedir.

10.Katılımcıların üniversiteye başlayana kadar çoğunlukla yaşadığı yere göre sosyal görünüş kaygısı puanı ve üç boyutlu bağlanma stili alt boyut puanlarına ilişkin tek yönlü varyans (ANOVA) analizi sonuçları Tablo 19'da gösterilmiştir.

Tablo 19

Öğrencilerin yaşadıkları yere göre sosyal görünüş kaygısı puanı ve üç boyutlu bağlanma stili alt boyut puanlarına ilişkin tek yönlü varyans (ANOVA) analizi sonuçları

Puanlar		Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p
SGK	Gruplar Arası	3,788	4	,947	1,200	0,310
	Gruplar İçi	354,453	449	,789		
	Toplam	358,241	453			
GBS	Gruplar Arası	4,993	4	1,248	2,984	0,019*
	Gruplar İçi	187,848	449	,418		
	Toplam	192,841	453			
KBS	Gruplar Arası	2,182	4	,546	0,937	0,442
	Gruplar İçi	261,396	449	,582		
	Toplam	263,578	453			
KKBS	Gruplar Arası	1,246	4	,312	0,343	0,849
	Gruplar İçi	407,873	449	,908		
	Toplam	409,119	453			

***p<0.05**

Tablo 19'da görüldüğü gibi, katılımcıların sosyal görünüş kaygısı puanı, üç boyutlu bağlanma stili ölçeği alt boyutlarından güvenli bağlanma stili, kaçınan bağlanma stili ve kaygılı-kararsız bağlanma stili puanlarının üniversiteye başlayana kadar yaşadıkları yere göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan tek yönlü varyans (ANOVA) analizi sonucunda üç boyutlu bağlanma stilleri alt boyutlarından güvenli bağlanma stili puanı öğrencilerin yaşadıkları yere göre anlamlı bir farklılık göstermektedir. ($F_{GBS} = 2,984,; p < .05$). Sosyal görünüş kaygısı puanı,

kaçınan bağlanma stili puanı ve kaygılı-kararsız bağlanma stili puanı yaşadıkları yere göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir ($F_{SGK}= 1,200$, $F_{KBS}= 0,937$, $F_{KKBS}= 0,343$; $p>,05$). Bu bilgiler doğrultusunda anlamlı farklılık tespit edilen GBS puanında farklılığın hangi yaşanan yer gruplarından kaynaklandığını belirlemek amacıyla tamamlayıcı analizler yapılmıştır. Varyansların homojen olduğu durumlarda Post Hoc Tukey Testi kullanılmıştır. Tukey Testi sonuçlarına ilişkin ayrıntılı bilgiler Tablo 20’de verilmiştir.

Tablo 20
Yaşanılan yerin gruplarına göre Tukey testi sonuçları

Puan	Gruplar	Ortalamalar Farkı	p
GBS	Köy-Şehir	-,16904	0,338
	Köy-İlçe	-,19579	0,237
	Köy-Kasaba	-,27579	0,557
	Köy-Büyükşehir*	-,34276	0,007
	Şehir-İlçe	-,02675	0,997
	Şehir-Kasaba	-,10675	0,973
	Şehir-Büyükşehir	-,17372	0,259
	İlçe-Kasaba	-,08000	0,991
	İlçe-Büyükşehir	-,14697	0,483
	Kasaba-Büyükşehir	-,06697	0,996

*Post-Hoc testi sonucu aralarında anlamlı farklılık bulunan gruplar

Tablo 21
Yaşanılan yerin alt gruplarına göre puan ortalamaları

Puan	Alt Gruplar	N	$\bar{X}$	Ss
SGK	Köy	76	2,13	,87
	Kasaba	15	1,89	,68
	İlçe	120	1,93	,83
	Şehir	154	2,12	,93
	Büyükşehir	89	1,98	,91
GBS	Köy	76	3,88	0,64
	Kasaba	15	4,16	0,71
	İlçe	120	4,08	0,70
	Şehir	154	4,05	0,64
	Büyükşehir	89	4,22	0,53
KBS	Köy	76	2,02	,61
	Kasaba	15	1,98	,84
	İlçe	120	2,00	,78
	Şehir	154	2,03	,73

	Büyükşehir	89	2,19	,87
	Köy	76	2,85	,90
	Kasaba	15	3,07	1,04
KKBS	İlçe	120	2,81	,96
	Şehir	154	2,79	,98
	Büyükşehir	89	2,80	,90

Tablo 20'deki Tukey testi sonuçlarına göre anlamlı farklılık tespit edilen karşılaştırmaya ve Tablo 21'deki yaşanan yerin alt gruplarına ilişkin ortalama sonuçlarına göre;

Güvenli Bağlanma Stili puanında, köy ile büyükşehir yaşanan yer gruplarında p değeri 0,05 den küçük ($p=0,007<0,05$) olduğundan gruplar arasında anlamlı bir farklılık vardır. Tablo 21'e bakıldığında, üniversiteye başlayana kadar çoğunlukla yaşadığı yeri köy olanların güvenli bağlanma stili düzeyi ortalaması 3,88, yaşanan yeri büyükşehir olanların güvenli bağlanma stili düzeyi ortalaması 4,22 olarak bulunmuştur. Buna göre analiz sonucunda farklılığın üniversiteye başlayana kadar büyükşehirde yaşayanların lehine olduğu anlaşılmaktadır.

11.Katılımcıların aile yapısına göre sosyal görünüş kaygısı puanı ve üç boyutlu bağlanma stili alt boyut puanlarına ilişkin tek yönlü varyans (ANOVA) analizi sonuçları Tablo 22'de gösterilmiştir.

Tablo 22

Öğrencilerin aile yapısına göre sosyal görünüş kaygısı puanı ve üç boyutlu bağlanma stili alt boyut puanlarına ilişkin tek yönlü varyans (ANOVA) analizi sonuçları

Puanlar		Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p
SGK	Gruplar Arası	,875	2	,438	0,552	0,576
	Gruplar İçi	357,365	451	,792		
	Toplam	358,241	453			
GBS	Gruplar Arası	,878	2	,439	1,032	0,357
	Gruplar İçi	191,962	451	,426		
	Toplam	192,841	453			
KBS	Gruplar Arası	,033	2	,016	0,028	0,972
	Gruplar İçi	263,545	451	,584		

	Toplam	263,578	453			
KKBS	Gruplar Arası	,550	2	,275		
	Gruplar İçi	408,570	451	,906	0,303	0,738
	Toplam	409,119	453			

Tablo 23
Aile yapısı alt gruplarına göre puan ortalamaları

Puanlar	Alt Gruplar	N	$\bar{X}$	Ss
SGK	Çekirdek aile	348	2,01	,90
	Geniş aile	87	2,10	,86
	Tek ebeveynli aile	19	2,17	,63
GBS	Çekirdek aile	348	4,09	,63
	Geniş aile	87	3,97	,71
	Tek ebeveynli aile	19	4,08	,63
KBS	Çekirdek aile	348	2,05	,79
	Geniş aile	87	2,07	,61
	Tek ebeveynli aile	19	2,06	,77
KKBS	Çekirdek aile	348	2,82	,96
	Geniş aile	87	2,85	,96
	Tek ebeveynli aile	19	2,66	,67

Tablo 22’de görüldüğü gibi, katılımcıların sosyal görünüş kaygısı puanı, üç boyutlu bağlanma stili ölçeği alt boyutlarından güvenli bağlanma stili, kaçınan bağlanma stili ve kaygılı-kararsız bağlanma stili puanlarının öğrencilerin aile yapısı (çekirdek, geniş, tek ebeveynli) değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan tek yönlü varyans (ANOVA) analizi sonucunda sosyal görünüş kaygısı ve üç boyutlu bağlanma stili üç alt boyutunun tamamında da öğrencilerin aile yapısına göre anlamlı bir farklılık bulunamamıştır ($F_{SGK}= 0,552$, $F_{GBS}= 1,032$, $F_{KBS} = 0,028$, $F_{KKBS}= 0,303$; $p>,05$).

12.Katılımcıların anne-baba yaşama durumuna göre sosyal görünüş kaygısı puanı ve üç boyutlu bağlanma stili alt boyut puanlarına ilişkin tek yönlü varyans (ANOVA) analizi sonuçları Tablo 24’de gösterilmiştir.

Tablo 24

Öğrencilerin anne-baba yaşama durumuna göre sosyal görünüş kaygısı puanı ve üç boyutlu bağlanma stili alt boyut puanlarına ilişkin tek yönlü varyans (ANOVA) analizi sonuçları

Puanlar		Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p
SGK	Gruplar Arası	6,766	3	2,255	2,887	0,055
	Gruplar İçi	351,475	450	,781		
	Toplam	358,241	453			
GBS	Gruplar Arası	1,186	3	,395	0,928	0,427
	Gruplar İçi	191,654	450	,426		
	Toplam	192,841	453			
KBS	Gruplar Arası	,688	3	,229	0,392	0,759
	Gruplar İçi	262,890	450	,584		
	Toplam	263,578	453			
KKBS	Gruplar Arası	4,506	3	1,502	1,670	0,173
	Gruplar İçi	404,614	450	,899		
	Toplam	409,119	453			

Tablo 25

Anne-baba yaşama durumu alt gruplarına göre puan ortalamaları

Puanlar	Alt Gruplar	N	$\bar{X}$	Ss
SGK	İkisi de yaşıyor	426	2,07	,89
	Babam yaşamıyor	24	1,65	,74
	Annem yaşamıyor	3	1,10	,18
	İkisi de yaşamıyor	1	2,56	.
GBS	İkisi de yaşıyor	426	4,05	,65
	Babam yaşamıyor	24	4,24	,65
	Annem yaşamıyor	3	4,33	,11
	İkisi de yaşamıyor	1	3,60	.
KBS	İkisi de yaşıyor	426	2,04	,75
	Babam yaşamıyor	24	2,17	,85
	Annem yaşamıyor	3	1,90	,78
	İkisi de yaşamıyor	1	2,57	.
KKBS	İkisi de yaşıyor	426	2,82	,94
	Babam yaşamıyor	24	2,67	1,05
	Annem yaşamıyor	3	2,38	,94
	İkisi de yaşamıyor	1	4,66	.

Tablo 24’de görüldüğü gibi, katılımcıların sosyal görünüş kaygısı puanı, üç boyutlu bağlanma stili ölçeği alt boyutlarından güvenli bağlanma stili, kaçınan bağlanma stili ve kaygılı-kararsız bağlanma stili puanlarının öğrencilerin anne-babasının yaşayıp yaşamaması değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek üzere yapılan tek yönlü varyans (ANOVA) analizi sonucunda puanların tamamında da anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($F_{SGK}= 2,887$, $F_{GBS}= 0,928$, $F_{KBS} = 0,392$, $F_{KKBS}= 1,670$; $p>,05$). Bu analizlerden elde edilen sonuçlara göre SGK, GBS, KBS ve KKBS puanları öğrencilerin anne-baba yaşama değişkenine göre herhangi bir farklılık göstermemektedir.

13.Katılımcıların anne tutumuna göre sosyal görünüş kaygısı puanı ve üç boyutlu bağlanma stili alt boyut puanlarına ilişkin tek yönlü varyans (ANOVA) analizi sonuçları Tablo 26’da gösterilmiştir.

Tablo 26

Öğrencilerin anne tutumuna göre sosyal görünüş kaygısı puanı ve üç boyutlu bağlanma stili alt boyut puanlarına ilişkin tek yönlü varyans (ANOVA) analizi sonuçları

Faktörler		Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p
SGK	Gruplar Arası	13,961	3	4,654	6,083	0,000*
	Gruplar İçi	344,279	450	,765		
	Toplam	358,241	453			
GBS	Gruplar Arası	2,231	3	,744	1,756	0,155
	Gruplar İçi	190,609	450	,424		
	Toplam	192,841	453			
KBS	Gruplar Arası	1,323	3	,441	0,757	0,519
	Gruplar İçi	262,255	450	,583		
	Toplam	263,578	453			
KKBS	Gruplar Arası	19,445	3	6,482	7,485	0,000*
	Gruplar İçi	389,675	450	,866		
	Toplam	409,119	453			

p* <0.05

Tablo 26’da görüldüğü gibi, katılımcıların sosyal görünüş kaygısı puanı, üç boyutlu bağlanma stili ölçeği alt boyutlarından güvenli bağlanma stili, kaçınan bağlanma stili ve kaygılı-kararsız bağlanma stili puanlarının anne tutumuna göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan tek yönlü varyans (ANOVA)

analizi sonucunda sosyal görünüş kaygısı puanı ve kaygılı-kararsız bağlanma stili puanı öğrencilerin anne tutumuna göre anlamlı bir farklılık göstermektedir. ($F_{SGK} = 6,083$, $F_{KKBS} = 7,485$; $p < ,05$). Güvenli bağlanma stili puanı ve kaçınan bağlanma stili puanı öğrencilerin anne tutumuna göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir ($F_{GBS} = 1,756$, $F_{KBS} = 0,757$, $p > ,05$). Bu bilgiler doğrultusunda anne tutumu alt gruplarına göre anlamlı farklılık tespit edilen SGK VE KKBS puanlarında farklılığın hangi anne tutumları gruplarından kaynaklandığını belirlemek amacıyla tamamlayıcı analizler yapılmıştır. Varyansların homojen olduğu tespit edilen KKBS puanında Post Hoc Tukey Testi, varyansların homojen olmadığı tespit edilen SGK puanında Tamhane T2 testi kullanılmıştır. Yapılan çoklu karşılaştırma testi sonuçlarına ilişkin ayrıntılı bilgiler Tablo 27’de verilmiştir.

Tablo 27
Anne tutumları gruplarına göre Tukey ve Tamhane T2 testi sonuçları

Puanlar	Gruplar	Ortalamalar Farkı	p
SGK	Demokratik-Koruyucu	-,06233	0,919
	Demokratik-Otoriter	-,29137	0,095
	Demokratik-İlgisiz*	-,81103	0,001
	Koruyucu-Otoriter	-,22904	0,182
	Koruyucu-İlgisiz*	-,74870	0,002
	Otoriter-İlgisiz	-,51965	0,093
KKBS	Demokratik-Koruyucu	-,22333	0,139
	Demokratik-Otoriter	-,32556	0,072
	Demokratik-İlgisiz*	-1,03466	0,000
	Koruyucu-Otoriter	-,10223	0,832
	Koruyucu-İlgisiz*	-,81133	0,002
	Otoriter-İlgisiz*	-,70910	0,016

*Post-Hoc testi sonucu aralarında anlamlı farklılık bulunan gruplar

Tablo 28
Anne tutumu alt gruplarına göre ortalama sonuçları

Puanlar	Alt Gruplar	N	$\bar{X}$	Ss
SGK	Demokratik Anne	123	1,92	0,78
	İlgisiz Anne	19	2,73	1,23
	Koruyucu Anne	232	1,98	0,83
	Otoriter Anne	80	2,21	1,00
GBS	Demokratik Anne	123	4,16	0,58

	İlgisiz Anne	19	3,86	0,76
	Koruyucu Anne	232	4,05	0,66
	Otoriter Anne	80	4,00	0,67
KBS	Demokratik Anne	123	2,08	0,76
	İlgisiz Anne	19	2,28	0,94
	Koruyucu Anne	232	2,02	0,74
	Otoriter Anne	80	2,04	0,75
KKBS	Demokratik Anne	123	2,60	0,94
	İlgisiz Anne	19	3,64	0,83
	Koruyucu Anne	232	2,8	0,94
	Otoriter Anne	80	2,93	0,88

Tablo 27’deki Tukey ve Tamhane T2 testi sonuçlarına göre anlamlı farklılık tespit edilen karşılaştırmalara ve Tablo 28’deki anne tutumu alt gruplarına ilişkin ortalama sonuçlarına göre;

Sosyal Görünüş Kaygısı puanında, demokratik ile ilgisiz anne tutum gruplarında p değeri 0,05 den küçük ($p=0,001<0,05$) olduğundan gruplar arasında anlamlı bir farklılık vardır. Tablo 28’e bakıldığında, anne tutumu demokratik olanların sosyal görünüş kaygı düzeyi ortalaması 1,92, anne tutumu ilgisiz olanların sosyal görünüş kaygı düzeyi puan ortalaması 2,73 olarak bulunmuştur. Buradaki farklılık ilgisiz anne tutumuna sahip olanların lehinedir. Koruyucu ile ilgisiz anne tutum gruplarında p değeri 0,05 den küçük ($p=0,002<0,05$) olduğundan gruplar arasında anlamlı bir farklılık vardır. Tablo 28’e bakıldığında, anne tutumu koruyucu olanların sosyal görünüş kaygı düzeyi puan ortalaması 1,98, anne tutumu ilgisiz olanların sosyal görünüş kaygı düzeyi ortalaması 2,73 olarak bulunmuştur. Buradaki farklılık da ilgisiz anne tutumuna sahip olanların lehinedir.

Kaygılı- Kararsız bağlanma stili puanında, demokratik ile ilgisiz anne tutum gruplarında p değeri 0,05 den küçük ($p=0,000<0,05$) olduğundan gruplar arasında anlamlı bir farklılık vardır. Tablo 28’e bakıldığında, anne tutumu demokratik olanların kaygılı-kararsız bağlanma stili puan ortalaması 2,60, anne tutumu ilgisiz olanların kaygılı-kararsız bağlanma stili puan ortalaması 3,64 olarak bulunmuştur. Buradaki farklılık ilgisiz anne tutumuna sahip olanların lehinedir. Koruyucu ile ilgisiz anne tutum gruplarında p değeri 0,05 den küçük ($p=0,002<0,05$) olduğundan

gruplar arasında anlamlı bir farklılık vardır. Tablo 28'e bakıldığında, anne tutumu koruyucu olanların kaygılı-kararsız bağlanma stili puan ortalaması 2,80, anne tutumu ilgisiz olanların kaygılı-kararsız bağlanma stili puan ortalaması 3,64 olarak bulunmuştur. Buradaki farklılık ilgisiz anne tutumuna sahip olanların lehinedir. Otoriter ile ilgisiz anne tutum gruplarında p değeri 0,05 den küçük ($p=0,016<0,05$) olduğundan bu gruplar arasında da anlamlı bir farklılık vardır. Tablo 28'e bakıldığında, anne tutumu otoriter olanların kaygılı-kararsız bağlanma stili puan ortalaması 2,93, anne tutumu ilgisiz olanların kaygılı-kararsız bağlanma stili puan ortalaması 3,64 olarak bulunmuştur. Buradaki farklılık da anne tutumu ilgisiz olanların lehinedir.

14.Katılımcıların baba tutumuna göre sosyal görünüş kaygısı puanı ve üç boyutlu bağlanma stili alt boyut puanlarına ilişkin tek yönlü varyans (ANOVA) analizi sonuçları Tablo 29'da gösterilmiştir.

Tablo 29

Öğrencilerin baba tutumuna göre sosyal görünüş kaygısı puanı ve üç boyutlu bağlanma stili alt boyut puanlarına ilişkin tek yönlü varyans (ANOVA) analizi sonuçları

Puanlar		Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p
SGK	Gruplar Arası	16,456	3	5,485	7,222	0,000*
	Gruplar İçi	341,784	450	,760		
	Toplam	358,241	453			
GBS	Gruplar Arası	12,696	3	4,232	10,571	0,000*
	Gruplar İçi	180,145	450	,400		
	Toplam	192,841	453			
KBS	Gruplar Arası	,437	3	,146	0,249	0,862
	Gruplar İçi	263,141	450	,585		
	Toplam	263,578	453			
KKBS	Gruplar Arası	21,766	3	7,255	8,429	0,000*
	Gruplar İçi	387,353	450	,861		
	Toplam	409,119	453			

***p<0.05**

Tablo 29’da görüldüğü gibi, katılımcıların sosyal görünüş kaygısı puanı, üç boyutlu bağlanma stili ölçeği alt boyutlarından güvenli bağlanma stili, kaçınan bağlanma stili ve kaygılı-kararsız bağlanma stili puanlarının baba tutumuna göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan tek yönlü varyans (ANOVA) analizi sonucunda sosyal görünüş kaygısı puanı ve güvenli bağlanma stili ve kaygılı-kararsız bağlanma stili puanı öğrencilerin baba tutumuna göre anlamlı bir farklılık göstermektedir. ($F_{SGK} = 7,222$, $F_{GBS} = 10,571$, $F_{KKBS} = 8,429$; $p < ,05$). Kaçınan bağlanma stili puanı ise öğrencilerin baba tutumuna göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir ($F_{KBS} = 0,249$, $p > ,05$). Bu bilgiler doğrultusunda baba tutumu alt gruplarına göre anlamlı farklılık tespit edilen SGK, GBS ve KKBS puanlarında farklılığın hangi baba tutumu gruplarından kaynaklandığını belirlemek amacıyla tamamlayıcı analizler yapılmıştır. Varyansların homojen olduğu tespit edilen KKBS puanında Post Hoc Tukey Testi, varyansların homojen olmadığı tespit edilen SGK ve GBS puanlarında Tamhane T2 testi kullanılmıştır. Yapılan çoklu karşılaştırma testi sonuçlarına ilişkin ayrıntılı bilgiler Tablo 30’da verilmiştir.

Tablo 30
Baba tutumları gruplarına göre Tukey ve Tamhane T2 testi sonuçları

Puanlar	Gruplar	Ortalamalar Farkı	p
SGK	Demokratik-Koruyucu*	-,35880	0,001
	Demokratik-Otoriter*	-,43055	0,000
	Demokratik-İlgisiz*	-,51558	0,004
	Koruyucu-Otoriter	-,07175	0,989
	Koruyucu-İlgisiz	-,15677	0,888
	Otoriter-İlgisiz	-,08502	0,996
GBS	Demokratik-Koruyucu*	,21791	0,016
	Demokratik-Otoriter*	,41657	0,000
	Demokratik-İlgisiz*	,42492	0,000
	Koruyucu-Otoriter	,19866	0,107
	Koruyucu-İlgisiz	,20701	0,185
	Otoriter-İlgisiz	,00836	1,000
KKBS	Demokratik-Koruyucu*	-,36523	0,005
	Demokratik-Otoriter*	-,48661	0,000
	Demokratik-İlgisiz*	-,63667	0,000
	Koruyucu-Otoriter	-,12138	0,711
	Koruyucu-İlgisiz	-,27144	0,271
	Otoriter-İlgisiz	-,15006	0,777

*Post-Hoc testi sonucu aralarında anlamlı farklılık bulunan gruplar

Tablo 31
Baba tutumu alt gruplarına göre ortalama sonuçları

Puanlar	Alt Gruplar	N	$\bar{X}$	Ss
SGK	Demokratik Baba	130	1,75	0,69
	İlgisiz Baba	50	2,26	0,94
	Koruyucu Baba	162	2,11	0,93
	Otoriter Baba	112	2,18	0,92
GBS	Demokratik Baba	130	4,29	0,52
	İlgisiz Baba	50	3,87	0,55
	Koruyucu Baba	162	4,07	0,70
	Otoriter Baba	112	3,88	0,66
KBS	Demokratik Baba	130	2,02	0,71
	İlgisiz Baba	50	2,11	0,71
	Koruyucu Baba	162	2,04	0,83
	Otoriter Baba	112	2,08	0,73
KKBS	Demokratik Baba	130	2,50	0,89
	İlgisiz Baba	50	3,13	0,97
	Koruyucu Baba	162	2,86	0,94
	Otoriter Baba	112	2,98	0,91

Tablo 30'daki Tukey ve Tamhane T2 testi sonuçlarına göre anlamlı farklılık tespit edilen karşılaştırmalara ve Tablo 31'deki baba tutumu alt gruplarına ilişkin ortalama sonuçlarına göre;

Sosyal Görünüş Kaygısı puanında, demokratik ile koruyucu baba tutum gruplarında p değeri 0,05 den küçük ($p=0,001<0,05$) olduğundan gruplar arasında anlamlı bir farklılık vardır. Tablo 31'e bakıldığında, baba tutumu demokratik olanların sosyal görünüş kaygı düzeyi puan ortalaması 1,75, baba tutumu koruyucu olanların sosyal görünüş kaygı düzeyi puan ortalaması 2,11 olarak bulunmuştur. Demokratik ile otoriter baba tutum gruplarında p değeri 0,05 den küçük ($p=0,000<0,05$) olduğundan gruplar arasında anlamlı bir farklılık vardır. Tablo 31'e bakıldığında, baba tutumu demokratik olanların sosyal görünüş kaygı düzeyi puan ortalaması 1,75, baba tutumu otoriter olanların sosyal görünüş kaygı düzeyi puan ortalaması 2,18 olarak bulunmuştur. Demokratik ile ilgisiz baba tutum gruplarında p değeri 0,05 den küçük ($p=0,004<0,05$) olduğundan gruplar arasında anlamlı bir farklılık vardır. Tablo 31'e bakıldığında, baba tutumu demokratik olanların sosyal

görünüş kaygı düzeyi puan ortalaması 1,75, baba tutumu ilgisiz olanların sosyal görünüş kaygı düzeyi ortalaması 2,26 olarak bulunmuştur. Buna göre anlamlı fark çıkan gruplarda fark demokratik baba ve diğer gruplar arasında olup farklılık ilk grupta koruyucu, ikinci grupta otoriter ve üçüncü grupta ilgisiz baba tutumu lehinedir.

Güvenli Bağlanma Stili puanında, demokratik ile koruyucu baba tutum gruplarında p değeri 0,05 den küçük ($p=0,016<0,05$) olduğundan gruplar arasında anlamlı bir farklılık vardır. Tablo 31'e bakıldığında, baba tutumu demokratik olanların güvenli bağlanma stili düzeyi ortalaması 4,29, baba tutumu koruyucu olanların güvenli bağlanma stili düzeyi ortalaması 4,07 olarak bulunmuştur. Demokratik ile otoriter baba tutum gruplarında p değeri 0,05 den küçük ($p=0,000<0,05$) olduğundan gruplar arasında anlamlı bir farklılık vardır. Tablo 31'e bakıldığında, baba tutumu demokratik olanların güvenli bağlanma stili düzeyi puan ortalaması 4,29, baba tutumu otoriter olanların güvenli bağlanma stili düzeyi puan ortalaması 3,88 olarak bulunmuştur. Demokratik ile ilgisiz baba tutum gruplarında p değeri 0,05 den küçük ($p=0,000<0,05$) olduğundan gruplar arasında anlamlı bir farklılık vardır. Tablo 31'e bakıldığında, baba tutumu demokratik olanların güvenli bağlanma stili düzeyi puan ortalaması 4,29, baba tutumu ilgisiz olanların güvenli bağlanma stili düzeyi puan ortalaması 3,87 olarak bulunmuştur. Buna göre farklılık demokratik baba tutumu ve diğer gruplar arasında olup demokratik baba grubu lehinedir.

Kaygılı-Kararsız Bağlanma Stili puanında, demokratik ile koruyucu baba tutum gruplarında p değeri 0,05 den küçük ($p=0,005<0,05$) olduğundan gruplar arasında anlamlı bir farklılık vardır. Tablo 31'e bakıldığında, baba tutumu demokratik olanların kaygılı-kararsız bağlanma stili puan ortalaması 2,50, baba tutumu koruyucu olanların kaygılı-kararsız bağlanma stili puan ortalaması 2,86 olarak bulunmuştur. Demokratik ile otoriter baba tutum gruplarında p değeri 0,05 den küçük ($p=0,000<0,05$) olduğundan gruplar arasında anlamlı bir farklılık vardır. Tablo 31'e bakıldığında, baba tutumu demokratik olanların kaygılı-kararsız bağlanma stili puan ortalaması 2,50, baba tutumu otoriter olanların kaygılı-kararsız bağlanma stili puan ortalaması 2,98 olarak bulunmuştur. Demokratik ile ilgisiz baba

tutum gruplarında p değeri 0,05 den küçük ($p=0,000<0,05$) olduğundan gruplar arasında anlamlı bir farklılık vardır. Tablo 31'e bakıldığında, baba tutumu demokratik olanların kaygılı-kararsız bağlanma stili puan ortalaması 2,50, baba tutumu ilgisiz olanların kaygılı-kararsız bağlanma stili puan ortalaması 3,13 olarak bulunmuştur. Analiz sonucunda farklılığın demokratik baba ile diğer gruplar arasında olduğu, ilk grupta koruyucu baba, ikinci grupta otoriter baba ve üçüncü grupta ilgisiz baba tutumunun lehine olduğu anlaşılmaktadır.

15.Katılımcıların kardeş sayısına göre sosyal görünüş kaygısı puanı ve üç boyutlu bağlanma stili alt boyut puanlarına ilişkin tek yönlü varyans (ANOVA) analizi sonuçları Tablo 32'de gösterilmiştir.

Tablo 32

Öğrencilerin kardeş sayısına göre sosyal görünüş kaygısı puanı ve üç boyutlu bağlanma stili alt boyut puanlarına ilişkin tek yönlü varyans (ANOVA) analizi sonuçları

Puanlar		Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p
SGK	Gruplar Arası	4,187	4	1,047	1,327	0,259
	Gruplar İçi	354,054	449	,789		
	Toplam	358,241	453			
GBS	Gruplar Arası	,740	4	,185	0,433	0,785
	Gruplar İçi	192,100	449	,428		
	Toplam	192,841	453			
KBS	Gruplar Arası	8,892	4	2,223	3,919	0,004*
	Gruplar İçi	254,685	449	,567		
	Toplam	263,578	453			
KKBS	Gruplar Arası	1,864	4	,466	0,514	0,726
	Gruplar İçi	407,256	449	,907		
	Toplam	409,119	453			

***p<0.05**

Tablo 32'de görüldüğü gibi, katılımcıların sosyal görünüş kaygısı puanı, üç boyutlu bağlanma stili ölçeği alt boyutlarından güvenli bağlanma stili, kaçınan bağlanma stili ve kaygılı-kararsız bağlanma stili puanlarının kardeş sayısına göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan tek yönlü varyans (ANOVA)

analizi sonucunda Kaçınan bağlanma stili puanı öğrencilerin kardeş sayısına göre anlamlı bir farklılık göstermektedir. ($F_{KBS} = 3,919$; $p < ,05$). Sosyal görünüş kaygısı puanı, güvenli bağlanma stili ve kaygılı-kararsız bağlanma stili puanı ise öğrencilerin kardeş sayısına göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir ($F_{SGK} = 1,327$, $F_{GBS} = 0,433$, $F_{KKBS} = 0,514$, $p > ,05$). Bu bilgiler doğrultusunda kardeş sayısı alt gruplarına göre anlamlı farklılık tespit edilen KBS puanında farklılığın hangi kardeş sayısı gruplarından kaynaklandığını belirlemek amacıyla tamamlayıcı analizler yapılmıştır. Varyansların homojen olduğu tespit edilen KBS puanında Post Hoc Tukey Testi yapılmıştır.. Yapılan çoklu karşılaştırma testi sonuçlarına ilişkin ayrıntılı bilgiler Tablo 33’de verilmiştir.

Tablo 33
Kardeş sayısı gruplarına göre Tukey Testi sonuçları

Puan	Gruplar	Ortalamalar Farkı	p
KBS	Tek çocuk-Beş ve üstü	-,21735	0,810
	Tek çocuk-Üç	-,28348	0,615
	Tek çocuk-İki	-,41012	0,279
	Tek çocuk-Dört	-,54792	0,056
	Beş ve üstü-Üç	-,06613	0,953
	Beş ve üstü-İki	-,19277	0,385
	Beş ve üstü-Dört*	-,33057	0,009
	Üç-İki	-,12664	0,776
	Üç-Dört	-,26444	0,069
	İki-Dört	-,13780	0,756

*Post-Hoc testi sonucu aralarında anlamlı farklılık bulunan gruplar

Tablo 34
Kardeş sayısı alt gruplarına göre ortalama sonuçları

Puanlar	Alt Gruplar	N	$\bar{X}$	Ss
SGK	Tek çocuk	16	2,36	0,87
	İki	75	2,09	0,85
	Üç	128	2,11	0,91
	Dört	98	1,98	0,92
	Beş ve üstü	137	1,94	0,85

GBS	Tek çocuk	16	4,07	0,66
	İki	75	4,12	0,60
	Üç	128	4,02	0,64
	Dört	98	4,10	0,64
	Beş ve üstü	137	4,05	0,69
KBS	Tek çocuk	16	1,72	0,54
	İki	75	2,13	0,89
	Üç	128	2,00	0,69
	Dört	98	2,27	0,76
	Beş ve üstü	137	1,94	0,73
KKBS	Tek çocuk	16	2,61	0,75
	İki	75	2,80	1,00
	Üç	128	2,76	0,88
	Dört	98	2,90	0,94
	Beş ve üstü	137	2,84	1,00

Tablo 33'deki Tukey testi sonucuna göre anlamlı farklılık tespit edilen karşılaştırmalara ve Tablo 34'deki kardeş sayısı alt gruplarına ilişkin ortalama sonuçlarına göre;

Kaçınan Bağlanma Stili puanında, beş ve üstü ile dört kardeş sayısı gruplarında p değeri 0,05 den küçük ($p=0,009<0,05$) olduğundan gruplar arasında anlamlı bir farklılık vardır. Tablo 34'e bakıldığında, kardeş sayısı beş ve üstü olanların kaçınan bağlanma stili puan ortalaması 1,94, kardeş sayısı dört olanların kaçınan bağlanma stili puan ortalaması 2,27 olarak bulunmuştur. Buna göre gruplar arasındaki farklılık kardeş sayısı dört olanların lehinedir.

16.Katılımcıların doğum sırasına göre sosyal görünüş kaygısı puanı ve üç boyutlu bağlanma stili alt boyut puanlarına ilişkin tek yönlü varyans (ANOVA) analizi sonuçları Tablo 35'de gösterilmiştir.

Tablo 35

Öğrencilerin doğum sırasına göre sosyal görünüş kaygısı puanı ve üç boyutlu bağlanma stili alt boyut puanlarına ilişkin tek yönlü varyans (ANOVA) analizi sonuçları

Puanlar	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p
---------	--------------------	----	-----------------------	---	---

SGK	Gruplar Arası	5,294	4	1,323	1,684	0,153
	Gruplar İçi	352,947	449	,786		
	Toplam	358,241	453			
GBS	Gruplar Arası	2,365	4	,591	1,394	0,235
	Gruplar İçi	190,475	449	,424		
	Toplam	192,841	453			
KBS	Gruplar Arası	1,531	4	,383	0,656	0,623
	Gruplar İçi	262,047	449	,584		
	Toplam	263,578	453			
KKBS	Gruplar Arası	2,723	4	,681	0,752	0,557
	Gruplar İçi	406,396	449	,905		
	Toplam	409,119	453			

Tablo 36
Doğum sırası alt gruplarına göre ortalama sonuçları

Puanlar	Alt Gruplar	N	$\bar{X}$	Ss
SGK	1	144	2,10	0,91
	2	125	2,06	0,89
	3	74	2,11	0,87
	4	41	1,72	0,75
	5 ve üzeri	70	2,00	0,90
GBS	1	144	4,14	0,61
	2	125	4,01	0,62
	3	74	4,07	0,67
	4	41	4,14	0,55
	5 ve üzeri	70	3,96	0,77
KBS	1	144	2,06	0,77
	2	125	2,11	0,80
	3	74	2,00	0,64
	4	41	2,08	0,84
	5 ve üzeri	70	1,95	0,72
KKBS	1	144	2,82	0,96
	2	125	2,79	0,91
	3	74	2,86	0,91
	4	41	2,61	0,83
	5 ve üzeri	70	2,92	1,09

Tablo 35’de görüldüğü gibi, katılımcıların sosyal görünüş kaygısı puanı, üç boyutlu bağlanma stili ölçeği alt boyutlarından güvenli bağlanma stili, kaçınan bağlanma stili ve kaygılı-kararsız bağlanma stili puanlarının öğrencilerin doğum sırasına göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek üzere yapılan tek yönlü varyans (ANOVA) analizi sonucunda puanların tamamında da anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($F_{SGK}= 1,684$, $F_{GBS}= 1,394$, $F_{KBS} = 0,656$, $F_{KKBS}= 0,752$; $p>,05$). Bu analizlerden elde edilen sonuçlara göre SGK, GBS, KBS ve KKBS puanları öğrencilerin doğum sırasına göre herhangi bir farklılık göstermemektedir.

17.Katılımcıların anne eğitim düzeyine göre sosyal görünüş kaygısı puanı ve üç boyutlu bağlanma stili alt boyut puanlarına ilişkin tek yönlü varyans (ANOVA) analizi sonuçları Tablo 37’de gösterilmiştir.

Tablo 37

Öğrencilerin anne eğitim düzeyine göre sosyal görünüş kaygısı puanı ve üç boyutlu bağlanma stili alt boyut puanlarına ilişkin tek yönlü varyans (ANOVA) analizi sonuçları

Puanlar		Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p
SGK	Gruplar Arası	1,973	5	,395	0,496	0,779
	Gruplar İçi	356,267	448	,795		
	Toplam	358,241	453			
GBS	Gruplar Arası	3,736	5	,747	1,770	0,118
	Gruplar İçi	189,104	448	,422		
	Toplam	192,841	453			
KBS	Gruplar Arası	2,533	5	,507	0,870	0,501
	Gruplar İçi	261,045	448	,583		
	Toplam	263,578	453			
KKBS	Gruplar Arası	5,133	5	1,027	1,138	0,339
	Gruplar İçi	403,986	448	,902		
	Toplam	409,119	453			

Tablo 38
Anne eğitim düzeyi alt gruplarına göre ortalama sonuçları

Puanlar	Alt Gruplar	N	$\bar{X}$	Ss
SGK	Okuryazar değil	81	2,01	0,89
	İlkokul	201	2,09	0,88
	Ortaokul	72	1,95	0,88
	Lise	76	1,98	0,91
	Üniversite	22	2,20	0,87
	Lisansüstü	2	1,93	0,44
GBS	Okuryazar değil	81	3,94	0,66
	İlkokul	201	4,05	0,68
	Ortaokul	72	4,16	0,64
	Lise	76	4,18	0,55
	Üniversite	22	4,01	0,58
	Lisansüstü	2	3,50	0,42
KBS	Okuryazar değil	81	2,00	0,69
	İlkokul	201	2,05	0,77
	Ortaokul	72	2,01	0,78
	Lise	76	2,08	0,82
	Üniversite	22	2,12	0,50
	Lisansüstü	2	3,07	0,50
KKBS	Okuryazar değil	81	2,88	1,05
	İlkokul	201	2,89	0,89
	Ortaokul	72	2,76	1,02
	Lise	76	2,62	0,88
	Üniversite	22	2,73	0,95
	Lisansüstü	2	3,33	0,23

Tablo 37’de görüldüğü gibi, katılımcıların sosyal görünüş kaygısı puanı, üç boyutlu bağlanma stili ölçeği alt boyutlarından güvenli bağlanma stili, kaçınan bağlanma stili ve kaygılı-kararsız bağlanma stili puanlarının öğrencilerin anne eğitim düzeyine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek üzere yapılan tek yönlü varyans (ANOVA) analizi sonucunda puanların tamamında da anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($F_{SGK} = 0,496$, $F_{GBS} = 1,770$, $F_{KBS} = 0,870$, $F_{KKBS} = 1,138$;

$p>,05$). Bu analizlerden elde edilen sonuçlara göre SGK, GBS, KBS ve KKBS puanları öğrencilerin anne eğitim düzeyine göre herhangi bir farklılık göstermemektedir.

18.Katılımcıların baba eğitim düzeyine göre sosyal görünüş kaygısı puanı ve üç boyutlu bağlanma stili alt boyut puanlarına ilişkin tek yönlü varyans (ANOVA) analizi sonuçları Tablo 39’da gösterilmiştir.

Tablo 39

Öğrencilerin baba eğitim düzeyine göre sosyal görünüş kaygısı puanı ve üç boyutlu bağlanma stili alt boyut puanlarına ilişkin tek yönlü varyans (ANOVA) analizi sonuçları

Puanlar		Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p
SGK	Gruplar Arası	11,043	5	2,209	2,850	0,055
	Gruplar İçi	347,198	448	,775		
	Toplam	358,241	453			
GBS	Gruplar Arası	3,528	5	,706	1,670	0,141
	Gruplar İçi	189,313	448	,423		
	Toplam	192,841	453			
KBS	Gruplar Arası	1,182	5	,236	0,404	0,846
	Gruplar İçi	262,396	448	,586		
	Toplam	263,578	453			
KKBS	Gruplar Arası	8,558	5	1,712	1,914	0,091
	Gruplar İçi	400,561	448	,894		
	Toplam	409,119	453			

Tablo 40

Baba eğitim düzeyi alt gruplarına göre ortalama sonuçları

Puanlar	Alt Gruplar	N	$\bar{X}$	Ss
SGK	Okuryazar değil	18	1,95	0,91
	İlkokul	147	2,14	0,91
	Ortaokul	89	1,88	0,71
	Lise	121	1,90	0,83
	Üniversite	75	2,28	1,05
	Lisansüstü	4	1,60	0,54
GBS	Okuryazar değil	18	3,96	0,51
	İlkokul	147	3,95	0,73
	Ortaokul	89	4,08	0,60

	Lise	121	4,16	0,57
	Üniversite	75	4,13	0,66
	Lisansüstü	4	4,20	0,78
KBS	Okuryazar değil	18	1,92	0,76
	İlkokul	147	2,07	0,75
	Ortaokul	89	2,03	0,74
	Lise	121	2,10	0,79
	Üniversite	75	1,98	0,75
	Lisansüstü	4	2,25	1,05
KKBS	Okuryazar değil	18	3,06	1,11
	İlkokul	147	2,92	0,99
	Ortaokul	89	2,91	0,90
	Lise	121	2,66	0,86
	Üniversite	75	2,73	0,96
	Lisansüstü	4	2,20	0,95

Tablo 39’da görüldüğü gibi, katılımcıların sosyal görünüş kaygısı puanı, üç boyutlu bağlanma stili ölçeği alt boyutlarından güvenli bağlanma stili, kaçınan bağlanma stili ve kaygılı-kararsız bağlanma stili puanlarının öğrencilerin baba eğitim düzeyine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek üzere yapılan tek yönlü varyans (ANOVA) analizi sonucunda puanların tamamında da anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($F_{SGK}= 2,850$, $F_{GBS}= 1,670$, $F_{KBS} = 0,404$, $F_{KKBS}= 1,914$; $p>,05$). Bu analizlerden elde edilen sonuçlara göre SGK, GBS, KBS ve KKBS puanları öğrencilerin baba eğitim düzeyine göre herhangi bir farklılık göstermemektedir.

19.Katılımcıların fiziksel görünüşü tanımlama düzeyine göre sosyal görünüş kaygısı puanı ve üç boyutlu bağlanma stili alt boyut puanlarına ilişkin tek yönlü varyans (ANOVA) analizi sonuçları Tablo 41’de gösterilmiştir.

Tablo 41

Öğrencilerin fiziksel görünüşü tanımlama düzeyine göre sosyal görünüş kaygısı puanı ve üç boyutlu bağlanma stili alt boyut puanlarına ilişkin tek yönlü varyans (ANOVA) analizi sonuçları

Puanlar	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p
SGK Gruplar Arası	109,583	4	27,396	49,469	0,000*

	Gruplar İçi	248,657	449	,554		
	Toplam	358,241	453			
GBS	Gruplar Arası	16,790	4	4,198	10,705	0,000*
	Gruplar İçi	176,050	449	,392		
	Toplam	192,841	453			
KBS	Gruplar Arası	9,722	4	2,430	4,299	0,002*
	Gruplar İçi	253,856	449	,565		
	Toplam	263,578	453			
KKBS	Gruplar Arası	35,497	4	8,874	10,665	0,000*
	Gruplar İçi	373,622	449	,832		
	Toplam	409,119	453			

***p<0.05**

Tablo 41’de görüldüğü gibi, katılımcıların sosyal görünüş kaygısı puanı, üç boyutlu bağlanma stili ölçeği alt boyutlarından güvenli bağlanma stili, kaçınan bağlanma stili ve kaygılı-kararsız bağlanma stili puanlarının fiziksel görünüşü tanımlama düzeyine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan tek yönlü varyans (ANOVA) analizi sonucunda bütün puanlarda öğrencilerin fiziksel görünüşü tanımlama düzeyine göre anlamlı bir farklılık bulunmuştur (**F_{SGK} =49,469, F_{GBS}= 10,705, F_{KBS}= 4,299, F_{KKBS}= 10,665; p<,05**). Bu bilgiler doğrultusunda fiziksel görünüşü tanımlama alt gruplarına göre anlamlı farklılık tespit edilen SGK, GBS, KBS, KKBS puanlarında farklılığın hangi fiziksel görünüşü tanımlama gruplarından kaynaklandığını belirlemek amacıyla tamamlayıcı analizler yapılmıştır. Varyansların homojen olduğu tespit edilen GBS ve KKBS puanlarında Post Hoc Tukey testi, homojen olmadığı tespit edilen SGK ve KBS puanlarında Tamhane T2 testi yapılmıştır. Yapılan çoklu karşılaştırma testi sonuçlarına ilişkin ayrıntılı bilgiler Tablo 42’de verilmiştir

Tablo 42
Fiziksel görünüşü tanımlama gruplarına göre Tukey ve Tamhane T2 testi sonuçları

Puanlar	Gruplar	Ortalamalar Farkı	p
SGK	Çok Beğeniyorum- Beğeniyorum*	-,34053	,005
	Çok Beğeniyorum- Kararsızım*	-1,05061	,000
	Çok Beğeniyorum- Beğenmiyorum*	-1,44384	,000
	Çok Beğeniyorum- Hiç Beğenmiyorum*	-1,94158	,000
	Beğeniyorum- Karasızım*	-,71008	,000
	Beğeniyorum- Beğenmiyorum*	-1,10331	,000
	Beğeniyorum- Hiç Beğenmiyorum*	-1,60105	,000
	Karasızım - Beğenmiyorum	-,39323	,226

Puanlar	Gruplar	Ortalamalar Farkı	p
	Karasızım - Hiç Beğenmiyorum*	-,89097	,006
	Beğenmiyorum - Hiç Beğenmiyorum	-,49774	,450
GBS	Çok Beğeniyorum- Beğeniyorum*	,58794	,001
	Çok Beğeniyorum- Kararsızım*	,53294	,000
	Çok Beğeniyorum- Beğenmiyorum*	,58794	,001
	Çok Beğeniyorum- Hiç Beğenmiyorum*	,56405	,018
	Beğeniyorum- Karasızım*	,36015	,000
	Beğeniyorum- Beğenmiyorum*	,41515	,001
	Beğeniyorum- Hiç Beğenmiyorum	,39126	,078
	Karasızım - Beğenmiyorum	,05500	,991
	Karasızım - Hiç Beğenmiyorum	,03111	1,000
	Beğenmiyorum - Hiç Beğenmiyorum	-,02389	1,000
KBS	Çok Beğeniyorum- Beğeniyorum*	,46586	,006
	Çok Beğeniyorum- Kararsızım*	,49449	,010
	Çok Beğeniyorum- Beğenmiyorum	,22941	,958
	Çok Beğeniyorum- Hiç Beğenmiyorum	,14846	,686
	Beğeniyorum- Karasızım	,02863	,998
	Beğeniyorum- Beğenmiyorum	-,23645	,342
	Beğeniyorum- Hiç Beğenmiyorum	-,31740	,414
	Karasızım - Beğenmiyorum	-,26508	,343
	Karasızım - Hiç Beğenmiyorum	-,34603	,385
	Beğenmiyorum - Hiç Beğenmiyorum	-,08095	,996
KKBS	Çok Beğeniyorum- Beğeniyorum	-,00735	1,000
	Çok Beğeniyorum- Kararsızım	-,50218	,051
	Çok Beğeniyorum- Beğenmiyorum*	-,58922	,046
	Çok Beğeniyorum- Hiç Beğenmiyorum*	-,93736	,004
	Beğeniyorum- Karasızım*	-,49483	,000
	Beğeniyorum- Beğenmiyorum*	-,58186	,002
	Beğeniyorum- Hiç Beğenmiyorum*	-,93001	,000
	Karasızım - Beğenmiyorum	-,08704	,987
	Karasızım - Hiç Beğenmiyorum	-,43519	,348
	Beğenmiyorum - Hiç Beğenmiyorum	-,34815	,663

***Post-Hoc testi sonucu aralarında anlamlı farklılık bulunan gruplar**

Tablo 43
Fiziksel görünüşü tanımlama alt gruplarına göre ortalama sonuçları

Puanlar	Alt Gruplar	N	$\bar{X}$	Ss
SGK	Hiç beğenmiyorum	18	3,36	0,87
	Beğenmiyorum	40	2,87	0,92

	Kararsızım	90	2,47	0,85
	Beğeniyorum	272	1,76	0,69
	Çok beğeniyorum	34	1,42	0,47
GBS	Hiç beğenmiyorum	18	3,78	0,67
	Beğenmiyorum	40	3,76	0,68
	Kararsızım	90	3,82	0,61
	Beğeniyorum	272	4,18	0,58
	Çok beğeniyorum	34	4,35	0,86
KBS	Hiç beğenmiyorum	18	2,30	0,87
	Beğenmiyorum	40	2,22	0,68
	Kararsızım	90	1,96	0,70
	Beğeniyorum	272	1,99	0,72
	Çok beğeniyorum	34	2,45	1,02
KKBS	Hiç beğenmiyorum	18	3,56	0,92
	Beğenmiyorum	40	3,21	0,98
	Kararsızım	90	3,12	0,88
	Beğeniyorum	272	2,63	0,89
	Çok beğeniyorum	34	2,62	0,99

Tablo 42'deki Tukey ve Tamhane T2 testi sonuçlarına göre anlamlı farklılık tespit edilen karşılaştırmalara ve Tablo 43'deki fiziksel görünüşü tanımlama alt gruplarına ilişkin ortalama sonuçlarına göre;

Sosyal Görünüş Kaygısı puanında, çok beğeniyorum ile beğeniyorum gruplarında p değeri 0,05 den küçük ($p=0,005<0,05$) olduğundan gruplar arasında anlamlı bir farklılık vardır. Tablo 43'e bakıldığında, fiziksel görünüşü çok beğeniyorum olanların fiziksel görünüşü tanımlama düzeyi puan ortalaması 1,42, fiziksel görünüşü beğeniyorum olanların fiziksel görünüşü tanımlama düzeyi puan ortalaması 1,76 olarak bulunmuştur. Çok beğeniyorum ile kararsızım gruplarında p

değeri 0,05 den küçük ($p=0,000<0,05$) olduğundan gruplar arasında anlamlı bir farklılık vardır. Tablo 43'e bakıldığında, fiziksel görünüşü çok beğeniyorum olanların fiziksel görünüşü tanımlama düzeyi puan ortalaması 1,42, fiziksel görünüşü kararsızım olanların fiziksel görünüş tanımlama düzeyi puan ortalaması 2,47 olarak bulunmuştur. Çok beğeniyorum ile beğenmiyorum gruplarında p değeri 0,05 den küçük ($p=0,000<0,05$) olduğundan gruplar arasında anlamlı bir farklılık vardır. Tablo 43'e bakıldığında, fiziksel görünüşü çok beğeniyorum olanların fiziksel görünüşü tanımlama düzeyi ortalaması 1,42, fiziksel görünüşü beğenmiyorum olanların fiziksel görünüşü tanımlama düzeyi puan ortalaması 2,87 olarak bulunmuştur. Çok beğeniyorum ile hiç beğenmiyorum gruplarında p değeri 0,05 den küçük ($p=0,000<0,05$) olduğundan gruplar arasında anlamlı bir farklılık vardır. Tablo 43'e bakıldığında, fiziksel görünüşü çok beğeniyorum olanların fiziksel görünüşü tanımlama düzeyi puan ortalaması 1,42, fiziksel görünüşü hiç beğenmiyorum olanların fiziksel görünüş tanımlama düzeyi puan ortalaması 3,36 olarak bulunmuştur. Beğeniyorum ile kararsızım gruplarında p değeri 0,05 den küçük ($p=0,000<0,05$) olduğundan gruplar arasında anlamlı bir farklılık vardır. Tablo 43'e bakıldığında, fiziksel görünüşü beğeniyorum olanların fiziksel görünüşü tanımlama düzeyi puan ortalaması 1,76, fiziksel görünüşü kararsızım olanların fiziksel görünüşü tanımlama düzeyi puan ortalaması 2,47 olarak bulunmuştur. Beğeniyorum ile beğenmiyorum gruplarında p değeri 0,05 den küçük ($p=0,000<0,05$) olduğundan gruplar arasında anlamlı bir farklılık vardır. Tablo 43'e bakıldığında, fiziksel görünüşü beğeniyorum olanların fiziksel görünüşü tanımlama düzeyi puan ortalaması 1,76, fiziksel görünüşü beğenmiyorum olanların fiziksel görünüş tanımlama düzeyi ortalaması 2,87 olarak bulunmuştur. Beğeniyorum ile hiç beğenmiyorum gruplarında p değeri 0,05 den küçük ($p=0,000<0,05$) olduğundan gruplar arasında anlamlı bir farklılık vardır. Tablo 43'e bakıldığında, fiziksel görünüşü beğeniyorum olanların fiziksel görünüşü tanımlama düzeyi puan ortalaması 1,76, fiziksel görünüşü hiç beğenmiyorum olanların fiziksel görünüşü tanımlama düzeyi puan ortalaması 3,36 olarak bulunmuştur. Kararsızım ile hiç beğenmiyorum gruplarında p değeri 0,05 den küçük ($p=0,006<0,05$) olduğundan gruplar arasında anlamlı bir farklılık vardır. Tablo 43'e bakıldığında, fiziksel

görünüşü karasızım olanların fiziksel görünüşü tanımlama düzeyi puan ortalaması 2,47, fiziksel görünüşü hiç beğenmiyorum olanların fiziksel görünüşü tanımlama düzeyi puan ortalaması 3,36 olarak bulunmuştur. Özetle; sosyal görünüş kaygısı puanı fiziksel görünüşü tanımlama düzeyi hiç beğenmiyorum olanların diğer alt gruplara göre daha yüksek çıkmış ve farklılık bu grup lehine olmuştur.

Güvenli Bağlanma Stili puanında, çok beğeniyorum ile beğeniyorum gruplarında p değeri 0,05 den küçük ($p=0,001<0,05$) olduğundan gruplar arasında anlamlı bir farklılık vardır. Tablo 43'e bakıldığında, fiziksel görünüşü çok beğeniyorum olanların fiziksel görünüşü tanımlama düzeyi puan ortalaması 4,35, fiziksel görünüşü beğeniyorum olanların fiziksel görünüşü tanımlama düzeyi puan ortalaması 4,18 olarak bulunmuştur. Çok beğeniyorum ile gruplarında p değeri 0,05 den küçük ($p=0,000<0,05$) olduğundan gruplar arasında anlamlı bir farklılık vardır. Tablo 43'e bakıldığında, fiziksel görünüşü çok beğeniyorum olanların fiziksel görünüşü tanımlama düzeyi puan ortalaması 4,35, fiziksel görünüşü karasızım olanların fiziksel görünüşü tanımlama düzeyi puan ortalaması 3,82 olarak bulunmuştur. Çok beğeniyorum ile beğenmiyorum gruplarında p değeri 0,05 den küçük ($p=0,000<0,05$) olduğundan gruplar arasında anlamlı bir farklılık vardır. Tablo 43'e bakıldığında, fiziksel görünüşü çok beğeniyorum olanların fiziksel görünüşü tanımlama düzeyi puan ortalaması 4,35, fiziksel görünüşü beğenmiyorum olanların fiziksel görünüş tanımlama düzeyi puan ortalaması 3,76 olarak bulunmuştur. Çok beğeniyorum ile hiç beğenmiyorum gruplarında p değeri 0,05 den küçük ($p=0,018<0,05$) olduğundan gruplar arasında anlamlı bir farklılık vardır. Tablo 43'e bakıldığında, fiziksel görünüşü çok beğeniyorum olanların fiziksel görünüşü tanımlama düzeyi puan ortalaması 4,35, fiziksel görünüşü hiç beğenmiyorum olanların fiziksel görünüş tanımlama düzeyi puan ortalaması 3,78 olarak bulunmuştur. Beğeniyorum ile karasızım gruplarında p değeri 0,05 den küçük ($p=0,000<0,05$) olduğundan gruplar arasında anlamlı bir farklılık vardır. Tablo 43'e bakıldığında, fiziksel görünüşü beğeniyorum olanların fiziksel görünüşü tanımlama düzeyi puan ortalaması 4,18, fiziksel görünüşü karasızım olanların fiziksel görünüş tanımlama düzeyi puan ortalaması 3,82 olarak bulunmuştur. Beğeniyorum ile beğenmiyorum gruplarında p değeri 0,05 den küçük ($p=0,001<0,05$) olduğundan

gruplar arasında anlamlı bir farklılık vardır. Tablo 43'e bakıldığında, fiziksel görünüşü beğeniyorum olanların fiziksel görünüşü tanımlama düzeyi puan ortalaması 4,18, fiziksel görünüşü beğenmiyorum olanların fiziksel görünüşü tanımlama düzeyi puan ortalaması 3,76 olarak bulunmuştur. Özetle; gruplar arasındaki farklılık çok beğeniyorum ve beğeniyorum grupları lehine olmuştur. Bir başka ifadeyle güvenli bağlanma stili puanı öğrencilerin fiziksel görünüşü tanımlama düzeyleri iyileştikçe artmaktadır.

Kaçınan Bağlanma Stili puanında, çok beğeniyorum ile gruplarında p değeri 0,05 den küçük ($p=0,006<0,05$) olduğundan gruplar arasında anlamlı bir farklılık vardır. Tablo 43'e bakıldığında, fiziksel görünüşü çok beğeniyorum olanların fiziksel görünüşü tanımlama düzeyi puan ortalaması 2,45, fiziksel görünüşü beğeniyorum olanların fiziksel görünüş tanımlama düzeyi puan ortalaması 1,99 olarak bulunmuştur. Çok beğeniyorum ile kararsızım gruplarında p değeri 0,05 den küçük ($p=0,010<0,05$) olduğundan gruplar arasında anlamlı bir farklılık vardır. Tablo 43'e bakıldığında, fiziksel görünüşü çok beğeniyorum olanların fiziksel görünüşü tanımlama düzeyi puan ortalaması 2,45, fiziksel görünüşü kararsızım olanların fiziksel görünüş tanımlama düzeyi puan ortalaması 1,96 olarak bulunmuştur. Özetle; kaçınan bağlanma stili alt boyutunda farklılık çok beğeniyorum ile beğeniyorum ve kararsızım grupları arasında ve çok beğeniyorum diyenler lehinedir.

Kaygılı-Kararsız Bağlanma Stili puanında, çok beğeniyorum ile beğenmiyorum gruplarında p değeri 0,05 den küçük ($p=0,046<0,05$) olduğundan gruplar arasında anlamlı bir farklılık vardır. Tablo 43'e bakıldığında, fiziksel görünüşü çok beğeniyorum olanların fiziksel görünüşü tanımlama düzeyi puan ortalaması 2,62, fiziksel görünüşü beğenmiyorum olanların fiziksel görünüş tanımlama düzeyi puan ortalaması 3,21 olarak bulunmuştur. Çok beğeniyorum ile hiç beğenmiyorum gruplarında p değeri 0,05 den küçük ($p=0,004<0,05$) olduğundan gruplar arasında anlamlı bir farklılık vardır. Tablo 43'e bakıldığında, fiziksel görünüşü çok beğeniyorum olanların fiziksel görünüşü tanımlama düzeyi puan ortalaması 2,62, fiziksel görünüşü hiç beğenmiyorum olanların fiziksel görünüş

tanımlama düzeyi puan ortalaması 3,56 olarak bulunmuştur. Beğeniyorum ile karasızım gruplarında p değeri 0,05 den küçük ($p=0,000<0,05$) olduğundan gruplar arasında anlamlı bir farklılık vardır. Tablo 43'e bakıldığında, fiziksel görünüşü beğeniyorum olanların fiziksel görünüşü tanımlama düzeyi puan ortalaması 2,63, fiziksel görünüşü karasızım olanların fiziksel görünüş tanımlama düzeyi puan ortalaması 3,12 olarak bulunmuştur. Beğeniyorum ile beğenmiyorum gruplarında p değeri 0,05 den küçük ($p=0,002<0,05$) olduğundan gruplar arasında anlamlı bir farklılık vardır. Tablo 43'e bakıldığında, fiziksel görünüşü beğeniyorum olanların fiziksel görünüşü tanımlama düzeyi puan ortalaması 2,63, fiziksel görünüşü beğenmiyorum olanların fiziksel görünüş tanımlama düzeyi puan ortalaması 3,21 olarak bulunmuştur. Beğeniyorum ile hiç beğenmiyorum gruplarında p değeri 0,05 den küçük ($p=0,000<0,05$) olduğundan gruplar arasında anlamlı bir farklılık vardır. Tablo 43'e bakıldığında, fiziksel görünüşü beğeniyorum olanların fiziksel görünüşü tanımlama düzeyi puan ortalaması 2,63, fiziksel görünüşü hiç beğenmiyorum olanların fiziksel görünüşü tanımlama düzeyi puan ortalaması 3,56 olarak bulunmuştur. Özetle; kaygılı-kararsız bağlanma stili alt boyutunda farklılık fiziksel görünüşü tanımlama düzeyi hiç beğenmiyorum alt grubu lehine olmuştur.

20.Katılımcıların arkadaşlık ilişkilerini tanımlama düzeyine göre sosyal görünüş kaygısı puanı ve üç boyutlu bağlanma stili alt boyut puanlarına ilişkin tek yönlü varyans (ANOVA) analizi sonuçları Tablo 44'de gösterilmiştir.

Tablo 44

Öğrencilerin arkadaşlık ilişkilerini tanımlama düzeyine göre sosyal görünüş kaygısı puanı ve üç boyutlu bağlanma stili alt boyut puanlarına ilişkin tek yönlü varyans (ANOVA) analizi sonuçları

Puanlar		Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p
SGK	Gruplar Arası	42,884	4	10,721	15,264	0,000*
	Gruplar İçi	315,356	449	,702		
	Toplam	358,241	453			
GBS	Gruplar Arası	17,756	4	4,439	11,384	0,000*
	Gruplar İçi	175,085	449	,390		
	Toplam	192,841	453			
KBS	Gruplar Arası	6,458	4	1,614	2,819	0,025*

	Gruplar İçi	257,120	449	,573		
	Toplam	263,578	453			
KKBS	Gruplar Arası	41,901	4	10,475		
	Gruplar İçi	367,218	449	,818	12,808	0,000*
	Toplam	409,119	453			

***p<0.05**

Tablo 44’de görüldüğü gibi, katılımcıların sosyal görünüş kaygısı puanı, üç boyutlu bağlanma stili ölçeği alt boyutlarından güvenli bağlanma stili, kaçınan bağlanma stili ve kaygılı-kararsız bağlanma stili puanlarının arkadaşlık ilişkilerini tanımlama düzeyine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan tek yönlü varyans (ANOVA) analizi sonucunda bütün puanlarda öğrencilerin arkadaşlık ilişkilerini tanımlama düzeyine göre anlamlı bir farklılık bulunmuştur (**F_{SGK} =15,264, F_{GBS}= 11,384, F_{KBS}= 2,819, F_{KKBS}= 12,808; p<,05**). Bu bilgiler doğrultusunda fiziksel görünüşü tanımlama alt gruplarına göre anlamlı farklılık tespit edilen SGK, GBS, KBS, KKBS puanlarında farklılığın hangi fiziksel görünüşü tanımlama gruplarından kaynaklandığını belirlemek amacıyla tamamlayıcı analizler yapılmıştır. Varyansların homojen olduğu tespit edilen SGK, GBS, KBS ve KKBS puanlarında Post Hoc Tukey testi yapılmıştır. Yapılan çoklu karşılaştırma testi sonuçlarına ilişkin ayrıntılı bilgiler Tablo 45’de verilmiştir.

Tablo 45
Arkadaşlık ilişkilerini tanımlama düzeyine göre Tukey testi sonuçları

Puanlar	Gruplar	Ortalamalar Farkı	p
SGK	Çok İyi-İyi*	-,34281	0,001
	Çok İyi-Çok Kötü	-1,24158	0,084
	Çok İyi-Kararsızım*	-,98117	0,000
	Çok İyi-Kötü*	-1,20408	0,000
	İyi-Çok Kötü	-,89877	0,348
	İyi-Kararsızım*	-,63836	0,001
	İyi-Kötü*	-,86127	0,001
	Çok Kötü-Kararsızım	,56000	0,575
	Çok Kötü-Kötü	,73333	0,342
	Kararsızım-Kötü	-,22292	0,918
GBS	Çok İyi-İyi*	,30017	0,000
	Çok İyi-Çok Kötü	,03664	1,000
	Çok İyi-Kararsızım*	,59664	0,000
	Çok İyi-Kötü*	,76998	0,000
	İyi-Çok Kötü	-,26353	0,950

Puanlar	Gruplar	Ortalamalar Farkı	p
	İyi-Karasızım	,29647	0,102
	İyi-Kötü*	,46980	0,039
	Çok Kötü-Kararsızım	,56000	0,575
	Çok Kötü-Kötü	,73333	0,342
	Karasızım-Kötü	,17333	0,905
KBS	Çok İyi- İyi	-,16914	0,190
	Çok İyi – Çok Kötü	-,22517	0,986
	Çok İyi – Kararsızım*	-,41088	0,043
	Çok İyi – Kötü	-,40612	0,276
	İyi – Çok Kötü	-,05602	1,000
	İyi – Karasızım	-,24174	0,463
	İyi – Kötü	-,23697	0,764
	Çok Kötü – Kararsızım	-,18571	0,994
	Çok Kötü - Kötü	-,18095	0,996
	Karasızım - Kötü	,00476	1,000
KKBS	Çok İyi- İyi*	-,37868	0,001
	Çok İyi – Çok Kötü	-1,27999	0,110
	Çok İyi – Kararsızım*	-,95221	0,000
	Çok İyi – Kötü*	-1,16887	0,000
	İyi – Çok Kötü	-,90131	0,425
	İyi – Karasızım*	-,57353	0,010
	İyi – Kötü*	-,79020	0,010
	Çok Kötü – Kararsızım	,32778	0,975
	Çok Kötü - Kötü	,11111	1,000
	Karasızım - Kötü	-,21667	0,942

*Post-Hoc testi sonucu aralarında anlamlı farklılık bulunan gruplar

Tablo 46
Arkadaşlık ilişkileri alt gruplarına göre ortalama sonuçları

Puanlar	Alt Gruplar	N	$\bar{X}$	Ss
SGK	Çok Kötü	3	2,97	1,49
	Kötü	15	2,94	0,88
	Karasızım	30	2,71	0,95
	İyi	255	2,08	0,84
	Çok İyi	151	1,73	0,77
GBS	Çok Kötü	3	4,26	0,41
	Kötü	15	3,53	0,51
	Karasızım	30	3,70	0,72
	İyi	255	4,00	0,62
	Çok İyi	151	4,30	0,61
KBS	Çok Kötü	3	2,14	0,37

	Kötü	15	2,32	0,96
	Kararsızım	30	2,32	0,81
	İyi	255	2,08	0,72
	Çok İyi	151	1,91	0,78
KKBS	Çok Kötü	3	3,77	0,34
	Kötü	15	3,66	0,77
	Kararsızım	30	3,45	0,75
	İyi	255	2,87	0,89
	Çok İyi	151	2,49	0,96

Tablo 45'deki Tukey testi sonucuna göre anlamlı farklılık tespit edilen karşılaştırmalara ve Tablo 46'daki arkadaşlık ilişkileri alt gruplarına ilişkin ortalama sonuçlarına göre;

Sosyal Görünüş Kaygısı puanında, çok iyi ile iyi arkadaşlık ilişkisi gruplarında p değeri 0,05 den küçük ($p=0,001<0,05$) olduğundan gruplar arasında anlamlı bir farklılık vardır. Tablo 46'ya bakıldığında, arkadaşlık ilişkisi çok iyi olanların arkadaşlık ilişkisi düzeyi puan ortalaması 1,73, arkadaşlık ilişkisi iyi olanların arkadaşlık ilişkisi düzeyi puan ortalaması 2,08 olarak bulunmuştur. Çok iyi ile kararsızım arkadaşlık ilişkisi gruplarında p değeri 0,05 den küçük ($p=0,000<0,05$) olduğundan gruplar arasında anlamlı bir farklılık vardır. Tablo 46'ya bakıldığında, arkadaşlık ilişkisi çok iyi olanların arkadaşlık ilişkisi düzeyi puan ortalaması 1,73, arkadaşlık ilişkisi kararsızım olanların arkadaşlık ilişkisi düzeyi puan ortalaması 2,71 olarak bulunmuştur. Çok iyi ile kötü arkadaşlık ilişkisi gruplarında p değeri 0,05 den küçük ($p=0,000<0,05$) olduğundan gruplar arasında anlamlı bir farklılık vardır. Tablo 46'ya bakıldığında, arkadaşlık ilişkisi çok iyi olanların arkadaşlık ilişkisi düzeyi puan ortalaması 1,73, arkadaşlık ilişkisi kötü olanların arkadaşlık ilişkisi düzeyi puan ortalaması 2,94 olarak bulunmuştur. İyi ile kararsızım arkadaşlık ilişkisi gruplarında p değeri 0,05 den küçük ($p=0,001<0,05$) olduğundan gruplar arasında anlamlı bir farklılık vardır. Tablo 46'ya bakıldığında, arkadaşlık ilişkisi iyi olanların arkadaşlık ilişkisi düzeyi puan ortalaması 2,08, arkadaşlık ilişkisi kararsızım olanların arkadaşlık ilişkisi düzeyi puan ortalaması 2,71 olarak bulunmuştur. İyi ile kötü arkadaşlık ilişkisi gruplarında p değeri 0,05 den küçük ($p=0,001<0,05$) olduğundan gruplar arasında anlamlı bir farklılık vardır.

Tablo 46'ya bakıldığında, arkadaşlık ilişkisi iyi olanların arkadaşlık ilişkisi düzeyi puan ortalaması 2,08, arkadaşlık ilişkisi kötü olanların arkadaşlık ilişkisi düzeyi puan ortalaması 2,94 olarak bulunmuştur.

Güvenli Bağlanma Stili puanında, çok iyi ile iyi arkadaşlık ilişkisi gruplarında p değeri 0,05 den küçük ($p=0,000<0,05$) olduğundan gruplar arasında anlamlı bir farklılık vardır. Tablo 46'ya bakıldığında, arkadaşlık ilişkisi çok iyi olanların arkadaşlık ilişkisi düzeyi ortalaması 4,30, arkadaşlık ilişkisi iyi olanların arkadaşlık ilişkisi düzeyi ortalaması 4,00 olarak bulunmuştur. Çok iyi ile kararsızım arkadaşlık ilişkisi gruplarında p değeri 0,05 den küçük ($p=0,000<0,05$) olduğundan gruplar arasında anlamlı bir farklılık vardır. Tablo 46'ya bakıldığında, arkadaşlık ilişkisi çok iyi olanların arkadaşlık ilişkisi düzeyi ortalaması 4,30, arkadaşlık ilişkisi kararsızım olanların arkadaşlık ilişkisi düzeyi ortalaması 3,70 olarak bulunmuştur. Çok iyi ile kötü arkadaşlık ilişkisi gruplarında p değeri 0,05 den küçük ($p=0,000<0,05$) olduğundan gruplar arasında anlamlı bir farklılık vardır. Tablo 46'ya bakıldığında, arkadaşlık ilişkisi çok iyi olanların arkadaşlık ilişkisi düzeyi ortalaması 4,30, arkadaşlık ilişkisi kötü olanların arkadaşlık ilişkisi düzeyi ortalaması 3,53 olarak bulunmuştur. İyi ile kötü arkadaşlık ilişkisi gruplarında p değeri 0,05 den küçük ($p=0,000<0,05$) olduğundan gruplar arasında anlamlı bir farklılık vardır. Tablo 46'ya bakıldığında, arkadaşlık ilişkisi iyi olanların arkadaşlık ilişkisi düzeyi ortalaması 4,00, arkadaşlık ilişkisi kötü olanların arkadaşlık ilişkisi düzeyi ortalaması 3,53 olarak bulunmuştur. Özetle; buradaki farklılık arkadaşlık ilişkisini tanımlama düzeyi çok iyi olanların lehinedir.

Kaçınan Bağlanma Stili puanında, çok iyi ile kararsızım arkadaşlık ilişkisi gruplarında p değeri 0,05 den küçük ($p=0,043<0,05$) olduğundan gruplar arasında anlamlı bir farklılık vardır. Tablo 46'ya bakıldığında, arkadaşlık ilişkisi çok iyi olanların arkadaşlık ilişkisi düzeyi ortalaması 1,91, arkadaşlık ilişkisi kararsızım olanların arkadaşlık ilişkisi düzeyi ortalaması 2,32 olarak bulunmuştur. Buradaki farklılık kararsızım grubu lehine olmuştur.

Kaygılı-Kararsız Bağlanma Stili puanında, çok iyi ile iyi arkadaşlık ilişkisi gruplarında p değeri 0,05 den küçük ($p=0,001<0,05$) olduğundan gruplar arasında

anlamlı bir farklılık vardır. Tablo 46'ya bakıldığında, arkadaşlık ilişkisi çok iyi olanların arkadaşlık ilişkisi düzeyi ortalaması 2,49, arkadaşlık ilişkisi iyi olanların arkadaşlık ilişkisi düzeyi ortalaması 2,87 olarak bulunmuştur. Çok iyi ile kararsızım arkadaşlık ilişkisi gruplarında p değeri 0,05 den küçük ($p=0,000<0,05$) olduğundan gruplar arasında anlamlı bir farklılık vardır. Tablo 46'ya bakıldığında, arkadaşlık ilişkisi çok iyi olanların arkadaşlık ilişkisi düzeyi ortalaması 2,49, arkadaşlık ilişkisi kararsızım olanların arkadaşlık ilişkisi düzeyi ortalaması 3,45 olarak bulunmuştur. Çok iyi ile kötü arkadaşlık ilişkisi gruplarında p değeri 0,05 den küçük ($p=0,000<0,05$) olduğundan gruplar arasında anlamlı bir farklılık vardır. Tablo 46'ya bakıldığında, arkadaşlık ilişkisi çok iyi olanların arkadaşlık ilişkisi düzeyi ortalaması 2,49, arkadaşlık ilişkisi kötü olanların arkadaşlık ilişkisi düzeyi ortalaması 3,66 olarak bulunmuştur. İyi ile kararsızım arkadaşlık ilişkisi gruplarında p değeri 0,05 den küçük ($p=0,010<0,05$) olduğundan gruplar arasında anlamlı bir farklılık vardır. Tablo 46'ya bakıldığında, arkadaşlık ilişkisi iyi olanların arkadaşlık ilişkisi düzeyi ortalaması 2,87, arkadaşlık ilişkisi kararsızım olanların arkadaşlık ilişkisi düzeyi ortalaması 3,45 olarak bulunmuştur. İyi ile kötü arkadaşlık ilişkisi gruplarında p değeri 0,05 den küçük ($p=0,010<0,05$) olduğundan gruplar arasında anlamlı bir farklılık vardır. Tablo 46'ya bakıldığında, arkadaşlık ilişkisi iyi olanların arkadaşlık ilişkisi düzeyi ortalaması 2,87, arkadaşlık ilişkisi kötü olanların arkadaşlık ilişkisi düzeyi ortalaması 3,66 olarak bulunmuştur.

3. Korelasyon ve Regresyon Analizlerine İlişkin Bulgular

Bu bölümde katılımcıların sosyal görünüş kaygısı ölçeği puanı, üç boyutlu bağlanma stilleri ölçeği alt boyutları (Güvenli, Kaçınan, Kaygılı Kararsız) puanları arasındaki ilişkiyi ortaya koymak amacıyla korelasyon analizi yapılmıştır. Ardından üç boyutlu bağlanma stilleri ölçeği alt boyutlarından elde edilen puanların sosyal görünüş kaygısını ne kadar açıkladığını tespit etmek üzere çoklu regresyon analizi yapılmıştır.

21.Katılımcıların sosyal görünüş kaygısı puanı ve üç boyutlu bağlanma stili alt boyut puanlarına ilişkin korelasyon katsayıları sonuçları Tablo 47'de gösterilmiştir.

Tablo 47

Öğrencilerin sosyal görünüş kaygısı puanı ve üç boyutlu bağlanma stili alt boyut puanlarına ilişkin korelasyon katsayıları analizi sonuçları

Karşılaştırmalar	İlişki Düzeyi	p	N
SGK - GBS	-,357**	0	454
SGK - KBS	,146**	0,002	454
SGK - KKBS	,478**	0	454
GBS - KBS	-,129**	0,006	454
GBS - KKBS	-,244**	0	454
KBS - KKBS	,406**	0	454

***p<0.05**

Tablo 47’de görüldüğü gibi, katılımcıların sosyal görünüş kaygısı puanı, üç boyutlu bağlanma stili ölçeği alt boyutlarından güvenli bağlanma stili, kaçınan bağlanma stili ve kaygılı-kararsız bağlanma stili puanları arasında ilişki olup olmadığını belirlemek üzere yapılan korelasyon analizi sonucunda puanların tamamında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Puanlar arasındaki ilişki yön ve düzeyleri incelendiğinde;

Sosyal görünüş kaygısı ile güvenli bağlanma stili puanları arasında negatif yönlü %35 düzeyinde anlamlı bir ilişkinin olduğu görülmektedir ($r_{SGK-GBS} = 0$, $p<0,05$). Sosyal görünüş kaygısı ile kaçınan bağlanma stili puanları arasında pozitif yönlü %14 anlamlı bir ilişkinin olduğu görülmektedir. ($r_{SGK-KBS} = 0,002$, $p<0,05$). Sosyal görünüş kaygısı ile kaygılı-kararsız bağlanma stili puanları arasında pozitif yönlü %47 anlamlı bir ilişkinin olduğu görülmektedir ($r_{SGK-KKBS} = 0,000$, $p<0,05$). Güvenli bağlanma stili ile kaçınan bağlanma stili puanları arasında negatif yönlü %12 anlamlı bir ilişkinin olduğu görülmektedir ($r_{GBS-KBS} = 0,006$, $p<0,05$). Güvenli bağlanma stili ile kaygılı-kararsız bağlanma stili puanları arasında negatif yönlü %24 anlamlı bir ilişkinin olduğu görülmektedir ($r_{GBS-KKBS} = 0,000$, $p<0,05$). Kaçınan bağlanma stili ile kaygılı-kararsız bağlanma stili puanları arasında pozitif yönlü %40 anlamlı bir ilişkinin olduğu görülmektedir ($r_{KBS-KKBS} = 0,000$, $p<0,05$).

Ölçek puanları arasındaki ilişki düzeyleri incelenmiş olup faktörlerin arasında anlamlı bir ilişkinin olması her bir faktörün birbirini etkilediğini göstermektedir. Buna göre sosyal görünüş kaygı düzeyini etkileyen üç boyutlu bağlanma stilleri alt boyutlarının etki düzeyini tespit etmek için regresyon analizi yapılmıştır.

22. Katılımcıların sosyal görünüş kaygı puanını etkileyen üç boyutlu bağlanma stili alt boyut puanlarına ilişkin etki analizi ANOVA testi sonuçları Tablo 48’de gösterilmiştir.

Tablo 48
GBS, KBS ve KKBS puanlarının SGK puanına etki analizi anova testi

Model	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p
Regresyon	105,180	3	35,060	62,345	0,000
Kalıntı	253,061	450	,562		
Toplam	358,241	453			

Yordanan Değişken: SGK

Yordayıcı Değişkenler: Sabit, KKBS, GBS, KBS

Tablo 48’de üç boyutlu bağlanma stilleri alt boyut puanlarının öğrencilerin sosyal görünüş kaygı düzeyi puanına etkisi verilmiştir. Tabloya göre öğrencilerin GBS, KBS, KKBS puanlarının öğrencilerin sosyal görünüş kaygı puanına etkisinin olduğu görülmektedir ($p=0,000<0,05$). Sosyal görünüş kaygı puanı düzeyine diğer alt boyut puanlarının etkilerinin dereceleri ve yönü aşağıdaki tabloda verilmiştir. Yordanan değişkeni açıklayan yordayıcı değişkenlerin etki düzeyleri ve yönleri için regresyon modeli oluşturulmuştur.

23. Katılımcıların sosyal görünüş kaygı puanını etkileyen üç boyutlu bağlanma stili alt boyut puanlarına ilişkin regresyon analizi sonuçları Tablo 49’da gösterilmiştir.

Tablo 49
Katılımcıların GBS, KBS ve KKBS puanlarının SGK puanını yordama gücüne ilişkin regresyon analizi sonuçları

Alt Boyutlar	B	Std. Hata	Beta	t	p
--------------	---	--------------	------	---	---

Sabit	2,466	,284		8,691	0,000
GBS	-,351	,056	-,258	-6,304	0,000
KBS	-,078	,051	-,067	-1,547	,122
KKBS	,414	,042	,442	9,972	0,000
R=0,542 R ² = 0,294					

Yordanan Değişken: SGK

Yordayıcı Değişken: GBS, KBS, KKBS

Tablo 49’da görüldüğü gibi, yapılan regresyon analizine ilişkin t testi sonuçları incelendiğinde, güvenli bağlanma stili ($t = -6,304$, $p < 0.05$) puanının sosyal görünüş kaygısı puanının anlamlı bir yordayıcısı olduğu bulunmuştur. Standartlaştırılmış regresyon katsayıları (β) beta incelendiğinde, güvenli bağlanma stili puanı sosyal görünüş kaygısı puanını negatif yönde ve anlamlı olarak yordamaktadır (β_{GBS} : $-,258$, $p < .05$). Güvenli bağlanma stili puanı için standartlaştırılmamış eğitim katsayısı (b)= $-,351$ değerine eşittir. Bu değer diğer alt boyutlara ilişkin puanlar kontrol altına alındıktan sonra, güvenli bağlanma stili puanındaki bir birimlik azalışın sosyal görünüş kaygı puanını $-,351$ birim artırmaya eğilimli olduğunu göstermektedir.

Bir diğer alt boyut olan Kaçınan bağlanma stili puanının ($t = -1,574$, $p > 0.05$) sosyal görünüş kaygısı puanını anlamlı bir şekilde yordamadığı görülmüştür (β_{KBS} : $-,067$, $p > .05$).

Kaygılı-kararsız bağlanma stili puanının ($t = 9,972$, $p < 0.05$) sosyal görünüş kaygısı puanının anlamlı bir yordayıcısı olduğu bulunmuştur. Standartlaştırılmış regresyon katsayıları (β) beta incelendiğinde, kaygılı-kararsız bağlanma stili puanı sosyal görünüş kaygısı puanını pozitif yönde ve anlamlı olarak yordamaktadır (β_{KKBS} : $,442$ $p < .05$). Kaygılı-kararsız bağlanma stili puanı için standartlaştırılmamış eğitim katsayısı (b)= $,414$ değerine eşittir. Bu değer diğer alt boyutlara ilişkin puanlar kontrol altına alındıktan sonra, güvenli bağlanma stili puanındaki bir birimlik azalışın sosyal görünüş kaygı puanını $,414$ birim azaltmaya eğilimli olduğunu göstermektedir.

Sonuçlara göre üniversite öğrencilerinin üç boyutlu bağlanma stilleri alt boyut puanları, sosyal görünüş kaygısı puanlarındaki toplam varyansın %29'unu açıklamaktadır.

Yapılan regresyon analizinin sonucuna göre oluşturulan regresyon modeli aşağıda verilmiştir:

$$\text{Sosyal Görünüş Kaygısı} = 2,466 + \text{GBS} * (-0,351) + \text{KKBS} * 0,414$$

IV. BÖLÜM

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Çalışmanın bu bölümünde, yapılan veri analizleri sonucunda elde edilen bulgular alan yazındaki araştırmalar ile karşılaştırılarak tartışılmıştır. Çalışmadan elde edilen sonuçlara göre bazı önerilerde bulunulmuştur.

1. Sonuç ve Tartışma

1.1. Sosyal Görünüş Kaygısı ve Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri Alt Boyutlarının Değişkenlere Göre Farklılaşmasına İlişkin Sonuçların Tartışılması

Araştırmanın alt problemlerinden ilki “Üniversite öğrencilerinin sosyal görünüş kaygısından elde edilen puanlar; cinsiyet, yaş, ailenin gelir düzeyi, bölüm türü, sınıf düzeyi, ders başarısı, yaşanılan yer, aile yapısı, anne-baba tutumları, anne-baba yaşama durumu, kardeş sayısı, doğum sırası, anne eğitim düzeyi, baba eğitim düzeyi, özgüven düzeyi, fiziksel görünüşü değerlendirme, arkadaşlık ilişkileri, uzaktan eğitimde gönüllü olarak kamera açıp açmama ve maske takmanın görünüşe etkisi değişkenlerine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?” sorusudur. Bu problem doğrultusunda;

Üniversite öğrencilerinin sosyal görünüş kaygısının cinsiyet değişkenine anlamlı olarak farklılaşmadığı ancak kadınların puan ortalamalarının erkeklerden daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Alan yazın incelendiğinde yapılan birçok çalışmada da cinsiyet değişkeni açısından anlamlı bir farklılık bulunmadığı görülmüştür (Erdoğan, 2018; Çakmak, 2018; Temel, 2018; Telli ve Ünal, 2016; Koparan ve ark.,2010; Bayram, 2019; Varol Kalemoğlu ve ark, 2014). Bu çalışmalar araştırmanın bulgusunu destekler niteliktedir. Doğan (2009), Kılıç (2015), Soylu, Atik ve Öçalan (2017) ve Alemdağ ve Öncü (2015) tarafından yapılan çalışmalarda ise erkeklerin sosyal görünüş kaygı puanlarının kadınlardan daha yüksek çıktığı görülmüştür. Buna sebep olarak erkeklere yüklenen toplumsal rollerin onlardan daha atılgan olmalarının beklenilmesi olarak değerlendirmişlerdir (Doğan, 2009). Aynur

(2020) tarafından beliren yetişkinlik dönemindeki bireylerle yapılan çalışmada ise kadınların sosyal görünüş kaygılarının erkeklerden daha yüksek olduğu bulunmuştur. Şimşir, Seki ve Dilmaç (2019) tarafından sosyal görünüş kaygısında cinsiyet farklılıklarıyla ilgili araştırmaları ele alan metaanaliz çalışmasında da çelişkili sonuçların elde edildiği görülmüştür. Bu araştırmaların sonuçlarından yola çıkarak alan yazında cinsiyet değişkenine göre farklılığın tutarlı olmadığı görülmektedir. Bunun sebebi yapılan çalışmaların farklı örneklem gruplarından elde edilmesi olabilir.

Üniversite öğrencilerinin sosyal görünüş kaygısının yaş değişkenine göre anlamlı olarak farklılaşmadığı fakat 21-22 yaş aralığındaki katılımcıların puan ortalamasının diğerlerinden daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Alan yazın incelendiğinde araştırmadan elde edilen bulgular ile paralellik gösteren çalışmalar (Temel, 2018; Kaymak, 2019) olduğu gibi farklı sonuçlar elde eden çalışmalar da mevcuttur. Telli ve Ünal'ın (2016) üniversite öğrencilerinde yaptığı çalışmada sosyal görünüş kaygısının yaşa göre farklılaştığı bulunmuştur. Ebem'in (2019) lise öğrencileri üzerine yaptığı çalışmada da yaş değişkenine göre sosyal görünüş kaygısının anlamlı şekilde farklılaştığı tespit edilmiştir. Bu çalışmada yaş grupları birbirine çok yakın olduğundan (18 ve altı, 19-20, 21-22, 23 ve üzeri) alan yazından farklı sonuçlar elde edilmiş olabilir.

Üniversite öğrencilerinin sosyal görünüş kaygısı *aile gelir düzeyi* değişkenine göre anlamlı olarak farklılaşmaktadır. İyi-Orta ile İyi-Kötü aile gelirleri arasında anlamlı farklılık olduğu, iyi ile orta grupları arasındaki farklılığın orta lehine iyi ile kötü grupları arasındaki farklılığın kötü lehine olduğu saptanmıştır. Bir başka ifadeyle aile gelir düzeyi azaldıkça sosyal görünüş kaygısının arttığı söylenebilir. Alan yazında (Kaymak, 2019; Telli ve Ünal, 2016; Temel, 2018; Tekeli, 2017) üniversite öğrencileriyle yapılan çalışmalarda ve Ebem'in (2019) ile Çetinkaya, Gülaçtı ve Çiftci'nin (2019) lise öğrencileriyle yaptıkları çalışmalarda aile gelir düzeyine göre farklılık bulunmamıştır. Ancak Alemdağ'ın (2013) çalışmasında bu çalışmanın bulgularıyla benzer şekilde, öğrencilerin aile gelir düzeyi arttıkça sosyal görünüş kaygısının azaldığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuç bu araştırmanın

bulgularını destekler niteliktedir. Aile gelir düzeyi düşük olan öğrencilerin belirli bir sosyal çevre ile kısıtlanması ve sosyal imkânlardan yeterince faydalanamaması, istediği herhangi bir şeyi kolaylıkla alamamasından dolayı sosyal görünüş kaygı puanının daha yüksek çıktığı söylenebilir.

Üniversite öğrencilerinin sosyal görünüş kaygısının *bölüm türü* değişkenine göre anlamlı olarak farklılaşmadığı ancak Beden Eğitimi ve Spor Bölümünde okuyan öğrencilerin sosyal görünüş kaygısı puan ortalamalarının diğer bölümlerden daha az olduğu bulunmuştur. Bu çalışmada örneklem grubu Eğitim Fakültesinin 8 farklı bölümünde okuyan öğrencilerden oluşmaktadır. Alan yazın incelendiğinde benzer şekilde Alemdağ ve Öncü'nün (2015) öğretmen adaylarıyla yaptığı bir araştırmada sosyal görünüş kaygısının Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bölümünde diğer Eğitim Fakültesi bölümlerinden daha az olduğu bulunmuştur. Fakat bunun yanında bu çalışmanın bulgusunu destekleyecek nitelikte Yıldırım ve ark. (2011) yaptıkları çalışmada öğretmen adaylarının sosyal kaygı düzeylerinde bölümlere göre önemli farklılığın olmadığını saptamışlardır.

Üniversite öğrencilerinin sosyal görünüş kaygısı *sınıf düzeyi* değişkenine göre anlamlı olarak farklılaşmadığı ancak 1.sınıfta okuyan öğrencilerin puan ortalamalarının diğer sınıflara göre daha düşük olduğu tespit edilmiştir. Alan yazın incelendiğinde Alemdağ ve Öncü'nün (2015) üniversite öğrencileriyle yaptığı çalışmada 1. ve 2. sınıftaki öğrencilerin sosyal görünüş kaygısı puan ortalamalarının 3. ve 4. sınıftaki öğrencilerden daha yüksek olduğu bulunmuştur. Farklı bir çalışmada Yıldırım ve ark. (2011) üniversiteye yeni başlayan birinci sınıf öğretmen adaylarının sosyal kaygı düzeyinin dördüncü sınıf öğretmen adaylarına göre daha yüksek olduğunu saptamışlardır. Şahin'in (2019) çalışmasında ise 1. Sınıfta okuyan öğrencilerin sosyal görünüş kaygısı 2., 3. ve 4.sınıfta okuyan öğrencilerden daha yüksek bulunmuştur. Alan yazındaki araştırmalara bakıldığında tutarlılığın olmadığı görülmektedir. Buradaki tutarsızlığın hedef kitleden kaynaklandığı düşünülmektedir. Araştırmanın örneklem grubundaki 1.sınıf öğrencilerinin hâlihazırda uzaktan eğitime devam etmesi henüz üniversite ortamını görmemiş olması bunda etkili olabilir.

Üniversite öğrencilerinin sosyal görünüş kaygısının *ders başarısı* değişkenine göre anlamlı olarak farklılaşmadığı fakat ders başarısı düşük olanların puan ortalamasının diğerlerinden daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Yapılan alan yazı incelemesinde Çetinkaya, Gülaçtı ve Çiftci'nin (2019) lise öğrencileriyle yaptığı çalışmada algılanan okul başarısına göre anlamlı farklılık göstermediği görülmüştür. Alemdağ'ın (2013) üniversite öğrencileriyle yaptığı çalışmasında ise akademik ders başarısının arttıkça sosyal görünüş kaygısının azaldığı görülmüştür. Akademik başarı düzeyi düşük olan öğrencilerin görünüşüne önem vermesi ve bununla ilgili kaygı yaşıyor olması (Alemdağ, 2013) yorumu yapılsa da yapılan bu araştırmada anlamlı farklılık bulunamamıştır. Bunda öğrencilerin uzaktan eğitim sürecinde olması etkili olmuş olabilir.

Üniversite öğrencilerinin sosyal görünüş kaygısının *yaşanılan yer* değişkenine göre anlamlı olarak farklılaşmadığı fakat üniversiteye başlayana kadar çoğunlukla yaşadığı yer köy olanların puan ortalamasının diğer gruplardan yüksek olduğu görülmüştür. Alan yazın incelendiğinde öğrencilerin üniversiteye başlayana kadar yaşamının çoğunu geçirdiği yer ile sosyal görünüş kaygısının anlamlı olarak farklılaştığı çalışmalara rastlanırken farklılaşmadığı çalışmalar da bulunmuştur. Şahin (2019) çalışmasında yaşanılan yer değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Kılıç'ın (2015) yaptığı çalışmada ise büyükşehirde yaşayanların sosyal görünüş kaygısı köyde ve şehirde yaşayanlardan daha düşük bulunmuştur. Alemdağ (2013) ve Yüceant'ın (2013) yaptığı çalışmalarda da benzer sonuçlar elde edilmiştir. Yaşam alanı ile sosyal imkânların, sosyal çevrenin değişmesi köy ve büyükşehirde olan imkânların farklı olmasından dolayı ayrıca yaşamının büyük çoğunluğunu köyde geçirenlerin şehir ortamına uyum sağlamada zorluk yaşamasından sosyal görünüş kaygısı yaşam yeri köy olanlarda daha yüksek çıkabilir. Ancak yine de bu çalışmada bir farklılaşma görülmediğinden alan yazın ile bu araştırmanın sonuçları paralellik göstermemektedir.

Üniversite öğrencilerinin sosyal görünüş kaygısının *aile yapısı* değişkenine göre anlamlı olarak farklılaşmadığı ancak tek ebeveynli (anne ve baba ayrı/boşanmış) aile yapısı puan ortalamalarının diğer aile yapısı puan

ortalamlarından yüksek olduğu görülmüştür. Alan yazın incelendiğinde Kılıç ve Karakuş'un (2016) çalışmasında çekirdek aile ile geniş aile arasında geniş aile lehine anlamlı bir fark bulunmuştur. Buna göre sosyal görünüş kaygısının geniş aile içinde yetişen bireylerde yüksek çıkması bu bireylerin geniş aile içerisinde birçok kişinin söz hakkı olmasından dolayı kendilerini ifade etmekte problem yaşadıkları dolayısıyla üniversite ortamında da yeni bir çevre kurarken yaşadıkları güçlüklerden birisi olarak değerlendirilmiştir. Araştırmanın sonuçları bu çalışmanın bulguları ile benzerlik göstermemektedir.

Üniversite öğrencilerinin sosyal görünüş kaygısı *anne tutumu-baba tutumu* değişkenine göre anlamlı olarak farklılaşmaktadır. Anne tutumunda farklılığın demokratik ile ilgisiz anne tutumunda ve ilgisiz anne lehine ve koruyucu ile ilgisiz anne tutumunda ve yine ilgisiz anne tutumunda olduğu görülmektedir. Bir başka ifadeyle anne tutumu ilgisiz olan öğrencilerin sosyal görünüş kaygısı daha yüksek bulunmuştur. Baba tutumunda ilgisiz baba tutumu puan ortalamasının diğer baba tutumlarına göre sosyal görünüş kaygı puanının daha yüksek olduğu ve demokratik baba tutumu puan ortalamasının da diğer baba tutumlarından daha düşük olduğu bulunmuştur. Bir başka ifadeyle demokratik baba tutumuna sahip katılımcıların sosyal görünüş kaygısı ilgisiz, koruyucu ve otoriter baba tutumlarından daha düşüktür. Dinç Altun (2016) da benzer şekilde lise öğrencilerinde yaptığı çalışmada demokratik anne-baba tutumuna sahip bireylerin sosyal görünüş kaygısının diğer tutum alt gruplarından düşük olduğunu bulmuştur. Lise öğrencileri üzerine yapılan bir diğer çalışmada ise Çetinkaya, Gülaçtı ve Çiftçi (2019) öğrencilerin anne-baba tutumlarıyla sosyal görünüş kaygısı arasında anlamlı bir farklılık tespit etmemiştir.

Üniversite öğrencilerinin sosyal görünüş kaygısı *anne-baba yaşama durumu* değişkenine göre anlamlı olarak farklılaşmadığı ancak ebeveynlerden her ikisinin de yaşamadığı durumdaki puan ortalamalarının diğerlerinden daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Yapılan alan yazı taramasında sosyal görünüş kaygısı ile anne-baba yaşama durumu arasındaki farklılığı araştıran veya verilerin kıyaslanabileceği benzer bir çalışmaya rastlanmamıştır.

Üniversite öğrencilerinin sosyal görünüş kaygısı *kardeş sayısı* değişkenine göre anlamlı olarak farklılaşmadığı fakat tek çocuk olanların sosyal görünüş kaygısı puan ortalamalarının diğer kardeş sayılarından daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Alan yazın incelendiğinde Şahin (2019) da benzer şekilde kardeş sayısına göre anlamlı bir farklılık bulamamıştır. Çetinkaya, Gülaçtı ve Çiftçi'nin (2019) lise öğrencileriyle yaptığı çalışmada da kardeş sayısına göre anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Tek çocuklardaki popüler anlayış, öz kontrol, bağımlılık ve bencil davranış gibi istenmeyen özelliklere sahip olmasıdır. Fakat araştırmacılar bu anlayışın tersine tek çocuklardaki başarı, olumlu kişilik gibi daha pozitif özelliklere vurgu yapmaktadır (Falbo ve Poston, 1993; Ji ve Jing, 1996'dan akt. Santrock, 2015). Çalışmanın kardeş sayısına göre farklılaşmamasının sebebi araştırmalarda değişen bu anlayıştan kaynaklı olabilir.

Üniversite öğrencilerinin sosyal görünüş kaygısının *doğum sırası* değişkenine göre anlamlı olarak farklılaşmadığı fakat doğum sırası üçüncü olan katılımcıların sosyal görünüş kaygısı puan ortalamasının diğer doğum sıralarından daha yüksek olduğu bulunmuştur. Çetinkaya, Gülaçtı ve Çiftçi (2019) ile Dinç Altun'un (2016) lise öğrencilerinde yaptıkları çalışmalarda bu çalışmanın bulgusunu destekleyecek nitelikte anlamlı bir farklılığa ulaşamamıştır. Doğum sırası değişkenine göre sosyal görünüş kaygısının farklılaşmamasının sebebi, davranışı etkileyen (genetik, okul, akran, aile etkisi, kültürel faktörler, sosyoekonomik faktörler) birçok önemli faktörün varlığından dolayı yalnızca doğum sırasının davranışı yordama gücünün düşük olması (Santrock, 2015) olabilir.

Üniversite öğrencilerinin sosyal görünüş kaygısının *anne eğitim düzeyi* değişkenine göre anlamlı olarak farklılaşmadığı fakat annesi üniversiteden mezun olanların puan ortalamalarının diğerlerinden daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Alan yazın incelendiğinde Şahin'in (2019) üniversite öğrencileri ile Çetinkaya, Gülaçtı ve Çiftçi'nin (2019) lise öğrencileriyle yaptıkları çalışmalarda benzer şekilde anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Karaşar'ın (2011) öğretmen adaylarıyla yaptığı çalışmada ise anne eğitim düzeyi düşük olan katılımcıların sosyal kaygısı daha yüksek bulunmuştur. Çocuğun sosyalleşmesinde anne eğitim düzeyinin

önemli olduğunu söyleyen araştırma (Karaşar, 2011) ile bu çalışmanın bulgularının paralellik göstermediği söylenebilir. Diğer yandan günümüzde üniversitede okuyan genç yetişkin bireylerin kendini bireysel olarak ifade ettiği, üniversite yaşantısını çoğunlukla aileden uzakta tek başına yaşadığı düşünülürse anne eğitim düzeyinin katılımcıların sosyal görünüş kaygısını etkilemeyeceği yorumu yapılabilir.

Üniversite öğrencilerinin sosyal görünüş kaygısının *baba eğitim düzeyi* değişkenine göre anlamlı olarak farklılaşmadığı fakat babası üniversite mezunu olanların puan ortalamalarının diğer gruplardan daha yüksek olduğu bulunmuştur. Alan yazında Karaşar (2011) ve Göktürk'ün (2011) yaptığı araştırmalarda baba eğitim düzeyi açısından sosyal görünüş kaygısı puanlarında anlamlı farklılık bulunmuştur. Babası ilkokul mezunu olanların sosyal kaygı puanının babası lise mezunu olan öğrencilerden daha yüksek olduğu görülmüştür. Şahin (2019) ve Çetinkaya, Gülaçtı ve Çiftçi'nin (2019) çalışmasında ise baba eğitim düzeyi arttıkça sosyal görünüş kaygısının arttığı görülmüştür. Araştırmanın bulguları ile alan yazının paralellik göstermediği söylenebilir.

Üniversite öğrencilerinin sosyal görünüş kaygısı *özgüven düzeyi* değişkenine göre anlamlı olarak farklılaşmaktadır. Özgüven düzeyi düşük olan öğrencilerin sosyal görünüş kaygı puan ortalaması özgüven düzeyi yüksek olan öğrencilerden daha yüksek bulunmuştur. Alan yazın incelendiğinde Çetinkaya, Gülaçtı ve Çiftçi'nin (2019) lise öğrencilerinde sosyal görünüş kaygısını inceledikleri çalışmada bu çalışmanın bulgularını destekleyecek nitelikte anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Benzer bir araştırma da Dinç Altun (2016) tarafından yapılmış ve çalışmanın bulgularıyla örtüşen benzer bir sonuca ulaşılmıştır. Özgüven düzeyi düşük olan bireylerin sosyal ortamlarda zorluk yaşayacağı bundan dolayı kaygının da beraberinde geleceği düşünülmektedir. Bu durum özgüven düzeyi düşük öğrencileri sosyal kaygının bir alt türü olarak bilinen sosyal görünüş kaygısına da daha açık hale getirebilir.

Üniversite öğrencilerinin sosyal görünüş kaygısı *fiziksel görünüşü değerlendirme* değişkenine göre anlamlı olarak farklılaşmaktadır. Fiziksel görünüşünü hiç beğenmeyen öğrencilerin sosyal görünüş kaygı puan ortalamaları

beğenmeyen, kararsız, beğenen ve çok beğenen öğrencilerden daha yüksek bulunmuştur. Bu bulguyu destekler nitelikte Çetinkaya, Gülaçtı ve Çiftçi'nin (2019) lise öğrencileri ile yaptığı çalışmaya ulaşılmıştır. Fiziksel görünüşü değerlendirmeye göre sosyal görünüş kaygısının hem lisede hem de üniversitede benzer sonuçlar verdiği söylenebilir. Ayrıca sosyal görünüş kaygısının olumsuz beden imajından kaynaklandığı (Doğan, 2009) göz önüne alındığında araştırma sonuçlarının alan yazında konu ile ilgili yapılmış çalışmalarla birbirini destekler nitelikte olduğunu söylemek mümkündür.

Üniversite öğrencilerinde sosyal görünüş kaygısının *maske takmanın görünüşe etkisi* değişkenine göre anlamlı olarak farklılaşmadığı fakat maske takmanın görünüşe olumsuz etkisi olduğunu düşünenlerin puan ortalamalarının daha yüksek olduğu bulunmuştur. Alan yazın incelendiğinde maske takmanın görünüşe etkisi ile sosyal görünüş kaygısı arasındaki farklılaşmayı araştıran ve sonuçların karşılaştırılabileceği bir araştırmaya rastlanmamıştır. Maske takmanın görünüşe olumsuz etkisinin sosyal görünüş kaygısına göre farklılaşmamasının sebebi yaşanan pandemi sürecinden dolayı maske takmanın zorunlu hale gelmesi ve bireylerin bu durumu kanıksamış olması olabilir.

Üniversite öğrencilerinin sosyal görünüş kaygısının *uzaktan eğitim sürecinde gönüllü olarak kamera açma* değişkenine göre anlamlı olarak farklılaştığı tespit edilmiştir. Uzaktan eğitim sürecinde gönüllü olarak kamera açmayanların puan ortalaması kamera açanlardan daha yüksek bulunmuştur. Bir başka ifadeyle uzaktan eğitim sürecinde gönüllü olarak kamera açmayanların sosyal görünüş kaygı puanı daha yüksektir. Alan yazında bu farklılığı araştıran benzer bir içeriğe sahip çalışmaya rastlanmamıştır. Elde edilen bu sonuç sosyal görünüş kaygısı yüksek olan bireylerin diğer insanlar tarafından izlenme olasılığının olduğu çevrimiçi uzaktan eğitim gibi durumlarda geri çekilmesine ve kamera açmamasına sebep olmuş olabilir.

Araştırmanın alt problemlerindenden ikincisi “*Üniversite öğrencilerinin üç boyutlu bağlanma stilleri alt boyutlarından (güvenli, kaçınan, kaygılı-kararsız) elde edilen puanlar; cinsiyet, yaş, ailenin gelir düzeyi, bölüm türü, sınıf düzeyi, ders başarısı, yaşanan yer, aile yapısı, anne-baba tutumları, anne-baba yaşama durumu,*

kardeş sayısı, doğum sırası, anne eğitim düzeyi, baba eğitim düzeyi, özgüven düzeyi, fiziksel görünüşü değerlendirme ve arkadaşlık ilişkileri değişkenlerine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?” sorusudur. Bu problem doğrultusunda;

Üniversite öğrencilerinin üç boyutlu bağlanma stili alt boyutlarından güvenli, kaçınan ve kaygılı-kararsız bağlanma stillerinin *cinsiyet* değişkenine göre anlamlı olarak farklılaşmadığı ancak güvenli bağlanma stili ve kaçınan bağlanma stilinde erkeklerin puan ortalamasının, kaygılı-kararsız bağlanma stilinde ise kadınların puan ortalamasının daha yüksek olduğu bulunmuştur. Gül (2017), Geniş Evirgen (2017), Işınsoy (2003), Bartholomew ve Horowitz (1991), Küçük (2016), Kandaz (2018), Kılıç (2010), Doğan ve ark. (2012), Göçener (2010), Haleplioglu (2017), Gezer (2001) de benzer şekilde anlamlı farklılık bulmamıştır. Bununla birlikte cinsiyette farklılık bulan araştırmalar da vardır (Tutarel-Kışlak ve Çavuşoğlu, 2006). Yaman'ın (2019) çalışmasında güvenli bağlanma ile kaçınan bağlanma arasında cinsiyete göre fark görülmezken kaygılı-kararsız bağlanma stili kadınlara lehine farklılaştığı görülmüştür. Erözkan'ın (2011) çalışmasında erkek öğrencilerin kadın öğrencilere göre daha güvenli, kadın öğrencilerin de erkek öğrencilere göre daha korkulu bağlanma stiline sahip olduğu bulunmuştur. Bilge'nin (2019) çalışmasında ise güvenli bağlanma puanlarının kadın öğrenciler lehine, kaçınan bağlanmanın erkek öğrenciler lehine farklılaştığı, kaygılı-kararsız bağlanmada ise anlamlı bir farklılaşma olmadığı saptanmıştır. Alan yazındaki bu farklılığın katılımcı grupların farklılığı ve büyüklüğünden kaynaklandığı söylenebilir. Bununla birlikte alan yazında çoğunlukla cinsiyete göre anlamlı farklılığın bulunmadığı çalışmalar da göz önüne alındığında içinde bulunduğumuz toplum itibarıyla ebeveynlerin çocukların bağlanma gereksinimini cinsiyet ayırt etmeksizin karşıladığı düşünülebilir.

Üniversite öğrencilerinin üç boyutlu bağlanma stili alt boyutlarından güvenli, kaçınan ve kaygılı-kararsız bağlanma stillerinin *yaş* değişkenine göre anlamlı olarak farklılaşmadığı fakat güvenli bağlanma stilinde 23 ve üzeri yaş grubunun puan ortalamasının diğer yaş aralıklarından, kaçınan ve kaygılı-kararsız bağlanma stilinde 21-22 yaş grubunun puan ortalamasının diğer yaş aralıklarından daha yüksek çıktığı tespit edilmiştir. Alan yazın incelendiğinde Kandaz'ın (2018) çalışmasında bireylerin

yaşları arttıkça güvenli bağlanma puanlarının da artmakta olduğu görülmüştür. Atabay (2019), Bilge (2019) ve Erözkan'ın (2011) üniversite öğrencileriyle yaptıkları çalışmalarında ise anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Demir'in (2017) yaptığı çalışmada ise öğrencilerin yaşları arttıkça kayıtsız(kaçınan) bağlanmanın arttığı görülmüştür. Alan yazında incelenen çalışmaların ve bu araştırmanın sonuçlarının farklı olmasının sebebi yaş gruplarının birbirinden farklı olması ve bu çalışmadaki yaş aralıklarının birbirine çok yakın olması olabilir.

Üniversite öğrencilerinin üç boyutlu bağlanma stili alt boyutlarından güvenli, kaçınan ve kaygılı-kararsız bağlanma stillerinin *aile gelir düzeyi* değişkenine göre kaçınan ve kaygılı-kararsız bağlanma stillerinde anlamlı farklılaşma olduğu bulunmuştur. Kaçınan bağlanma stili ve kaygılı-kararsız bağlanma stiline aile gelir düzeyi kötü olanların iyi ve orta gelir düzeyine göre puan ortalaması daha yüksek bulunmuştur. Keskin (2007), Kılıç (2010) ve Onur (2006) da aile gelir düzeyine göre bağlanma stillerinde farklılık bulmuş, güvenli bağlanma stili puanının aile gelir düzeyi iyi ve orta olanlarda daha yüksek olduğunu saptamıştır. Bununla birlikte anlamlı farklılığın bulunmadığı çalışmalar da alan yazında mevcuttur (Keler, 2008; Gül, 2017). Bağlanma stillerinde aile gelir düzeyine göre çıkan farklılığın, gelir düzeyi kötü olan ailelerin ekonomik problemlerinden dolayı önceliklerinin ev geçindirme, maddi problemlerden dolayı oluşan kaygılar olduğu düşünülmekte çocukların ev içerisinde güvenli hissedecekleri bir ortamın olmamasından kaynaklandığı söylenebilir.

Üniversite öğrencilerinin üç boyutlu bağlanma stili alt boyutlarından güvenli, kaçınan ve kaygılı-kararsız bağlanma stillerinin *bölüm türü* değişkenine göre anlamlı olarak farklılaşmadığı ancak güvenli bağlanma stiline Yabancı Diller Eğitimi Bölümünde okuyanların, kaçınan bağlanma stiline Beden Eğitimi ve Spor bölümünde okuyanların, kaygılı-kararsız bağlanma stiline ise Güzel Sanatlar Bölümünde okuyanların puan ortalamasının diğer bölümlerden daha yüksek olduğu görülmüştür. Alan yazın incelendiğinde verilerin kıyaslanabileceği benzer içerikte çalışmalara rastlanmamıştır. Sonuçların karşılaştırılabilmesi için benzer araştırmaların yapılmasına ihtiyaç duyulabilir.

Üniversite öğrencilerinin üç boyutlu bağlanma stili alt boyutlarından güvenli, kaçınan ve kaygılı-kararsız bağlanma stillerinin *sınıf düzeyi* değişkenine göre anlamlı olarak farklılaşmadığı ancak güvenli bağlanma stilinde dördüncü sınıfta okuyanların, kaçınan bağlanma stilinde üçüncü sınıfta okuyanların ve kaygılı-kararsız bağlanma stilinde ikinci sınıfta okuyanların puan ortalamaları daha yüksek bulunmuştur. Gül (2017), Dede (2015) ve Erözkan (2011) tarafından yapılan çalışmalarda da benzer şekilde anlamlı bir fark bulunmamıştır. Bu bilgiler doğrultusunda araştırmamızın bulgularının alan yazın ile paralellik gösterdiği savunulabilir. Bağlanmanın erken çocukluk döneminden itibaren oluştuğu ve çocukluk dönemindeki bağlanma ile ilgili deneyimlerin ileriki yaşları etkilediği Bowlby (1988) göz önüne alındığında sınıf düzeyi bakımından değişiklik olmamasının sebebi bağlanmanın erken dönemde sağlıklı bir şekilde kurulmuş olması olabilir.

Üniversite öğrencilerinin üç boyutlu bağlanma stili alt boyutlarından güvenli, kaçınan ve kaygılı-kararsız bağlanma stillerinin *ders başarısı* değişkenine göre kaçınan bağlanma stilinde anlamlı olarak farklılaştığı diğer bağlanma stillerinde anlamlı olarak farklılaşmadığı görülmektedir. Kaçınan bağlanma stilinde düşük ders başarısına sahip katılımcıların puan ortalamasının orta ve yüksek ders başarısı gruplarından yüksek olduğu bulunmuştur. Alan yazında bağlanma stillerini ders başarısı değişkenine göre inceleyen bir çalışma bulunamamıştır.

Üniversite öğrencilerinin üç boyutlu bağlanma stili alt boyutlarından güvenli, kaçınan ve kaygılı-kararsız bağlanma stillerinin üniversiteye başlayana kadar çoğunlukla *yaşanılan yer* değişkenine göre sadece güvenli bağlanma stilinde anlamlı olarak farklılaşma görüldüğü diğer bağlanma stillerinin anlamlı olarak farklılaşmadığı bulunmuştur. Güvenli bağlanma stilinde köy ile büyükşehirde yaşayanlar arasında büyükşehirde yaşayanların lehine anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Yapılan araştırmalarda küçük yerleşim yerlerinden büyük yerleşim yerlerine doğru gidildikçe benlik saygısının arttığı, sosyokültürel etkinin büyükşehirlerde köye nazaran daha fazla olmasının benlik saygısını olumlu etkilediği (Şahin, 2005) göz önüne alındığında bu araştırmanın paralel sonuçlar ortaya koyduğu

söylenbilir. Alan yazın incelendiğinde Atabay'ın (2019) çalışmasında ise bağlanma stilleri ile çoğunlukla yaşanan yer arasında anlamlı bir ilişki görülmemiştir.

Üniversite öğrencilerinin üç boyutlu bağlanma stili alt boyutlarından güvenli, kaçınan ve kaygılı-kararsız bağlanma stillerinin *aile yapısı* değişkenine göre anlamlı olarak farklılaşmadığı ancak güvenli bağlanma stilinde çekirdek ailenin, kaçınan bağlanma stilinde geniş ailenin, kaygılı-kararsız bağlanma stilinde geniş ailenin puan ortalamasının daha yüksek olduğu bulunmuştur. Alan yazında bağlanma stilleri ile aile yapısı arasındaki farklılığı inceleyen benzer bir çalışmaya rastlanmamıştır.

Üniversite öğrencilerinin üç boyutlu bağlanma stili alt boyutlarından güvenli, kaçınan ve kaygılı-kararsız bağlanma stillerinin *anne-baba tutumları* değişkenine göre anne tutumu değişkeninde kaygılı-kararsız bağlanma stilinde, baba tutumu değişkeninde ise güvenli bağlanma ve kaygılı-kararsız bağlanma stilinde anlamlı farklılık bulunmuştur. Anne tutumuna göre kaygılı-kararsız bağlanma stilinde ilgisiz anne tutumu ile diğer anne tutumları arasında ilgisiz anne lehine anlamlı bir fark görülmektedir. Baba tutumunda ise güvenli bağlanma stilinde demokratik baba ile diğer baba tutumları arasında demokratik baba lehine, kaygılı-kararsız bağlanma stilinde ilgisiz baba lehine anlamlı farklılık saptanmıştır. Erözkan'ın (2011) çalışmasında da anne-baba tutumu değişkeni açısından anlamlı farklılık bulunmuştur. Ebeveynlerinin otoriter tutum sergilediğini düşünen bireylerin diğerlerinden daha korkulu, demokratik tutum sergilediğini düşünenlerin ise diğerlerinden daha güvenli bağlanma geliştirdikleri görülmüştür. İşgör'ün (2017) araştırmasında da algılanan anne-baba tutumu otoriter olan üniversite öğrencilerinin güvenli bağlanma stili puan ortalaması diğer tutum puanlarına göre daha düşük çıkmıştır. Anne-babanın çocuğun ihtiyaçlarını karşılayıp karşılamadığına göre bireyin bağlanma davranışı değişir (Collins ve Read, 1990; Rees, 2011). Aile ortamında anne ve babanın çocuğa olan davranışlarının son derece önemli olması, aile içinde çocuğun fiziksel, duygusal, psikolojik ihtiyaçlarının karşılandığı bir ailede daha güvenli bağlanma geliştirdiği söylenebilir. Aynı şekilde ihtiyaçların karşılanmadığı, çocuğa karşı ilgisiz kalınan, ceza ve baskının olduğu aile ortamlarında ise çocuğun daha kaygılı-kararsız bağlanma gerçekleştirebileceği söylenebilir.

Üniversite öğrencilerinin üç boyutlu bağlanma stili alt boyutlarından güvenli, kaçınan ve kaygılı-kararsız bağlanma stillerinin *anne-baba yaşama durumu* değişkenine göre anlamlı olarak farklılaşmadığı fakat güvenli bağlanma stilinde annesi yaşamayanların, kaçınan ve kaygılı-kararsız bağlanma stilinde anne ve babası yaşamayanların puan ortalaması diğerlerinden yüksek bulunmuştur. Bu araştırmadaki bulguyla paralel olarak Küçük (2016), Bilge (2019) ve Haleplioğlu (2017) da benzer bir sonuç olarak anlamlı bir farklılık bulmamıştır. Bu araştırmada anne-baba yaşama durumuna göre farklılaşma olmamasının sebebi bağlanmanın erken dönemden itibaren kurulan bir bağ olması ve katılımcılara sorulan soruda anne ve/veya babasını kaybeden kişilerin hangi dönemde kaybettiklerine dair bir bilgiye ulaşamayan kapalı uçlu soru sorulmasından kaynaklı olabilir.

Üniversite öğrencilerinin üç boyutlu bağlanma stili alt boyutlarından güvenli, kaçınan ve kaygılı-kararsız bağlanma stillerinin *kardeş sayısı* değişkenine göre kaçınan bağlanma stilinde anlamlı olarak farklılaştığı diğer değişkenlerde anlamlı olarak farklılaşmadığı görülmüştür. Kaçınan bağlanma stilinde farklılığın beş ve üzeri çocuk ile dört çocuk arasında ve dört çocuk lehine olduğu bulunmuştur. Alan yazın incelendiğinde yapılan araştırmaların bu çalışma ile paralellik göstermediği bulunmuştur. Onur (2006) ve Gül (2017) yaptıkları çalışmada kardeş sayısına göre bağlanma stillerinin farklılaşmadığını ortaya koymuştur. Bu çalışmada farklılık ortaya çıkan dört kardeş ile beş ve üzeri kardeş arasındaki aralığın az olması alan yazından farklı bir sonuç çıkmasına sebep olmuş olabilir.

Üniversite öğrencilerinin üç boyutlu bağlanma stili alt boyutlarından güvenli, kaçınan ve kaygılı-kararsız bağlanma stillerinin *doğum sırası* değişkenine göre anlamlı olarak farklılaşmadığı ancak güvenli bağlanma stilinde ilk çocuğun, kaçınan bağlanma stilinde ikinci çocuğun, kaygılı-kararsız bağlanma stilinde ise beş ve üzeri doğum sırasında olanların puan ortalaması diğer doğum sıralarından yüksek bulunmuştur. Alan yazın incelendiğinde İşgör'ün (2017) çalışmasında doğum sırasına göre ortanca olan öğrencilerin güvenli bağlanma stili puanlarının tek çocuk olan öğrencilerden daha yüksek bulunmuştur. Yukarıda bahsedilen araştırma bulgusu bu sonuç ile paralellik göstermemektedir.

Üniversite öğrencilerinin üç boyutlu bağlanma stili alt boyutlarından güvenli, kaçınan ve kaygılı-kararsız bağlanma stillerinin *anne eğitim düzeyi* değişkenine göre anlamlı olarak farklılaşmadığı ancak güvenli bağlanma stilinde annesi lise mezunu olanların, kaçınan bağlanma stilinde annesi üniversite mezunu olanların, kaygılı-kararsız bağlanma stilinde annesi lisansüstü mezunu olanların puan ortalamasının diğerlerinden daha yüksek çıktığı görülmüştür. Sonuçlara göre bireylerin güvenli bağlanması ile annelerinin mezun oldukları eğitim düzeyi arasında fark olmamakta aksine kaçınan ve kaygılı-kararsız bağlanmada eğitim düzeyinin yüksek olmasının bu puanları artırdığı görülmektedir. Alan yazın incelendiğinde Keler'in (2008) çalışmasında anne eğitim düzeyi ile güvenli bağlanma ile farklılık olduğu anne eğitim düzeyi yükseldikçe güvenli bağlanmanın arttığı bulunmuştur. Kılıç'ın (2010), Bilge (2019) ve Alagöz'ün (2019) çalışmasında da bu araştırmayla benzer şekilde farklılaşma görülmemiştir.

Üniversite öğrencilerinin üç boyutlu bağlanma stili alt boyutlarından güvenli, kaçınan ve kaygılı-kararsız bağlanma stillerinin *baba eğitim düzeyi* değişkenine göre anlamlı olarak farklılaşmadığı ancak güvenli ve kaçınan bağlanma stilinde babası lisansüstü mezunu olanların, kaygılı-kararsız bağlanma stilinde babası okuryazar olmayanların puan ortalaması diğerlerinden daha yüksek bulunmuştur. Alan yazın incelendiğinde benzer şekilde anlamlı bir fark bulmayan çalışmaların çokluğu görülmektedir (Alagöz, 2019; Bilge, 2019; Haleplioğlu, 2017; Onur, 2006; Eroğlu Akın, 2011; Yazıcıoğlu, 2011; Karaboğa, 2011; Çetinkaya, 2005; Yılmaz, 2007; Keler, 2008; Turan Cebeci, 2009) Diğer taraftan Küçük (2016) baba eğitim durumu ile bağlanma stilleri arasında anlamlı fark bulmuş, korkulu (kaçınan) bağlanmanın baba eğitim durumu arttıkça azaldığını tespit etmiştir. Çelik (2006) ve Keskin (2007) de araştırma bulgularından farklı sonuçlara ulaşmıştır.

Üniversite öğrencilerinin üç boyutlu bağlanma stili alt boyutlarından güvenli, kaçınan ve kaygılı-kararsız bağlanma stillerinin *özgüven düzeyi* değişkenine göre güvenli bağlanma stili ve kaygılı-kararsız bağlanma stilinde anlamlı olarak farklılaşma görülmektedir. Güvenli bağlanma stilinde özgüven düzeyi yüksek olanların puan ortalaması özgüven düzeyi düşük olanlardan daha yüksek

bulunmuştur. Kaygılı-kararsız bağlanma stilinde ise özgüven düzeyi düşük olanların puan ortalaması özgüven düzeyi yüksek olanlardan daha yüksek bulunmuştur. Bu sonuç bağlanma stillerinin teorik yapısıyla uyuşmaktadır. Cooper ve ark.'a (1998) göre kaygılı-kararsız bireyler kendine güvenmemekte, özgüven düzeyi düşük olup ilişkilerinde terk edilmekten korkmaktadır. Güvenli bağlanma stiline sahip bireylerin ise kendilerini kolaylıkla ifade edebildiği, hen kendisine hem de diğerlerine güven duymakta problem yaşamadığı (Set, 2019) bilindiğinden araştırmada çıkan sonuçların bağlanma kuramı ile paralellik gösterdiği savunulabilir. Verilerin karşılaştırılabileceği veya bağlanma stilleriyle özgüven düzeyini araştıran benzer bir çalışmada alan yazında rastlanmamıştır.

Üniversite öğrencilerinin üç boyutlu bağlanma stili alt boyutlarından güvenli, kaçınan ve kaygılı-kararsız bağlanma stillerinin *fiziksel görünüşü değerlendirme* değişkenine göre anlamlı olarak farklılaşmaktadır. Güvenli ve kaçınan bağlanma stilinde fiziksel görünüşünü çok beğenenlerin puan ortalaması, kaygılı-kararsız bağlanma stilinde ise fiziksel görünüşünü hiç beğenmeyenlerin puan ortalaması diğerlerinden yüksek çıkmıştır. Güvenli bağlanma stiline sahip bireylerin kendilerini de başkalarını da olumlu görmesi, kendisiyle barışık olması (Set, 2019) fiziksel görünüşlerini değerlendirmede olumlu etki yapmış olabilir. Kaygılı-kararsız bağlanma stiline sahip bireylerin olumlu olmayan benliğe sahip olması, kendine değer vermemesi ve gerçekçi olmayan duygu ve düşüncelere sahip olması (Akın Eroğlu, 2011) bu bağlanma stilindeki bireylerin fiziksel görünüşünü beğenmemesine ve bu çalışmadaki gibi fiziksel görünüşünü hiç beğenmeyenlerin puan ortalamasının yüksek olmasına neden olmuş olabilir. Yapılan alan yazın taramasında verilerin kıyaslanabileceği benzer içerikte bir çalışmaya rastlanılmamıştır.

Üniversite öğrencilerinin üç boyutlu bağlanma stili alt boyutlarından güvenli, kaçınan ve kaygılı-kararsız bağlanma stillerinin *arkadaşlık ilişkileri* değişkenine göre anlamlı olarak farklılaşmaktadır. Güvenli bağlanma stilinde arkadaşlık ilişkisi çok iyi olanların, kaçınan bağlanma stilinde arkadaşlık ilişkisi kararsız olanların, kaygılı-kararsız bağlanma stilinde ise arkadaşlık ilişkisi kötü olanların puan ortalamasının diğerlerinden yüksek olduğu bulunmuştur. Güvenli bağlanma stilindeki bireylerin

genelde olumlu ilişkilere sahip olması, sevmeye, sevilme ve değerlilik duygusunun olumlu olması (Hazan ve Shaver, 1987) göz önüne alındığında bu araştırmada güvenli bağlanma stiline sahip olanların arkadaşlık ilişkisi çok iyi puanlarının yüksek çıkması beklenen ve doğrulanan bir sonuç olmuştur. Kaygılı-kararsız bağlanma stiline sahip bireylerin kendilerine güvenmediği, ilişkilerinde negatif özelliklerin ön planda olduğu (Liu ve ark., 2020) bilindiğinden çalışmada kaygılı-kararsız bağlanma stiline sahip bireylerin arkadaşlık ilişkisini değerlendirmede kötü puanının yüksek olması da bağlanma stilleri kuramı ile benzerlik göstermektedir. Araştırmanın bir diğer sonucu olan kaçınan bağlanma stiline arkadaşlık ilişkisini değerlendirmede kararsız olanların puan ortalamalarının yüksek olması bu bireylerin daha az tatmin edici ilişkilere sahip olduğundan (Liu ve ark., 2020) olmuş olabilir. Alan yazın incelendiğinde verilerin karşılaştırılabileceği benzer çalışmalara ulaşılamamıştır.

1.2. Sosyal Görünüş Kaygısı ile Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri Alt Boyutlarının İlişkisi ve Yordamasına İlişkin Sonuçların Tartışılması

Araştırmanın alt problemlerinden üçüncü ve dördüncüsü; “*Üniversite öğrencilerinin sosyal görünüş kaygısı ve üç boyutlu bağlanma stilleri alt boyutları (güvenli, kaçınan, kaygılı-kararsız) arasında anlamlı bir ilişki bulunmakta mıdır?*” ile “*Üniversite öğrencilerinin bağlanma stilleri alt boyutlarından (güvenli, kaçınan, kaygılı-kararsız) elde edilen puanlar sosyal görünüş kaygısı puanını anlamlı bir şekilde yordamakta mıdır?*” sorusudur. Bu alt problemler doğrultusunda;

Üniversite öğrencilerinin sosyal görünüş kaygısı puanının üç boyutlu bağlanma stilleri tüm alt boyutları (güvenli, kaçınan, kaygılı-kararsız) puanı arasında anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Güvenli bağlanma stili ile sosyal görünüş kaygısı puanı arasında negatif yönlü %35 düzeyinde, kaçınan bağlanma stili ile sosyal görünüş kaygısı puanı arasında pozitif yönlü %14 düzeyinde ve kaygılı-kararsız bağlanma stili ile sosyal görünüş kaygısı puanı arasında pozitif yönlü %47 düzeyinde anlamlı ilişki olduğu saptanmıştır. Ayrıca regresyon analizi incelendiğinde üç boyutlu bağlanma stillerinden güvenli bağlanma stili ile sosyal görünüş kaygısını negatif yönde anlamlı şekilde yordadığı, kaygılı-kararsız bağlanma stili ile sosyal görünüş kaygısını pozitif yönde anlamlı şekilde yordadığı bulunmuştur.

Alan yazın incelendiğinde Ayberk'in (2011) korkulu ve kayıtsız (kaçınan) bağlanma, saplantılı (kaygılı-kararsız) bağlanma, güvenli bağlanma ile sosyal kaygı alt boyutlarından eleştirilme, kaçınma, bireysel değersizlik arasında anlamlı ilişkiler bulunduğu görülmüştür. Sosyal kaygının bir alt türü olarak ve bireylerin dış görüşlerinin diğerleri tarafından değerlendirilirken yaşanan kaygı olarak bilinen sosyal görünüş kaygısı (Hart ve ark., 2008) ile bağlanma stilleri arasındaki ilişkinin bu araştırmanın sonuçlarıyla paralel olduğu söylenebilir. Karaşar (2014) da öğretmen adaylarıyla yaptığı çalışmada bağlanma stilleri ile sosyal kaygı arasında anlamlı bir ilişki bulmuştur. Saplantılı (kaygılı-kararsız), korkulu (kaçınan) bağlanma ile sosyal kaygı ve sosyal kaygı alt boyutları arasında pozitif yönde, güvenli bağlanma ile sosyal kaygı alt boyutlarından sosyal kaçınma ile negatif yönde ilişki olduğunu bulmuştur. Demiröz'ün (2017) kadın üniversite öğrencileriyle yaptığı çalışmada da bu araştırmanın bulgularını destekleyecek şekilde sosyal görünüş kaygısı ile kaygılı ve kaçınmacı bağlanma stili arasında pozitif yönde anlamlı ilişkinin olduğu ortaya koyulmuştur. Temel'in (2018) çalışmada sosyal görünüş kaygısının kayıtsız (kaçınan) bağlanma stilinde en yüksek puanda olduğu güvenli bağlanma stilinde en düşük puana sahip olduğu bulunmuştur. Pekin'in (2017) çalışmada da güvenli ve saplantılı (kaygılı-kararsız) bağlanma stiline sosyal görünüş kaygısını anlamlı şekilde yordadığı bulunmuştur. Yazıcı Çelebi (2017) de lise öğrencileriyle yaptığı çalışmada sosyal kaygı ile güvenli bağlanma stili arasında negatif yönde korkulu ve saplantılı bağlanma stili ile de pozitif yönde güçlü bir ilişki bulmuştur. Buna göre bu araştırmanın bulgularının alan yazın ile paralellik gösterdiği savunulabilir.

Yukarıdaki çalışmalardan ve bu araştırmanın bulgularından hareketle; güvenli bağlanma stili puanının arttıkça sosyal görünüş kaygısı puanının azaldığı aralarında negatif yönlü güçlü bir ilişkinin olduğu söylenebilir. Güvenli bağlanmanın sosyal görünüş kaygısının negatif yönde yordayıcısı olduğu da tespit edilmiştir. Bağlanma kuramına göre bireyin bakım vereni ile kurduğu bağın olumlu veya olumsuz neticelenmesiyle yetişkin dönemlerde bireylerin psikolojik ve fizyolojik problemler yaşayabileceği (Coates, 2004) göz önüne alındığında bağlanma stili güvenli olmayan kaygılı-kararsız ve kaçınan bağlanma stillerine sahip bireylerin sosyal görünüş kaygısı yaşama ihtimalinin beklenen bir durum olduğu savunulabilir. Bu araştırma

sonuçları bu savı doğrulamaktadır. Bowlby'e göre (1988) bağlanma yaşam boyu öneme sahiptir. Dolayısıyla erken dönemde kazanılan bağlanma stillerinin kişinin hayatının her alanını etkilediği (O'Brien ve ark., 2000) sosyal görünüşüyle ilgili kaygı duymasının da buna örnek olduğu söylenebilir. Alan yazın taraması sonucunda sosyal görünüş kaygısı ile bağlanma stillerini doğrudan araştıran sınırlı sayıda çalışmanın olması bu konu üzerinde daha çok çalışmanın yapılması gerektiğini de düşündürmektedir.

2. Öneriler

Bu bölümde araştırmadan elde edilen sonuçlar doğrultusunda bazı önerilerde bulunulmuştur. Önerilerden ilk üçü gelecekte yapılabilecek araştırmalara yönelikken son üçü uygulamacılara yönelik verilmiştir.

1. Sosyal görünüş kaygısı ve üç boyutlu bağlanma stilleri arasında ilişkinin bulunması, bağlanma stillerinden güvenli ve kaygılı-kararsız bağlanma stili için sosyal görünüş kaygısını yordaması ve alan yazında bu konuların birlikte incelendiği çalışmaların azlığı, bu iki konunun yapılacak çalışmalarda birlikte incelenmesinin faydalı olacağını düşündürmektedir.

2. Bu çalışmada üç boyutlu bağlanma stillerinin sosyal görünüş kaygısını yordadığı görülmüştür. Yapılacak çalışmalarda sosyal görünüş kaygısının da üç boyutlu bağlanma stili puanlarını yordayıp yordamadığına bakılabilir. Çünkü bağlanmanın yaşam boyu devam ettiği bilinmektedir, sosyal görünüş kaygısının da bağlanma üzerinde etkili olabileceği tahmin edilmektedir.

3. Sosyal görünüş kaygısıyla aralarında anlamlı fark olup olmadığına bakılan değişkenlerden iki tanesi son zamanlarda gündemde olan uzaktan eğitim süreci ve maske takmanın görünüşe etkisi ile ilgilidir. Sosyal görünüş kaygısı ile benzer değişkenlerin farklı gruplarda incelenmesinin önemli olacağı düşünülmektedir.

4. Araştırma sonucunda sosyal görünüş kaygısı ile aralarında anlamlı fark çıkan değişkenlerin üniversite bünyelerinde bulunan Psikolojik Danışma ve Rehberlik Merkezlerince ele alınması, yapılacak farkındalık ve psikoeğitim programlarının öğrencilere fayda sağlayacağı düşünülmektedir.

5. Bu çalışmanın hedef kitlesi Eğitim Fakültesinde okuyan öğretmen adaylarıdır. Sosyal görünüş kaygısı yüksek çıkan öğretmen adaylarıyla yapılacak psikoeğitim programlarının öğretmen adaylarına faydası olabilir.

6. Bağlanma stilleri alt boyutları ile aralarında anlamlı fark çıkan değişkenlerin ruh sağlığı alanında çalışan uzmanlara katkı sağlayacağı düşünülmekte, her kademedeki görev yapan Okul Psikolojik Danışmanların bu sonuçlar doğrultusunda çalışmalarında ebeveynlere ve öğrencilere bağlanma ile ilgili seminerlere yer vermesinin olası problemleri önlemek adına katkısı olabilir.

KAYNAKÇA

- ABDULLAYEV, Kamal; “Üniversite Öğrencilerinin Bağlanma Stilleri ve Stresle Başa Çıkma Biçimleri ile Depresyon Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: Marmara Üniversitesi, 2019.
- ABEDITEHRANI, Hanieh, DIJK, Corine, DEHGHANI NEYSHABOURI, Mohsen and ARNTZ, Arnoud; “Beneficial Effects of Role Reversal in Comparison to role- playing on negative cognitions about Other’s Judgments for Social Anxiety Disorder”, *Journal of Behavior Therapy and Experimental Psychiatry*, 70, 2021.
- ABUHAMMAD, Sawsan, ALAZZAM, Manar and ABUFARHA, Rana; “Infant Temperament as a Predictor of Maternal Attachment: A Jordanian Study”, *Nursing Open*, 2020, 1-10.
- ABUHAMMAD, Sawsan; “The Possible Correlate of Breastfeeding on Maternal Sensitivity During the First Year of Life”, Doctoral Dissertation, The University of Wisconsin- Milwaukee, 2016.
- AINSWORTH, Marry, BLEHAR, Mary, WATERS, Everett and WALL, Sally; “Patterns of Attachment: A Psychological Study of the Strange Situaition”, *Psychhology Press*, New York, 2015.
- AINSWORTH, Marry; “Attachments Beyond Infacy”, *American Psychologist*, 44(4), 1989, 709-716.
- AK, Tuğba; “Üniversite Öğrencilerinde Sosyal Görünüş Kaygısı, Problemli İnternet Kullanımı, Yalnızlık ve Çocukluk Çağı Travmaları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul:Üsküdar Üniversitesi, 2020.

- AKAR, Asiye; Üniversite Öğrencilerinin Kimlik Statüleri ile Bağlanma Stilleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: Maltepe Üniversitesi, 2012.
- AKGÜL, Aziz ve ÇEVİK, Osman; “İstatistiksel Analiz Teknikleri”, Emek Ofset, Ankara, 2003.
- AKHUNLAR, Miraç Neslihan; “Üniversite Öğrencilerinin Bağlanma Stilleri ile Uyum Süreçleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: Maltepe Üniversitesi, 2010.
- AKTAŞ, Yaşare; “Üniversite Öğrencilerinin Uyum Düzeylerinin İncelenmesi: Uzunlamasına Bir Çalışma”, *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13, 1997, 107-110.
- AKTU, Yahya, “Levinson’un Kuramında İlk Yetişkinlik Döneminin Yaşam Yapısı”, *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 8(2), 2016, 162-177.
- ALAGÖZ, Pınar Ayşe; “14-18 Yaş Arasındaki Ergenlerin Bağlanma Stilleri ile Sosyal Anksiyete Düzeyleri Arasındaki İlişki”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: Gelişim Üniversitesi, 2019.
- ALEMDAĞ, Serdar ve ÖNCÜ, Erman; “Öğretmen Adaylarının Fiziksel Aktiviteye Katılım ve Sosyal Görünüş Kaygılarının İncelenmesi”, *International Journal of Science Culture and Sport*, 3, Temmuz, 2015.
- ALEMDAĞ, Serdar; “Öğretmen Adaylarında Fiziksel Aktiviteye Katılım, Sosyal Görünüş Kaygısı ve Sosyal Öz-yeterlik İlişkisinin İncelenmesi”, Yayınlanmış Doktora Tezi, Trabzon: Karadeniz Teknik Üniversitesi, 2013.
- ALİSİNANOĞLU, Fatma ve ULUTAŞ, İlkay; “Çocukların Kaygı Düzeyleri İle Annelerinin Kaygı Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi”, *Eğitim ve Bilim*, 28(128), 2003, 65-71.
- ALTABE, Madeline and THOMPSON, Kevin; “Size Estimation Versus Figural Rating of Body Image Disturbance: Relation to Body Dissatisfaction and

- Eating Dysfunction”, *International Journal of Eating Disorders*, 11(4), 1992, 397-402.
- ALTUNAY, Arzu ve ÖZ, Fatma; “Hemşirelik Yüksekokulu Öğrencilerinin Benlik Kavramı”, *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13(1), 2006, 46-59.
- ALTUNDAĞ, Gizem; “Üniversite Öğrencilerinde Bağlanma Stilleri, Stresle Başa Çıkma Tutumları ve Stresi Algılama Düzeyinin İncelenmesi”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: Haliç Üniversitesi, 2011.
- AMERİKAN PSİKIYATRİ BİRLİĞİ; “DSM-5 Tanı Ölçütleri Başvuru Kitabı”, çev. Ertuğrul Köroğlu, Hekimler Yayın Birliği, s. 116-117, Ankara, 2013.
- ANİŞ, Ayberk; “Üniversite Öğrencilerinin Bağlanma Stilleri ve Sosyal Kaygı Düzeylerinin Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Muğla: Muğla Üniversitesi, 2011.
- ARGON, Turkan; “The Relationship Between Social Appearance Anxiety and Motivational Sources and Problems of Education Faculty Students”, *The Anthropologist*, 18(3), 2014, 697-704.
- ARNETT, Jeffrey Jensen; “Emerging adulthood: Understanding the new way ocoming of age”, In J. J. Arnett ve J. L. Tanner (Eds.), *Emerging adults in America: Coming of age in the 21st century*, Washington, DC: APA Books, 3-19, 2006.
- ARNETT, Jeffrey Jensen; “Emerging Adulthood: What Is It and What Is It Good For?”, *Child Development Perspectives*, 1(2), 2007, 68-73.
- ARSLAN, Emel, ARSLAN, Coşkun ve ARI, Ramazan; “Kişilerarası Problem Çözme Yaklaşımlarının Bağlanma Stilleri Açısından İncelenmesi”, *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 12(1), 2012, 7-23.
- ASHER, Maya and ADERKA, Idan; “Daiting With Social Anxiety: An Empirical Examination of Momentary Anxiety and Desire for Future Interaction”, *Clinical Psychological Science*, 2019, 1-12.

- ATABAY, Elif; “Üniversite Öğrencilerinde Mizah ve İletişim Becerilerinin Bağlanma Stilleriyle İlişkisi”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: Üsküdar Üniversitesi, 2019.
- ATAK, Hasan ve ÇOK, Figen; “İnsan Yaşamında Yeni Bir Dönem: Beliren Yetişkinlik”, *Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi*, 17(1), 2010, 39-50.
- ATAŞ, Mehmet Burak; “Ergenlerde Akıllı Telefon Bağımlılığı ve Sosyal Görünüş Kaygısı Arasındaki İlişkinin İncelenmesi”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: Üsküdar Üniversitesi, 2018.
- AURORA, Pallavi and COIFMAN, Karin; “Unpacking Social Avoidance and Substance Use in Social Anxiety: Does Extraversion Explain Behavior Variability?”, *Journal of Psychopathology and Behavioral Assessment*, 2020.
- AVŞAROĞLU, Selahattin; “Üniversite Öğrencilerinin Karar Vermede Özsaygı, Karar Verme ve Stresle Başa çıkma Stillerinin Benlik Saygısı ve Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi”, Yayınlanmış Doktora Tezi, Konya: Selçuk Üniversitesi, 2007.
- AYNUR, Merve Sema; “Beliren Yetişkinlik Döneminde Sosyal Görünüş Kaygısı: Algılanan Anne Baba Tutumu ve Mükemmeliyetçiliğin Yordayıcı Gücü”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: Maltepe Üniversitesi, 2020.
- AYYILDIZ, Emine ve ELKİN, Nurten; “Üniversite Öğrencilerinin Bağlanma Stilleri İle Sürekli Öfke ve Öfke İfade Tarzları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi”, *İstanbul Gelişim Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 3(1), 2016, 51-68.
- BAKİLER, Esra ve SATAN, Ayşin; “Beliren Yetişkinlikte Bağlanma Stilleri ile Yaşam Doyumu Arasındaki İlişkide İhtiyaç Doyumunun Aracı Rolü”, *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 51(51), 2020, 72-94.
- BARTHOLOMEW, Kim and HOROWITZ, Leonard; “Attachment Styles Among Young Adults: A Test of a Four-Category Model”, *Journal of Personality and Social Psychology*, 61(2), 1991, 226-244.

- BARTHOLOMEW, Kim; "Avoidance of Intimacy: An Attachment Perspective", *Journal of Social and Personal Relationships*, 7, 1990, 147-178.
- BAŞER BAYKAL, Nur, KALAY USTA, Tuba, KILIÇ MEMUR, Hale Nur ve ŞİRİN, Ahmet; "Üniversite Öğrencilerinin Öz-Anlayışlarının, Bağlanma Stilleri ve İlişki Durumları Bakımından İncelenmesi", *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 27(3), 2019, 1023-1032.
- BAYRAM, Esra; Üniversite Öğrencilerinin Sosyal Görünüş Kaygı Düzeyleri ile Bilinçli Farkındalık Düzeyi Arasındaki İlişkinin Spor ve Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi", Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Erzurum: Atatürk Üniversitesi, 2019.
- BECK, Aaron; "Bilişsel Terapi ve Duygusal Bozuklukları", Litera Yayıncılık, 2008, İstanbul.
- BEN, Sendi; "İstanbul'da Yaşayan Üniversite Öğrencilerinin Sosyal Anksiyete Düzeyleri ile Beden Algısı Olumsuz Değerlendirilme Korkusu Sosyal Görünüş Kaygısı Arasındaki İlişkinin İncelenmesi", Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: Haliç Üniversitesi, 2017.
- BERBER ÇELİK; Çiğdem, "Bağlanma Stilleri, Psikolojik İyi Olma ve Sosyal Güvende Hissetme: Aralarındaki İlişki Ne?", *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13(25), 2018, 27-40.
- BERGERON, Derek Paul, "The Relationship Between Body Image Dissatisfaction and Psychological Health: an Exploration of Body Image in Young Adult Men", Unpublished Doctorate Thesis, Ohio State University, USA, 2007.
- BERNSTEIN, Matthew Tyler; "Anxiety Information: What do People Want and What is Out There?", Doctoral Dissertation, The University of Manitoba, Winnipeg, 2020.
- BİLGE, Yıldız; "Üniversite Öğrencilerinde Ruh Sağlığı Belirleyicisi Olarak Bağlanma Stilllerinin İncelenmesi", *Avrasya Uluslararası Araştırmalar Dergisi*, 7(16), 2019, 1-18.

- BONNIE, Richard, STROUD, Clare and BREINER (Edt), Heather; “Investing in the Health and Well-Being of Young Adults”, The National Academies Press, Washington, D.C., 2014.
- BOURSIER, Valentina and GIOIA, Francesca; “Women’s Pathological Narcissism and its Relationship With Social Appearance Anxiety: The Mediating Role of Body Shame”, *Clinical Neuropsychiatry*, 17(3), 2020, 164-174.
- BOURSIER, Valentina, GIOIA, Francesca and GRIFFITHS, Mark; “Do Selfie-Expectancies and Social Appearance Anxiety Predict Adolescents’ Problematic Social Media Use?”, *Computers in Human Behavior*, 110, 2020.
- BOWLBY, John; “A secure base: Parent- Child Attachment and Healthy Human Development”, New York, US: Basic Books, 1988.
- BOWLBY, John; “Bağlanma ve Kaybetme 1: Bağlanma”, Çev. Veli Tuğrul Soylu, Pinhan Yayıncılık, 2012.
- BOWLBY, John; “Bağlanma ve Kaybetme 2: Ayrılma”, Çev. Müge Günay, Pinhan Yayıncılık, 2014.
- BOWLBY, John; “Bağlanma ve Kaybetme 3: Kaybetme”, Çev. Nur Nirven ve Nüket Diner, Pinhan Yayıncılık, 2015.
- BOWLBY, JOHN; “Determinants of Infant Behaviour II”, “Methuen, Foss (Eds.), London: Methuen & Co Ltd, 1963.
- BOWLBY, John; “The Making and Breaking of Affectional Bonds”, *The British Journal of Psychiatry*, 130, 1977, 201-210.
- BRANDT, Thomas, KUGLER, Günter, SCHNIEPP, Roman, WUEHR, Max and HUPPERT, Doreen; “Acrophobia Impairs Visual Exploration and Balance During Standing and Walking”, *Annals of the New York Academy of Sciences*, 1343, 2015, 37-48.
- BRENNAN, Kelly, CLARK, Catherine and SHAVER, Phillip; “Self-Report Measures of Adult Attachment: An Integrative Overview”, Simpson, J.A. ve

- Rholes, W.S (Eds), Attachment Theory and Close Relationships, Guilford Press, New York, 1998.
- BROSOFF, Leigh and LEVINSON, Cheri; “Social Appearance Anxiety and Dietary Restraint as Mediators Between Perfectionism and Binge Eating: A Six Month Three Wave Longitudinal Study”, *Appetite*, 2016, 1-38, 2016, doi: 10.1016/j.appet.2016.10.015.
- BUDAK, Selçuk; “Psikoloji Sözlüğü”, Bilim ve Sanat Yayınları, 5.Baskı, 2019.
- BULUŞ, Mustafa ve ATAN, Abdullah; “Öğretmen Adaylarında Ego Durumlarının Bağlanma Stillerini Yordama Gücü”, *Ege Eğitim Dergisi*, 17(1), 2017, 36-61.
- BURGER, Jerry; “Kişilik”, çev. İnan Deniz Sarıoğlu Erguvan, Kaknüs Yayınları, İstanbul, 2006.
- BUTCHER, James, MİNEKA, Susan and HOOLEY, Jill; “Anormal Psikoloji”, Kaknüs Yayınları, İstanbul, 2013.
- CASH, Thomas and FLEMING, Emily; “The Impact of Body Image Experiences: Development of the Body Image Quality of Life Inventory”, *Journal of Eating Disorder*, 31, 2002, 455-460.
- CASH, Thomas, SANTOS, Melanie and FLEMING WILLIAMS, Emily; “Coping With Body- Image Threats and Challenges: Validation of the Body Image Coping Strategies Inventory”, *Journal of Psychosomatic Research*, 58(2), 2005, 190-199.
- CASH, Thomas; “Body Image: Past, Present and Future”, *An International Journal of Research*, 1(1), 2004, 1-5.
- CASH, Thomas; “Body-Image Affect: Gestalt Versus Summing the Parts”, *Perceptual and Motor Skills*, 69, 1989, 17-18.
- CATTELL, Raymond and SCHEIER, Ivan; “The Nature of Anxiety: A Review of Thirteen Multivariate Analyses Comprising 814 Variables”, *Psychological Reports*, 4, 1958, 351-388.

- CHEEK, Jonathan and BUSS, Arnold; “Shyness and Sociability”, *Journal of Personality and Social Psychology*, 41(2), 1981, 330-339.
- CLAES, Laurence, HART, Trevor, SMITS, Dirk, VAN DEN EYNDE, Frederique, MUELLER, Astrid and MITCHELL, James; “Validation of the Social Appearance Anxiety Scale in Female Eating Disorder Patients”, *European Eating Disorders Review*, 20(5), 2012, 406-409.
- CLARK, David and BECK, Aaron; “The Anxiety & Worry Workbook: The Cognitive Therapy Solution”, New York, NY: Guilford Press, 2012.
- CLONINGER, Robert; “Anxiety and Theories of Emotion”, Handbook of Anxiety, Vol2: Classification, Etiological Factors and Associated Disturbances, Russell Noyes, Martin Roth, Graham Burrows (Eds.), Elsevier Science Publishers, 1988.
- COATES, Susan; “John Bowlby and Margaret S. Mahler: Their Lives and Theories”, *Journal of the American Psychoanalytic Association*, 52(2), 2004, 571-601.
- COLLINS, Nancy and READ, Stephen; “Adult Attachment, Working Models, and Relationship Quality in Dating Couples”, *Journal of Personality and Social Psychology*, 58(4), 1990, 644-663.
- COOPER, Lynne, SHAVER, Phillip and COLLINS, Nancy; “Attachment Styles, Emotion Regulation and Adjustment in Adolescence”, *Journal of Personality and Social Psychology*, 74(5), 1998, 1380-1397.
- CÜCELOĞLU, Doğan; “İnsan ve Davranışı”, Remzi Yayınevi, İstanbul, 2006.
- ÇAKMAK, Ece; “Üniversite Öğrencilerinin Sosyal Medya Kullanım Düzeyleri ile Sosyal Görünüş Kaygısı Arasındaki İlişkinin Farklı Değişkenler Açısından Değerlendirilmesi”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: Beykent Üniversitesi, 2018.
- ÇELİK, Esmâ ve GÜZEL, Halime Şenay; “Ergenlerde Sosyal Görünüş Kaygısı ile Mükemmeliyetçilik Arasındaki İlişki: Benlik Saygısının Aracı Rolü”, *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 16(2), 2018, 235-256.

- ÇELİK, Hilal; “Üniversite Birinci Sınıf Öğrencilerinin Saldırganlık Tepkileri, Bağlanma Tarzları ve Kişilerarası Şemalarının İncelenmesi”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: Marmara Üniversitesi, 2006.
- ÇELİKKALELİ, Öner ve AVCI, Raşit; “Üniversite Öğrencilerinin Cinsiyet ve Toplumsal Cinsiyet Rollerine Göre Bağlanma Biçimlerinin İncelenmesi”, *Journal of Computer and Education Research*, 4(7), 2016, 103-125.
- ÇETİNKAYA, Bünyamin ve AKBABA, Sırrı; “Üniversite Öğrencilerinin Kendini Açma Davranışları ile Bağlanma Stilleri Arasındaki İlişki”, *Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi*, 3(4), 2011.
- ÇETİNKAYA, Bünyamin, GÜLAÇTI, Fikret ve ÇİFTÇİ, Zeynep; “Lise Öğrencilerinin Sosyal Görünüş Kaygı Düzeylerinin Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi”, *OPUS Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 10(17), Mart, 2019.
- ÇETİNKAYA, Bünyamin; “Üniversite Öğrencilerinin Kendini Açma Davranışları ile Bağlanma Stilleri Arasındaki İlişki”, Yayınlanmış Doktora Tezi, Erzurum: Atatürk Üniversitesi, 2005.
- DAMAR, Ayşe Ezgi; “Öğretmen Adaylarının Gestalt Temas Engelleri ile Bağlanma Stilleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: Marmara Üniversitesi, 2019.
- DAVILA, Joanne, RAMSAY, Melissa, STROUD, Catherine and STEINBERG, Sara; “Attachment as Vulnerability to the Development of Psychopathology”, *Development of Psychopathology: A vulnerability-stress perspective*, Hankin, Benjamin ve Abela, John (Eds.), 2005, 215-242.
- DEDE, Fetanet; “Lise Öğrencilerinin Çatışma Çözme Yaklaşımlarının Bağlanma Stilleri ve Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Adana: Çukurova Üniversitesi, 2015.
- DEMİR, Sümeyye; “Üniversite Öğrencilerinin Bağlanma Stilleri ile Kaygı Düzeyleri ve Yetersizlik Duyguları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: Beykent Üniversitesi, 2017.

- DEMİRDAĞ, Muhammet Fatih; “Bağlanma Teorisi’nin Kökenleri: John Bowlby ve Mary Ainsworth”, *Düzce Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 1(2), 2017, 76-90.
- DEMİRÖZ, Zeynep; “Kadın Üniversite Öğrencilerinde Cinsel Nesneleştirmenin Sosyal Görünüş Kaygısı ve Risk Alma Davranışları ile İlişkisinde Bağlanma Stilllerinin Aracı Rolünün İncelenmesi”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Mersin: Mersin Üniversitesi, 2017.
- DEMOLUIN, Donald; “Giving Kids a Good Emotional Start”, *Children and Families*, 17(4), 1998, 22-26.
- DHURUP, MANİLALL and NOLAN, Verena; “Body Image Coping Strategies among University Students and Variations in Terms of Gender in a Developing Country”, *Anthropologist*, 18(1), 2014, 217-225.
- DİKMEN, Oğuzhan; “Genç Erişkinlerde İnternet Bağımlılığı Düzeyleri ile Sosyal Görünüş Kaygısı ve Yalnızlık Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: Üsküdar Üniversitesi, 2019.
- DİLBAZ, Nesrin; “Sosyal Fobi”, *Psikiyatri Dünyası*, 1(1), 1997, 18-24.
- DİLMAÇ, Bülent, HAMARTA, Erdal ve ARSLAN, Coşkun; “Üniversite Öğrencilerinin Sürekli Kaygı ve Denetim Odaklarının Bağlanma Stilleri Açısından İncelenmesi”, *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 9(1), 2009, 127-159.
- DİNÇ ALTUN, Melek; “Lise Öğrencilerinde Sosyal Görünüş Kaygıları”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Samsun: Ondokuz Mayıs Üniversitesi, 2016.
- DİNDAR, Muhterem ve AKBULUT, Yavuz; “Role of Self-Efficacy and Social Appearance Anxiety on Gaming Motivations of MMOFPS Players”, *Computers & Education*, 81, 2015, 26-34.

- DOĞAN, Tayfun; “Bilişsel ve Kendini Değerlendirme Süreçlerinin Sosyal Anksiyete Açısından İncelenmesi”, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Sakarya: Sakarya Üniversitesi, 2009.
- DOĞAN, Tayfun; “Sosyal Görünüş Kaygısı Ölçeği’nin (SGKÖ) Türkçe Uyarlaması: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması”, *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 39, 2010, 151-159.
- DOĞAN, Türkan, KARAMAN, Neslihan, ÇOBAN, Aysel ve ÇOK, Figen; “Ergenlerde Arkadaşlık İlişkilerinin Yordayıcısı Olarak Cinsiyet ve Aileye İlişkin Değişkenler”, *İlköğretim Online*, 11(4), 2012, 1010-1020.
- DÖNMEZ, Şüheda Nur; “Evli Çiftlerde Sosyal Görünüş Kaygısı ile Cinsel Doyum Arasındaki İlişkinin İncelenmesi”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: Üsküdar Üniversitesi, 2018.
- DUSCHINSKY, Robbie; “Cornerstones of Attachment Research”, Oxford University Press, United Kingdom, 2020.
- DÜNDAR, Süleyman; “Üniversite Öğrencilerinin Kişilik Özellikleri ile Problem Çözme Becerileri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi”, *Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 24(2), 2009, 139-150.
- EBEM, Vedat; “Lise Öğrencilerinin Sosyal Görünüş Kaygı Düzeylerinin Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi (Bitlis ve Yozgat İli Örneği)”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ağrı: Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi, 2019.
- EBRAHIMI, Loghman, AMIRI, Mohsen, MOHAMADLOU, Maryam and REZAPUR, Roya; “Attachment Styles, Parenting Styles, and Depression”, *International Journal of Mental Health and Addiction*, 15(3), 2017, 1-5.
- EDİŞ, Dilşad; “Üst Düzey Voleybolcularda Beceri Performansı ve Yarışma Kaygısı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Orta Doğu Teknik Üniversitesi, 1994.

- EKŞİ, Halil, KARDAŞ, Selami, İNCİ, Osman; “Üniversite Öğrencilerinin Ana Baba Bağlanma Düzeyleri ve Sosyal Görünüş Kaygılarının Sahte Benlik Algılarını Yordayıcılığı”, *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(STEMES’18), 2018, 155-163.
- EL-BELHİ, Ebu Zeyd; “Mesalihu’l-Ebdan Ve’l-Enfüs Beden ve Ruh Sağlığı”, Çev. Nail Okuyucu ve Zahit Tiryaki, Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı Yayınları, 1.Baskı, İstanbul, 2012.
- ERDOĞAN, İlayda, ERYÜREK, Selin ve ÜNÜBOL, Hüseyin; “Üniversite Öğrencilerinde Sosyal Görünüş Kaygısı ve Yeme Tutumu Arasındaki İlişkinin İncelenmesi”, *Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, 2(2), 2019.
- ERDOĞAN, İlayda; “Üniversite Öğrencilerinde Sosyal Görünüş Kaygısı ve Yeme Tutumu Arasındaki İlişkinin İncelenmesi”, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: Üsküdar Üniversitesi, 2018.
- EREN GÜMÜŞ, Aynur; “Sosyal Kaygı İle Başa Çıkma”, Nobel Yayınları, Ankara, 2010.
- ERKAN TEKNECİ, Elif; “Üniversite Öğrencilerinin Sosyal Medya Bağımlılığı, Bağlanma Stilleri ve Kişilik Özellikleri”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Lefkoşa: Yakın Doğu Üniversitesi, 2020.
- ERKUŞ, Adnan; “Psikolojik Terimler Sözlüğü”, Doruk Yayınları, 1994.
- EROĞLU AKIN, Rabia Sultan; “Ergenlerde Bağlanma Stilleri, İnternet Sosyal İletişim Ağlarının Kullanımı ve İletişim Becerileri Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Gazi Üniversitesi, 2011.
- EROĞLU, Musa; “Beliren Yetişkinlik Dönemindeki Bireylerin Bağlanma Stilleri, Kimlik Statüleri ve Kişilik Özelliklerinin İncelenmesi”, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul: Maltepe Üniversitesi, 2020.
- ERÖZKAN, Atılğan; “Üniversite Öğrencilerinin Bağlanma Stilleri ve Karar Stratejileri”, *Uluslararası Avrasya Sosyal Bilimler Dergisi*, 2(3), 2011, 60-74.

- ERZEN, Evren; “Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri Ölçeği”, *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17(3), 2016, 01-21. DOI: 10.17679/inuefd.17323631.
- ESBJØRN, Barbara Hoff, BENDER, Patrick and REINHOLDT-DUNNE, Marie Louise; “The Development of Anxiety Disorders: Considering the Contributions of Attachment and Emotion Regulation”, *Clinical Child and Family Psychology Review*, 15(2), 2011, 129-143.
- FRALEY, Chris; “Attachment Stability From Infancy to Adulthood: Meta- Analysis and Dynamic Modeling of Developmental Mechanisms”, *Society for Personality and Social Psychology*, 6(2), 2002.
- FREDRICKSON, Barbara and ROBERTS, Tomi-Ann; “Objectification Theory: Toward Understanding Women’s Lived Experiences and Mental Health Risks”, *Psychology of Women Quarterly*, 21(2), 1997, 173-206.
- FREEMAN, Lauren and ELPIDOROU, Andreas; “Fear, Anxiety and Boredom”, *The Routledge Handbook of the Phenomenology of Emotion*, Thomas Szanto ve Hilge Landweer (Ed), 392-402, New York: Routledge, 2020.
- FUJIMORI, Akihito, HAYASHI, Hideki, FUJIWARA, Yoji and MATSUSAKA, Taisuke; “Influences of Attachment Style, Family Functions and Gender Differences on Loneliness in Japanese University Students”, *Psychology*, 8, 2017, 654-662.
- GAFFNEY, Jess Kerr, HARRISON, Amy and TCHANTURIA, Kate; “Social anxiety in the eating disorders: A systematic review and meta-analysis”, *Psychological Medicine*, 48(15), 2018, 2477-2491.
- GALL, Andre Le; “Anksiyete ve Kaygı”, çev. İsmail Yerguz, Dost Kitabevi Yayınevi, Ankara, s.9, 2016.
- GANT BARANI, Radhika; “Effect of Exposure to Attractive Models on Social Appearance Anxiety Among University Students”, *Educational Quest-An International Journal of Education and Applied Social Sciences*, 8, 2017, 243-248.

- GEÇTAN, Engin; “Psikodinamik Psikiyatri ve Normal Dışı Davranışlar”, Metis Yayınları, İstanbul, 18.Basım, 2006.
- GENİŞ EVİRGEN, Neslihan; “Okul Öncesi Dönem Çocuklarında Bağlanma ve Benlik Algısı İlişkisinin İncelenmesi”, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Karabük: Karabük Üniversitesi, 2017.
- GERDAN, Gizem ve KURT, Murat; “Üniversite Öğrencilerinde Somatik Belirtiler, Bağlanma Stilleri ve Suçluluk Utanç Duyguları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi”, *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(2), 2020, 383-393.
- GEZER, Zeynep Ülkü; “Ergenlerin Bağlanma Stilleri ve Aile Yapıları Arasındaki İlişki”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Orta Doğu Teknik Üniversitesi, 2001.
- GITIMU, Priscilla, JAMESON, Molly, TUREL, Tacibaht, POHLE-KRAUZA, Rachel, MINCHER, Jeanine, ROWLANDS, Zara and ELIAS Janice; “Appearance issues, depression, and disordered eating among college females”, *Cogent Psychology*, 3, 2016, 1-16.
- GIVON-BENJIO, Nur and OKON-SINGER, Hadas; “Biased Estimations of Interpersonal Distance in Non-Clinical Social Anxiety”, *Journal of Anxiety Disorders*, 69, 2020.
- GOODBAY, Karolyn and COURAGE, Myrna; “Stress- Management Program: Intervention in Nursing Student Performance Anxiety”, *Archives of Psychiatric Nursing*, 8(3), 1994, 190-199.
- GÖÇENER, Deniz; “Üniversite Öğrencilerinin Güvenli Bağlanma Düzeyleri ile Kişilerarası İlişki Tarzları Arasındaki İlişkiler”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Ankara Üniversitesi, 2010.
- GÖKTÜRK, Gamze Yeşim; “Ergenlerin Sosyal Kaygı Düzeylerinin Özgüven ve Bazı Kişisel Demografik Özelliklere Göre İncelenmesi”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Bolu: Abant İzzet Baysal Üniversitesi, 2011.

- GÖRÜNMEZ, Melih; “Bağlanma Stilleri ve Duygusal Zeka Yetenekleri”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Bursa: Uludağ Üniversitesi, 2006.
- GROSS, Eliana and SUNGA, Denise; “The Relationship Between Disordered Eating and Social Appearance Anxiety in Transgender Women”, Master Thesis, Brenau University, United States of America, 2018.
- GUZMÁN-GONZÁLEZ, Mónica, BARRIENTOS, Jaime, GÓMEZ, Fabiola, MEYER, Ilan, BAHAMONDES, Joaquín and CÁRDENAS, Manuel; “Romantic Attachment and Relationship Satisfaction in Gay Men and Lesbians in Chile”, *The Journal of Sex Research*, 57(8), 2019, 1026-1035.
- GÜL, Tansu Gülden; “Üniversite Öğrencilerinde Bağlanma Stilleri ile Duygu Dışavurum Arasındaki İlişkinin İncelenmesi”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: Haliç Üniversitesi, 2017.
- GÜLTEKİN, Filiz ve ARICIOĞLU, Ahu; “Üniversite Öğrencilerinde Bağlanma Stilleri ve Sosyal Bağlılık İlişkisi”, *Sakarya University Journal of Education*, 7(2), 2017, 373-384.
- GÜNGÖR, Derya; “Bağlanma Stillerinin ve Zihinsel Modellerin Kuşaklararası Aktarımında Anababalık Stillerinin Rolü”, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara: Ankara Üniversitesi, 2000.
- GÜRSOY, Çağla; “Genç Erişkinlerde Bağlanma Stilleri ve Dürtüsellik Düzeyleri ile Yeme Bağımlılığı Arasındaki İlişkinin İncelenmesi”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: Haliç Üniversitesi, 2018.
- HALEPLİOĞLU, Aynur Sezen; “Üniversite Öğrencilerinde Bağlanma Stillerinin Psikolojik Dayanıklılık ve Benlik Saygısı Açısından İncelenmesi”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: Üsküdar Üniversitesi, 2017.
- HAMARTA, Erdal; “Üniversite Öğrencilerinin Yakın İlişkilerindeki Bazı Değişkenlerin (Benlik Saygısı, Depresyon ve Saplantılı Düşünme) Bağlanma Stilleri Açısından İncelenmesi”, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Konya: Selçuk Üniversitesi, 2004.

- HAMILTON, Claire; "Continuity and Discontinuity of Attachment from Infancy through Adolescence", *Child Development*, 71, 2000, 690-694.
- HART, Elizabeth, LEARY, Mark and REJESKI, Jack; "The Measurement of Social Physique anxiety", *Journal of Sport & Exercise Psychology*, 11(1), 1989, 94-104.
- HART, Trevor, FLORA, David, PALYO, Sarah, FRESCO, David, HOLLE, Christian and HEIMBERG, Richard; "Development and Examination of the Social Appearance Anxiety Scale", *Assessment*, 15(1), 2008, 48-59.
- HAZAN, Cindy and SHAVER, Phillip; "Romantic Love Conceptualized as an Attachment Process", *Journal of Personality and Social Psychology*, 52(3), 1987, 511-524.
- HAZAN, Cindy and SHAVER, Phillip; "Attachment as an Organizational Framework for Research on Close Relationships", *Psychological Inquiry*, 5(1), 1994, 1-22.
- HENSCHER, Sebastien, NANDRINO, Jean-Louis and DOBA, Karyn; "Emotion Regulation and Empathic Abilities in Young Adults: The Role of Attachment Styles", *Personality and Individual Differences*, 156, 2020.
- HOFMANN, Stefan, ASNAANI, Anu and HINTON, Devon; "Cultural Aspects in Social Anxiety and Social Anxiety Disorder", *Depression and Anxiety*, 27(12), 2010, 1117-1127.
- <http://www.tdk.gov.tr/> (Erişim tarihi: 08.11.2020)
- <http://www.tdk.gov.tr/> (Erişim tarihi: 16.10.2020)
- <https://icd.who.int/browse11/lm/en#/http%3a%2f%2fid.who.int%2fid%2fentity%2f1336943699> (Erişim tarihi: 23.10.2020)
- ISHAQ, Maria and HAQUE, Anis; "Attachment Styles, Self-Esteem and Rejection Sensitivity among University Students", *Pakistan Journal of Psychology*, 46(2), 2015, 3-22.

- IŞINSU, Melahat; “İki İlişki Biçimi ve Süresi ile Bağlanma Stilleri Arasındaki Bağlantılar”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Ankara Üniversitesi, 2003.
- İLHAN, Tahsin ve ÖZDEMİR, Yalçın; “Beliren Yetişkinlerde Yaş, Cinsiyet ve Bağlanma Stillerinin Kimlik Statüleri Üzerindeki Yordayıcı Rolü”, *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19, 2012, 227-241.
- İMAMOĞLU, Seval; “Öğretmen Adaylarının Öfke ve Öfke İfade Tarzları ile Bağlanma Stilleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: Marmara Üniversitesi, 2003.
- İŞGÖR, İsa Yücel; “Üniversite Öğrencilerinde Bağlanma Stilleri ve Akademik Başarının Merhamet Üzerindeki Yordayıcı Etkisi”, *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19(1), 2017, 82-99.
- JAIN, Priyanka; “Perceived Stress, Optimism and Social Appearance Anxiety in Patients with Skin Diseases: A Comparative Study”, *International Journal of Management & Social Sciences*, 3(1), 2016, 50-62.
- JUNG, Jaehee and LEE, Seung-Hee; “Behavior Between Korean and U.S. Women Cross-Cultural Comparisons of Appearance Selfschema, Body Image, Self-Esteem, and Dieting”, *Family and Consumer Sciences Research Journal*, 34, 2006, 350.
- JUNG, Jaehee and LENNON, Sharron; “Body Image, Appearance Self-Schema, and Media Images”, *Family and Consumer Sciences Research Journal*, 32(1), 2003, 27-51.
- KANDAZ, Hicret; “Depresyon, Benlik Saygısı ve Bağlanma Stilleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: Üsküdar Üniversitesi, 2018.
- KAPLAN, Mustafa; “Üniversite Öğrencilerinin Sosyal Medya Bağımlılık Düzeyleri, Sosyal Medya Kullanım Amaçları ve Bağlanma Stilleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gaziantep: Hasan Kalyoncu Üniversitesi, 2019.

- KARA, Ahmet; “Sosyal Görünüş Kaygısı ile Utangaçlık Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi”, *Birey ve Toplum Dergisi*, 6(11), 2016, 95-106.
- KARABACAK, Aynur ve DEMİR, Meva; “Özerklik, Bağlanma Stilleri, Bilinçli Farkındalık ve Duygu Düzenleme Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi”, *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12(23), 2017, 271-279.
- KARABOĞA, Mehmet; “Çocuklarda Bağlanma Stilleri ve Benlik Saygısının Aleksitimi Üzerindeki Yordayıcı Rolünün İncelenmesi”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Tokat: Gaziosmanpaşa Üniversitesi, 2011.
- KARAGÖZ, Yalçın; “SPSS ve AMOS Uygulamalı Nicel-Nitel-Karma Bilimsel Araştırma Yöntemleri ve Yayın Etiği”, Nobel Yayıncılık, 1.Basım, Aralık 2017, Sivas.
- KARASAR, Niyazi; “Bilimsel Araştırma Yöntemi: Kavramlar İlkeler Teknikler”, Nobel Akademik Yayıncılık, Otuzuncu Basım, 2016.
- KARAŞAR, Burcu; “Öğretmen Adaylarının Bağlanma Stilleri ve Sosyal Kaygı Düzeyleri Arasındaki İlişki”, *Amasya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(1), 2014, 27-49.
- KASSEL, Jon, WARDLE, Margaret and ROBERTS, John; “Adult Attachment Security and College Student Substance Use”, *Addictive Behaviors*, 32(6), 2007, 1164-1176.
- KAYA, Hatice, ÖZTÜRK, Aylin ve SARI, Elif; “Investigation of Factors Influencing the Self-Care Agency and Self-Esteem of the Student Nurses”, *Journal of Florance Nightingale Nursing School*, 13(54), 2005, 85-94.
- KAYA, Leyla ve KALKAN, Melek; “Üniversite Öğrencilerinde Narsistik Eğilimler, Bağlanma Stilleri ve Sosyal Medya Kullanımı”, *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 9(2), 2019, 243-249.
- KAYMAK, Suna; “Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğrencilerinin Sosyal Görünüş Kaygılarının İncelenmesi”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sivas: Cumhuriyet Üniversitesi, 2019.

- KELER, Hüseyin; “Liseli Ergenlerin Transaksiyonel Analiz Ego Durumları ile Bağlanma Stilleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: Marmara Üniversitesi, 2008.
- KESKİN, Gülseren ve ORGUN, Fatma; “Bir Grup Üniversite Öğrencisinde Sosyal Fobi Yaşama Durumlarının ve Başa Çıkma Stratejilerinin Değerlendirilmesi”, *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 8, 2007, 262-270.
- KESKİN, Gülseren; “Ergenlerin Ruhsal Durumları ve Ebeveyn Tutumları ile Bağlanma Stilleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İzmir: Ege Üniversitesi, 2007.
- KHARSATI, Naphisabet and BHOLA, Poornima; “Self-İnjurious Behavior, Emotion Regulation and Attachment Styles Among College Students in India”, *Industrial Psychiatry Journal*, 25(1), 2016, 23-28.
- KHODARAHIMI, Siamak, HASHIM, Intan and MOHD-ZAHARIM, Norzarina; “Attachment Styles, Perceived Stress and Social Support in a Malaysian Young Adults Sample”, *Psychologica Belgica*, 56(1), 2016, 65-79.
- KHYATI, Verma and PRATIMA, Kaushik; “Social apperance anxiety and fear of negative evaluation in college going students with acne vulgaris”, *International Journal of Psychology and Psychiatry*, 5(2), 2017, 63-75.
- KILIÇ, Gülten; “Lise Öğrenimi Görmekte Olan Ergenlerin Atılganlık Düzeylerinin Ebeveynlerine Bağlanma Örüntülerine ve Bazı Demografik Değişkenlere Göre İncelenmesi: Darıca İlçesi Örneği”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: Maltepe Üniversitesi, 2010.
- KILIÇ, Mehmet ve KARAKUŞ, Özlem; “Üniversite Öğrencilerinin Sosyal Görünüş Kaygıları ile Benlik Saygıları ve Yalnızlık Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi”, *Journal of Human Sciences*, 13(3), 2016, 3837-3852.
- KILIÇ, Mehmet; “Üniversite Öğrencilerinin Sosyal Görünüş Kaygıları ile Benlik Saygıları ve Yalnızlık Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Konya: Selçuk Üniversitesi, 2015.

- KIM, Bo-Ram, CHOW, Sy-Miin, BRAY, Bethany and TETI, Douglas; “Trajectories of Mother’s Emotional Availability: Relations With Infant Temperament in Predicting Attachment Security”, *Attachment & Human Development*, 19(1), 2017, 38-57.
- KIR DEMİRHAN, Arife; “Beliren Yetişkinlerin İyi Oluşlarının Öz şefkat ve Bağlanma Özellikleri Bakımından İncelenmesi”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: Maltepe Üniversitesi, 2020
- KİREÇÇİ, Cemile; “Üniversite Öğrencilerinde Sosyal Medya Kullanımının Dikkat Eksikliği ve Hiperaktif Bozukluğu Belirtileri, Sosyal Görünüş Kaygısı ve Akademik Erteleme ile İlişkisinin İncelenmesi”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: Beykent Üniversitesi, 2019.
- KO, Nayeong; “The Role of Body Shame, Social Appearance Anxiety, and Body Checking Behavior on Body Dissatisfaction and Disordered Eating Behaviors: A Cross-Cultural Study in Germany and Korea”, PHD Thesis, Albert-Ludwigs-Universität Freiburg, Germany, 2010.
- KOPARAN, Şenay, ÖZTÜRK, Füsün ve KORKMAZ HAŞIL, Nimet; “Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Özyeterlik Algısı ve Sosyal Fizik Kaygı Düzeylerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi (Bursa Örneği)”, *E-Journal of New World Sciences Academy*, 5(4), 2010, 286-293.
- KORKMAZ, Sezer ve MANSUR, Fatma; “Sosyal Görünüş Kaygısı ve Beden Suçluluğunun Diyet Planlarına Etkisini Belirlemeye Yönelik Bir Çalışma”, *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 5(3), 2018, 21-34.
- KOSER, İlknur Ezgi ve BARUT; Yaşar, “Üniversite Öğrencilerinin İletişim Becerileri, Problem Çözme Becerileri ve Bağlanma Stilleri İlişkisi”, *OPUS Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 15(23), 2020, 1765-1789.
- KOSKINA, A., VAN DEN EYNDE, F., MEISEL, S., CAMPBELL, I.C., and SCHMIDT, U; “Social appearance anxiety and bulimia nervosa. Eating and Weight Disorders- Studies on Anorexia, Bulimia and Obesity”, *Eat Weight Disord*, 16(2), 2011.

- KOYUNCU, Ahmet; “Sosyal Fobi Gerçeği”, Köprü Kitapları, 1.Basım, Haziran 2014.
- KOYUNCU, Ahmet; “Utangaçlık, Çekingenlik ve Sosyal Fobi”, Liman Yayınları, 2012.
- KÖKNEL, Özcan; “Kaygıdan Korkuya”, Remzi Kitabevi, 1. Basım, Ocak 2014.
- KÖKNEL, Özcan; “Yaşamın Zaferi”, Altın Kitaplar Yayınevi, 230-245, 1994.
- KÖROĞLU, Ertuğrul; “Kaygılarımız Korkularımız Nedir? Nasıl Baş Edilir?”, HYB Yayıncılık, Ankara, 2015.
- KÜÇÜK, Hilal; “Üniversite Öğrencilerinde Bağlanma Stilleri ve Kaygı Düzeylerinin Sosyo-Demografik Değişkenlere Göre İncelenmesi”, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: Üsküdar Üniversitesi, 2016.
- LEARY, Mark, KOWALSKI, Robin and CAMPBELL, Cynthia; “Self-Presentational Concerns and Social Anxiety: The Role of Generalized Impression Expectancies”, *Journal of Research in Personality*, 22, 1988, 308-321.
- LEARY, Mark; “Social Anxiousness: The Construct and Its Measurement”, *Journal of Personality Assessment*, 47(1), 1983, 66-75.
- LEVINSON, Cheri and RODEBAUGH, Thomas; “Clarifying the Prospective Relationships Between Social Anxiety and Eating Disorder Symptoms and Underlying Vulnerabilities”, *Appetite*, 107, 2016, 38-46.
- LEVINSON, Cheri and RODEBAUGH, Thomas; “Social Anxiety and Eating Disorder Comorbidity: The Role of Negative Social Evaluation Fears”, *Eating Behaviors*, 13(1), 2012, 27-35.
- LEVINSON, Cheri, RODEBAUGH, Thomas, WHITE, Emily, MENATTI, Andrew, WEEKS, Justin, LACOVINO, Juliette and WARREN, Courtney; “Social Appearance Anxiety, Perfectionism, and Fear of Negative Evaluation: Distinct or Shared Risk Factors for Social Anxiety and Eating Disorders?”, *Appetite*, 67, 2013, 125-133.

- LEVINSON, Cheri, SALA, Margarita, MURRAY, Stuart, MA, Jackie, RODEBAUGH, Thomas and LENZE, Eric; “Diagnostic, Clinical and Personality Correlates of Food Anxiety During a Food Exposure in Patients Diagnosed With a Eating Disorder”, *Eating and Weight Disorders - Studies on Anorexia, Bulimia and Obesity*, 24, 2019, 1079-1088.
- LEVY, Kenneth and BLATT, Sidney; “Attachment theory and psychoanalysis: Further differentiation within insecure attachment patterns”, *Psychoanalytic Inquiry: A Topical Journal for Mental Health Professionals*, 19(4), 1999, 541-575.
- LINARDON, Jake, BRAITHWAITE, Rachel, COUSINS, Rachel and BRENNAN Leah; “Appearance-Based Rejection Sensitivity as a Mediator of the Relationship Between Symptoms of Social Anxiety and Disordered Eating Cognitions And Behaviors”, *Eating Behaviors*, 27, 2017, 27-32.
- LIU, Jian-Quan, Lǐ, Xiang, LIU, Yi and ZHONG, Zhi-Bing; “Review of Adult Attachment”, *Advances in Social Science, Education and Humanities Research*, 466, 2020, 1130-1134.
- MAHASNEH, Ahmad, AL-ZOUBI, Zohair, BATAYENH, Omar and JAWARNEH, Mohammad; “The Relationship Between Parenting Styles and Adult Attachment Styles From Jordan University Students”, *International Journal of Asian Social Science*, 3(6), 2013, 1431-1441.
- MASHALPOURFARD, Marzieh; “Relationship of Social Anxiety, Body Image Perception And Depression With Bulimia Nervosa and Anorexia Nervosa in Youth”, *Journal of Fundamentals of Mental Health*, 2(20), 2018, 138-147.
- MASTRO, Shawna, ZIMMER-GEMBECK, Melanie, WEBB, Haley, FARRELL, Lara and WATERS, Allison; “Young Adolescents’ Appearance Anxiety and Body Dysmorphic Symptoms”, *Journal of Obsessive-Compulsive Related and Disorders*, 8(6), 2016, 50-55.

- MAZALIN, Dennis and MOORE, Susan; “Internet Use, Identity Development and Social Anxiety among Young Adults”, *Behaviour Change*, 21(2), 2004, 90-102.
- MCLEOD, Saul; “Mary Ainsworth”, *Simply Psychology*, 2018.
<https://www.simplypsychology.org/mary-ainsworth.html>
- MENATTI, Andrew, HOPKINS DEBOER, Lindsey, WEEKS, Justin and HEIMBERG, Richard; “Social Anxiety and Associations with Eating Psychopathology: Mediating Effects of Fears of Evaluation”, *Body Image*, 14, 2015, 20-28.
- MERAL, Betül Sena; “Üniversite Öğrencilerinde Sosyal Görünüş Kaygısı ile Algılanan Sosyal Destek Arasındaki İlişkinin İncelenmesi”, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: Üsküdar Üniversitesi, 2018.
- MIKULINCER, Mario and SHAVER, Philip; “An Attachment Perspective on Psychopathology”, *World Psychiatry*, 11(1), 2012, 11-15.
- MORGAN, Clifford; “Psikolojiye Giriş”, ed. Sibel Karakaş ve Rükzan Eski, Eğitim Akademi Yayınları, 19.Baskı, 2011.
- MORIDANI, Matin Yousefi, FALLAHIAN, Hossein and MIKAEILI, Niloofar; “The Role of Self-Criticism and Shyness in Predicting Social Appearance Anxiety of Female Students”, *Pajouhan Scientific Journal*, 18(4), 2020, 54-60.
- MÜLAZIMOĞULLARI BALLI, Özgür, ERTURAN İLKER, Gökçe ve ARSLAN, Yunus; “Achievement Goals in Turkish High Scholl PE Setting: The Predicting Role of Social Physique Anxiety”, *International Journal of Educational Research*, 67, 2014, 30-39.
- NIKOLIC, Milica, MAJDANDŽIĆ, Mirjana, COLONNESI, Cristina, DE VENTE, Wieke, MÖLLER, Eline and BÖGELS, Susan; “The Unique Contribution of Blushing to the Development of Social Anxiety Disorder Symptoms: Results From a Longitudinal Study”, *The Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 2020.

- NISA, Claudia, BELANGER, Jocelyn and SCHUMPE, Birga; “On Solid Ground: Secure Attachment Style Promotes Place Attachment”, *Journal of Environmental Psychology*, 70, 2020.
- O'BRIEN, Karen, MILLER FRIEDMAN, Suzanne, TIPTON, Linda and GESCHMAY LINN, Sonja; “Attachment, Seperation and Womes’s Vocational Development: A Longitudinal Analysis”, *Journal of Counseling Psychology*, 47(3), 2000, 301-315.
- ONUR, Nükhet; “Lise Öğrencilerinin Bağlanma Stilleri ile Atılganlık Düzeyleri Arasındaki İlişki”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: Marmara Üniversitesi, 2006.
- ÖKTEN, Ümmü Gülsüm; “Lise Öğrencilerinde Sosyal Görünüş Kaygısı ve Utangaçlık Arasındaki İlişkide Benlik Saygısının Aracılık Rolü”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: Üsküdar Üniversitesi, 2019.
- ÖNER, Necla ve LE COMPTE, Ayhan; “Süreksiz Durumluk/ Sürekli Kaygı Envanteri El Kitabı, Boğaziçi Üniversitesi Yayınları, 2.Basım, 1985.
- ÖZCAN, Halil, SUBAŞI, Burak, BUDAK, Beyhan, ÇELİK, Mustafa, GÜREL, Şeref Can ve YILDIZ, Mesut; “Ergenlik ve Genç Yetişkinlik Dönemindeki Kadınlarda Benlik Saygısı, Sosyal Görünüş Kaygısı, Depresyon ve Anksiyete İlişkisi”, *Journal of Mood Disorders*, 3(3), 2013.
- ÖZDEMİR, Hazel Esin; “Bir Grup Üniversite Öğrencisinde Bağlanma Stilleri İle Narsisizm Arasındaki İlişki: Reddedilme Duyarlılığının Aracı Rolü”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: Işık Üniversitesi, 2017.
- ÖZEN, Yener ve GÜLAÇTI, Fikret; “Benlik-Kavramı ve Benliğin Gelişimi, Bilen Benliğe Gereksinim Var Mı?”, *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12(2), 2010, 20-38.
- ÖZGÜVEN, İbrahim Ethem; “Psikolojik Testler”, Nobel Akademik Yayıncılık, 15. Basım, İstanbul, 2019.

- ÖZGÜVEN, İbrahim Ethem; “Üniversite Öğrencilerinin Sorunları ve Baş Etme Yolları”, *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7(7), 1992.
- ÖZKAN, Yasemin; “Ergenlerde Sosyal Görünüş Kaygısı ile Duygusal Yeme Arasındaki İlişkinin İncelenmesi”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: İstanbul Gelişim Üniversitesi, 2017.
- ÖZTEKE KOZAN, Hatice İrem ve HAMARTA, Erdal; “Beliren Yetişkinlikte Beden İmgesi: Bağlanma ve Sosyal Görünüş Kaygısının Rolü”, *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 7(48), 2017, 63-81.
- ÖZTÜRK, Erdinç, TÜREL, Feriha İpek ve OĞUR, Ece; “Psikotarih ve Bağlanma Kuramı”, Erdinç Öztürk, Edt., *Psikotarih*, 1.Baskı, Ankara: Türkiye Klinikleri, 2020, 63-71.
- ÖZUSTA, Şeniz; “Çocuklar İçin Durumluk- Sürekli Kaygı Envanteri Uygulama, Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması”, *Türk Psikoloji Dergisi*, 10(34), 1995, 32-44.
- PASCUZZO, Katherine, MOSS, Ellen and CYR, Chantal; “Attachment and Emotion Regulation Strategies in Predicting Adult Psychopathology”, *SAGE Open*, 5(3), 2015, 1-15.
- PEKİN, Zeynep; “Examining the Predictive Roles of University Students' Attachment Styles, Subjective Well-Being and Locus of Control Levels on Their Social Appearance Anxiety Levels”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: Yeditepe Üniversitesi, 2017.
- PIERCE, Tamara; “Social Anxiety and Technology: Face to Face Communication Versus Technological Communication Among Teens”, *Computers in Human Behavior*, 25(6), 2009, 1367-1372.
- PORTER, Elora and CHAMBLESS, Dianne; “Social Anxiety and Social Support in Romantic Relationships”, *Behavior Therapy*, 48(3), 2017, 335-348.

- QAİSY, Lama and DARWISH, Muna; “The Relationship between Alexithymia and Attachment Styles among University Students”, *World Journal of Education*, 8(5), 2018, 104-111.
- RADIX, Anne Kathrin, RINCK, Mike, BECKER, Eni Sabine and LEGENBAUER, Tanja; “The Mediating Effect of Specific Social Anxiety Facets on Body Checking and avoidance”, *Frontiers in Psychology*, 9, 2019, 1-9.
- REES, Corinne; “Children’s Attachments”, *Paediatrics and Child Health*, 22(5), 2011, 189-192.
- REILLY, Erin, GORDIS, Elana, BOSWELL, James, DONAHUE, Joseph, EMHOFF, Stephanie and ANDERSON, Drew; “Evaluating the Role of Repetitive Negative Thinking in the Maintenance of Social Appearance Anxiety: An Experimental Manipulation”, *Behaviour Research and Therapy*, 102, 2018, 36-41.
- RHOLES, Steven, ELLER, Jami, SIMPSON, Jeffry and ARRIAGA, Ximena; “Support Processes Predict Declines in Attachment Avoidance Across the Transition to Parenthood”, *Personality and Social Psychology Bulletin*, 2020, 1-16.
- RITTS, Vicki and PATTERSON, Miles; “Effects of Social Anxiety and Action Identification on Impressions and Thoughts in Interaction”, *Journal of Social and Clinical Psychology*, 15(2), 1996, 191-205.
- SABISTON, Catherine, PILA, Eva, PINSONNAULT BILODEAU, Gina and ANNE, Cox; “Social Physique Anxiety Experiences in Physical Activity: a Comprehensive Synthesis of Research Studies Focused on Measurement, Theory and Predictors and Outcomes”, *International Review of Sport and Exercise Psychology*, 7(1), 2014, 158-183.
- SANTROCK, John; “Yaşam Boyu Gelişim- Life-Span Development”, 13.basımdan çev., Nobel Akademik Yayıncılık, 2015.
- SCHAFER, Gabriele; “Critical Aspects of Attachment Theory: Empirical Research Findings and Current Applications”, Parker, Jonathan and Ashencaen Crabtree,

- Sara (edt), Human Growth and Development in Adult, Policy Press, 103-104, 2020.
- SEBASTIAN, Catherine, BURNETT, Stephanie and BLAKEMORE, Sarah-Jayne; “Development of the Self-Concept During Adolescence”, *Trends in Cognitive Sciences*, 12(11), 2008, 441-446.
- SEDDING ARFAEI, Fariborz and NAJARYAN, Zakkieh; “The Relationship among Attachment Styles & Assertiveness among University Students”, *Frooyesh*, 4(4), 2016, 35-48.
- SET, Zeynep; “Bağlanma Kuramı ve Psikopatoloji”, Gece Akademi, 1.Basım, Eylül 2019.
- SEVEN, Serdal; “6 Yaş Çocuklarının Sosyal Beceri Düzeyleri ile Bağlanma Durumları Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi”, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara: Gazi Üniversitesi, 2006.
- SEVİNDİ, Tarık; “Investigation of Social Appearance Anxiety of Students of Faculty of Sport Sciences and Faculty of Education in Terms of Some Variables”, *Asian Journal of Education and Training*, 6(3), 2020, 541-545.
- SHAHLA, Pakdaman and MAHDI, Khanjani; “The Role of Perceived Parenting in the Relationship Between Attachment and Collectivism Styles Among University Students”, *Social Psychology Research*, 1(4), 2012, 81-102.
- SHEPHERD, Laura, TURNER, Anna, REYNOLDS, Darren and THOMPSON, Andrew; “Acceptance and Commitment Therapy for Appearance Anxiety: Three Case Studies”, *Scars, Burns & Healing*, 6, 2020, 1-8
- SLOMAN, Leon, GILBERT, Paul and HASEY, Gary; “Evolved Mechanisms in Depression: The role and Interaction of Attachment and Social Rank in Depression”, *Journal of Affective Disorders*, 74(2), 2003, 107-121.
- SOYLU, Yusuf, ATİK, Fatih ve ÖÇALAN, Mehmet; “Ergenlerin Sosyal Görünüş Kaygısı Düzeylerinin İncelenmesi (Kırıkkale İli Örneği)”, *Sportif Bakış: Spor ve Eğitim Bilimleri Dergisi*, 51 (1), 2017, 38-45.

- SOYSAL, Şebnem, BODUR, Şahin, İŞERİ, Elvan ve ŞENOL, Selahattin; “Bebeklik Dönemindeki Bağlanma Sürecine Genel Bir Bakış”, *Klinik Psikiyatri*, 8, 2005, 88-99.
- SPIELBERGER, Charles; “The Nature and Measurement of Anxiety”, Cross Cultural Anxiety, Wiley & Sons, Inc. New York, 1976.
- SUNG, Yoonhe, NAM, Tae-Hyun and HYANG HWANG, Mae; “Attachment Style, Stressful Events and Internet Gaming Addiction in Korean University Students”, *Personality and Individual Differences*, 154, 2020.
- SÜMER, Nebi ve GÜNGÖR, Derya; “Yetişkin Bağlanma Stilleri Ölçeklerinin Türk Örnekleme Üzerinde Psikometrik Değerlendirmesi ve Kültürlerarası Bir Karşılaştırma”, *Türk Psikoloji Dergisi*, 14(43), 1999, 71-106.
- ŞAHİN, Adem; “Ergenlerde Dindarlık-Benlik Saygısı İlişkisi”, *Sakarya Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 19, 2005, 188-197.
- ŞAHİN, Samet; “Life Goal as Prediction of Social Appearance Anxiety Among University Students”, *Turkish Research Journal of Academic Social Science*, 2(2), 2019, 23-35.
- ŞİMŞİR, Zeynep, SEKİ, Tolga ve DİLMAÇ, Bülent; “Sosyal Görünüş Kaygısında Cinsiyet Farklılıkları: Bir Meta Analiz Çalışması”, *OPUS Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 10(17), 2019.
- TAKLAVI, Somayyeh and GHODRATI, Solmaz; “Prediction of Suicidal Thoughts Based on Emotional Failure and Attachment Styles among University Students”, *Journal of Ardabil University of Medical Sciences*, 19(2), 2019, 204-2015.
- TEI, Shisei, KAUPPI, Jukka-Pekka, JANKOWSKI, Kathryn, FUJINO, Junya, MONTI, Ricardo, TOHKA, Jussi, ABE, Nobuhito, MURAI, Toshiya, TAKAHASHI, Hidehiko and HARI, Riitta; “Brain and Behavioral Alterations in Subjects with Social Anxiety Dominated by Empathic Embarrassment”, *PNAS*, 117(8), 2020, 4385-4391.

- TEKELİ, Şevket Can; “Beden Eğitimi ve Spor Öğretmeni Adayları ile Diğer Öğretmen Adaylarının Sosyal Görünüş Kaygısı ve Akademik Öz-Yeterlik Düzeylerinin Karşılaştırılması”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Bartın: Bartın Üniversitesi, 2017.
- TELLİ, Eda ve ÜNAL, Zafer; “Üniversite Öğrencilerinin Sosyo-Demografik Özelliklerine Göre Sosyal Görünüş Kaygısı: Bir Alan Araştırması”, *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8(15), Haziran 2016.
- TEMEL, Muhammed Ebubekir; “Sosyal Medya Kullanımının Sosyal Görünüş Kaygısı ile İlişkisinde Bağlanma Stillerinin Rolü: Üsküdar Üniversitesi Örneği”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: Üsküdar Üniversitesi, 2018.
- TEPELİ TEMİZ, Zahide; “Üniversite Öğrencilerinin Bağlanma Stilleri ile Yaşam Doyumu, Psikolojik Dayanıklılık ve Aleksitimik Özellikleri Arasındaki İlişkide Benlik Saygısının Rolü”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi, 2017.
- THOMPSON, Ross; “Attachment Theory and Research”, *In Child and Adolescent Psychiatry*, 3rd Ed. (Ed M. Lewis), 2002, 164-172.
- TIGGEMAN, Marika and KURING, Julia; “The Role of Body Objectification in Disordered Eating and Depressed Mood”, *British Journal of Clinical Psychology*, 43(3), 2004, 299-311.
- TIGGEMAN, Marika and LYNCH, Jessica; “Body Image Across The Life Span in Adult Women: The Role of Self-Objectification”, *Developmental Psychology*, 37(2), 2001, 243-253.
- TIGGEMAN, Marika and WILLIAMS, Elyse; “The Role of Self-Objectification in Disordered Eating, Depressed Mood, and Sexual Functioning Among Women: A Comprehensive test of Objectification Theory”, *Psychology of Women Quarterly*, 36(1), 2012, 66-75.
- TISSERA, Hasagani, GAZZARD KERR, Lauren, CARLSON, Erika and HUMAN, Lauren; “Social Anxiety and Liking: Towards Understanding the Role of

- Metaperceptions in First Impressions”, *Journal of Personality and Social Psychology*, 2020.
- TITCHENER, Kristen and WONG, Quincy; “A Weighty Issue: Explaining the Association Between Body Mass Index and Appearance-Based Social Anxiety”, *Eating Behaviors*, 16, 2015, 13-16.
- TODD, James; “Experiencing and Embodying Anxiety in Spaces of Academia and Social Research”, *Gender, Place & Culture*, 2020, 1-22.
- TOPKARA, Gizem; “Üniversite Öğrencilerinin Yeme Tutumları ve Yetişkin Bağlanma Stilleri Arasındaki İlişkinin Cinsiyete Göre Karşılaştırılması”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: Haliç Üniversitesi, 2014.
- TURAN CEBECİ, Simge Ceylan; “Tam Aileye ve Tek Ebeveyne Sahip Ailelerden Gelen 7-12 yaşları Arasındaki Çocukların Bağlanma Stilleri ve Kaygı Durumları Arasındaki İlişki”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: Maltepe Üniversitesi, 2009.
- TURAN, Nuray, ÖZDEMİR AYDIN, Gülsün, KAYA, Hatice, AKSEL, Gayenur ve YILMAZ, Arzu; “Male Nursing Students’ Social Appearance Anxiety and Their Coping Attitudes”, *American Journal of Men’s Health*, 13(1), 2019, 1-13.
- TUREL, Tacibaht, JAMESON, Molly, GITIMU, Priscilla, ROWLANDS, Zara, MINCHER, Jeanine and POHLE-KRAUZA, Rachael; “Disordered Eating: Influence of Body Image, Sociocultural Attitudes, Appearance Anxiety and Depression- a Focus on College Males and a Gender Comparison”, *Cogent Psychology*, 5, 2018, 1-22.
- TURNER, Katrina and MCCARTHY, Valerie Lander; “Stress and Anxiety Among Nursing Students: A review of Intervention Strategies in Literature Between 2009 and 2015”, *Nurse Education in Practice*, 22, 2016, 21-29.
- TURP, Harizat Hande; “Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Öğrencilerinin Öznel İyi Oluş ile Bağlanma Stilleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Erzurum: Atatürk Üniversitesi, 2017.

- TURTONEN, Otto, SAARINEN, Aino, NUMMENMAA, Lauri, TUOMINEN, Lauri, TIKKA, Maria, ARMIO, Reetta-Liina, HAUTAMAKI, Airi, LAURIKAINEN, Heikki, RAITAKARI, Olli, KELTIKANGAS-JARVINEN, Liisa and HIETALA, Jarmo; “Adult Attachment System Links with Brain μ -Opioid Receptor Availability in vivo”, *Journal Pre-proof*, 2020.
- TUTAREL-KIŞLAK, Şennur ve ÇAVUŞOĞLU, Şeyma; “Evlilik Uyumu, Bağlanma Stilleri, Yüklemeler ve Benlik Saygısı Arasındaki ilişkiler”, *Aile ve Toplum Dergisi*, 3(9), 2006, 61-68.
- TÜRKÇAPAR, Hakan; “Sosyal Fobinin Psikolojik Kuramı”, *Klinik Psikiyatri Dergisi*, 2, 1999, 247-253.
- TÜZÜN, Olcay, SAYAR, Kemal; “Bağlanma Kuramı ve Psikopatoloji”, *Düşünen Adam Dergisi*, 19(1), 2006, 24-39.
- TYLKA, Tracy and WOOD-BARCALOW, Nichole; “What is and What is not Positive Body Image? Conceptual Foundations and Construct Definition”, *Body Image*, 14, 2015, 118-129.
- VAROL KALEMOĞLU, Yaprak, ERBAŞI Mustafa Kayıhan ve ÜNLÜ, Hüseyin; “Ergenlerin Sosyal Görünüş Kaygıları ile Beden Eğitimi Dersine Yönelik Tutumları Arasındaki İlişki”, *Niğde Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 8(1), 2014, 121-130.
- VILLANUEVA, Louise; “Interpersonal Closeness, Self-Disclosure, and Attachment Styles of University Students in the Philippines”, *Journal of Education and Social Sciences*, 6(2), 2017.
- WATERS, Everett, MERRICK, Susana, TREBOUX, Dominique, CROWELL, Judith and ALBERSHEIM, Leah; “Attachment Security in Infancy and Early Adulthood: A Twenty- Year Longitudinal Study”, *Child Development*, 71(3), 2003, 684-689.
- WEBB, Haley and ZIMMER-GEMBECK, Melanie; “A Longitudinal Study of Appearance-based Rejection Sensitivity and the Peer Appearance Culture”, *Journal of Applied Developmental Psychology*, 43, 2016, 91-100.

- WEBER, Deborah; “A Comparison of Individual Psychology and Attachment Theory”, *Journal of Individual Psychology*, 59(3), 2003.
- YAĞCI, İrem; “Üniversite Öğrencilerinde Bağlanma Stilleri ile Sürekli Öfke ve Öfke İfade Tarzları Arasındaki İlişkide Aleksitiminin Aracı Rolü”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: Haliç Üniversitesi, 2017.
- YAĞMUR, Büşra; “Üniversite Öğrencilerinde Bağlanma Stilleri, Ruminasyon ve Depresyon Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gaziantep: Hasan Kalyoncu Üniversitesi, 2018.
- YAMAN, Yunus; “Üniversite Öğrencilerinin Bağlanma Stillerinin Umutsuzluk Düzeyi ve Benlik Saygısı ile İlişkisinin İncelenmesi”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: Biruni Üniversitesi, 2019.
- YAZICI ÇELEBİ, Gülin; “Ergenlerde Sosyal Kaygı ve Bağlanma Stilleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi”, *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 25(5), 2017, 1729- 1736.
- YAZICIOĞLU, Gizem; “Üniversite Öğrencilerinin Bağlanma Stilleri ve Stresle Başa Çıkma Stratejileri Arasındaki İlişki: ODTÜ Örneği”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi, 2011.
- YILDIRIM, Esra; “Üniversite Öğrencilerinde Narsistik Kişilik Eğilimi ve Sosyal Görünüş Kaygısı: Problemliliğin İnternet Kullanımının Etkisi”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kırıkkale: Kırıkkale Üniversitesi, 2020.
- YILDIRIM, Taşkın, ÇIRAK, Yüksel ve KONAN, Necdet; “Öğretmen Adaylarında Sosyal Kaygı”, *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12(1), 2011, 85-100.
- YILMAZ, Burcu; “Üniversite Öğrencilerinin Kişilerarası İletişim Becerileri ve Bağlanma Stilleri Arasındaki İlişki”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Muğla: Muğla Üniversitesi, 2007.
- YOUSEFI, Bahram HASSANI, Zohreh and SHOKRI, Omid; “Reliability and factor validity of the 7-Item Social Physique Anxiety Scale (SPAS-7) among

- University Students in Iran”, *World Journal of Sport Sciences*, 2(3), 2009, 201-204.
- YÖRÜKHAN, Turhan; “Bağlanma ve Sonraki Yaşta Görülen Etkileri”, Türkiye İş Bankası Yayınları, 2020.
- YUCHANG, Jin, CUICUI, Sun, JUNXIU, An and JUNYI, Li; “Attachment Styles and Smartphone Addiction in Chinese College Students: The Mediating Roles of Dysfunctional Attitudes and Self-Esteem”, *International Journal of Mental Health and Addiction*, 15, 2017, 1122-1134.
- YURTSEVEN, Yunus Emre; “Üniversite Öğrencilerinin İnternet Bağımlılığı, Sosyal Görünüş Kaygısı ve Öznel Mutluluk İlişkisinin İncelenmesi”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Muğla: Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, 2019.
- YÜCEANT, Metin; “Beden Eğitimi Öğretmen Adaylarının Sosyal Görünüş Kaygı Düzeylerinin Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Aksaray: Aksaray Üniversitesi, 2013.
- YÜCESOY, Ömer; “Üniversite Öğrencilerinin Sahip Olduğu Değerler, Sosyal Görünüş Kaygısı ve Akılcı Olmayan İnançlar Arasındaki Yordayıcı İlişkiler”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: Sabahattin Zaim Üniversitesi, 2019.
- ZACHRISSON, Henrik Daae and SKÅRDERUD, Finn; “Feelings of Insecurity: Review of Attachment and Eating Disorders”, *European Eating Disorders Review*, 18(2), 2010, 97-106.
- ZIMMER-GEMBECK, Melanie, WEBB, Haley, Farrell, Lara and Waters, Allison; “Girls and Boys’ Trajectories of Appearance Anxiety From age 10 to 15 years are Associated With Earlier Maturation and Appearance-Related Teasing”, *Development and Psychopathology*, 30, 2018, 337-350.

EKLER

Ek.1: Kişisel Bilgi Formu

1. Cinsiyetiniz: Kadın () Erkek ()
2. Yaşınız: 18 ve altı () 19-20 () 21-22 () 23 ve üzeri ()
3. Ailenizin gelir düzeyi nedir? İyi ()
Orta ()
Kötü ()
4. Okuduğunuz bölümün türü nedir? Eğitim Bilimleri Bölümü ()
Temel Eğitim Bölümü ()
Beden Eğitimi ve Spor Bölümü ()
Bilgisayar ve Eğitim Teknolojileri Bölümü ()
Güzel Sanatlar Bölümü ()
Matematik ve Fen Bilimleri Bölümü ()
Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü ()
Yabancı Diller Eğitimi Bölümü ()
5. Kaçınıcı sınıfsınız? Hazırlık () 1 () 2 () 3 () 4 ()
6. Ders başarınız nasıldır? Yüksek () Orta () Düşük ()
7. Üniversiteye başlayana kadar çoğunlukla yaşadığınız yer? Köy () Kasaba () İlçe () Şehir () Büyükşehir ()
8. Aile yapınız? Çekirdek aile (Anne, baba, kardeşler) ()
Geniş aile (Anne, baba, kardeşler, yakın akrabalar) ()
Tek ebeveynli aile (Anne ve baba ayrı/boşanmış) ()
9. Anne ve/veya babanız yaşıyor mu? İkisi de yaşıyor ()
Babam yaşamıyor ()
Annem yaşamıyor ()
İkisi de yaşamıyor ()
10. Annenizin tutumu size göre nasıldır? Demokratik anne ()
İlgisiz anne ()
Koruyucu anne ()
Otoriter anne ()

11. Babanızın tutumu size göre nasıldır? Demokratik baba ()
İlgisiz baba ()
Koruyucu baba ()
Otoriter baba ()

12. Kaç kardeşsiniz?
Tek Çocuk() İki () Üç () Dört () Beş ve üstü ()

13. Ailenin kaçınıcı çocuğusunuz? 1() 2() 3() 4() 5+()

14. Annenizin eğitim düzeyi nedir?
Okuryazar değil()
İlkokul()
Ortaokul()
Lise()
Üniversitesi ()
Lisansüstü()

15. Babanızın eğitim düzeyi nedir?
Okuryazar değil()
İlkokul()
Ortaokul()
Lise()
Üniversitesi ()
Lisansüstü()

16. Özgüven düzeyiniz? Düşük () Yüksek ()

17. Fiziksel görünüşünüzü nasıl tanımlarsınız?
Hiç Beğenmiyorum ()
Beğenmiyorum ()
Kararsızım ()
Beğeniyorum ()
Çok beğeniyorum ()

18. Arkadaşlık ilişkilerinizi nasıl tanımlarsınız?
Çok kötü ()
Kötü ()
Kararsızım ()
İyi ()
Çok iyi ()

19. Uzaktan eğitim sürecinde gönüllü olarak kamera açıyor musunuz?
Evet() Hayır ()

20. Maske takmanın görünüşünüzü olumsuz etkilediğini düşünüyor musunuz?
Evet () Hayır ()

Ek.2: Sosyal Görünüş Kaygısı Ölçeği

SOSYAL GÖRÜNÜŞ KAYGISI ÖLÇEĞİ		Hiç Uygun Değil	Uygu n Değil	Bira z Uyg un	Uygu n	Tamam en Uygun
1	Dış görünüşümle ilgili kendimi rahat hissedirim.	1	2	3	4	5
2	Fotoğrafım çekilirken kendimi gergin hissedirim.	1	2	3	4	5
3	İnsanlar doğrudan bana baktıklarında gerilirim.	1	2	3	4	5
4	İnsanların görünüşümden dolayı benden hoşlanmayacakları konusunda endişelenirim.	1	2	3	4	5
5	Yanlarında olmadığım zamanlarda insanların, görünüşümle ilgili kusurlarımı konuşacaklarından endişelenirim.	1	2	3	4	5
6	Görünüşümden dolayı insanların benimle beraber vakit geçirmek istemeyeceklerinden endişelenirim.	1	2	3	4	5
7	İnsanların beni çekici bulmamalarından korkarım.	1	2	3	4	5
8	Görünüşümün yaşamımı zorlaştıracığından endişe duyarım.	1	2	3	4	5
9	Karşıma çıkan fırsatları görünüşümden dolayı kaybetmekten kaygılanırım.	1	2	3	4	5
10	İnsanlarla konuşurken görünüşümden dolayı gerginlik yaşarım.	1	2	3	4	5
11	Diğer insanlar görünüşümle ilgili bir şey söylediklerinde kaygılanırım.	1	2	3	4	5
12	Dış görünüşümle ilgili başkalarının beklentilerini karşılayamamaktan endişeleniyorum.	1	2	3	4	5
13	İnsanların görünüşümü olumsuz olarak değerlendirecekleri konusunda endişelenirim.	1	2	3	4	5
14	Diğer insanların görünüşümdeki bir kusurun farkına vardıklarını düşündüğümde kendimi rahatsız hissedirim.	1	2	3	4	5
15	Sevdiğim kişinin görünüşümden dolayı beni terk edeceğinden endişe duyuyorum.	1	2	3	4	5
16	İnsanların görünüşümün iyi olmadığını düşünmelerinden endişeleniyorum.	1	2	3	4	5

Araştırmacıya önemli not: 1. madde tersten kodlanmaktadır.

Ek.3: Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri Ölçeği

ÜÇ BOYUTLU BAĞLANMA STİLLERİ ÖLÇEĞİ

SORULAR	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kısmen Katılıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
1) Karşımdaki insanlar benim kadar değerli değiller.					
2) Birisiyle çok fazla samimi olduğumda sorun çıkabileceğinden kaygılanıyorum.					
3) Karar alırken kimseyi önemsemem.					
4) Sorunu olan birisini gördüğümde kendimi onun yerine koyabiliyorum.					
5) Başkalarının benim kadar değerli olduklarını düşünmüyorum.					
6) İnsanlardan ne kadar uzak durursam o kadar az üzülürüm.					
7) Ebeveynimle (anne, baba veya benim bakımımı üstlenen bir başkası) iyi anlaşıyorum.					
8) İnsanlardan uzak duruyorum çünkü bana acı çeiktirebilirler.					
9) Bir sorun varsa bunun kaynağı genelde karşımdakilerin sorunlu olmasıdır.					
10) Kendimi mutlu bir insan olarak tanımlıyorum.					

11) Duygusal ilişki yaşadığım kişinin beni gerçekten sevmediğini düşünerek kaygılanıyorum.					
12) Yalnızca kendime değer veririm.					
13) Başkalarının üzüntülerini anlayabiliyorum.					
14) Duygusal ilişkilerden uzak duruyorum çünkü terk edilmek istemiyorum.					
15) İnsanların görüşleri benim için önemsizdir.					
16) Ebeveynlerime (anne, baba veya benim bakımımı üstlenen bir başkası) genelde kırıcı sözler söylemem.					
17) İnsanlardan ne kadar uzak durursam o kadar mutlu olurum.					
18) Başkaları çok da umurumda değildir.					

Ölçekte ters madde bulunmamaktadır.

Güvenli Bağlanma Stili: 4, 7, 10, 13, 16

Kaçınan Bağlanma Stili: 1, 3, 5, 9, 12, 15, 18

Kaygılı-Kararsız Bağlanma Stili: 2, 6, 8, 11, 14, 17

Ek.4: Etik Kurul Onay Yazısı

EK-3

Kayıt Tarihi:
30/01/2020

Protokol No:
01/07

T.C
ERZİNCAN BİNALİ YILDIRIM ÜNİVERSİTESİ
İNSAN ARAŞTIRMALARI ETİK KURULU KARARI

ARAŞTIRMA BAŞLIĞI	Üniversite Öğrencilerinde Sosyal Görünüş Kaygısı ve Bağlanma Stilleri Arasındaki İlişkinin Çeşitli Demografik Değişkenler Açısından İncelenmesi
ARAŞTIRMANIN TÜRÜ	İlişki Arayıcı Araştırma Yüksek lisans tezi
ARAŞTIRMACILAR	Berika ARSLAN Doç.Dr. Fikret GÜLAÇTI
KARAR	Başvuru formunuz etik açıdan uygun bulunmuştur.

ETİK KURUL BAŞKANI

TARİH

İMZA

Prof. Dr. Ergün Kutlusoy

30/01/2020

Bu belge 9070 sayılı e-İmza Kanununa göre https://CGTULI16W.beldim.gov.tr/2020/01/09/imza-onaylanmis-imza.pdf adresinden http://www.diyadin.gov.tr linkinden 20200409000 koduyla dijital olarak imzalanmıştır.

Kişisel Verilerin Korunması Kanunu gereğince imza kaldırılmıştır.

Ek.5: Sosyal Görünüş Kaygısı Ölçeği ve Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri Ölçeği Kullanım İzinleri

Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri Ölçeği Hk. Gelen Kutusu x

berika arslan Alıcı: evren erzen 2 Ocak Per 19:19

Merhaba Hocam,

Ben Berika Arslan. Sivas'ta Rehber öğretmenim ve Erzincan Üniversitesi PDR bölümünde devam etmekte olan yüksek lisansımın tez döneminde bulunmaktayım. Doç. Dr. Fikret Gülaçtı'nın danışmanlığında "Üniversite Öğrencilerinde Sosyal Görünüş Kaygısı ve Bağlanma Stilleri Arasındaki İlişkinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi" konulu tezimde tarafınızdan geliştirilen Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri Ölçeğini kullanmak istiyorum. Sizin için bir sakıncası yoksa izninize ve ölçeğin orijinaline ihtiyacım var.

İyi günler & çalışmalar diliyorum.

evren erzen Alıcı: ben 3 Ocak Cum 08:24

Berika Hanım Merhabalar

Ölçeği çalışmanızda kullanmanızdan memnuniyet duyuyorum. Ölçeğe ilgili psikometrik özellikler makalede yer alıyor. Ölçek maddeleri ise makalenin sonunda bulunuyor. Ayrıca yardımcı olabileceğim bir konu olursa bana ulaşabilirsiniz.

[İleti kısaltıldı] [Tüm İletiyi görüntüle](#)

Windows'u Etkinleştir
Windows'u etkinleştirmek için Ayarlar'a gidin

[HAKKIMDA](#) [POZİTİF PSİKOLOJİ](#) [PSİKOLOJİK ÖLÇME ARAÇLARI](#) [AKADEMİK YAYINLAR](#) [VİDEOLAR](#)

Psikolojik Ölçme Araçları

Uyarlamasını yaptığımız aşağıdaki ölçme araçlarını akademik araştırmalarınızda dilediğiniz gibi kullanabilirsiniz. Ayrıca izin almanıza gerek yoktur. Aşağıdaki bağlantılara tıklayarak ölçeği indirebilirsiniz. Telif hakları nedeniyle ölçeklerin makalelerini buraya koyamıyorum. Onları da, yayınlanan dergilerin sayfalarından temin edebilirsiniz. Anlamadığınız bir nokta olursa, iletişim sayfamızdan sorularınızı iletebilirsiniz.

İyi çalışmalar dilerim.

- 1. OXFORD MUTLULUK ÖLÇEĞİ** – Doğan, T., ve Sapmaz, F. (2012). "Oxford Mutluluk Ölçeği Türkçe Formunun Psikometrik Özelliklerinin Üniversite Öğrencilerinde İncelenmesi" Düşünen Adam: Psikiyatri ve Nörolojik Bilimler Dergisi, 25, 297-304. [oxfordmutlulukolcegi](#)
- 2. OXFORD MUTLULUK ÖLÇEĞİ-KISA FORMU** – Doğan, T., ve Çötök, N. A. (2011). "Oxford Mutluluk Ölçeği Kısa Formunun Türkçe Uyarlaması: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması" Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi, 4 (36), 165-172. [kisa oxford](#)
- 3. ÖZNEL MUTLULUK ÖLÇEĞİ** – Doğan, T., ve Totan, T. (2013). Psychometric properties of Turkish version of the Subjective Happiness Scale. The Journal of Happiness & Well-Being, 1(1), 23-31. [Öznel Mutluluk Ölçeği](#)
- 4. KISA PSİKOLOJİK SAĞLAMLIK ÖLÇEĞİ** – Doğan, T. (2015) Kısa Psikolojik Sağlamlık Ölçeği'nin Türkçe uyarlaması: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. The Journal of Happiness & Well-Being, 3(1), 93-102. [Psikolojik Sağlamlık Ölçeği](#)
- 5. İKİ BOYUTLU BENLİK SAYGISI ÖLÇEĞİ** – Doğan, T. (2011). Two-Dimensional Self-Esteem: Adaptation of the Self-Liking/Self-Competence Scale Into Turkish, a Validity and Reliability Study. Education and Science, 36 (162), 126-137. [benlik](#)

6. **İŞ YAŞAMINDA YALNIZLIK ÖLÇEĞİ** – Doğan, T., Çetin B., ve Sungur, M. Z. (2009). İş Yaşamında Yalnızlık Ölçeği Türkçe Formunun Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 10,271-277.[iş yaşamında yalnızlık ölçeği](#)
7. **TROMSO SOSYAL ZEKA ÖLÇEĞİ** – Doğan, T. ve Çetin B. (2009). Tromso Sosyal Zeka Ölçeği Türkçe Formunun Faktör Yapısı, Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 9(2), 691-720.[sosyal zeka ölçeği](#)
8. **TORONTO EMPATİ ÖLÇEĞİ** – Totan, T., ve Doğan, T., & Sapmaz, F. (2012). The Toronto Empathy Questionnaire: Evaluation of psychometric properties among Turkish university students. *Eurasian Journal of Educational Research*, 46, 178-179.[empati ölçeği](#)
9. **SOSYAL GÖRÜNÜŞ KAYGISI ÖLÇEĞİ** – Doğan, T. (2010). Sosyal Görünüş Kaygısı Ölçeği'nin Türkçe Uyarlaması: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 39, 151-159.[SGKÖ](#)
10. **OLUMLU ÇOCUKLUK YAŞANTILARI ÖLÇEĞİ** – Doğan, T., ve Aydın, F. T. (2020). Olumlu Çocukluk Yaşantıları Ölçeği'nin Geliştirilmesi. *HAYEF: Journal of Education*, 17(1); 1-19.[Olumlu Çocukluk Yaşantıları Ölçeği](#)

